

Plenum

Onsdag 24.9.2025 kl. 10.00—21.35

3. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2026

Regeringens proposition RP 99/2025 rd

Remissdebatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitterades till finansutskottet, som de övriga utskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar från det att propositionen remitterats till finansutskottet. Debatten och behandlingen av ärendet avbröts i plenum 23.9.2025. I anslutning till detta ärende tillåts även debatt om ärende 4—32 på dagordningen. — Minister Juuso, varsågod, fem minuter.

Debatt

10.01 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksessä korostuvat tehokkuus, vaikuttavuus ja varautuminen. Hallinnonalan määrärahasoksi esitetään 14,8 miljardia euroa, mikä on noin puoli miljardia edellisvuotta vähemmän. Määrärahoihin vaikuttavat tarvearviot, hallitusohjelman linjaukset ja kehysriihien päätökset.

Merkittävimmät määrärahatarvetta pienentävät ja kasvattavat uudistukset kuuluvat ministeri Grahn-Laasosen tontille, ja hän kertoo niistä kohta enemmän. Muut määrärahoja vähentävät uudistukset liittyvät muun muassa hallitusohjelman tuottavuustoimiin. Ministeriön toimintamenosäästöjä kertyy yhteensä noin 38 miljoonaa euroa, josta uudet säästöt ovat 5,4 miljoonaa. STEA-avustusten taso laskee 35,5 miljoonalla eurolla. Haluan heti tässä alkuun muistuttaa, että hyvinvointialueiden yleiskatteellinen rahoitus, joka kasvaa ensi vuodelle melkein 900 miljoonalla eurolla, sisältyy valtiovarainministeriön pääluokkaan.

Pääluokassa 33 määrärahoja lisätään muun muassa Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen vahvistamiseen 7,5 miljoonaa, mielenterveyspalvelujen kehittämiseen, johon kuuluvat muun muassa matalan kynnyksen palvelut, terapiatakuu, opiskelijoiden tukeminen ja itsemurhien ehkäisy, yhteensä 10 miljoonaa, lastensuojelun hybridimalliin 0,5 miljoonaa euroa, toksikologisen osaamiskeskuksen perustamiseen Itä-Suomeen 0,4 miljoonaa, ikäihmisten toimintakyvyn ja omaishoitajien tukemiseen 6,5 miljoonaa, nuorten erityiseen huolenpitoon ja huumevalistustyöhön yhteensä 3 miljoonaa euroa ja kansallisen tiedonhallinnan kehittämiseen, kuten esimerkiksi Kanta-palveluihin, 21,4 miljoonaa euroa.

Lainsäädäntömuutoksilla tavoitellaan tehokkuutta ja säästöjä. Kuntouttavaan työtoimintaan liittyen aktivointisuunnitelmat kohdennetaan jatkossa niille, jotka saavat pääasiallisena tulonaan toimeentulotukea. Näin vähennetään hallinnollista työtä ja saavutetaan 1,6 miljoonan euron säästö. Omaishoidon ja perhehoidon lakimuutoksilla parannetaan

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

omaishoitajien asemaa ja palkkioita sekä perhehoitajien asemaa toimeksiantosopimuksen päättyessä. Tähän kohdennetaan 15,8 miljoonan euron lisärahoitus. Teknologian käyttöä vanhuspalveluissa ohjataan tarkoin säädellysti, ja se voi vaikuttaa esimerkiksi henkilöstömitoitukseen kuitenkin mitoituksen minimitasoa rikkomatta. Tämä mahdollistaa jopa 50,9 miljoonan säästöt. Hyvinvointialueet voivat periä käyttämättä ja peruuttamatta jääneistä palveluista aiempaa suuremman asiakasmaksun, korkeintaan kuitenkin 73 euroa 70 senttiä. 1,5 miljoonan säästön lisäksi tavoitteena on turvata resurssien tehokas käyttö. Opiskelijaterveydenhuollossa siirrytään sähköisiin terveyskyselyihin ja tarpeenmukaisiin tarkastuksiin 18 vuotta täyttäneille. Samalla Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus integroidaan osaksi opiskeluterveydenhuoltoa. Näin saavutetaan lähes 10 miljoonan vuosittainen säästö vuodesta 2027 alkaen. Lisäksi Valvira yhdistetään osaksi uutta Lupa- ja valvontavirastoa vuoden 2026 alusta, ja sen määrärahat siirtyvät valtiovarainministeriön hallinnonalalle.

Arvoisa puhemies! Haastavassa julkisen talouden tilanteessa on tasapainoteltava kasvavien palvelutarpeiden ja taloudellisten realiteettien välillä. Tärkeää on kohdentaa rajallisia resursseja vaikuttavasti, oli kyse sitten mielenterveyspalveluiden parantamisesta, lastensuojelun kehittämisestä, omais- ja perhehoidosta tai teknologian hyödyntämisestä, jotta ammattilaisten työaikaa vapautuu varsinaiseen potilas- ja asiakastyöhön. Talousarvioesitys on pohja, jolla vahvistetaan hyvinvointia, toimintakykyä ja kriisinkestävyttä Suomessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Ja ministeri Grahn-Laasonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

10.06 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Kiitos ministerikollega Kaisa Juusolle esittelystä, josta voin sujuvasti jatkaa oman vastuualueeni asioihin.

Hallitus on kuluneen kaksivuotisen aikana rakentanut talouskasvulle pohjaa lukuisilla kauan kaivatuilla ja kovasti tärkeillä uudistuksilla. Talouden kasvu on edellytys sille, että saamme huolehdittua hyvinvointivaltion kestävydestä ja yhteiskunnassa myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevista. Erityisesti työttömyys on tällä hetkellä huolestuttavan korkealla, mutta positiivisia merkkejä talouskasvun käynnistymisestä näkyy nyt vihdoin eri suunnilla.

Julkisen talouden tilanne on kuitenkin yhä vaikea, ja ikääntyvässä Suomessa jokaisen työikäisen ja työkykyisen tulee lähtökohtaisesti elättää itsensä ja perheensä työnteolla. Työnteko on kestävin tapa vähentää köyhyyttä ja huono-osaisuutta. Siksi sosiaaliturvan uudistamista jatketaan tavalla, joka tukee tuen tarpeessa olevia, mutta joka ei passivoi ja syrjäytä, vaan on työhön ja osallisuuteen kannustavaa.

Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvauudistus uuden yleistuen mallilla ottaa nyt ensiaskeleensa. Hallitus esittää uutena sosiaaliturvaetuutena yleistukea, joka korvaisi ensimmäisessä vaiheessa työmarkkinatuen ja työttömän peruspäivärahan. Yleistuki vastaisi suuruudeltaan nykyisen työmarkkinatuen, työttömän peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan tasoa.

Yleistuella yksinkertaistetaan Suomen monimutkaista sosiaaliturvaa. Samaan aikaan Kela valmistelee niin sanottua yhden hakemuksen mallia, jossa asiakas voisi hakea yleistuen ja asumistuen samalla hakemuksella, ja tulevaisuudessa tätä kehitetään edelleen.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Esitys kattaa yleistuen ensimmäisen vaiheen. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa yleis-tuki sisältäisi perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan vii-mesijaiseksi turvaksi.

Osana sosiaaliturvan uudistamista hallitus esittää toimeentulotuen kokonaisuudistusta. Esityksellä toimeentulotuen hakijalle säädetään aiempaa vahvempi velvoite hakea ensisi-jaisia etuuksia, kuten työttömyysturvaetuksia, toimeentulotuen sijaan.

Uudistuksella selkeytetään toimeentulotuen luonnetta viimesijaisena ja väliaikaisena tu-kimuotona sekä vahvistetaan julkista taloutta. Suurelta osin toimeentulotuen hakijan vel-voitteet pysyvät samoina, mutta niiden noudattamatta jättämiseen esitetään tiukempia seu-raamuksia. Uudistuksella pyritään ohjaamaan ihmisiä kohti työtä ja kohti parempaa toi-meentuloa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi hallitus esittää elatustuen uudistamista. Elatusvelvolliselle vanhemmalle lisättäisiin toimimisvelvollisuus silloin, kun elatustukea maksetaan hänen puutteellisen elatuskykynsä perusteella, ja vanhemman elatuskyky on parantunut siinä määrin, että hänen maksamaansa elatusapua voitaisiin korottaa.

Elatusavun ensisijaista asemaa lapsen elatuksen turvaajana siis vahvistetaan, ja samalla varmistetaan, että etävanhempi huolehtii omasta elatusvastuustaan eikä jätä perusteetta tehtävänsä yhteiskunnan tai lähivanhemman, usein äidin, harteille.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää myös vahvistettavaksi vuoden 2026 työttömyysva-kuutusmaksut Työllisyysrahaston esityksen mukaisesti.

Maksukorotusten ajoitus ei ole paras mahdollinen suhdanteen ja työllisyystilanteen kan-nalta, mutta maksujen taso säilyy korotuksesta huolimatta matalalla tasolla verrattuna vii-meisen kymmenen vuoden keskiarvoon. Tänä vuonna maksut ovat olleet poikkeuksellisen matalalla tasolla.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää apteekkitalouteen pitkään toivottua kokonaisuudis-tusta. Muutoksilla tavoitellaan lääkkeiden saatavuuden ja asiakkaiden lääkehoidon jatku-vuuden turvaamista nykyistä paremmin, sekä julkisen talouden vahvistamista. Lisäksi muutoksilla tavoitellaan apteekkien henkilöstön osaamisen parempaa hyödyntämistä osa-na terveydenhuoltoa.

Arvoisa puhemies! Pääsen vielä antamaan esityksen, jolla yrittäjän työeläketulon tarkis-tamista muutetaan vuodesta 2026 alkaen. Lisäksi tulen antamaan esityksen alkoholilain muutoksista, joilla mahdollistetaan alkoholin kotiinkuljetus ja selkeytetään etämyynnin sääntelyä. [Krista Kiuru: Mitä sanoo KD?]

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa jälleen vaikeista ajoista huolimatta tärkeisiin asioi-hin. Äitiyspakkauksen eli äitiysavustuksen arvoa korotetaan 40 eurolla 210 euroon. Se on tärkeää lapsiperheille tässä syntyvyystilanteessa.

Erinomaisesti käynnistyneeseen 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeiluun vara-taan ensi vuonna 44,5 miljoonaa euroa valtion rahoitusta.

Puolustusvoimien ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen parantamiseen vara-taan 7,5 miljoonaa euroa vuodelle 2026, ja tämä summa tulee kasvamaan.

Lisäksi hallitus varaa C-hepatiitin eliminointiin 10 miljoonaa euroa ja panostaa nuorten huumekuolemien ehkäisyyn 7,4 miljoonaa euroa. Tämä on tärkeää ajankohtaisen huume-tilanteenkin takia. Meidän on suojeltava ennen kaikkea lapsiamme ja nuoriamme huumei-den käytöltä ja sen aiheuttamilta vakavilta ongelmilta.

Turvakotien rahoitusta lisätään 3,45 miljoonalla eurolla, jotta tärkeää turvakotiverkos-toa voidaan jatkossakin ylläpitää ja kehittää. Lähisuhdeväkivalta, erityisesti naisiin kohdis-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tuva, on Suomessa aito ja erittäin vaikea ongelma, jonka ratkaisemiseen Orpon hallitus on tarttunut tiukasti.

Tässä budjetin pääkohtia. Odotan keskustelua eduskunnan kanssa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

10.12 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille STM:n pääluokan esittelystä.

Johtopäätöksenä voi todeta, että kova kyyti jatkuu. Ehkä kaikkein kamalinta on tässä se, että kaikkein suurituloisimpien ihmisten verojen kevennyksiin on varaa, mutta te esitätte täällä pokkana, että kaikkein köyhimmiltä ihmisiltä leikataan. Se on minusta tosi iso arvoriisti. Kuinka häpeällistä on se, että tämä hallitus esitti koko ensimmäisen vuoden, että kaikkein vaikeimmassa asemassa olevilta, kaikkein heikoimmilta suomalaisilta ei leikata, ja nyt te tuotte eduskuntaan toimeentulotuen uudistuksen, hipsukoissa uudistuksen, jonka tarkoituksena on tosiasiaissa leikata 57 miljoonaa euroa kaikkein köyhimmiltä? Miten käy yksiin se, että Suomella ei ole rahaa? Rahaa ei ole. Ylisuuriin veronkevennyksiin niitä on, mutta kaikkein köyhimmillä ihmisillä ei riitä rahaa edes viimesijaiseen tukeen, jonka arvoa tässä [Puhemies koputtaa] ollaan merkittävästi heikentämässä. Toivon, että tähän vastataan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

10.13 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kahden miljardin euron leikkaukset sosiaali- ja terveystalouteen näkyvät edelleen häntinä tässäkin budjetissa. Ne näkyvät vielä vahvemmin käytännössä arjessa hoivakodeissa ja terveyskeskuksissa. Suomessa on käyty viime kesästä asti ja pitkään sitä aiemminkin runsaasti keskustelua ikääntyneiden hoivasta ja läheisten vastuusta hoivan järjestämisessä. Väestön ikääntyminen on voimakasta. Yli 85-vuotiaiden määrä tulee noin kymmenessä vuodessa tuplaantumaan, ja on ilman muuta selvää, että hoivaa tarvitaan yhä enemmän. On tärkeää, että jokainen ikääntynyt saa tarvitsemansa hoivan ja palvelut joko kotona tai kodin ulkopuolella. Monilla alueilla kotihoito on ylikuormittunut ja hoivapaikkoja puuttuu tai niitä ei ole hankittu riittävästi tai niitä on jopa lakkautettu ja ajettu alas.

Arvoisa puhemies! Kysyn ministeri Juusolta: riittävätkö vuoden 2026 talousarvioon varaanne resurssit [Puhemies koputtaa] teidän mielestänne ikäihmisten palveluiden turvaamiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

10.14 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituskauden alussa nostettiin pääministerin suulla, että mikään ihmisryhmä, kukaan yksilö ei joudu kantamaan enempää, mitä hän pystyy. Missä tilanteessa nyt ollaan? Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt uudet arviot, ja ne arviot ovat karua luettavaa. Siellä sanotaan, että pienituloisuusaste on kasvanut erityisesti lapsiperheissä ja ei-työllisillä. Erityisesti tarkennan, että pienituloisuusaste on noussut 2,2 prosenttiyksikköä. Tämä on tosi iso kysymys. Tämä

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

hallitus lisää köyhyyttä tässä yhteiskunnassa. Teidän omat arvionne lapsiperheköyhyydestä ovat myös olleet alakanttiin, eli THL:n uusien laskelmien mukaan lapsiperheköyhyydessä lapsia menee köyhyysasteelle yli 10 000 enemmän kuin te olette itse arvioineet. Olisin kysynyt arvoisalta ministeriltä, kun me ollaan kuitenkin kansakuntana tässä taloustilanteessa yhdessä: Miksi hallitus jättää pienet lapset yksin köyhyyteen? Miksi hallitus tekee arvovalinnan, että lisätään lapsiperheköyhyyttä, kun yhteiskunnassa olisi [Puhemies ko-
puttaa] mahdollisuus tehdä muitakin ratkaisuja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

10.16 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvaan tehty leikkaukset ovat jo tähän asti olleet ylimitoitettuja ja vahingollisia. Asunnotomuus kasvaa, ruoka-avun tarve kasvaa, eriarvoisuus ja turvattomuus lisääntyvät. No nyt, arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, teidän oma ministeriönne on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että nämä nyt esitetyt leikkaukset toimeentulotukeen eivät ole ongelmattomia. Nämä leikkaukset kohdistuvat nyt kaikista heikoimmassa asemassa oleviin ja osuvat monelta eri kulmalta samoille henkilöille.

Puhemies! Yhteiskunnan sivistystä mitataan sillä, miten se pitää huolta kaikista heikoimmista jäsenistään. Olisin kysynyt nyt teiltä, arvoisa ministeri: miten teidän hallituksenne on teidän toimillanne onnistunut tässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

10.17 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huono hoitopääsy on asia, mistä ainakin minä saan kaikista eniten kansalaispalautetta. Kahden viikon hoitotakuu olisi kaikista tärkein tie sen varmistamiseksi, että jokainen suomalainen saa hoitoa ajoissa. Hallitus on kuitenkin romuttanut käytännössä hoitotakuun. Kolme kuukautta on aivan liian pitkä aika odotella pääsyä kiireettömäänkin hoitoon. Sen sijaan rahat on päätetty antaa yksityisille terveysjäteille. Oppositio varoitti jo aiemmin siitä, miten hoitopääsyä ei tällä paranneta, ja juuri niin kävikin. Yleislääkärikäynnit eivät juuri lisääntyneet, vaikka rahaa kului kolminkertaisesti. Hoitotakuun lisäksi toimiva omalääkäri- ja omahoitajamalli lisäisi luottamusta terveydenhuollon toimintaan. Kysynkin: miksi hallitus ei ole edistänyt voimakkaammin omahoitaja- ja omalääkärimallin toteutumista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

10.18 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministereille vastuullisesta budjettiesityksestä, jossa on huomioitu heikommassa asemassa olevat, turvallisuus ja vaikuttavat palvelut. [Välihuutoja]

Hyvinvointialueet saavat noin 900 miljoonaa euroa lisää rahaa tärkeiden palveluiden turvaamiseen. Äitiysavustuksen arvoa nostetaan, rahoitusta ohjataan turvakotitoimintaan, itsemurhien ehkäisyyn, lastensuojelun hybridimalliin, nuorten huumekuolemien ehkäisemiseen, C-hepatiitin eliminoimiseen, ja ikäihmisille omaishoidon ja perhehoidon asemaa vahvistetaan. Erityisen tärkeänä haluan nostaa tämän yli 65-vuotiaiden pääsyn julkisen hinnalla yksityisille lääkäreille. On oikeudenmukaista, että ikäihmiset pääsevät sujuvasti

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

lääkäriin niin yli 65-vuotiaiden mallin kautta kuin sinne omalääkärille. Voisin kysyä myöskin samaa tästä omalääkärimallista: millä tavalla se työ etenee ministeriössä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

10.19 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon tilanne huolettaa Suomessa. Tämän on nostanut esille myös vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo hallitukselle osoitetussa vuosikertomuksessa. Siinä hän nostaa esille tämän ikärasmin, joka ilmenee Suomessa siinä, että ei ole riittävästi vanhusten hoitopaikkoja. Läheiset, jotka yrittävät kannatella näitä ikääntyneitä, uupuvat. Digitalisaatio, myös sitten se, että hoitoon on niin vaikea päästä. Kysyisinkin teiltä, arvoisa ministeri Juuso: minkälaisia konsteja nyt hallituksella on tämän ikärasmin kitkemiseksi ja siihen, että vanhukset saisivat sellaista hoitoa, mikä heille kuuluu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

10.20 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministereitä asian esittelystä.

On ensiarvoisen tärkeää huomata, että sotemenoihin tai sosiaaliturvaan ei tässä budjetissa kohdistettu uusia säästöjä. Valtiovarainministeri Purra linjasi jo alkukesästä, että ne jätetään ulkopuolelle, kun säästöjä aletaan etsimään. [Välihuutoja vasemmalta] Näin myös kävi. Perussuomalaisille on hyvin tärkeää, mitkä ovat prioriteetit, kun valtiontaloutta tasapainotetaan. Me leikkaamme mieluummin maahanmuutosta, kehitysavusta, Ylestä ja turhasta hallinnosta ja niin edelleen. [Välihuutoja vasemmalta]

Omaishoidosta, joka on itselleni hyvin tärkeä asia, haluan sanoa, että huhtikuun puoliväliriihessä hallitus päätti nostaa omaishoidon alinta palkkiotasoa. Omaishoitohan on erittäin tärkeää nyt, kun väestö vanhenee muutenkin. Ainakin mitä nyt olen hyvin läheltä seurannut, on erittäin tärkeää, että vanhus saa kotona olla läheistensä seurassa mahdollisimman pitkään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

10.21 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa hallitus ja ministerit, kuvitteletteko te, että joku vanhempi valitsee kasvattaa lapsensa köyhyydessä, että se on valinta? Siltä nimittäin näyttää, kun te tietoisesti teette jälleen päätökset, jotka aamun uutisten perusteella työntävät yli 30 000 — yli 30 000 — suomalaista lasta ja nuorta köyhyyteen. Ei se ole uudistamista. Te puhutte uudistamisesta. Se on vain historiallisen huonoa köyhyyspolitiikkaa.

Me tiedämme, että tällä hetkellä ei myöskään ole oikein töitä tarjolla. Se teidän työn linjanne ei tunnu toimivan. Suomi kellottaa ennätyskorkeita työttömyyslukuja. Se on aito murhe ja huoli monessa perheessä. Tutkimukset osoittavat, että köyhyys kuormittaa vanhemmuutta, se kuormittaa perheiden mielenterveyskysymyksiä ja jaksamista. Kysynkin lapsiperheiden palveluista vastaavalta ministeri Juusolta: kun te vielä samaan aikaan leikkaatte ruohonjuuritasolla lapsiperheiden kanssa työtä tekeviltä järjestöiltä ja perusterveydenhuollosta ja olette vilautelleet tulevaisuuteen jopa 100 miljoonan leikkauksia sosiaalihuoltoon, niin miten te ministerinä turvaatte suomalaisten lapsiperheiden palvelut, ne tuki-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

palvelut sinne arkeen, [Puhemies koputtaa] ne vanhempien jaksamisen palvelut, kun he kamppailevat teidän aiheuttamanne köyhyyden keskellä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

10.22 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! On ymmärrettävä, että Suomen julkisen talouden tilanne ei ole kunnossa, mutta toki olen kiitollinen myöskin siitä, että tässä STM:n budjettimomenttikokonaisuudessa löytyy myöskin hyviä panostuksia, kuten esimerkiksi se, että omaishoitajien, jotka tekevät äärettömän tärkeää työtä tällä hetkellä, alarajaa lähdetään korottamaan, ja se tuottaa enemmän tukea kaikille omaishoitajille. Se on hyvin tärkeää myöskin siitä näkökulmasta, että täällä puhutaan paljon myöskin pienituloisuudesta ja me tiedetään, että omaishoitajien arki on todella raskasta.

Tässä keskustelussa ovat nousseet esiin hieman myöskin terveyspalvelut ja tämä omalääkärimalli. Itse asiassa meillähän on siinä hyvä tilanne, että moni hyvinvointialue on itse lähtenyt kehittämään omalääkärimallia, ja siitä on tullut myöskin hyviä tuloksia. Omalla hyvinvointialueellani Länsi-Uudellamaalla on jo ammatinharjoittajamalli myöskin hyvin käytössä. Tästä ehkä kysyisinkin: Kun Helsinkiin on lähtenyt edistämään ammatinharjoittajamallia, niin on kaavailtu, että myöskin valtio lähtisi tukemaan rahallisesti näitä erilaisia omalääkärimalleja. Onko tähän tulossa jotain erillisrahoitusta ensi vuoden aikana, jota hyvinvointialueet voisivat hakea?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

10.23 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin pitää sanoa edustaja Rintamäelle, että teidän perussuomalaisen ministerin johdolla tässä budjetissa leikataan yli 50 miljoonaa vanhuspalveluista — ei maahanmuuttajilta, vaan suomalaisilta vanhuksilta. [Eduskunnasta: Oho!]

Sitten, ministeri Sanni Grahn-Laasonen, te halusitte oikaista tietojani suojaosan poistosta liittyen VATTin tekstiin eräällä kyselytunnilla, ja siinä tekstissä tosiaan sanotaan, että suojaosien poiston jälkeen osa-aikatyötä tekevien ihmisten määrä ei romahtanut, mutta se laskee selvästi. Eli kannattaa todella tarkastaa se teksti ja ehkä tämä suojaosien poiston vaikutus.

Toinen asia liittyy näihin sosiaaliturvan leikkauksiin, jotka ovat nyt oman ministeriönne mukaan ajamassa ihmiset perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden valossa ongelmallisiin tilanteisiin. Te olette siis ensin ajaneet ihmisiä toimeentulotuelle, ja nyt te leikkaatte tätä viimeisijasta toimeentulotukea. Tämä ei tule, ministeri Grahn-Laasonen, auttamaan pienituloisia ihmisiä, äitejä ja isiä, töihin.

Suojaosien poisto ja nämä toimeentulotukeen kohdistuvat leikkaukset ja toimeentulotuen määrän kasvu vaikeuttavat ihmisten työssäkäymistä, mutta toki te tämän tiesitte jo.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

10.25 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toivon, että oppositio antaisi arvoa sille, että tässä vaikeassa taloustilanteessa, jossa on 10 miljardin euron sopeutuksia jouduttu vastuullisesti tekemään, sotepalveluihin, hyvinvointipalveluihin

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

ja lapsiperhepalveluihin ei kohdistettu leikkauksia vaan päinvastoin esimerkiksi omaishoitajien asemaa kehitetään, omaishoidon tukea korotetaan 58 eurolla ja myös esimerkiksi lapsiperheiden asemaa parannetaan näiden veromuutosten avulla [Välihuutoja] — veromuutosten avulla.

Kiinnitän huomiota, puheenjohtaja, vielä siihen, kun ministeri Grahn-Laasonen mainitsi tämän alkoholietämyyksen. Toivon sitä, että sitä ei tehdä tavalla, joka romuttaa Alkon kansanterveydellistä asemaa ja asettaa ulkolaiset ja kotimaiset toimijat eriarvoiseen asemaan, siis kotimaiset toimijat huonompaan asemaan [Puhemies koputtaa] ulkolaisiin nähden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

10.26 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tietoinen siitä, että hyvinvointialueiden rahoitus on siellä valtiovarainministeriön pääluokassa, mutta koko se sisältö tulee sosiaali- ja terveyspalveluista.

Katsotaanpa, mitä siellä tapahtuu. Vuonna 21, edellisen eduskuntakauden aikana, säädetty soterahoituslaki takaa sinne yli 850 miljoonan euron indeksikorotukset. Se on erinomainen asia. Mutta sinne tehdään tehtäväkohtaisia leikkauksia: vanhustenhuellosta, niin kuin täällä on jo mainittu, 50,9 miljoonaa; täällä keväällä käsiteltyjen sairaaloiden päivystyksestä miinus 23,4 miljoonaa; terveystarkastuksesta miinus 2,5 miljoonaa ja vammaispalveluista miinus 20 miljoonaa.

Me kannatamme teknologiaa palveluissa, mutta se ei ole peruste ottaa 50 miljoonaa euroa pois vanhustenhuellosta, jossa on tällä hetkellä sekä ympärivuorokautisessa hoivassa että kotihoidossa selvää palveluvajetta. Tätä emme voi hyväksyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

10.27 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Eilen yleiskeskustelussa ja tänäänkin tässä on tullut hyvin esille tämä julkisen talouden tilanne ja sen merkitys, miten meidän tämänhetkisiä rahoja käytetään ja kohdistetaan juuri oikeisiin kohteisiin.

Tässä edustaja Kemppi hyvin otti esille sen, kuinka ikäihmisten määrä tulee lisääntymään tässä maassa. Mutta täytyy myös muistaa se, että hyvinvointialueilta jää seuraavan kymmenen vuoden aikana noin kolmasosa työntekijöistä eläkkeelle ja meillä tulee jatkossa olemaan erittäin vahva työntekijäpula nimenomaan sotesektorillakin, vaikka tällä hetkellä näyttää ihan hyvältä. Siihen nähden on erittäin tärkeätä, että me suunnataan meidän rahat juuri sinne, missä ne vaikuttavat. Tässä on paljon semmoisia osioita liittyen lasten huumekuolemiin ja liittyen turvakoteihin, mitkä osoittavat hallitukselta juuri tätä, että me pyritään kohdistamaan rahoja.

Sama pätee ikäihmisten palveluihin. Omaishoidon palkkioita lisätään. Ja yksi asia, mistä ei ole puhuttu: valtakunnallisesti lisätään myös välimuotoista yhteisöllisen asumisen palvelua, joka osittain tulee varmasti olemaan ratkaisu tähän — ei kokonaisuudessaan, mutta varmasti. Eli tätä työtä tehdään koko ajan myös ikäihmisten eteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

10.28 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Arvoiset ministerit, lähinnä semmoista mietin tässä, kun kuuntelin kolmatta syksyä teidän puheitanne, että eikö teidän soteministereiden kuuluisi neliraajajarruttaa uusia leikkauksia vastaan. Teidän olette soteministereitä. Nyt tulee taas uusia leikkauksia, ihmiset kärsivät. Jopa sosiaali- ja terveysministeriö kuvaa tilannetta aika avoimesti, että ei ole hyvä tilanne näillä tiettyillä ihmisryhmillä, joilla on tosi tiukkaa rahan kanssa. Nyttén tuntuu, että te tuotte tänne vain uusia. Teidän pitäisi puolustaa näitä ihmisiä, keillä menee huonosti. Ei muuta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

10.29 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ajaa opposition sekasortoon tässä, kun koko ajan tulee joku järjetön esitys. Tuolla leikataan ikäihmisiltä, sinne oppositio juoksee perässä ja yrittää ratkaista asiaa ja estää järjettömyyksiä, ja samaan aikaan ei muuta kuin leikataan vammaisilta, ja taas oppositio juoksee perässä ja yrittää pelastaa tätä tilannetta.

Nyt sama tilanne on apteekkien kanssa. Luin Suomen Uutisia — harvoin sitä luen, koska en aina voi luottaa siihen mediaan, mutta luin. Siellä edustaja Reijonen sanoi, että apteekkiverkkoa ei tule pienentää, sivuapteekit säilytettävä ennallaan. Ja mitä tapahtuu? Tällä viikolla Apteekkariliitto kertoi, että hallitus ajaa apteekkiverkkoa alas ja jo vaikeassa tilanteessa olevat sivuapteekit saatetaan sulkea. Tätäkö se on, mitä perussuomalaiset lupasivat, että maaseudulta suljetaan ne viimeisetkin apteekit? Onko tämä, ministeri Juuso, teidän linjanne? Ja ministeri Grahn-Laasonen, tuntuu, että alkoholi ja etämyynti on teidän pääasianne nyt. Voisitko te keskittyä tähän apteekkiasiaan enemmän ja hoitaa sen, että me turvataan maaseudun apteekit?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

10.30 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille tästä esittelystä.

Suomalainen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmä on yksi maailman vahvimista. Se perustuu tasa-arvoon, ennaltaehkäisyyn ja siihen, että jokainen saa tarvitsemansa avun varallisuudesta riippumatta. Meillä on osaavat ammattilaiset, toimiva perusterveydenhuolto ja vahva sosiaaliturva, jotka yhdessä luovat turvaa kaikissa elämäntilanteissa. Muuhun maailmaan katsottuna meillä on asiat monella tavalla hyvin, ja olemme jopa maailman onnellisin kansa — monettako kertaa peräkkäin — vaikka se tässä salissa ei näytä nyt kuuluvan. Me vain pelottelemme ja esitämme negatiivisia asioita sieltä vasemmalta laidalta.

Joudumme priorisoimaan ja tekemään vaikeita päätöksiä myös rakenteisiin, ja se on vastuullisuutta, jotta meillä on palveluja tulevaisuudessa. Uudistustyötä ja talouden sopeuttamista tullaan jatkamaan myös seuraavan hallituksen toimesta. Tämä järjestelmä ei toimi itsestään, sen ylläpitäminen vaatii vastuullista taloudenhoitoa. Kun huolehdimme julkisesta taloudesta, varmistamme, että palvelut ovat saatavilla myös tulevaisuudessa, erityisesti heille, jotka niitä tarvitsevat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

10.31 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Eilen tässä salissa väitin, että hallitus omilla päätöksillään sysää köyhyyteen 27 000 lasta, ja haluan nyt julkisesti korjata tämän väitteen, koska oikea luku on se, että hallitus päätöksillään sysää köyhyyteen 31 000 lasta. Toivon, että tämä eilen esittämäni vanhentunut tieto näistä hallituksen päätösten tuhoisista vaikutuksista ei ainakaan omien puheideni takia pääse leviämään.

Te hallituksessa tuotte täällä esiin, että nyt äitiyspakkaukseen satsataan ja sen sisältöä parannetaan. Kysyisin arvoisilta ministereiltä: Löytyykö sieltä uudesta äitiyspakkauksesta ruokaa näille 31 000 lapselle, jotka elävät teidän päätöstenne takia köyhyydessä? Löytyykö sieltä lääkkeitä näille lapsiperheköyhyydessä eläville ihmisille? Löytyykö sieltä harrastusmahdollisuutta näille köyhille lapsille? Löytyykö sieltä polkupyörää, löytyykö sieltä silmälasia, löytyykö sieltä kaikkea sitä, mitä nämä köyhät lapsiperheet tarvitsevat elämään? [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

10.32 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! STM uutisoi tänään tuoreet arviot hallituksen jo toteuttamien sosiaaliturvaleikkausten ja vielä tulossa olevien leikkausten yhteisvaikutuksista. Jo tehtyjen leikkausten vuoksi etenkin lapsiperheiden ja ei-työllisten pienituloisuus on lisääntynyt. Vuosina 24 ja 25 tehty leikkaukset ja tulossa oleva toimeentulotuen kokonaisuudistus nostavat pienituloisuusastetta yhteensä 2,2 prosenttiyksikköä. Tuoreen arvion mukaan lasten pienituloisuus kasvaa leikkausten vuoksi tätäkin enemmän, kolmella prosenttiyksiköllä.

Ministeriö on siis korjannut arviotaan ylöspäin. Aiempi malli aliarvioi perheiden toimeentulotuen käyttöä ja arveli, että tämä osuu etenkin ennestään pienituloisiin, köyhyysrajalla oleviin, mutta nyt uusi arvionne on, että leikkaukset vaikuttavat moniin perheisiin, jotka ovat pudonneet tämän rajan alle. 31 000 lasta putoaa köyhyyteen, koska hallitus haluaa niin. Onko tämä sitä vastuullisuutta, mitä olette täällä äsken mainostaneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

10.34 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Juuso, olen varma, että te asioihin perehtyneenä tunnette hyvinvointialueiden rahoituksen epäoikeudenmukaisuuden. Tiedätte varmasti, että diagnoositietopohja on epävakaa.

Otan tässä perustuslaillisen kysymyksen ensimmäiseksi, koska koen, että esimerkiksi Etelä-Karjala ja Etelä-Savo ovat väestömäärältään ja rakenteeltaan kovin samanlaisia, mutta silti Etelä-Savo saa tuhat euroa per asukas enemmän rahoitusta kuin Etelä-Karjala. Kysyn: onko tämä perustuslaillisesti kestävä?

Toiseksi kysyn: Oletteko valmistelemassa demografiseen rahoitukseen siirtymistä, joka huomioi väestön rakenteen ja määrän tasaisesti eikä johda tällaisiin vaikeisiin epäoikeudenmukaisuuksiin, joissa esimerkiksi vahingossa virheelliset kirjaustavat johtavat rahoituksen epäoikeudenmukaisuuteen? Nyt te pakotatte esimerkiksi Ekhvan mittaviin ytimiin, koska lisärahoitusta ei ilmeisesti olla saamassa. Näen tämän maakunnan lyömisenä ja myös sisäisen turvallisuuden uhkana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

10.35 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on tärkeintä, että ihmiset saavat tarvitsemaansa hoitoa oikeaan aikaan laadusta tinkimättä. Nopeilla ja oikea-aikaisilla hoitotoimilla helpotetaan potilaan sekä hänen läheistensä elämää ja myös saavutetaan säästöjä.

Hallituksen esityksillä vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden varautumiskykyä ja tehokkuutta. Jatkamme yli 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilua. Lisäämme rahoitusta turvakoteihin sekä huumekuolemien ehkäisyyn. Kohdennamme määrärahoja lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen sekä matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden kehittämishankkeisiin, ikäihmisten toimintakyvyn tukemiseen sekä nuoriin kohdistuvaan huolenpitoon.

Arvoisa puhemies! Nyt on palveluiden uudistamisen aika. Orpon hallitus on nostanut hyvinvointialueiden rahoitusta peräti neljä miljardia sitten vuoden 2023. Oppositio on julistanut tässä salissa moneen kertaan, että hallitus vain leikkaa ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluista, mutta kuten äsken totesin, [Puhemies koputtaa] asia ei ole näin.

Kysyisinkin ministeri Juusolta: miten etenee omalääkärimalli, [Puhemies koputtaa] joka on sentään yhteinen asiamme? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

10.36 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on toteuttanut näitä hyvin epäoikeudenmukaisia sosiaaliturvaleikkauksia. Toimeentulotuen kokonaisuudistus ja indeksijäädytykset lisäävät pienituloisuutta ja köyhyyttä. Itse asiassa minäkin käytin vanhentunutta lukua, ja uusi luku on 31 000 lasta, jotka sinne köyhyyteen tippuvat näillä hallituksen päätöksillä.

STM:n muistiossa kuvataan näiden leikkausten yhteisvaikutuksia. Olisin halunnut sosiaaliturvaministeriltä kysyä, millä tavalla otatte nämä yhteisvaikutukset huomioon nyt tulevassa työssänne.

Myös tästä hoitoonpääsystä ja sairaalaverkosta olen huolissani. Vanhustenhoivasta 50 miljoonaa leikataan. Toki olen erittäin teknologiamyönteinen, ja on hieno asia, että saadaan sinne käyttöön otettua uusia teknologioita, en sitä vastusta millään tavalla, mutta minusta tässä mennään vähän väärinpäin nyt. Eli ensin leikataan ja otetaan teknologiat käyttöön, kun ensin pitäisi ottaa teknologia käyttöön laadukkaasti henkilökuntaa kuunnellen ja sitten katsoa, mikä se säästö on. Se säästö varmasti sieltä tulee, mutta nyt mennään vähän väärään suuntaan tässä, että ensin leikataan se 50 miljoonaa. Olisin tästä halunnut ehkä ministeri Juusolta kommentteja, että millä tavalla se käyttöönotto toteutetaan niin, [Puhemies koputtaa] että hoiva on laadukasta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

10.38 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos nyt palautetaan katse sosiaali- ja terveyspalveluissa isoon kuvaan, mikä on kaikista merkityksellisintä. Merkityksellisintähän, arvoisa ministeri Juuso, on se, että tällä hetkellä hyvinvointialueet eivät saa riittävästi rahoitusta lakisääteisten palveluitten toteuttamiseen. Hyvinvointialueilla ollaan todella jakomielitautisessa ja epätoivoisessa tilanteessa. Siellä yritetään toteuttaa ne palvelut, mitä tämä sali on säätänyt Suomessa olevien ihmisten hyväksi, ja vaikka se rahoitus on lisääntynyt, se on vähemmän kuin on kulujen kasvu. Me tiedämme, paljonko

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

ikäntyvässä maassa sotemenot tulevat kasvamaan, ja te, arvoisa hallitus, ette anna siihen riittävästi rahaa. Nyt kysynkin: aikooko tämä hallitus, arvoisa ministeri Juuso, tehdä jotakin tälle epäsuhdalle, vai käykö tässä niin, että te neljä vuotta vitkuttelette soten kehittämisessä ja kaadatte kaikki hyvinvointialueitten ongelmat seuraavalle hallitukselle?

Sitten kysyn, arvoisa ministeri Juuso: oletteko te nyt vihdoinkin ja viimein, kahden ja puolen vuoden jälkeen, valmiita aloittamaan parlamentaarisen yhteistyön hyvinvointialueitten rahoituksen uudistamiseksi? Keskusta on valmis, ja olemme valmiita [Puhemies koputtaa] edellisenkin hallituksen asioita siinä katsomaan, kun te sitä aina hoette.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

10.39 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näinä vuosina, kun olen eduskunnassa ollut, olen nostanut usein esiin omaishoidon, perhehoidon, huumekuolemien ja itsemurhien ennaltaehkäisyn, hoitoonpääsyn ja vanhusten hyvän hoidon. Olen puhunut myös tyttöjen silpomista vastaan ja naisten kohtaamasta väkivallasta. On hienoa, että näihin asioihin kiinnitetään juuri tässä budjettikirjassa nyt huomiota ja että sinne kohdistetaan myös resursseja.

Lähes 60 prosenttia suomalaisista naisista on kokenut väkivaltaa tai sen uhkaa. Näin kertoo Eurostat-kyselytutkimus vuonna 24. On hienoa, että valtiorahoitteen turvakotitoiminnan menoihin ehdotetaan 31 miljoonaa euroa. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta saa myös lisärahoitusta. Myös tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön osoitetaan resursseja. Nämä ovat myös olleet naisjärjestöjen huolia, ja ne on nyt myös kuultu. On tärkeää, että turvakodit säilyvät Suomessa. On tärkeää myös, että huumekuolemia ja peukkuhuumeen leviämistä ennaltaehkäistään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

10.40 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tulisi olla kunniasia tietenkin, että lapsista ja ikäihmisistä pidetään hyvää huolta. Olemme kuulleet, että hallituksen leikkauksilla ajetaan 31 000 lasta köyhyyteen ja vanhuksilta, kaikkein hauraimmilta, on jo leikattu ja tullaan leikkaamaan. Keväällä te kerroitte, että kotihoidosta säästetään siten, että 700 000 kotihoitokäyntiä korvataan digillä, ja nyt olemme kuulleet, että tämä summa budjetissa, mitä ikäihmisiltä leikataan, on vieläpä suurempi, 50 miljoonaa.

Samaan aikaan, puhemies, kun näitä leikkauksia tehdään, hallitus löytää kummasti yli miljardin veronkevennysvaraa, joka kohdistuu kaikkein rikkaimmille ja kaikkein varakkaimmille. Me olemme kuulleet uutisia tutkimuksesta, jossa hallituksella on varaa antaa miljonäreille keskimäärin 100 000 euron veronkevennys, ja samaan aikaan sitten leikataan lapsilta ja leikataan kaikkein hauraimmilta ikäihmisiltä. [Välihuutoja]

Puhemies! Minun täytyy vain sanoa, että voi tätä, arvoisa hallitus, voi tätä. [Krista Kiuru: No, se näyttää olevan oikein, koska hallitus esittää näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

10.41 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty puheenvuoroja, että hallitus tekee 10 miljardin sopeutuksen ja silti ei leikkaa sosiaali- ja

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

terveyspalveluista. Tässä on sellainen ristiriita, että siinä 10 miljardin sopeutuspäätöksessä mainitaan, että noin kaksi miljardia kohdistuu sosiaali- ja terveyssektorille. Tässä on ilmeinen ristiriita.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin kiittää ministereitä siitä, että olette palaamassa takaisin yleislääkärin Kela-korvaukseen, siihen kahdeksaan euroon, kun tutkimukset osoittivat, että tämä raha meni hukkaan. Mutta rohkaisisin teitä vieläkin rohkeampaan ajatteluun. Ajatelkaapa, että jos meillä on 120 euron yksityislääkärikäynti, niin onko siinä mitään kannustinvaikutusta, että veronmaksaja maksaa siitä kahdeksan euroa? Sehän menee jo siihen paperin pyörittämiseen ja toimistomaksuihin. Kannattaisi kohdentaa nämä rohkeasti vaikka suun terveyteen ja naistentauteihin. Saataisiin todellista vaikuttavuutta.

Teillä on vielä yksi budjetti tämän jälkeen laadittavana. Nyt rohkeita uudistuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

10.42 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus, teette jälleen uusia sosiaaliturvaleikkauksia. Esitätte, että 50 prosentin leikkaus toimeentulotuesta tehdään niille, jotka eivät ole hakeneet muita perusetuuksia, kuten työttömyyskorvausta. Työttömyysaste nousee varmasti myös tällä toimenpiteellä, mutta erityisesti kannan huolta niistä työttömiksi ajautuneista nuorista, joilla ei ole koulutusta. Ammatillisesta koulutuksesta tulee viestiä, että sinne TUVA-koulutukseen ohjautuu nuoria, jotka oikeasti tarvitsivat kuntoutusta, eivät ole koulukuntoisia, ja opinnot eivät etene tai opintopolku katkeaa kokonaan tässä kohtaa. Onko teillä suunnitelmassa tehdä selvitystä tällaisesta kuntouttavasta ammatillisesta koulutuksesta? Se toki vaatii kahden ministeriön yhteistyötä edetäkseen, mutta se olisi keino, jolla nämä nuoret voisivat käydä opintonsa loppuun ja voisivat valmistua ja päätyä työelämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

10.44 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama päivä sitten tosiaan ilmestyi tämä STM:n muistio näiden valtavien sosiaaliturvaleikkausten yhteisvaikutusten arvioinnista. Muistiossa sivulla 60 todetaan muun muassa, että olisi syytä välttää sellaisia toimia, jotka kohdistuvat lapsiin ja lapsiperheisiin. Kuten täällä on nyt kuultu moneen kertaan, hallituksen toimien takia 31 000 uutta lasta syöksyy köyhyyteen, ja nyt te leikkaatte vielä toimeentulotukea.

Täällä todettiin eilen moneen kertaan vaikeat päätökset, joita hallitus joutuu tekemään. Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, kun teillä on aina vastaus kaikkeen, niin haluaisin nyt kuulla, miten vaikeaa on syöstä lisää lapsia köyhyyteen samaan aikaan, kun hallitus tekee miljardiluokan päätöksen suuryritysten tehottomista veronalennuksista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

10.45 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla olisi arvion ministereille vähän periaatteellisempi kysymys: millä tavalla te perustelette tätä tärkeätä pääluokkaanne? Ministeri Grahn-Laasonen, te avasitte oman puheenvuoronne sillä, että on tärkeätä turvata talouskasvun edellytykset ja myöskin työllisyyskehitys. Minä en ota kantaa siihen, kuinka hyvin näissä asioissa on onnistuttu. Minä otan kantaa siihen, että

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

totta, on erittäin tärkeää huomioida talouskasvu ja työllisyys. Miksi? Koska sen tehtävänä on turvata ihmisen perustavan elämän edellytykset.

Nyt kuitenkin teidän pääluokassanne, jossa teillä on suuri vastuu, ollaan nimenomaan kiinni näissä ihmisten peruselämän edellytyksissä, sosiaali- ja terveydenhuollossa. Te teette kuitenkin siellä nimenomaan leikkauksia — olemme täällä kuulleet niitä lukuja — ja vielä leikkauksia, jotka suuresti kohdistuvat kaikkein köyhimpiin, haavoittuvimpiin ihmisiin. Eikö tämä, että talouskasvulla yritätte kohentaa ihmisten elämän edellytyksiä, ole ristiriidassa sen ajattelutavan kanssa, että samaan aikaan te nimenomaan heikennätte kaikkein haavoittuvimpien ihmisten elämän edellytyksiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

10.46 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä salissa kuulee kommentteja siitä, miten hallitus kurjistaa sotepalveluita ja karsii niitä.

Muistutuksena nyt kuitenkin muutama positiivinen nosto: Hallitus suuntaa määrärahoja muun muassa lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen, matalan kynnyksen mielen-terveysavun ja palvelujen kehittämishankkeisiin ja itsemurhien ehkäisyohjelman toimeenpanoon. Korotamme omaishoidon tuen vähimmäispalkkioita, ja äitiysavustuksen rahaa-summaa ja äitiyspakkauksen arvoa kasvatetaan 40 eurolla. Ja tärkeänä on turvakotitoiminta, johon esitetään lähes 3,5 miljoonan euron tasokorotusta turvakotipaikkojen riittävyyden turvaamiseksi — erittäin tärkeä asia vielä huomioon ottaen se, että nämä rahoitukset ovat jatkoa hallituksen jo muille panostuksille lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä. Resursseja laitetaan myös esimerkiksi nuorten huumekuolemien ehkäisyyn ja C-hepatiitin eliminointiin.

On siis eri asia muuttaa asioita toimivampaan suuntaan ja kokeilla, uudistaa rohkeasti kuin [Puhemies koputtaa] heikentää tai karsia palveluita. Tämä ero on hyvä muistaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

10.47 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi pientä asiaa.

Edustaja Ovaska nosti esille omassa puheenvuorossaan äskettäin apteekkiverkon supistuksiin tähtäävät suunnitelmat, mitä hallituksella näköjään on. Älkää, hyvät ministerit, siihen kajotko. Nimittäin siellä on näillä pienillä paikkakunnilla, esimerkiksi kotikunnassani Ilomantsissa, aivan erinomaista palvelua, hyviä ammatti-ihmisiä, jotka osaavat todella hyvin tehdä työnsä, lääkejakelu toimii, ja jokainen ihminen saa sieltä avun. Monessa tapauksessa sieltä on lähtenyt ihminen suoraan esimerkiksi ambulanssilla jatkohoitoon, kun ne ihmiset ovat tosi ammattilaisia. Sitä älkää väheksykö, koska se on kamala virhe, jos sen teette, että sieltä leikataan niiltä pieniltä apteekeilta. Se on todella perustavaa laatua oleva virhe.

Toinen asia on sitten vanhusten kohtelu hyvinvointialueilla. Kun meille kaikille joskus tulee pieni kirurginen operaatio, niin vanhempi ihminen kun menee vaikka nyt meidän ympäristössä Pohjois-Karjalassa keskussairaalaan Joensuuhun leikattavaksi, niin sitten hänet siirretään sieltä, kun hän ei pääsekään kotiin, kun vaatisi terveyskeskushoitoa, 250 kilometrin päähän. Sehän on vapausrangaistus, pahempi kuin pieni vankilatuomio. Kukaan ei pääse häntä katsomaan. Se ihminen kuolee siellä suruun ja murheeseen. [Puhemies koputtaa]

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Ohjatkaa nyt näitä hyvinvointialueita, että tällaisia äkkiä keksittyjä vapausrangaistuksia [Puhemies koputtaa] ei saa tehdä, vaan ihminen pitää siirtää kotiseudulleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

10.49 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kela-korvausten kannustavuus ja vaikutukset ovat toisinaan monimutkaisia yhtälöitä. Siksi niiden vaikuttavuutta ja kustannuksia pitää seurata tarkasti ja tehdä tarvittaessa uusia päätöksiä. Kiitän ministeriötä nopeasta reagoinnista siihen, että kun Kela-korvausten noston 8 eurosta 30:een yksityislääkärikäyntien osalta havaittiin valuvan hintoihin eikä lisäävän kävijämäärää, niin korvaus päädyttiin palauttamaan aiemmalle tasolle. Äskettäin käynnistynyt valinnanvapauskokeilu yli 65-vuotiaiden lääkäriissä käynteihin voi tuoda onnistuessaan hyviä tuloksia. Se nopeuttaa lääkäriin pääsyä ja vapauttaa hyvinvointialueiden resursseja muuhun toimintaan. Tämänkin osalta on syytä tarkasti seurata palvelun käyttöä ja vaikuttavuutta sekä tarvittaessa reagoida uusien päätösin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

10.50 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo monessa puheenvuorossa todettu, hallituksen toimet tosiaan ministeriön oman arvioiden mukaan lisäävät lapsiköyhyyttä enemmän kuin mitä aikaisemmin on arvioitu. Jos ne aikaisemmatkin luvut olivat huolestuttavia, niin tämä 31 000 lasta köyhyydessä tarkoittaa jo äärimmäisen suurta tragediaa koko kansakunnalle. Suomalaiset ovat aika sitoutuneita siihen, että julkista taloutta täytyy tasapainottaa, mutta nämä hallituksen valitsemat keinot koetaan todella epäoikeudenmukaisiksi, ja erityisesti suurin huoli tuntuu olevan näistä lapsista. Tiedämme, että lapsuudessa koettu köyhyys jättää jälkensä koko elämän mittaisiksi ongelmiksi tutkimusten mukaan, ja silloin pitäisi välttää tätä, että lapsiperheitten köyhyyttä lisätään.

Professori Juho Saari on ehdottanut sitä, että meillä voisi olla tällainen kotitalouskohtainen leikkauskatto, jolla tällaisista toimenpiteitten kasautumista jatkossa voitaisiin välttää. Oletteko te tutustunut tähän ajatukseen, ja olisitteko valmiita edistämään sitä, että meillä olisi tällainen kotitalouskohtainen leikkauskatto?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

10.51 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Yksi sosiaali- ja terveydenhuollon voimakkaan kustannusnousun pääsystä on suuresti kasvaneet vuokratyövoimakulut, ja niiden syy taas on sotealan henkilöstöpula. On erittäin tärkeää tunnistaa, että hyvää hoitoa ja hoivaa ei ole ilman riittävää ja hyvinvoivaa henkilökuntaa.

Moni suomalaisen sotealan ammattilainen työskentelee ja asuu tällä hetkellä Ruotsissa ja muissa Pohjoismaissa, ja sen osalta on hyvä, että hallitus nyt tuo verokannustimen suomalaisille paluumuuttajille, ja toivottavasti sen kautta saamme myös suomalaisia sotealan osaajia takaisin Suomeen.

Toinen erittäin merkittävä asia, mikä on hallituksen pöydällä, on sotehenkilöstön työajan selkeyttäminen eli toisin sanoen se, että sotehenkilöstö saisi keskittyä asiakastyöhön

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

ja siihen, mihin heidät on koulutettu, ei niinkään byrokratiaan. Olisin kysynyt ministeri Juusolta: miten tämä kokonaisuus etenee ministeriössä?

Sitten kollegoille Hoskonen ja Ovaska olisin sanonut sen, että huoli sivuapteekeista on ymmärrettävä, [Puhemies koputtaa] mutta on hyvä tunnistaa, että hallitus ei esitä sivuapteekkivähennyksen poistoa, [Puhemies koputtaa] toisin kuin lausuntokierroksella olleessa versiossa oli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

10.52 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitikko on valintojen maailma, ja tähän budjettiin sisältyy muun muassa seuraavat valinnat: vanhuksilta leikataan, vammaisilta leikataan, kaikista köyhimpien toimeentulotuesta leikataan. Tähän budjettiin sisältyy myös seuraavat valinnat: perintöveroa alennetaan, bensaveroa alennetaan, kaikista suurituloisimpien ansiotuloverotusta alennetaan. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] Ministerien on siis aivan turha sanoa, että köyhiltä ja sairailta leikkaaminen on pakko tehdä valtiontalouden tasapainottamiseksi, jos teillä on samaan aikaan varaa näihin veronkevennyksiin, jotka heikentävät valtiontalouden tilannetta.

Eli tästä voi tulla siihen lopputulokseen, että perussuomalaisille muutaman sentin alennus bensaveroon ja tuhansien eurojen alennukset ministerien tuloluokalle ovat tärkeämmät kuin vanhusten ja vammaisten palvelut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

10.53 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen Tilastokeskus kertoi, että Suomen työttömyysaste on noussut yli 10 prosenttiin ensimmäisen kerran sitten 90-luvun laman. Tänään uutisoitiin STM:n selvitys, että yli 31 000 lasta putoaa köyhyyteen hallituksen päätösten myötä. Nämä molemmat luvut ovat hallituksen politiikan tulosta.

Tänä aamuna pääministeri Orpo sanoi Keskuskauppakamarin tilaisuudessa, että hallituksella on ollut tavoitteena suojata viimesijaista turvaa, ja toisaalta, että Suomessa on sosiaaliturvajärjestelmä, joka kannustaa elämään tuilla. Tämä STM:n uusi selvitys vetää maton pääministerin arvioiden jalkojen alta. Se vetää maton siltä, että hallitus olisi suojaamassa viimesijaista turvaa. Nyt kun on selvinnyt tässä STM:n selvityksessä, että viimesijaista turvaa saavien asema on heikentynyt enemmän kuin hallitus on aiemmin arvioinut, niin, arvoisat ministerit, voisitteko nyt arvioida uudelleen tätä toimeentulotuen kokonaisuudistusta, päätöstenne, sosiaaliturvaleikkausten yhteisvaikutusta, koska nämä leikkaukset myös heikentävät työllisyystilannetta? Ne pienentävät tietysti kulutusta ja sen kautta talouskasvua [Puhemies koputtaa] mutta myös pitkittävät ihmisten työttömyyttä, kun toimeentulo-ongelmat heikentävät ihmisten terveyttä ja työkykyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

10.54 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelemästänne budjetista, joka mielestäni on vastuullinen.

Nostaisin jo täällä aiemmin hyvin esille nostettujen asioiden lisäksi lääkärihelikopteritoiminnan rahoituslisäyksen, joka on erityisen tärkeä esimerkiksi saaristossa. Myös Puo-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

lustusvoimien terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen ylläpitoon tulee lisärahoitusta ja totta kai myös nuorten huumekuolemien ehkäisyyn ja moniin muihin. Hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa neljä miljardia euroa vuoteen 23 verrattuna.

Kysyisin teiltä: koska Suomessa ja maailmalla on tehty huippututkimusta, joka on tuottanut digitaaliseen diagnostiikkaan, hoitomuotoihin, käytäntöihin, materiaaleihin ynnä muihin tehokkaita toimintatapoja, niin miltä näyttää, miten voisimme tukea hyvinvointialueita ottamaan käyttöön näitä uusia tehokkaita hoitomuotoja jatkossa entistä tehokkaammin? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

10.55 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnä on pakko sanoa, että jaksan kyllä ihmetellä, miten täällä luetteloidaan näitä yksittäisiä, itsessään ihan hyviä toimia esimerkiksi mielenterveyttä koskien, kun tosiasia kuitenkin on se, että jo pelkästään hoitotakuun romuttaminen heikensi myös mielenterveyspalveluihin pääsyä. Terapiatakuun toteuttaminen jätti esimerkiksi yli 25-vuotiaat ihmiset sen ulkopuolelle, puhumattakaan siitä, että jo itsessään tähän terapiatakuuseen sisältyy rajoituksia, jotka rajaavat hoitomuotojen mukaan ihmisiä ulkopuolelle.

Vielä tätäkin enemmän jaksan kuitenkin suorastaan pöyristyä siitä, että täällä salissa puhutaan vastuullisena sellaisesta politiikasta, jossa koetaan, että on oikeudenmukaista ja reilua leikata yhä edelleen ikäihmisten hoivasta, kotihoidosta 50 miljoonaa euroa. En tiedä, kuinka kaukana te elätte todellisuudesta, jos ette tiedä, että meillä on tälläkin hetkellä Suomessa valtava määrä ikäihmisiä, joilla on esimerkiksi muistisairaus ja jotka eivät enää muista edes syödä, ja ainoa heidän seuransa on tabletti, [Puhemies koputtaa] josta kerran päivässä huhuillaan. Pidätkö te, ministeri, tätä todella vastuullisena?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

10.57 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä ei todellakaan ole sellainen apteekkien kokonaisuudistus, jota ollaan odotettu. Kyllä tämä on pikemminkin apteekkien harvennusuudistus. Toivoisin, että sieltä ministeriaitiosta jalkautetaan tuonne maakuntiin, kuntiin ja käydään toteamassa, mikä merkitys kuntalaisille ja asukkaille palveluna on apteekilla, joka on aina avoinna ja tarjolla.

Tässähän toteutetaan apteekkitalouteen isot leikkaukset. Lisäksi itsehoitolääkkeiden myyntiä vapautetaan kauppoihin. Tämä on eittämättä riski lääkitysturvallisuudelle ja myöskin vaikuttaa siihen apteekkitalouteen.

Näitten sivuapteekkien osalta siitä kiitos, että sitä muutettiin luonnosvaiheesta, ja sen osalta tämä esitys ei ole niin paha, mutta edelleen sielläkin tähän sisältyy riskejä. Ymmärrän, että kokoomus haluaa näitäkin palveluja keskittää, mutta kyllä minäkin ihmettelen sitä, miksi perussuomalaiset kuittaavat tämänkin uudistuksen.

Haluan vielä esittää tässä kysymyksen: miksi te heikennätte tätä tärkeää palvelua kaikkialla Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

10.58 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministereitä tästä budjetin esittelystä.

Omaishoito on yksi edullisimmista ja samalla arvokkaimmista ikääntyvän väestön hoitomuodoista. Ilman omaishoitajia sosiaali- ja terveydenhuolto yksinkertaisesti romahtaisi. Omaishoidon tukeminen on siis sekä tärkeää inhimillisesti että kansantaloudellisesti välttämätöntä.

Tämä hallitus on sitoutunut parantamaan omaishoitajien asemaa. Tänä vuonna omaishoitajien hyvinvoinnin ja toimintakyvyn, terveyden edistämiseen kohdennetaan 6,5 miljoonaa euroa, mikä on erinomaisen hyvä. Myöskin omaishoidon alimpaa palkkioluokkaa tullaan korottamaan, mikä on myös tärkeää.

Arvoisa ministeri, kuinka omaishoitajien kokonaisuudistus ja erityisesti hyvinvointialueiden yhteneväiset toimintatavat ja ohjeistukset etenevät? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt ensimmäiset vastauspuheenvuorot ministereille, ja sen jälkeen jatkamme debattia. — Ministeri Juuso, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

10.59 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan aluksi kertaan näitä faktoja, tosiasioita, meidän muuttuvassa yhteiskunnassa. Ihmiset ikääntyvät, ihmiset keskittyvät myöskin kaupunkeihin. Hyvinvointialueilla on yleiskatteellinen rahoitus, jonka puitteissa he toimivat, ja myöskin itsehallinto. Soteuudistuksen päätavoitteet olivat yhdenvertaisuuden lisääntyminen, kustannuskehityksen alentaminen, ja tähän suuntaan tämä hallitus menee koko ajan. Hyvinvointialueiden rahoitushan kasvaa. Se on kasvanut seitsemän miljardia euroa vuodesta 2020 vuoteen 26. [Suna Kymäläinen: Toisilla kasvaa, toisilla ei!]

Ikäihmisten palveluista ei ole huolissaan pelkästään oppositio vaan myöskin hallituspuolueet, ja itse olen huolissani seurannut sitä, miten hyvinvointialueilla ajetaan alas ikäihmisten palveluita, kun suunnan pitäisi olla päinvastoin. [Välihuutoja vasemmalta] Hallituksellahan ei ole mahdollisuutta korvamerkitä mitään rahaa sellaisiin lakisääteisiin toimintoihin, mitkä ovat hyvinvointialueiden vastuulla. Se, mitä me teemme, on, että me ohjaamme hyvinvointialueita, käymme joka vuosi keskustelut jokaisen hyvinvointialueen kanssa ja ohjaamme heitä toimimaan oikein. Tällä hetkellä VM ja STM käyvät läpi näitä lisärahoitushakemuksia ja muutama hyvinvointialue on jo arviointimenettelyssä, eli kyllä olemme huomanneet nämä tietyt puutteet.

Joku kysyi täällä, mitä hallitus tekee. Hallitus yrittää ohjata ja parantaa omaishoitoa. Me nostamme omaishoidon tukea, me panostamme perhehoidon kehittämiseen ohjauksella, informaatiolla. Olen huomannut, että perhehoito on lisääntynyt ja lisääntymässä koko ajan, ja pidän sitä erittäin hyvänä asiana, ja kuten täällä mainittiin jo, me kohdistamme 6,5 miljoonaa euroa ikäihmisten toimintakyvyn tukemiseen ja omaishoitajien tukemiseen.

Rahoituksesta kysyttiin, diagnoosipohjaisesta rahoituksesta. Tämä on ministeri Ikosen vastuualueella, ja tiedän, että sitä työestetään. Se on selvityksen alla. Hyvinvointialueiden rahoitus pohja on aika lailla eriytynyt, ja sitä tutkitaan paraikaa, onko sitä mahdollista oikaista tai onko se yleensäkin väärin.

Tästä teknologiasta tässä sanottiin, että 50 miljoonaa leikataan kotiin tuotavista palveluista. Tämä ei pidä paikkaansa. Tässä oli huonosti luettu budjettikirja. Se 50 miljoonaa koostuu siitä, että ympärivuorokautiseen palveluasumiseen mahdollistetaan teknologian

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

laskeminen henkilöstömitoitukseen 0,04 prosentilla, kuitenkin niin, että se vähimmäismitoitus on aina se 0,6. Eli vain niissä yksiköissä, joissa se on yli sen 0,6:n, voidaan osittain teknologiaa laskea siihen mitoitukseen. Tämän esityksen arvioitu säästö on noin 35 miljoonaa. Ja se loppuosa tulee siitä, että kotihoidossa palvelutarpeen arvioinnissa otetaan huomioon myös se, onko teknologialla mahdollista toteuttaa osa palveluista, onko asiakas halukas siihen ja sopivatko ne hänelle, ymmärtääkö ja osaako hän. Eli tämä on tämä kokonaisuus, mistä se 50 miljoonaa säästetään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

11.02 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Ymmärrän leikkauksiin kohdistuvan kritiikin, mutta Suomi velkaantuu erittäin vaarallisesti. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä on todellinen tilanne, että Suomen hyvinvointiyhteiskunnan kestävyys on vakavasti vaarantumassa tämän velkaantumisen takia, ja siitä syystä näitä leikkauksia joudutaan tekemään. Kun olemme tilanteessa, jossa tämän turvallisuusympäristön takia maanpuolustukseen pitää panostaa lisää, meillä on ikääntyvä yhteiskunta, sosiaali- ja terveydenhuollon menot tulevat tulevina vuosina kasvamaan — ja tähän on hallitus varautunut — niin tässä tilanteessa myöskin julkisen talouden sopeutustoimia ja säästöjä joudutaan tekemään.

Näin ollen, kun esitätte kritiikkiä leikkauksia kohtaan, pyydän, että esittäisitte samassa yhteydessä myöskin vaihtoehtoiset säästöt, [Hälinää — Puhemies koputtaa] siis vaihtoehtoisia säästöjä korvaamaan niitä säästöjä, joita täällä kritisointte. Esimerkiksi SDP on aiemmissa vaiheissa kritisoinut sosiaaliturvaleikkauksia mutta ei ole esittänyt niitä enää korvattavaksi omissa vaihtoehtobudjeteissaan. Eli tulkitsen, että te olette hyväksyneet nämä eli myöntäneet sen tosiasian, että on mahdotonta rakentaa vastuullista budjettia ilman näitä julkisen talouden sopeutustoimia, joita hallitus on joutunut myöskin sosiaaliturvaan kohdentamaan.

No, sitten muutama nosto vielä näistä yhteisvaikutusarvioinneista. Ne on virkatyönä tehty, niitä eduskunta on pyytänyt, ja hallitus on hyödyntänyt näitä myöskin omissa ratkaisuissaan. Selvää on, ettei satojen miljoonien leikkauksia sosiaaliturvaan voida toteuttaa ilman, että niistä syntyisi vaikutuksia. Mutta leikkauksia on vaikea välttää ottaen huomioon, kuinka suuri osa sosiaaliturvaa on valtion budjetista ja kun meillä on kasvavat puolustuksen menot ja Suomi ikääntyy.

Säästöjen kohdentamisessa on koko vaalikauden ajan tehty valintoja pyrkiä suojaamaan vaikutuksia lapsiin. Se näkyy viimeisimmässä toimeentulotukea koskevassa esityksessä muun muassa siten, että toimeentulotukea saavissa perheissä lasten perusosia ei leikata. Lisäksi elatustuen uudistuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeutta riittävään elatukseen, ja tämä uudistus vahvistaa myös yksinhuoltajaäitien asemaa. Näiden uudistusten vaikutuksia on erittäin huolellisesti arvioitu. Kiitän virkamiehiä tästä huolellisesta työstä, jota hallitus on hyödyntänyt, ja nämä yhteisvaikutusarviot ovat myöskin täällä eduskunnassa valiokuntien käytettävissä.

Apteekkitalouden uudistuksesta: Myös apteekkitaloutta koskien hallituksen budjettiesityksessä on 30 miljoonan julkisen talouden säästö, sen myönnän, mutta toteutuksessa on pyritty kaikin tavoin täyttämään hallituksen ohjelman tavoite siitä, että maanlaajuisesta apteekkiverkosta pidetään huolta. Tämän esityksen sisällä tehtiin myös lausuntokierroksen

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

jälkeen lukuisia korjauksia saaden sitä laadukasta palautetta, ja sivuapteekkivähennys to-
teutetaan, mikä osaltaan turvaa maanlaajuista apteekkiverkkoa.

Pyydän edustaja Ovaskaa Suomen Uutisten sijaan lukemaan sen esityksen, nimittäin se
on erittäin huolellisesti laadittu, ja myös tästä haluan meidän erinomaisia STM:n virkamie-
hiä kiittää. On tasapainoiltu erittäin vaikeiden tavoitteiden ristipaineessa ja pyritty tuo-
maan uudistus, jossa myöskin hyödynnetään meidän apteekkien ammattilaisten osaamista
paremmin osana meidän sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuutta. Itse asiassa se suun-
ta, mihin toivon, että Suomessa apteekkikenttä kehittyi, on pikemminkin se, että meidän
maanlaajuinen apteekkiverkko voisi toimia myöskin matalan kynnyksen terveystieteenä ja
palvelu siellä, missä muita sotepalveluita ei valitettavasti enää ole. [Puhemies koputtaa]

Tässä muutama nosto, ja mielellään jatketaan keskustelua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Jatkamme todellakin keskustelua. — Edustaja Pi-
ritta Rantanen, olkaa hyvä.

11.06 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Grahn-Laa-
sonen, te aloitte ensimmäisen puheenvuoron sillä, että ihmisillä on oma vastuu ja työnte-
ko on se kaikkein tärkein hyvinvoinnin tae. Emme ole tästä eri mieltä. Mutta niistä teoista,
joita te teette, voimme olla kyllä kovinkin paljon eri mieltä. Ja täällä kun on tänään puhuttu
paljon tästä priorisoinnista, niin, kyllä, juuri te olette tehneet niitä priorisointeja siihen, että
kaikkein hyvätulolisimmille ovat tulleet kaikkein suurimmat veronalennukset samaan ai-
kaan, kun niitä lapsiperheköyhiä on tullut 31 000 kappaletta. [Sinuhe Wallinheimo: Ei ole
tullut!] Ymmärrätkö sellaista yhteyttä siinä, tai mitkä ovat olleet ne toimet siinä, kun pit-
käaikaistyöttömyys on karannut nyt aivan käsistä? Siellä on myös monia vanhempia, jotka
ovat nimenomaan sitä työtä vailla.

Meillä on tehty tutkimus, jonka mukaan pitkäaikaistyöttömillä on usein heikko tervey-
dentila, alhainen koulutustaso, koulutus on vanhentunut tai on heikko opiskelukyky. Nämä
ovat niitä asioita, joihinkä hallituksen pitäisi puuttua, jotta pystyisimme vaikuttamaan sii-
hen, että ne lapset saisivat vanhemmat töihin. Mitä olette tehneet näitten asioiden korjaa-
miseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos, olkaa hyvä.

11.07 Henrik Vuornos kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelemme
täällä melko poikkeuksellista sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaesitystä. Se on puo-
li miljardia pienempi kuin kuluvana vuonna. Eli säästöjä on tehty ihan oikein tässä julkisen
talouden tilanteessa.

Suurimmat säästöt: Opiskelijoiden siirtäminen yleisestä asumistuesta opiskelijoiden
omaan asumistukeen — erittäin järkevä muutos. Opiskelijoita kannustetaan taas kimppa-
asumiseen. Kelan hallinnosta säästetään 50 miljoonaa, puolen miljardin hallinnosta. Ker-
taluontoisena säästönä tällainen on oikein järkevää.

Sitten ehkä kuvaavaa keskustelussa on se, että me käsitellään täällä 2000-luvun suurinta
sosiaaliturvauudistusta, yleistukea, ja siitä ei ole mainittu vielä sanaakaan. Se on erittäin
merkittävä, yksinkertaistaa sosiaaliturvaa. Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki yhdistetään.
Tästä käynnistyy laajempi sosiaaliturvan uudistaminen, joka tekee sosiaaliturvasta sel-
keämpää hakijalle ja kannustavampaa työnteekoon.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

11.09 **Anette Karlsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On hyvä, että omaishoidon tuen alinta palkkioluokkaa korotetaan ja omaishoitoon panostetaan. Se on tärkeä tunnustus omaishoitajien arvokkaalle työlle. Omaishoidon tuki on kuitenkin edelleen määrärahasidonnainen, ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella määrärahat loppuivat jo kesällä. Se tarkoittaa, että uusia sopimuksia ei enää tänä vuonna tehdä. Vaikka nyt panostetaan omaishoitajiin, ei panostus saa jäädä näennäiseksi ja johtaa siihen, että omaishoitajien määrä vähenee. Suomeen tarvitaan kansallinen omaishoidon strategia ja yhtenäiset kriteerit, jotta yhdenvertaisuus toteutuu ja omaishoitajat saavat tuen, jonka varassa he jaksavat tehdä arvokasta työtään. Toivottavasti hallitus varmistaa, ettei tuki omaishoitajille jää pelkäksi symboliseksi eleeksi vaan että se todella parantaa arvokasta omaishoitotyötä tekevien arkea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

11.10 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Siponen, Ovaska ja Hoskonen toivat hyvin täällä esille tähän apteekkiuudistukseen liittyviä huomioita. Ehkä siihen ministerin kommenttiin, että kun se on kauan odotettu, niin se on todellakin kauan odotettu kaupan keskusliikkeiden puolelta.

Mutta varsinainen aihe: Maa- ja metsätalousministeriön tuoreessa selvityksessä todetaan, että kausiasutus lisää merkittävästi palveluiden käyttöä ja kustannuksia hyvinvointialueilla, joilla on paljon kausiasutusta suhteessa vakituiseen asutukseen, kuten meillä Etelä-Savossa. Pelastustoimen tehtävien lisääntyminen liittyy sekä alueella olevan kesäaikaisen väestömäärän kasvuun että siihen, että kesäiset aktiviteetit ovat välillä vähän sellaisia, että sitä löytää itsensä päivystyksestä tai ensihoidosta. Terveyspalveluihin kausiasutus vaikuttaa päivystyksen ja ensihoidon osalta. Hyvinvointialueet laskuttavat hyvinvointialueen ulkopuolisten asiakkaiden asioinneista avoterveydenhuollon ja päivystyksen osalta, mutta ensihoidon kustannukset jäävät hoitavan hyvinvointialueen maksettaviksi. Tästä syntyy epätasapainoa, ja se heikentää palvelujen saatavuutta meidän tyypillisillä alueilla.

Arvoisa puhemies! Kysymys kuuluu ministereille: onko tulossa joitakin toimenpiteitä, joilla tätä epäilua ja epätasa-arvoista tilannetta on tarkoitus korjata? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

11.11 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Muutamia huomioita Pirkanmaan aluevaltuutettuna.

Elikkä Pirkanmaan hyvinvointialue on onnistunut parantamaan hoitopaikkaa, taloutaan ja henkilöstön tyytyväisyyttä alkuvuonna 2025. Perusterveydenhuollossa hoitoon pääsee nopeammin, ja erikoissairaanhoidossa 96 prosenttia potilaista sai hoitoa hoitotakuun ajassa. Hyvinvointialue on vähentänyt vuokratyövoiman käyttöä 44 prosenttia ja ennustaa ylittävänsä talousarvion ylijäämätavoitteen.

Ja muutama huomio: esimerkiksi Pirkanmaalla Coxa ja Sydänsairaala tekevät aivan loistavaa työtä, ja potilaaksi pääsee koko valtakunnan alueelta halutessaan. Eikö, arvon ministerit, tässä kuitenkin ole myöskin hyviä, positiivisia seikkoja muutamiin ehkä kovinkin kriittisiin puheenvuoroihin tämän päivän kuluessa tässä salissa? — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri on tainnut poistua. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

11.12 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Suomalaiset odottavat, että he pääsevät terveyskeskukseen silloin, kun apua tarvitaan, ja että ikääntyneille turvataan arvokas ja turvallinen elämä. Nyt valitettavasti hallitus kuitenkin leikkaa vanhusten ympärivuorokautisesta hoidosta ja kotihoidosta 50 miljoonaa euroa juuri sieltä, missä palvelujen tarve kasvaa. Teknologia tukee hoitoa ja hoivaa, mutta se ei koskaan korvaa ihmistä ja ihmisen läsnäoloa. Samalla hallitus on aiemmin heikentänyt hoitotakuuta, joka oli suomalaisille turva ja oikeus. Oppositiossa esitimme sen palauttamista, jotta jokainen saisi hoitoa ajoissa eikä joutuisi odottamaan terveytensä kustannuksella.

Arvoisa puhemies! Budjetin pitäisi kertoa siitä, millaista Suomea rakennamme. Me sosiaalidemokraatit haluamme rakentaa Suomea, jossa jokainen saa hoitoa ajoissa, jossa vanhukset voivat luottaa siihen, että heistä pidetään huolta. Hallitus, valitettavasti teidän rakentamanne Suomi on erilainen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

11.13 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun on todettava, että kyllä hallituksen pyrkimys suojata lapsia on raskaasti epäonnistunut, jos ja kun 31 000 lasta on ajautunut köyhyYTEEN.

Mitä tulee hyvinvointialueisiin, niin tosiasia on se, että kyllä hyvinvointialueiden talous on äärimmäisen tiukilla, ja keskustan mielestä hallituksen jo aiemmin tekemät leikkaukset esimerkiksi vanhustenhoitoon ja hoitoonpääsyyn ovat olleet suuri virhe niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Ei kai kukaan oikeasti usko, että ihmisten terveydestä ja hyvinvoinnista leikkaaminen toisi aitoa säästöä pitkäjänteisesti ajateltuna.

Eikä tässä vielä kaikki, vaan todellakin nyt ollaan nähty, että nämä leikkaukset vieläpä jatkuvat esimerkiksi vanhustenhoitoon liittyen. Ja kun samaan aikaan on leikattu myös kotitalousvähennystä, niin tämä kaikki on kaiken lisäksi johtanut siihen, että meillä on tällä hetkellä myös paljon työttömyyttä. Esimerkiksi moni hoitaja on työttömänä ja moni alan yrittäjä on ajautunut ahdinkoon.

Mutta jotain hyvääkin sentään: On erittäin hyvä, että tätä omaishoidon alinta palkkio-luokkaa on nyt nostettu, sitä esitetään nostettavaksi. Tämä on tervetullut asia, [Puhemies koputtaa] mutta kannan myös huolta siitä, miten hallitus varmistaa sen, että määrärahat omaishoitoon riittävät [Puhemies koputtaa] ja että kriteerejä ei löysennetä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

11.15 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset, teidän piti puolustaa suomalaisia pienituloisia, ja nyt te puolustatte tässä salissa leikkaamista juuri heiltä, heidän työntämistään köyhyYTEEN.

Kristillisdemokraatit, te peräänkuulutatte perustellusti lähimmäisenrakkautta, ja nyt te puolustatte tässä salissa, te hyväksytte leikkaamisen juuri vanhuksilta, vammaisilta ja lapsilta ja te kehtaatte vielä sanoa, että tämä hallitus parantaa lasten asemaa. Kertoisitteko nyt rautalangasta vääntäen minulle, kun minä en täällä oppositiossa ymmärrä, että kun 31 000

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

lasta lisää joutuu köyhyyteen, niin miten heidän elämänsä tai asemansa tämän hallituksen toimesta paranee.

Kokoomus, te sanotte, että te teette fiksua, vastuullista talouspolitiikkaa. Te voisitte puolestanne tavuttaa minulle, kun en ymmärrä, miten säästää se, että suomalaiset pääsevät hitaammin hoitoon. Eikö se kasvata hintalappua myöhemmille vuosille? Voitte myös kerata minulle, miten köyhyyden lisääminen säästää — miten köyhyyden lisääminen säästää. Kertokaapa, kuulen mielelläni. Eikö olisi kannattavampaa panostaa vaikuttavuuteen, [Puhemies koputtaa] perusterveydenhuoltoon ja vaikka koulutuksen kautta niihin innovaatioihin ja sitä kautta firmoihin, jotka Suomessa [Puhemies koputtaa] voisivat luoda työtä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

11.16 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suosittelen edustaja Virralle, että luette budjettikirjan perustelut esimerkiksi vanhuspalveluiden osalta.

Ikäihmisten määrän kasvaessa on välttämätöntä uudistaa työtapoja. [Krista Kiuru: Uudistaa työtapoja?] Tässähän ehdotetaan, että sosiaalihuoltolaissa säädetään näistä teknologisista ratkaisuista ja niiden käyttämisestä sosiaalipalveluissa. [Aki Lindén: Miksi rahaa otetaan pois?] Minä väitän, että on mahdollista, että samaan aikaan sekä parannetaan palveluja että säästetään kustannuksista, mikä on välttämätöntä. Kyllä meidän on aivan välttämätöntä näitä säästöjä myös etsiä.

Voin kertoa teille, että esimerkiksi Kanta-Hämeessä on juuri tällä edetty. Meillä kotihoidon käynneistä yli viisi prosenttia toteutuu tällä hetkellä etäpalveluna, ja tätä kehittämistä jatketaan edelleen. On tarkoitus nostaa se kahdeksaan prosenttiin. Potilaiden palaute on ollut erittäin myönteistä. [Sofia Virta: Mites ne lapset?] Teknologian käyttöä toki tarvitsee aina asiakaskohtaisesti, tapauskohtaisesti arvioida, [Puhemies koputtaa] eli heiltä ei edellytetä etukäteen teknologista osaamista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

11.17 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit, kun te halusitte puhua valtiontaloudesta, niin puhutaan valtiontaloudesta. Te olette valinneet antaa rahaa yksityisille sotejäteille, te olette valinneet antaa rahaa suuryrityksille, te olette valinneet antaa rahaa kaikkein hyvätuloisimmille suomalaisille, ja nyt te olette valinneet perustella näitä leikkauksia vanhuspalveluista ja toimeentulotuesta valtiontaloudella. Miljoonatuloilla tämän teidän budjettinne mukaan käteen jäävät tulot kasvavat ihmisellä vuosittain 130 000 euroa. Samaan aikaan teidän leikkauksenne teidän hallinnonalaltanne vaarantavat perus- ja ihmisoikeusvelvoitteet, joita Suomella on.

Ministeri Grahn-Laasonen, te sanoitte, että tässä halutaan suojata kohdistukset lapsiin. Tämä ei pidä paikkaansa. 31 000 uutta köyhää lasta — ei tämä ole lastensuojelua, eikä tämä ole myöskään valtiontalouden hyvää hoitamista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

11.19 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä meno on aika kauraa katsottavaa. Noin 5 000 euron hyötyjät ministeriäitiossa esittelevät täällä vastuullisesti, kuinka on vain leikattava kaikkein köyhimmiltä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Siis täytyy sanoa, että se on aika suuri saavutus teille, ministeri Grahn-Laasonen, että te pystyitte tekemään sellaista politiikkaa, joka tosiasiallisesti lisää pienituloisuutta kaikkien osalta 2,2 prosenttiyksikköä, mutta erityisesti lasten pienituloisuuteen saitte lisättyä 3 prosenttiyksikköä. Täytyy sanoa, että näin historiallisen kamalaa politiikkaa on vaikea perustella ainakaan vastuullisena.

Ministeri Juuso, te sanoitte jotain mielenkiintoista. Vastasitte Viitasen kysymykseen, mutta jätitte kertomatta, kun otitte nämä luvut 50 miljoonasta erikseen, että te tosiasiallisesti aiotte siirtää 930 000 kotikäyntiä etäkäynniksi. Te jatkatte sitä, mistä teitä varoitettiin ennen vaaleja. Lisäksi te täällä reippaasti tulette vähentämään 636 työntekijää vanhustenhuollosta, ja te juuri sanoitte, että tämä kuuluu hyvinvointialueille. [Puhemies koputtaa] Te itse esitätte tässä 636 ihmisen vähennystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Kiuru. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

11.20 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää ministereitä siitä, että tähän huumeongelmaan tartuttiin nyt valtioneuvostotasollakin. Paitsi että nämä huumeet aiheuttavat valtavasti inhimillistä tragediaa, niin ne myös aiheuttavat erittäin suuria kustannuksia terveydenhoitoon ja rikollisuuden kautta muutenkin.

Mutta sitten minä haluan palata tähän suojaosakeskusteluun. Mitä tämä suojaosa siis tarkoitti, kun meillä oli se 300 euron suojaosa työttömyysturvassa? Se tarkoitti sitä, että yhden seitsemäsosan työpanosta vastasi tämä suojaosa, ja palvelualoilla se tarkoitti esimerkiksi sitä, että kun teki tämän yhden seitsemäsosan työpanoksen ja sai täyden työttömyysturvan ja täyden asumistuen päälle, niin tienasi käytännössä saman verran kuin se henkilö, joka teki sitä samaa työtä kokoaikaisesti ja maksoi itse kaikki kulut. Ei kuulosta kovin reilulta.

Mutta tälläkin hetkellä on mahdollista tehdä osa-aikatyötä ja ihan kannattavasti, ja haluaisin kysyä ministeri Grahn-Laasoselta siitä, että tämä soveltuva päiväraha on melkein unohdettu ja tälläkin hetkellä voi saada työttömyysturvaa ja tehdä osa-aikatyötä samanaikaisesti kannattavasti. Voisiko tästä kertoa enemmän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

11.21 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksella on sosiaali- ja terveyspalveluiden suhteen ollut tavoitteena esimerkiksi norminpurku, antaa työrauha hyvinvointialueille ja sitten toki myös tämä talouden tasapainotus. Kysynkin nyt teiltä, ministeri Juuso, kuinka tämä on onnistunut esimerkiksi päivystystason laskemisen suhteen.

Meillä on täällä talossa Oulaskankaan yöpäivystyksen poistamista koskeva kansalaisaloite. Siinähan esimerkiksi oli ensimmäinen ministeriön arvio, että se tuo 5,3 miljoonaa euroa säästöjä. Nyt on myönnetty, että erittäin epävarmasti noin 1,1 miljoonaa euroa voi tulla säästöjä. [Krista Kiuru: Ei tule!] Sama tilanne on itse asiassa tuolla Etelä-Savossa, kun Savonlinnan yöpäivystyksen tasoa on alennettu. Tässä ei ole annettu mahdollisuutta hyvinvointialueille toteuttaa tätä, kuten he haluavat, ja he varmasti tietäisivät myös, jos tästä voisi säästöjä saada. Molemmat hyvinvointialueet haluaisivat pitää nämä yöpäivystyksen tasot kohdallaan. Kuinka on onnistuttu?

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

11.23 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvistä esityksistä.

Maailma muuttuu, ja teknologia kehittyy. Tässä on pysyttävä mukana ja hyödynnettävä tämä kehitys samalla unohtamatta ihmiskontaktin tärkeyttä etenkin ikäihmisille. Talousarvioesityksessä huomioitavaa soten osalta on, että hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa edelleen. Yleiskatteellinen rahoitus on ensi vuonna jo yli 27 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Kela-korvauksista säästetään 60 miljoonaa euroa pudottamalla sitä 30 eurosta 8 euroon. Tästä säästöstä on viisaasti rajattu ulkopuolelle hedelmöityshoidot, suun terveydenhuolto, gynekologin vastaanotto ja fysioterapia. Kela-korvausten leikkaus ei myöskään kosketa juuri alkanutta erinomaista kokeilua, jossa yli 65-vuotiaat pääsevät yksityislääkärille julkisen terveyskeskumaksun hinnalla. Tästä on jo nyt tullut positiivisia merkkejä, ja uskon tämän myös ennaltaehkäisevän erikoissairaanhoidon kustannuksia, kun hoitoon pääsee ripeästi ja hoitojonot lyhenevät. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

11.24 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En oikein kehtaisi enää hyvinvointialueitten rahoituksesta puhua. Pohjois-Karjalassa jäätiin aivan pahan-pohjimmaiseksi, ja se näkyy siellä arjessa todellakin. Toiset yt:t lähtivät nytten käyntiin.

Itse seuraan 95-vuotiaan ja 89-vuotiaan [Välihuuto] — naurattaa varmaan — vanhuksen elämää, ja se on kaikkea muuta kuin inhimillistä vanhustenhoitoa. Puolitoista vuotta on yritetty saada heitä hoivakotiin. Toinen löytyy välillä kadulta paljain jaloin sunnuntaina pankkiin menossa, ja toinen käy välillä tikattavana keskussairaalassa. Lääkärit ovat kolme kertaa todenneet, että he eivät ole kotikuntoisia. Yritän selvittää, miksi niitä hoitopaikkoja ei löydy. Meille ilmoitetaan, että niitä on, mutta he eivät säästösyitten takia pysty palkkaamaan hoitajia. Tämähän on suomalaisen vanhustenhoidon tilanne? Onneksi heillä nyt on tukiverkkoa, läheisiä lähellä, mutta se on varmaan halvinta, kun he yksi aamu kaatuvat taas, heillä on turvpuhelimet [Puhemies koputtaa] ja lonkka murtuu ja viedään petiin sitten terveyskeskukseen loppuajaksi. Tämähän on [Puhemies koputtaa] inhimillistä vanhustenhoitoa? [Aki Lindén: Päinvastainen tilanne, päinvastainen tilanne!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

11.25 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerit! Suomi on Eurostatin tilastojen mukaan EU:n väkivaltaisimaa naisille, ja tämä kertoo karulla tavalla siitä, että sukupuoleen perustuva väkivalta ja sen uhat ovat meillä edelleen vakava ongelma.

Naisten turvallisuus ei ole vain yksilön oikeus vaan koko yhteiskunnan hyvinvoinnin ja tasa-arvon perusta. Tasa-arvobarometri 2024 osoittaa lisäksi, että sukupuolesta riippumatta väkivalta ja sen pelko, häirintä, vihapuhe ja vähättely ovat monelle arkipäivää. Näiden ilmiöiden kitkeminen vaatii määrätietoista työtä.

Orpon hallitus on tehnyt kahden vuoden aikana useita toimia uhrien aseman parantamiseksi. Muun muassa lähisuhdeväkivallan sovittelusta on luovuttu ja turvakotien rahoitusta

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

lisätty, mikä on erinomaista. Tyytyväinen olen myös siitä, että järjestöiltä ei leikattu lisää, sillä järjestöt täydentävät palvelutuotantoamme kustannustehokkaasti.

Kysyisin ministereiltä: mitä muuta meidän tulisi tehdä, jotta tulevaisuudessa voimme lukea otsikoista Suomen olevan paitsi onnellisin myös turvallisín maa elää kaikille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

11.26 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Eskelinen käytti tässä juuri erinomaisen puheenvuoron. Me todella puhumme nyt perustuslain turvaamista oikeuksista huolenpitoon, hoitoon ja hoivaan. Tilanne monilla hyvinvointialueilla on täysin kohtuuton, ja mikä olennaista, näitä alueita ei kohdella tasa-arvoisesti.

Esimerkiksi Keski-Suomessa nämä talousvaikeudet ovat hyvin vakavia. Vaikka alue pyrkii kaikin mahdollisin keinoin näitä säästöjä saamaan aikaiseksi, [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] niin tavoite saavuttaa 50 miljoonan euron leikkaukset menoihin joka vuosi tämän vuosikymmenen loppuun mennessä on äärimmäisen kova, ja se tulee tarkoittamaan sitä, ettei lain velvoitteita pystytä täyttämään. Nyt alue on joutunut hakemaan väärillä tiedoilla, diagnoositiedoilla, puuttuvia resursseja oikeusteilse. Pitäkö ministeri tätä kohtuullisena?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

11.28 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy välillä kiittääkin hallitusta siitä, että aiotte panostaa tähän yhteisölliseen asumiseen. On todella tärkeää löytää laitoshoidon ja kotona asumisen välimuotoja, mutta tämä perhehoito on Suomessa aivan liian vähän käytetty hoitomuoto. Meillä Suomessa tämä taso vaihtelee hyvinvointialueittain. On niitä alueita, joissa tämä on jo otettu aivan hyvin käyttöön, ja sitten on niitä, joissa vain noin 30 prosenttia kaikesta on perhehoitoa. Suomi jää myös ihan jälkeen verrattuna esimerkiksi Ruotsiin ja Norjaan.

Perhehoitoahan on todella inhimillistä ja kodinomaista hoitoa, josta on hyviä kokemuksia näillä hoidettavilla ja heidän läheisillään, ja myös sitten nämä perhehoitajat ovat olleet tyytyväisiä. Mutta perhehoitajien tilannehan ei ole ollut kovin hyvä, ja tämä on ollut yksi este, minkä vuoksi tätä perhehoitoa ei ole pystytty edistämään sillä tavalla kuin olisi voitu. Voisiko ministeri Juuso kertoa, millä tavalla perhehoitoa voidaan edistää Suomessa ja [Puhemies koputtaa] raivata siltä näitä esteitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

11.29 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet ovat toimineet vajaat kolme vuotta, ja osassa on palveluja kehitetty todella hyvin ja rakenteita uudistettu, mutta nyt pitäisi tällä kaudella keskittyä jonojen purkuun ja palvelujen kehittämiseen, ja niistä näitä hallituksen keltaisen kirjan esityksiä ei juuri näy. Ikäihmisten palveluista ja hoitoonpääsystä, sosiaalipalveluista leikataan.

Mutta se, minkä takia pyysin tämän puheenvuoron, liittyy tähän, että meillä on 129 000 pitkäaikaistyötöntä ja työelämään pääsy vaatii ensinnäkin osaamista ja sitten toiseksi sitä, että terveys on kunnossa. Milloin tehdään säännönmukaiset terveystarkastukset näille

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

129 000 pitkäaikaistyöttömälle, jolloin pystyttäisiin sitä terveyttä pitämään yllä ja kohen-
tamaan sitä, jos niitä puutteita on? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

11.30 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotenkin toivoisin, että oppositio on myös kritiikissään systemaattinen. Kun puhutaan vaikka laskennallisesta työpaikkalisäyksestä, 90 000:sta, te mielellänne käytätte kyllä sitä reaaliaikaista tietoa, mutta sitten kun puhutaan esimerkiksi laskennallisesti näistä THL:n mikrosimuloinnin avulla tehdyistä tilastoista lapsiperheköyhyyden lisäämisestä, te käytätte sitä absoluutisena lukuna. Täällä te puhutte 31 000 uudesta lapsiperheköyhästä, ja se hän ei ole totta. Itse asiassa se, mikä on totta: yli 30 000 lapsiperhettä joutui köyhyyden piiriin teidän vahvistuorollanne. Se on ihan totta. [Krista Kiuru: Pienituloisuusaste on merkittävästi kohonnut näinä aikoina!]

Arvoisa puhemies! Mistä lähdin tässä kysymään, on tämä apteekkiuudistus. Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja siitä, että tämä nykyinen apteekkiverkko ei enää pysy tällä lailla pystyssä. Me tarvitsemme negatiivisen apteekkiveron, jos me haluamme pitää verkon pystyssä, tai sitten meidän pitää tehdä erilaisia ratkaisuja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

11.31 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin tätä keskustelua tuossa työhuoneen puolella ensin. Särähti korvaani, kun täällä aika monta kertaa varsinkin ministeriäitiöistä ja myös hallituksen toimesta näitä erilaisia säästöjä ja muita heikkennyksiä, jotka näkyvät varsinkin yhteiskunnan kaikista heikompiosaisten palveluissa ja etuisuuksissa, perustellaan aina pakolla, että on taloudellinen pakko toimia. Kieltämättä julkinen talous on erittäin vaikeassa tilanteessa.

Senpä takia ihmettelinkin, kun viimeksi tämän vuoden huhtikuussa hallitus ihan omilla toimillaan aiheutti tuleville vuosille miljardin pysyvän aukon valtion tulopohjaan. Siis heikensitte tulopohjaa tulevaisuuteen miljardi euroa, ja koska tämä paljastui teille itsellennekin, niin te sitten ajattelitte, että sieltä Valtion Eläkerahastosta voidaan tämä miljardi yhdelle vuodelle nostaa. Nyt kysyisin täällä eduskunnan edessä: mikä on tämän miljardin hinta tuleville vuosille? Käsittääkseni valtio tulee tästä yksittäisestä miljardin pikavipistäne maksamaan tulevaisuudessa huomattavasti enemmän kuin jos te olisitte ottaneet markkinoilta sen saman rahan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

11.32 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että kristillisdemokraattien kädenjälki näkyy muun muassa siinä, että tuli lapsikorotus työtulovähennykseen. Sitähän ei muuten saa, jos joutuu työttömäksi tai tulee perheenisäystä perhevapaalla. Silloin ei tule lapsikorotusta, kun se on työtulovähennyksessä, ja tämä on myös arvovalinta. Niitä, jotka työttömyyden kurimuksessa ovat, on valitettavasti yhä useampi lapsiperhe, ja heidän tilanteensahan suhteellisesti vain kiristyy.

Mutta haluan nostaa täältä budjettikirjasta, sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta toimintaympäristön kuvauksesta yhden erittäin tärkeän ja hyvän virkkeen. Täällä sano-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

taan: ”Voimakas panostaminen teknologian kehittämiseen lisää mahdollisuuksia tukea terveyttä ja hyvinvointia ennalta ehkäisevästi sekä edistää sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan ja palvelujen kehittymistä yhä vaikuttavampaan suuntaan.” Tämä on erittäin hyvä kuvaus. Tulee mieleen vain muuten — sen verran on itsellenikin savolaista verta — se sanonta, että savolainen projekti on enää toteuttamista vaille valmis. Eli kannustaisin tässä kyllä ministereitä valtakunnan tasolla yhä voimakkaammin johtamaan sitä, [Puhemies koputtaa] että me saisimme yhä vaikuttavampia palveluita ja yhä voimakkaammin teknologiaa hyödynnettyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

11.34 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myöskin kiinnittää huomion tähän keskusteluun tästä köyhyysrajan alle menevien lasten määrästä. Täällä eräissä puheenvuoroissa taidettiin osoittaa, että 31 000 lasta olisi jo mennyt köyhyysrajan alapuolelle. Ei ole. Kyse on THL:n analyysimallista, ei toteutuneesta määrästä, ja sen suhteen on hyvä siinä pitää tiettyjä varauksia. Aikaisemmin esimerkiksi THL laski sitä, että jo nyt tehdyt sosiaaliturvaleikkaukset lisäävät toimeentulotuen käyttäjämäärää jopa 100 000 kappaletta. Tosiasiassa tällaista kasvua ei kuitenkaan ole tullut. Ainoastaan ukrainalaisten osalta on merkittävää kasvua. Eli varauksella pitää suhtautua näihin.

Sitten pitää myöskin muistaa, väheksymättä yhtään köyhyydessä eläviä, että köyhyysraja tai pienituloisuus ei tarkoita samaa kuin absoluuttinen köyhyys eli sitä, että elämän perusedellytykset eivät enää täyty. Itse asiassa itse näillä malleilla laskettuna olen elänyt lapsuuteni köyhyydessä ja en koe, [Suna Kymäläisen välihuuto] että minulla olisi ollut mitenkään erityisen huono lapsuus siitä huolimatta, vaikka oltiin pienituloisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

11.35 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmi, että Edustaja Wallinheimo lähti salista nytten, mutta kyllähän se on selkeää, että hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset ovat iskeneet näitten tuoreiden sosiaali- ja terveysministeriön vaikutusarvioiden mukaan erityisen rajusti niihin, jotka ovat valmiiksi heikommassa asemassa. Nyt on myös selvää se, että toimeentulotuki ei kompensoi etuusleikkauksia, kuten hallitus antoi ymmärtää. Tulokset ovat rajuja: pienituloisuus kasvaa koko väestössä yli kaksi prosenttiyksikköä ja lapsiperheissä peräti kolme prosenttiyksikköä. Se tarkoittaa jälleen tuhansia lapsia lisää köyhyydessä.

On todella tärkeää, että nämä vaikutusarvioinnit on nyt tehty, mutta kysynkin nyt ministeriltä: onko näillä tuloksilla mitään vaikutusta hallituksen päätöksiin? Tässä tilanteessa hallituksen olisi syytä tunnustaa tosiasiat ja muuttaa suuntaa, ei syventää eriarvoisuutta. Vai onko todella hallituksen arvovalinta, että lapsiköyhyys lisääntyy ja ihmisten toimeentulo sen kuin heikkenee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

11.36 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, kysyn uudelleen: riittävätkö ikäihmisten hoivapaikat? Nyt kun hallitus leikkaa 50

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

miljoonaa kotihoivasta ja ympärivuorokautisesta hoivasta, riittävätkö ikäihmisten hoivapaikat? [Krista Kiurun välihuuto]

Ja toiseksi: Keskusta on vakavasti sitoutunut siihen, että lapsiperheköyhyyttä saadaan vähennettyä. Nyt suunta on kuitenkin ollut toinen. Tänään on puhuttu 31 000 uudesta lapsiperheköyhästä kahden vuoden aikana. Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen on monelle lapsiperheelle arjen suurimpia haasteita. Totuus on se, että joskus on mahdollista olla töissä ja toisinaan sitten taas ei, pienen vauvan kanssa. Hallitus on poistanut sosiaaliturvan suojaosat ja lapsikorotukset, ja sitä kautta tilanne on ajautunut yhä hankalammaksi varsinkin, kun meillä on tämä suurtyöttömyys Suomessa.

Kysyn ministeri Grahn-Laasoselta: miten hallitus huolehtii työttömien lasten pärjäämisestä? Vastaus ei ole se, että työttömien lapset menkööt töihin. Lapsi ei voi mennä töihin. Eikö se ole vähän erikoista, [Puhemies koputtaa] että työttömien kohdalla saa saman etuuden, on sitten [Puhemies koputtaa] huollettavia tai ei?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

11.37 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty erittäin hyvää keskustelua hyvinvointialueitten vaikeasta tilanteesta, ja toivonkin, että vastuuministerit ottavat siitä koppia, koska me ollaan kerrottu täältä, mitä traagisia tilanteita on voinut yksittäisille ihmisille tapahtua. Mutta me ollaan myös pohdittu yhdessä sitä, että pitää myös kehittää palveluita ja miettiä sitä, mitenkä palveluita järjestetään uudella tavalla juuri tämän ikääntymisen näkökulmasta. Tässä salissa on oltu yhdestä asiasta yhtä mieltä, ja se yksimielisyys on liittynyt omalääkärimalliin.

Omalääkärimallia on tässä salissa monelta suunnalta kannatettu ja oltu tyytyväisiä siihen, että hallitus on omissa puheenvuoroissaan nostanut sitä esille. Hallitus itse asiassa lupasi viime kevään kehysriihen jälkeen, että hyvinvointialueille tulisi erillinen rahoitus omalääkärimallin kokeiluun, mutta nyt kun katson tätä budjettipakettia, niin tällaista rahoitusta ei kyllä löydy. Ihmettelen kovasti, mistä tämä johtuu. Onko kysymys siitä, että se on jossain piilossa? Olisinkin kysynyt vastuuministeriltä: onko nyt hallitus tosiasiallisesti toteuttamassa omalääkärimallikokeilua vai ei?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

11.39 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Juuso, teidät on tunnettu vanhuspalveluiden puolustajana, mutta valitettavasti se ei ole näkynyt teidän työssänne ministerinä. Nyt te äskeisessä puheenvuorossanne sieltä ministeriäitiöstä totesitte, että te olette huolissanne vanhuspalveluista, mutta samaan aikaan siirsitte vastuun hyvinvointialueille, aluevaltuutetuille. Minusta se oli aika täydellinen käsienpesu omasta vastuustanne, sillä siitä emme pääse mihinkään, että tässä keltaisessa budjettikirjassa teidän hallituksenne, te, ministeri Juuso, leikkaatte lähes 51 miljoonaa euroa vanhuspalveluista. Se on leikkaus, eikä se muuksi muutu.

Minä kysyn nyt vielä kertaalleen: millaisilla teknologisilla välineillä te aiotte korvata tämän leikkauksen sinne vanhustenhuoltolaitoksiin, kun minun mielestäni siellä alkaa olla jo kaikki tämä teknologia käytössä? [Välihuutoja] — Nimenomaan, se on jo käytössä siellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

11.40 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri tuossa sanoi, että mikäli me esitämme kritiikkiä, niin täytyy olla vaihtoehtoja. En tiedä, kuinka tarkkaan kuuntelite, ministeri Grahn-Laasonen, meidän puheenvuorojamme, meidän nimittäin koko ajan esitimme vaihtoehtoja eli kritisoidimme sitä, että hallituksella riittää rahaa näihin veronkevennyksiin se miljardi, joka kohdistuu kaikkein rikkaimpiin ja varakkaimpiin. Tässä edustaja Räsänen erinomaisesti kuvasi sitä, että hallitus omassa kehysriihessään itse taikoi miljardin aukon valtiontalouteen, ja sitten sitä hyvin epärealistisella tavalla paikataan jälleen kerran uusilla leikkauksilla.

Puhemies! Kyllä minun täytyy sanoa, että muistan hyvin sen kevään tunteen, kun ensin me olimme kysyneet, että mistä ne leikkaukset otetaan, mitä hallitus sanoo leikkaavansa lisää, ja sitten sieltä tuli muun muassa tämä ikäihmisten kotihoito, ja siellä sitten digillä korvataan kotikäyntejä, vaikka tiedämme, että siellä monta kertaa on tilanne, että näin ei todellakaan voida tehdä. Sitten seuraavana, parin viikon päästä löydettiin se miljardi kaikkein rikkaimpien veronkevennyksiin. Se on minun mielestäni väärä arvovalinta, ja tätä me olemme oppositiosta yrittäneet tuoda teille esiin. Eli kyllä meillä vaihtoehtoja olisi, [Puhemies koputtaa] ja hallitus voisi itse kantaa myös vastuuta omista arvovalinnoistaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

11.41 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministereitä siitä, miten lapsiperheet on huomioitu talousarvioesityksessänne. [Krista Kiuru: Siis mitä?] Perheet ovat yhteiskuntamme perusta, ja siksi on tärkeää, että hallitus on tehnyt päätöksiä, jotka tukevat juuri perheitä, [Krista Kiurun välihuuto] korottamalla äitiysavustusta ja äitiyspakkauksen arvoa. Nämä eivät ole vain taloudellisia tukia vaan viestejä siitä, että lapsia ja perheitä todella arvostetaan tässä maassa. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Paitsi työttömiä!]

On myös merkittävää, että työssäkäyvien perheiden verotus kevenee. [Suna Kymäläinen: Ei auta työttömien lapsia!] Jokaisesta lapsesta tulee 105 euroa lisää työtulovähennyksen lapsikorotuksen kautta, ja se on konkreettinen helpotus arjen kustannuksiin.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta myös siitä työstä, jota tehdään sen eteen, että lasten vanhemmat myös työllistyvät. [Suna Kymäläisen välihuuto] Se, että työkykyiset vanhemmat pääsevät töihin, on ainoa kestävä tapa turvata lasten toimeentulo ja antaa heille paremmat [Puhemies koputtaa] edellytykset elämään. — Kiitos, että kuuntelite.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tähän liittyen olisi hyvä, että vältettäisiin sellaista jatkuvaa, ylenpalttista hälinää toisten edustajien puheenvuorojen aikana. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

11.43 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen riveistä käytettiin puheenvuoro, että kun rahaa on vähän, niin se kannattaa käyttää viisaammin. No, mikä on ollut tämä hallituksen linja käyttää tätä rahaa viisaammin? Ohjata sitä entistä enemmän sinne yksityiseen terveysbisnekseen. Joka vuosi on meille tullut uusi tutkimus, joka on osoittanut, mihin ne rahat ovat menneet. Ne ovat menneet sinne palvelumaksujen korotuksiin ja sinne firmojen katteisiin. Onko se ollut viisaampaa rahankäyttöä?

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

No, meillä on yhteinen näkemys täällä salissa, että omalääkärit tarvitaan koko Suomeen, omalääkärijärjestelmä. Muistaakseni ministeri Juusokin jossain kohtaa totesi, että omalääkärit ovat tulossa kaikille hyvinvointialueille. Ja kun täällä pyydetään vaihtoehtoja, niin esitän nyt vaihtoehdon: eikö kannattaisi käyttää nämä yksityiseen terveysbisnekseen ohjattavat rahat siihen, että saadaan omalääkärijärjestelmä kaikille hyvinvointialueille toimimaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

11.44 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunpa meillä olisi ollut aikanaan hallitukset, jotka olisivat ottaneet talouden ja ikääntymisen ja sosiaaliturva-uudistukset huomioon ja tehneet toimenpiteitä, niin emme ehkä olisi tässä keskustelussa tänä päivänä.

Mitä tulee tähän yleiskeskusteluun siitä, saadaanko täällä palvelua, hoitotakuun romuttamisesta ja niin poispäin, niin tähän ei pidä paikkaansa. Hyvinvointialueilla tällä hetkellä saadaan palvelua. Ei ole tullut sellaista viestiä, että siellä olisi aivan kaaos menossa. Kyllä hyvinvointialueiden johtajat antavat toisenlaisen viestin. Talouden kanssa tehdään koko ajan toimenpiteitä, hoitoihin päästään, jopa kahden viikon aikana ollaan prosentuaalisesti päästy paremmin hoitoihin. On alueellisia eroja, mutta toisilta alueilta tulee, että jopa rekrytointia on enemmän, saadaan sairaanhoitajia. Päijät-Hämeessä leikkausjonot on saatu nyt hoidettua aikojen puitteissa. Elikkä siellä tapahtuu hyviä asioita. Taloutta vieään eteenpäin. Haasteita on, mutta kyllä tämä hallitus niitä hoitaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

11.45 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan kiittää ministeri Grahn-Laasosta rehellisyydestä. Tässä salissa emme keskustele siitä, leikkaako hallitus sosiaali- ja terveydenhuollosta vai ei. Te totesitte omassa puheenvuorossanne, että leikkaa ja syynä ovat vaikea taloustilanne ja puolustuksemme tarpeet. Kansallinen turvallisuus on, totta, haasteellisessa tilanteessa. Sen me ymmärrämme, että se rasittaa budjettia, mutta haasteellisessa tilanteessa on myöskin ihmisten turvallisuus, jota nimenomaan sosiaali- ja terveysministeriö, teidän pääluokkanne, puolustaa. Kysymys on molemmissa ihmisten elämästä. Ministeri Grahn-Laasonen, eikö teidän pitäisi puolustaa yhtä lailla ihmisten elämää ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa kuin puolustusministeri Häkkinen tulee täällä puolustamaan kansallista turvallisuutta? [Krista Kiuru: Kyllä! Kansallista turvallisuutta!] Tämä on minusta ristiriitainen tilanne, koska vielä on kysymys primäärsimmästä ihmisten elämän puolustamisesta, jonka sosiaali- ja terveyshuolto välittömästi turvaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

11.46 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Ei varmaan kukaan ajattele, etteikö olisi hirvittävän traagista, jos lapsiperheitä ajautuu köyhyyteen, mutta jotenkin tästä keskustelusta tuntuvat aina unohtuvan myös ne työllisyystoimet, mitä valtiovarainministeri on meille vahvistanut ja laskenut.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Ehkä ennemminkin haluaisin pohtia sitä, että kun puhuttiin arvoista, niin mikä on se arvovalinta, kun yritetään pelastaa Suomen taloutta. Mikä arvovalinta on se, ettei tehdä mitään — ei tehdä rakennemuutoksia, ei säästetä ja annetaan Suomen talouden ajautua talouskurimukseen ja maksukyvyttömyyteen? Sekin on arvovalinta. [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] Haluaisinkin kysyä ministereiltä: Minkälaista kyytiä olisi luvassa, jos Suomi ajautuu maksukyvyttömyyteen? Pystyttekö hieman arvioimaan? [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

11.47 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta olisi nyt hienoa, että annettaisiin se hetki edes, että me saataisiin puhua sosiaali- ja terveydenhuollosta ja me saataisiin puhua sosiaaliturvasta. Jatkuvasti tässä jopa ministerien omissa puheenvuoroissa korostuu se, että te ette puolusta omaa sektoria. Minä pyytäisin suomalaisten puolesta, että myös suomalaisten ihmisten, yksilöiden, turvallisuus katsotaan siitä käsin, että nämä palvelut ja tämä turva olisivat edes säälliset. Minusta se ei ole paljon pyydetty. [Vasemmalta: Ei ole!] — Se ei ole paljon pyydetty.

Nyt kysynkin, ministerit, teiltä: pidätekö te ansiona, onnistumisena teidän kannaltanne, sitä, että tästä noin kymmenen miljardin potista, jota valtioneuvosto on pyrkinyt omilla toimillaan niin sanotusti taloudelliseksi kestävyysvajaksi tilkitsemään, kaksi miljardia tuli sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista leikkausta ja noin kaksi miljardia tulee sosiaaliturvaheikennyksinä? Kyllä minusta arvovalinnat ovat selvästi pielessä, jos ajatellaan, että tämä ei maksa mitään. [Puhemies koputtaa] Jos kestävyysvajetta tilkitään taloudellisesti miettimättä, [Puhemies koputtaa] mikä on sosiaalisen kestävyysvajeen hinta, niin silloin ollaan kyllä väärillä raiteilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

11.49 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisyhteiskunnan tila kapenee maailmalla, ja pyydänkin hallitusta, että me täällä Suomessa torjumme tätä kehitystä. Sotejärjestöjen tarjoamat palvelut, kuten matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveyspalvelut tai vakavasti sairastuneiden vertaistuki, ovat kiinteä osa suomalaista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää.

Hallitus on aiemmin päättänyt leikkauksista, jotka laskevat sotejärjestöjen valtionosuuksia yli 140 miljoonalla eurolla suhteessa viime vuoden tasoon, mikä tarkoittaa avustusten pienennystä 37 prosentilla. Se on ihan hurja luku. On suuri riski, että leikkaukset lisäävät hyvinvointialueiden kustannuksia, sillä tämä palvelun tarve ei kyllä katoa mihinkään, vaikka rahoitusta leikataan. Valtionavustusten romahtaessa sotejärjestöjen varainhankinnan monipuolistamista pitäisi tukea, ja tästä onkin hallituksella valmisteilla myös esitys lahjoitusten verovähennysoikeudesta. [Puhemies koputtaa] Sen tulisi koskea kaikkia järjestöjä. Minä jo yli vuosi sitten [Puhemies koputtaa] tein tästä aloitteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

11.50 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen monet näistä hallituksen epäoikeudenmukaisista leikkauksista perustellaan tällä vaikealla talous-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tilanteella, mutta kuten tässä on nyt käynyt ilmi, hallitus käyttää holtittomasti euroja esimerkiksi huonosti kohdistuviin veronalennuksiin. Ihmettelen arvovalintoja, joissa hyvätuoloisten bensa-ale tai miljonäärien lisätulot nähdään parempana sijoituksena kuin välttämätön toimeentulotuki tai vanhusten sekä vammaisten hyvinvointi. Tähän me kaipaamme täällä ministerien näkemystä.

Täällä mainittiin myös kokoomuksen suunnalta hyvänä leikkauksena opiskelijoiden siirtäminen asumislisän piiriin. Tämähän voi johtaa opiskelijalla jopa 44 prosentin enimmäistukimäärän laskuun täällä Helsingissä. Tämä leikkaus on siis jo tehty. Ristiriitahan tässä syntyy siitä, että samaan aikaan, kun Suomessa tavoitellaan osaamistason nousua, leikkaa hallitus jatkuvasti opiskelijoilta lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

11.51 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä ollaan keskusteltu tästä 50,9 miljoonan euron leikkauksesta vanhustenhuoltoon. Se on siinä hallituksen esityksessä eritelty niin, että siinähan 16,2 miljoonaa kohdistuu kotihoitoon ja sitten 34,7 miljoonaa kohdistuu sinne ympärivuorokautiseen hoivaan. Sehän on perusteltu sillä tavalla, että tekemällä teknologisia ratkaisuja voidaan halvemmallalla tuottaa entinen määrä palveluja. Mutta meidän puhumme nyt siitä, että vanhustenhoivan tarve lisääntyy, koska vanhusten määrä lisääntyy ja meillä on yhä enemmän ikääntyneitä ihmisiä. Siksi me tarvitsemme tämän rahan, tämän 50,9 miljoonaa. Me tarvitsemme sen sinne hoivaan, vaikka me teemme sinne ne teknologiset muutokset. Silloinhan me voimme hoitaa enemmän ihmisiä ympärivuorokautisesti, enemmän ihmisiä kotihoidossa. Voidaan laskennallisesti esittää, että tämä tarkoittaa 600:aa ympärivuorokautista hoivapaikkaa, ja kuten edustaja Kiuru täällä sanoi, noin 800 000:ta kotihoidon käyntiä riippuen, minkä laskemme yksikköhinaksi siellä. Nämä ovat todella suuria lukuja ja erittäin tärkeitä palveluiden tarvitsijoille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

11.52 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun rahaa on niukasti, se on käytettävä vaikuttavasti ja järkevästi, ja niin on hallitus tehnyt ja ministerit myös ovat ehdottaneet. Toisin rahoja käytettiin Marinin hallituksen aikana, yli 600 miljoonaa vuodessa vuokralääkäribisnekseen. Sitä tämä hallitus on suitsinut ja on päästy hyvään tulokseen ja saatu rahoitusta ohjattua parempiin kohteisiin. [Krista Kiuru: Missä ne esitykset on?] Vuonna 26 hyvinvointialueet saavat 900 miljoonaa lisää rahoitusta. Hyvinvointialueet saavat lisää rahoitusta. Omaishoidon hyvinvointiin ja omaishoidon ja perhehoidon parannuksiin tulee lisää.

Omaishoitajanhan on tärkeää saada pitää vapaapäivät, ja tähän liittyen kysyisinkin ministeri Juusolta: millä tavalla varmistettaisiin se, että esimerkiksi palvelusetelien arvo alueilla pysyy ja niihin satsataan riittävästi niin, että omaishoitajat oikeasti saavat sen palvelun, mikä heille kuuluu? Myöskin ympärivuorokautisessa hoivassa palvelusetelin arvo jää usein jälkeen, ja siitä johtuu se, ettei hoivapaikkoja välttämättä ole tarpeeseen vastaimiseksi.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Kiuru, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen meillä alkaa loppua tähän keskusteluun varattu aika. Sen jälkeen ministereille puheenvuorot. — Edustaja Kiuru, olkaa hyvä.

11.54 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli ihan hyvä, että valtiokunnan varapuheenjohtaja otti esiin sen, ollaanko tällä hallituskaudella nyt kiristämässä tahtia siinä, että ei tueta yksityisiä palveluita eikä tueta myöskään vuokravälitystoimintaa. Kyllä minun täytyy sanoa, että minulla on aivan erilainen käsitys maailmasta. Siis tällä hallituskaudellahan tungetaan rahaa yksityisen terveydenhuollon rahoittamiseen. Siis varaus on ollut noin 550 miljoonaa. [Oikealta: Yli 65-vuotiaille!] — Niin, ja sen jälkeen ollaan tilanteessa, jossa nyt sanotaan, että ostopalvelut ovat lisääntyneet hyvinvointialueilla.

Me ollaan odotettu täällä kuin kuuta nousevaa sitä Juuson luvattua raporttia. Ei ole näkynyt. Ensimmäisen puolen vuoden aikana piti laittaa nämä asiat kuntoon ja suitsia. Missä tilanteessa me ollaan? Ei missään tilanteessa siinä asiassa. Minusta on käsittämätöntä. Kysytään nyt Juusolta, kun hallituspuolueissakin on painetta: Milloin tulee suitsimispaketti, niin että ostopalveluita saadaan kuriin? Milloin, ministeri?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten ministereille, molemmille, kolme minuuttia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

11.55 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Kiitos, arvoisa puhemies! Ajattelin lopettaa tämän keskustelun muutamiiin positiivisiin viesteihin, mitä täällä salissa olen kuullut ja myöskin luenut itse.

Omalääkäri- ja omahoitajamallin tarkoitus on, että se etenee kaikille hyvinvointialueille tämän hallituskauden aikana. Ilokseni voin todeta, että Länsi-Uudellamaalla ensimmäisenä on otettu käyttöön ammatinharjoittajamalli. Siinä on lääkäreitä lisätty huomattavasti, ja se etenee hyvässä mallissa. Myöskin Eloisa Savonlinnassa on aloittanut kokeilun, ja tämän päivän lehdestä luin, että myöskin Helsingissä aloitetaan ensi vuonna omalääkärimallikokeilu. Nämä ovat erittäin tervetulleita uutisia, ja mielelläni jaan näitä somessa ja kannustan kaikkia hyvinvointialueita ottamaan mallia. [Krista Kiurun välihuuto] Tähän ei tarvitse mitään lisärahoitusta, vaan tämä hoituu ihan sen yleiskatteellisen rahoituksen puitteissa.

Mitä tulee omaishoidon tuen määräaikaisuuteen, niin meillä on riihipäätösten mukainen selvitys käynnissä siitä, mitä se tarkoittaisi, että se tuotaisiin lakiin ja vietäisiin Kelan maksettavaksi, mutta se on vielä kesken.

Yksi hyvä kysymys tuli täältä: minkälaista hyvinvointiyhteiskuntaa hallitus ajaa, mikä on se tulevaisuuden tavoite? Tämä oli hyvä kysymys, ja tätä kannattaisi monen miettiä. Itse ajattelen näin, että se, mitä meidän tulee Suomessa kehittää, missä me ollaan jäljessä, kun vertauskohteeksi otetaan koko Eurooppa, on nimenomaan omalääkäri-, perhelääkärimalli. Tähän tulee panostaa vahvasti, ja olen iloinen siitä, että hyvinvointialueilla on tähän myöskin panostettu.

Teknologia kehittyä, ja teknologian täysimääräinen hyödyntäminen tulee ilman muuta tehdä ihmisystävällisellä tavalla. Se ei tarkoita sitä, että ihmiset jätettäisiin kokonaan teknologisten palveluiden varaan vaan niissä tilanteissa, kun se sopii, niissä toiminnoissa, kun se sopii, voimme käyttää teknologiaa, voimme hyödyntää tekoälyä. Meillä on käynnissä tällä hetkellä useita eri hankkeita ja projekteja, missä asiaa selvitetään, ja tätä tehdään koko Euroopassa.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Matalan kynnyksen palveluiden lisääminen, erityisesti päihdeongelmallisille ja mielen-terveysongelmista kärsiville, on tärkeää, ja tätä hallitus on tehnyt. Terapiatakuuta joku täällä moitti, ja olen siitä vähän ihmeissäni. Terapiatakuu on osoittautunut erittäin hyväksi, on tullut erittäin paljon kehuja. [Suna Kymäläinen: Rahoitus ei ole korvamerkitty!] Mikäli hyvinvointialue haluaa ulottaa terapiatakuun myöskin vanhempiin, niin ihan vapaasti voi ulottaa, mutta rahoitus on tällä hetkellä mitoitettu tiettyyn ikärajaan.

Se, mitä itse pidän hyvin tärkeänä ja mistä olen tämän alkuvuoden aikana myöskin pitänyt seminaareja yhteistyöalueilla, on hyvä johtaminen. Meidän täytyy panostaa sosiaali- ja terveyspuolella hyvään johtamiseen, työntekijöiden hyvään johtamiseen, jotta heillä olisi hyvä olla työssä ja he kokevat, että he tekevät koulutustaan vastaavaa työtä ja pystyvät yhteensovittamaan työ- ja perhe-elämän. Tämä on erittäin tärkeää, jos me haluamme pitää, ja kun haluamme pitää, kaikki meidän Suomen hoitajat hoivatyössä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Grahn-Laasonen.

11.59 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltion ydintehtäviä eli terveydenhuoltoa, lasten ja vanhusten palveluja ja sosiaaliturvaa puolustetaan pitämällä huolta niiden kestävästä rahoituksesta. Tällä hetkellä Suomi velkaantuu vaarallisesti, ja se uhkaa näitä palveluja ja huomisen hyvinvointia. Jos ja kun välitämme, niin emme sysää tätä velkataakkaa lapsillemme vaan teemme aivan kaikkemme sen eteen, että saamme Suomen taloutta korjattua ja että saamme Suomen talouden ja työllisyyden kasvuun. Se, että työkykyiset vanhemmat työllistyvät, on ainoa kestävä tapa turvata kaikkien lasten toimeentulo ja paremmat edellytykset elämään. Tämä on hallituksen pyrkimys: saada työllisyyttä kasvuun.

Tässä hetkessä elämme vaikeaa työllisyyden aikaa, ja siitä syystä kannustan eduskuntaa osallistumaan siihen, että teemme ehdotuksia, teemme kaikkemme, että saamme työllisyystilannetta korjattua. Hallitus tekee myös rakenteellisia uudistuksia muun muassa sosiaaliturvaan, joka puolestaan luo kannusteita ja veloitteita työn vastaanottamiseen samaan aikaan, kun sitten pyrimme siihen, että uusia työpaikkoja syntyy tekemällä työmarkkina-reformeja, tekemällä paikallista sopimista, tekemällä yrittäjyyden edellytyksiä paremmiksi, mahdollistamalla palkkaamista esimerkiksi pk-yrityksiin ja niin edelleen.

Täällä oli erittäin hyviä huomioita muun muassa tästä yleistukiudistuksesta. Edustaja Vuornos nosti esiin sen, että se on erittäin laaja, koko meidän sosiaaliturvaa koskeva rakenteellinen uudistus, jolla on myöskin parlamentaarista pohjaa ja perustaa sosiaaliturvakomiteasta. Tämä yleistukimalli on yhteisen parlamentaarisen työn tulos, ja nyt historiallisesti ensimmäinen vaihe siitä on edennyt eduskuntaan ja eduskunnan käsittelyyn, ja jatkamme tätä uudistustyötä.

Edustaja Satonen nosti esiin työttömyysturvan sovittelun, ja hyvä, että nosti. Se on nimittäin liian vähän tunnettu. Tienattu euro vähentää etuutta 50 sentillä. Työn tekeminen kannattaa myöskin työttömyysturvalta, ja tätä viestiä meidän täytyy saada eteenpäin sen sijaan, että luodaan toista mielikuvaa, koska ihmisille pitää myöskin saada se viesti perille, että myös osa-aikaista työtä, vähänkin työtä, kannattaa ottaa vastaan työttömyyden tilanteessa, jos siihen on mahdollisuus. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Kela-korvauksista oli useampi puheenvuoro. Tämä 65 vuotta täyttäneiden Kela-korvauskokeilu on alkanut ensitietojen perusteella hyvin. Saan liikuttavaa palautetta siitä, miten ihmiset sanovat, että lääkäriin pääsee niin kuin ennen vanhaan. Ihmettelen oikeastaan

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

sitä, että täällä kritisoidaan rahoitusta Kela-korvauksiin. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Haluaisin selkeän näkemyksen siitä, vastustavatko meidän vasemmistopuolueet sitä, että 65 vuotta täyttäneet pääsevät nyt sujuvammin lääkäriin, [Välihuutoja] että meillä on enemmän yleislääkäripalvelujen tarjontaa 65 vuotta täyttäneiden kohderyhmälle Suomessa. [Pia Lohikoski: Laittakaa ne rahat terveyskeskuksiin!] Tämä tullaan näkemään teidän vaihtoehtobudjeteissanne, aiotteko te leikata 65 vuotta täyttäneiden oikeudesta näihin yleislääkärikäynteihin. Mielenkiinnolla odotan tätä. [Suna Kymäläinen: Te toistatte kaikki 90-luvun virheet!]

Samoin kysyn keskustalta sitä, että kun te äänestitte näiden Kela-korvauslaajennusten puolesta muun muassa gynekologeille, fysioterapiapalveluihin ja suun terveydenhuoltoon ja hedelmöityshoitoihin, niin kun nyt täältä tulee ristiriitaista viestiä, että näitä pitäisi leikata, niin eikö pysytä kuitenkin siinä linjassa, että on aika viisasta kohdentaa Kela-korvauksia niihin palveluihin, joita julkisella puolella tarjotaan vähän. [Suna Kymäläinen: Mitäs Lääkäriliitto on mieltä?] Mielestäni nämä hallituksen linjaukset ovat olleet erittäin hyviä, [Vasemmalta: Ja kalliita!] innovatiivisia, vähän uudenlaista ajattelua myöskin meidän terveydenhuoltoon.

Turvakotien rahoitusta, kun täällä nousi esiin naisiin kohdistuva väkivalta, on lisätty hallituksen jokaisessa budjettiesityksessä ja nyt yli kolmella miljoonalla eurolla. Tämä on erittäin tärkeää työtä, että pystymme tarjoamaan apua niille ihmisille, jotka sitä tarvitsevat väkivallan uhan tai [Puhemies koputtaa] väkivallan kohtaamisen takia.

Kiitos näistä keskusteluista, ja varmasti pääsemme käymään tätä keskustelua vielä paljon lisää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministereille. — Nyt siirrymme aikataulun mukaisesti ministeri Rantasen toimialaan. — Ministeri Rantanen, esittelypuheenvuoro, viisi minuuttia, olkaa hyvä. Ja tätä keskustelua käydään tunti.

12.03 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tässä sekä sisäministeriön pääluokan että TEMistä kotoutumisen osion.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriön pääluokkaan ehdotetaan vuoden 26 talousarviossa yhteensä kaksi miljardia euroa. Vuoden 25 talousarvioon verrattuna määrärahasoikeus laskee noin 135 miljoonaa euroa. Vähennyksestä suurin osa aiheutuu pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottomenojen laskusta, sillä kyseisten henkilöiden määrä on vähentynyt huomattavasti aiemmasta. Vähennykseen sisältyy myös kertaluontoisten lisäysten poistumisia sekä tehtyjä säästöpäätöksiä.

Hallituksen vuoden 26 talousarvioesitykseen ei sisälly uusia asiamuutoksia sisäministeriön hallinnonalalle. Talousarvioehdotus oli maltillinen, ja vuoden 2026 määrärahaohjelman ylittäviä lisäysohjelmia esitettiin vain vähän. Taustalla ovat hallituksen aikaisemmin tekemät merkittävät panostukset sisäiseen turvallisuuteen ja talouden realiteetit.

Hallitusohjelmaan ja vaalikauden kehykseen sisältyy useita tavoitteita sisäisen turvallisuuden parantamiseksi ja maahanmuuton saamiseksi kestäväälle pohjalle. Näiden tavoitteiden toimeenpanoa jatketaan määrätietoisesti. Suomen turvallisuustilanne ja kansainvälinen toimintaympäristö ovat haastavia ja edellyttävät lisäresursseja tarvittavien suorituskykyjen varmistamiseksi. Kevään puoliväliriihessä päätettiin uusista lisäyksistä varautumiseen ja valmiuteen. Vuodelle 2026 valmiuden ja varautumisen lisäyksistä kohdentuu sisä-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

ministeriön hallinnonalalle yhteensä 36 miljoonaa euroa, ja tämä summa sisältyy hallituksen talousarvioesitykseen.

Hallitusohjelman mukaisesti poliisille ehdotetaan talousarvioesityksessä kehyksen mukaista 17,5 miljoonan euron lisäystä poliisitehtävissä toimivien määrän nostamiseksi 8 000 henkilön tasolle vaalikauden loppuun mennessä. Poliisin toiminnan tason turvaamiseen lisätään kehyksen mukaisesti 4 miljoonaa euroa ja ei-harkinnanvaraisiin ict-menoihin 3 miljoonaa euroa. Poliisin maastapoistamistoimintaa ja ulkomaalaisvalvontaa tehostetaan pääluokan sisäisellä 0,8 miljoonan euron määrärahasiirrolla.

Osana varautumisen ja valmiuden kokonaisuutta poliisille esitetään 5 miljoonan lisäystä poliisin valmiusyksikön suorituskyvyn kehittämiseen. Suojelupoliisin toimintakyky turvataan, ja suojelupoliisille esitetään 10 miljoonan lisäystä strategisen suorituskyvyn turvaamiseksi. Osana varautumisen ja valmiuden kokonaisuutta kehysriihessä linjattiin pysyvälouenteiseksi 5 miljoonan euron lisäys poliisille nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan, jotta näihin haitallisiin ilmiöihin voidaan puuttua ajoissa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on heijastunut voimakkaasti Suomen turvallisuuspäristöön, ja sillä on vaikutusta myös rajaturvallisuuteen. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen rajaturvallisuus, Rajavartiolaitoksen riittävät henkilöresurssit sekä kalusto ja teknologia varmistetaan. Osana varautumisen ja valmiuden kokonaisuutta turvataan Rajavartiolaitoksen strategista suorituskykyä noin 1,3 miljoonalla ja esitetään vuoden 25 talousarvioon sisältyneet 6 miljoonan euron materiaali- ja ict-kustannukset pysyvälouenteisena lisäyksenä. Lisäksi kehitetään Rajavartiolaitoksen merellistä suorituskykyä hankkimalla raskaita ilmatyynyaluksia, joilla korvataan vanhentunut kalusto. Hankintaan esitetään 10 miljoonaa euroa.

Rajavartiolaitoksen suorituskykyä on viime vuosina kehitetty laajasti. Uudet ulkovartiolaivat, valvontalentokoneet, itärajan este ja panostukset monipuolisiin ja nykyaikaisiin valvontajärjestelmiin tukevat Suomen kykyä huolehtia rajaturvallisuudestaan kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa. Voidaan sanoa, että suorituskykyä parannetaan niin maalla, merellä kuin ilmassa nykyajan kehittyvät uhkat huomioiden.

Pelastustoimen osalta pelastajakoulutettavien määrän nostamista jatketaan siten, että tavoite, 1 000 uutta pelastajaa, saavutettaisiin vuonna 2032. Keväällä sovitun valmiuspaketin osana väestönsuojelua kehitetään vuoden 25 toisessa lisätalousarviossa myönnettyllä 21 miljoonalla eurolla. Lisäksi panostetaan vaaratiedottamiseen ja väestön varoittamisen kehittämiseen 6 miljoonaa euroa.

Hallitusohjelmassa on useita tavoitteita liittyen maahanmuuton kokonaisuuteen, ja niiden toimeenpanoa jatketaan. Vastaanottomenoihin ja vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettaviin tukiin esitetään tähän perustuen yhteensä 111 miljoonan vähennystä ensi vuodelle.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa ja huolehtii voimakkaasti maamme turvallisuudesta. On selvää, että Ukrainasta kannattaa oppia, ja se selkein oppi on, että samalla kun huolehdimme varsinaisesta maanpuolustuksesta, ovat sisäisen turvallisuuden viranomaisten suorituskyky ja resurssit keskiössä. Käytyäni itsekin Ukrainassa oli entistä selvempää, että mahdollisessa pahimmassa tapauksessa rajavartijat taistelevat ensilinjassa rajalla, poliisit kaupungeissa, pelastustoimi sammuttaa, auttaa, evakuoii, väestönsuojelun on toimittava, ja viimeisimpänä vaan ei vähäisimpänä oman tiedustelukyvyn ylläpitäminen, turvaaminen ja sitä myöten ennakkovaroittaminen on aivan keskeistä.

Arvoisa puhemies! Sitten siirryn nopeasti vielä tuohon TEMin kotoutumiseen.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Jos saatte tiiviisti esiteltyä, niin hyvä.

Kyllä. — Arvoisa puhemies! Vuoden 26 talousarvioesityksessä kotoutumisen edistämisen määrärahat ovat noin 350 miljoonaa euroa, mikä on yli 30 miljoonaa euroa vähemmän vuoden 25 täydentävään talousarvioon verrattuna. Kunnille ja hyvinvointialueille maksettavien korvausten piirissä arvioidaan olevan vuonna 2026 noin 45 000 henkilöä. Korvausten piirissä olevista henkilöistä valtaosa, noin 75 prosenttia, on tilapäistä suojelua saavia ukrainalaisia. Tilapäistä suojelua saavien siirtyminen kuntiin nostaa momentin määrärahoja tilapäisesti, mutta sen on tarkoitus parantaa myös ukrainalaisten työllistymismahdollisuuksia. Vuodesta 27 alkaen momentin piirissä olevien henkilöiden ja siten myös määrärahojen arvioidaan laskevan nopeasti.

Hallituksen kotoutumispolitiikan lähtökohtana on, että Suomeen kotoudutaan työllä. Kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Maahanmuuttajien työllistymistä ja pääsyä mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan tuetaan kielitaitoa ja ammatillisia valmiuksia vahvistamalla sekä yhteiskunnan tuntemusta edistämällä. Maahanmuuttajien omaa vastuuta kotoutumisesta sekä kotoutumista edistävien palveluiden velvoittavuutta lisätään entisestään tekemällä kotoutumislakiin ja järjestelmään tarvittavat korjaukset. Olemmekin nyt uudistamassa kotoutumislakia ja säättämässä velvoittavuuden tueksi uuden kotoutumistuen.

Hallitus on uudistanut kotoutumisen tavoitteet, joita ei ole aiemmin tarkasteltu riittävän kriittisesti. Kotoutumisen paras mittari on työllisyys, ja hallitus on asettanut talousarvioon kotoutumiskoulutuksen jälkeiset työllisyystavoitteet, joita meidän on syytä vaatia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päätösperusteisten toimien arvioidaan vähentävän kotoutumisen kustannuksia vuonna 26 noin 80 miljoonalla eurolla. Merkittävät säästöt syntyvät laskennallisten korvausten säästöistä sekä pakolaiskiintiön laskusta. Lisäksi hallitus on budjettiriihessä päättänyt 30 miljoonan euron lisäsäästöistä vuodelle 2027.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ja nyt ilmeisesti on tarvetta käydä lyhyttahtista keskustelua, elikkä pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

12.12 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan avata tämän keskustelun suurella kiitoksella, elikkä haluan kiittää teitä, ministeri Rantanen, siitä työstä, mitä olette viimeisen kahden vuoden aikana tehnyt. Se on ollut tälle meidän maallemme turvallisuuden kannalta erittäin tärkeää. Sisäisen turvallisuuden valiokunnassa, hallintovaliokunnassa, meillä on ollut ilo ja kunnia käsitellä niitä esityksiä, mitä teidän ministeriöstänne sinne on tullut. Itse lähdin aikanaan politiikkaan mukaan nimenomaan remontoimaan meidän maahanmuuttopolitiikkaamme, ja siinä me olemme nyt tämän hallituksen aikana todella onnistuneet. Jos luen ihan muutaman esimerkin, turvapaikkapolitiikkaa tiukennetaan, kansainvälinen suojelu on luonteeltaan väliaikaista, pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden ehtoja tiukennetaan, kansainvälistä suojelua koskevaa sääntelyä tiukennetaan ja niin edelleen ja niin edelleen, niin kyllähän tässä henkilökohtaisesti voi sanoa, että elämme perussuomalaista unelmaa tämän politiikan osalta, ja siitä suuri kiitos teille. Jatkamme samaan malliin ja aloitetaan keskustelu.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

12.13 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ministeri! Nykyisessä maailman turvallisuuspoliittisessa tilanteessa on tärkeää, että Orpon hallitus on määrätietoisesti koko kautensa ajan resursoinut sisäisen turvallisuuden viranomaisia, jotka ovat häiriö- ja kriisitilanteissa ensivasteviranomaisia — viranomaisia, jotka turvaavat meitä kaikkia. Hallitus teki erinomaisia päätöksiä myös kehysriihessä, missä lisärahoituksella turvattiin muun muassa suojelupoliisin toimintaedellytyksiä, poliisin Karhu-ryhmän suorituskykyä, uusien vartiolaivojen valvontaa, lentokoneiden hyödyntämistä. Kiitos näistä panostuksista meidän kaikkien turvallisuuteen.

Asia, mistä olen huolissani, on toimitilakulujen nousu. Ne kasvavat reippaasti joka vuosi, mikä luo tietysti painetta siihen, että jos ei siihen varata rahoitusta, niin se voi johtaa lopulta henkilöstövähennyksiin, mikä ei tietenkään ole tavoitteena. Eikä poliisi toki ole ainoa esimerkiksi turvallisuusviranomaisista, joka painii tämän saman ongelman kanssa. Kysyisin ministeriltä: onko tähän haettu ratkaisuja ja minkälaisia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

12.14 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuluneen vuoden aikana Suomen huumausainetilanne on kärjistynyt vaarallisella tavalla alfa-PVP-huumeen yleistymisen myötä, ja tämä aiheuttaa kyllä meidän isoissa kaupungeissamme, varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla, erittäin vaarallisia tilanteita. Tiedän, että ministeri varmasti tietää helsinkiläisenä itekin, että kyllä tämä huumausaineen yleistyminen luo vaarallisia tilanteita kaikille kaupunkilaisille tänä päivänä.

Tiedän, että ministeri on käynyt tästä keskustelua eri viranomaisten kanssa, ja tietenkin tilanteen haltuun saaminen vaatii eri viranomaisten yhteistyötä, mutta onko teillä tarjota nyt konkreettisia keinoja? Viime vaalikaudella, kun nuorisorikollisuus lähti jyrkkään nousuun, saimme tänne Helsingin ja Uudenmaan poliiseille erillisrahoituksen, ja esittäisinkin nyt, että tätä samaa mallia käytettäisiin tässä huumausainetilanteen haltuun saamisessa ja tänne pääkaupunkiseudulle myönnettäisiin lisärahoitusta, [Puhemies koputtaa] jotta täällä tämä turvallisuustilanne saataisiin haltuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

12.15 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä hallituksen tekemät panostukset sisäiseen turvallisuuteen, kuten tämä poliisivirkojen lisääminen, ansaitsevat kyllä vilpittömän kiitoksen. Tämä on tässä turvallisuustilanteessa, mitä edellä kuulin, aivan välttämätöntä, ja se koskettaa. Itse asiassa Jyväskylä taitaa olla tilaston mukaan toiseksi turvattomin kaupunki tällä hetkellä muun muassa tästä huumausainetilanteesta johtuen, ja se vaatii kyllä toimenpiteitä.

Se, mitä pidän kuitenkin aika haasteellisena asiana, on se, että hallitus on ymmärrettävästi julkisen talouden tilasta johtuen joutunut asettamaan myös sisäisen turvallisuuden viranomaisille säästötavoitteita. Kun katsoo tätä turvallisuutta kokonaisuutena, niin sisäisen turvallisuuden uhkat, ulkoisen turvallisuuden uhkat ovat aika lailla tekemisissä keskenään tänä päivänä, ja niitä on itse asiassa jopa aika vaikea erottaakin. Tiedämme, että sinne puolustuspuolelle tehdään välttämättömiä ja tärkeitä panostuksia, mutta kyllähän isossa kuvas-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

sa nämä sisäisen turvallisuuden panostukset ovat aika vaatimattomia näihin uhkiin nähden. Toivoisin, että me voitaisiin Suomessa jatkossa katsoa tätä turvallisuuden rahoitusta kokonaisuutena, jotta voimme parhaalla mahdollisella tavalla siitä yhdessä huolehtia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

12.17 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edellä keuhuttiin hallituksen heikennyksiä maahanmuuttopolitiikkaan. Niistä en hallitusta kiitä. Sen sijaan haluan kiittää ministeri Rantasta ja hallitusta päätöksestä pidentää passien voimassaoloaikaa kymmeneen vuoteen. Se on yksinkertainen, pienehkö päätös, joka kuitenkin helpottaa ihmisten arkea ja vähentää tarpeetonta byrokratiaa.

Toinen keino vähentää byrokratiaa ministerin hallinnonalalla olisi päivittää rahankeräyslakia niin, että se estäisi muun muassa Ukrainan tukemista nykyistä vähemmän. Tämän sisälsäntöisen lakialoitteen on allekirjoittanut kaksi kolmasosaa tästä eduskunnasta, ja myös hallitus on osana norminpurkutalkoita päättänyt tämänkaltaisen uudistuksen tehdä. Kun tälle uudistukselle on näin laaja tuki sekä hallituksessa että eduskunnassa, niin kysyisin ministeriltä: milloin voimme odottaa, että tämän sisälsäntöinen esitys tänne eduskuntaan saadaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

12.18 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun samanaikaisesti kaikkein tiukimmin omien perustarpeidensa kanssa kamppailevien köyhien ihmisten toimeentuloa ja sosiaalisia oikeuksia heikennetään — suomalaisten ja muualta tänne tulleiden — ja poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten valvontaoikeuksia ja resursseja lisätään, niin kysymyksen on silloin siitä, että sosiaalisia ongelmia yritetään ratkaista poliisilla. Vaikka me tiedetään, että tämä lääke toimii äärimmäisen marginaalisesti ja että sen kielteiset vaikutukset ovat historiallisesti erittäin hyvin tunnettuja. Se synnyttää kierteen, jossa tuotetaan lisää sosiaalisia ongelmia, joihin tarvitaan taas lisää poliiseja. Tien päässä on yhteiskunta, jota kukaan meistä ei oikeasti halua, eivät edes ne, jotka sen puolesta nyt hihkuvat, ja joka aikanaan johtaa semmoiseen noloon hiljaisuuteen heidänkin toimestaan, että mitä tässä tuli tehtyä. Vastuullisessa päätöksenteossa nämä riskit tunnistettaisiin ja historiasta otettaisiin oppia. Nyt en valitettavasti tällaista näe.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ingo.

12.19 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos ministerille hyvästä esityksestä ja kiitos siitä, että Rajavartiolaitokselle panostetaan riittävät resurssit. Haluaisin jatkaa keskustelua sillä aiheella, että aiemmin tänä syksynä Rajavartiolaitos päätti sulkea Suomen ainoassa Unescon maailman luonnonperintökohteessa Merenkurkun saaristossa sijaitsevan Vallgrundin merivartioaseman ja siirtää sen Vaasan keskusta. Vallgrundissa on mahdollisuus operoida helikopterilla, lennokeilla, ilmatyynyaluksella, ja esimerkiksi helikopteria ei voi käyttää Vaskiluodosta käsin.

Arvoisa puhemies! Vallgrundin merivartioaseman siirtämisen kokonaisvaikutukset ovat hämärän peitossa. Saaristolain velvoitteet sivuutetaan, ja työpaikkoja siirretään saaristosta kaupunkiin. Haluaisin kysyä arvoisalta ministeri Rantaselta: Millä tavoin Vaskiluodon

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

alueen turvallisuusriskit on huomioitu suhteessa sijaintiin öljysäiliön välittömässä läheisyydessä sekä nykyiseen geopolitiittiseen tilanteeseen? Eikö ministeri ole sitä mieltä, että merivartioston pitäisi toimia pääasiassa merellä, till sjöss?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

12.20 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan yhtyä kiitoksiin ministeri Rantaselle. Olette muun muassa hoitanut sisäistä turvallisuutta mutta myös rajaturvallisuutta erinomaisella, kiitettävällä tavalla. Itärajan aitaprojekti on edennyt aikataulussa jopa nopeammin, ja nyt sinne näitä led-valoja tehdään. Jos niiden osana on ajatus, että ne ovat myös tätä dronemuuria, niin kysyisin, mikä on teidän arvionne niiden kiinalaisriippuvuuden turvallisuusnäkökulmista.

Poliisien määrää nostetaan ensi vuonna 70:llä. Näin tämän hallituskauden kokonaismäärä nousee 300 lisäpoliisiin ja kokonaismäärä 7 900:aan. Ensi vuoden jälkeen on tavoite, että pääsemme tuohon 8 000 poliisiin. Myös poliisien palkkoja ollaan korottamassa, kiitos siitä.

Palo- ja pelastustoimi: Itse olen huolissani siitä, että se vähän jää hyvinvointialueilla nyt sellaiseen sivurooliin. Kysyisin: oletteko käyneet keskustelua siitä, että palo- ja pelastustoimi voitaisiin valtiollistaa sisäisen turvallisuuden kokonaisuuteen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

12.21 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos myöskin minulta ministeri Rantaselle näistä erinomaisista toimista ja esityksistä, jotka tässä jatkuvat vuosi vuoden jälkeen. Se on nimittäin niin, että turvallisuus ei ole uskonasia, vaan se vaatii tekoja, ja niitä tekoja tämä hallitus tosiaankin tekee.

Ensimmäinen hallitus, joka pitkästä aikaa on sitoutunut pysyvään poliisin rahoitukseen eli niin, että se on vuodesta toiseen riittävää, eikä pelkästään niin, että joka vuosi tilkitään kassaa ja tehdään haitariliikettä. Hyvä näin. Tätä on pitkään tahdottu ja toivottu, ja nyt se tehdään.

Erityisesti pitää vielä sanoa tähän huumausaineongelmaan liittyen se, että ymmärtääkseni Helsingin poliisin tilaston perusteella huumausaineongelmat ja niiden maahantuonti ja myynti linkittyvät ennen kaikkea ulkomaalaisiin rikollisiin. Siellä on ruotsalaista, albanialaista ja montaa muuta. Siihen peilaten on äärimmäisen tärkeätä, että niitä karkotuksia ja ulkomaalaisten rikollisten määrän poistamista maasta lisätään. Siinä ollaankin tehty jo nyt ennätyksellisiä tuloksia, ja tästä ei voi muuta kuin kiittää ministeriä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

12.23 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan yhtyä toki niihin kiitoksiin, mitä lisäresursseja sisäisen turvallisuuden viranomaisille on myönnetty ja myönnetään. Mutta kuten tuossa aikaisemminkin puheenvuoroissa tuli esille, niin kyllä kieltämättä hieman tämä epäsuhta sisäisen turvallisuuden viranomaisen resursseille ja sitten meidän ikään kuin ulkoisen turvallisuuden resursseihin myös itseäni hieman vaivaa. Nimittäin nämä tällä hetkellä suurimmat turvallisuusuhat tahtovat tapahtua

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

kuitenkin tässä meidän sisäisen turvallisuuden viranomaisten piirissä, ja siksikin toivoisin, että sinne edelleen tehtäisiin enemmän resursseja.

Kuten edustaja Heinäluoma nosti tämän vakavan huumausainetilanteen, erityisesti tämän alfa-PVP:n osalta, niin se on todella tärkeä nosto. Sen lisäksi, kun esimerkiksi puolustusministeriön alla ovat nämä ict-kulut, jotka nousevat kaikilla hallinnonaloilla aina esille, niin sisäisen turvallisuuden viranomaisilla näitä ei automaattisesti täydennetä, vaan puolustuksen puolella. Oletteko valmiit myös tekemään vastaavanlaisen esityksen tästä, [Puhemies koputtaa] etteivät ict-kulut vaikuttaisi toimintakuluihin [Puhemies: Aika!] ja -menoihin? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

12.24 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan oikeastaan tästä samasta aiheesta kuin edellinen puhuja. Saan itse tehdä työtä puolustusvaliokunnassa ja hallintovaliokunnassa, ja se on todella konkreettista, miten nämä kaksi, sisäinen ja ulkoinen turvallisuus, liittyvät nykypäivänä yhteen. Nythän tässä talossa tehdään muun muassa kolme erillistä selontekoa: meillä on UTP-selonteko, sitten meillä on puolustuselonteko, ja nyt meillä on tämä sisäisen turvallisuuden selonteko. Olisin kysynyt ministeriltä: pitäisikö meillä ollakin tässä talossa vain yksi selonteko, kokonaisturvallisuuden selonteko, missä katsottaisiin nämä kaikki laaja-alaisesti yhteen?

Toisena kysymyksenä kysyn: nyt kun tulee puolustusmäärärahoja nostaa 5 prosenttiin bkt:stä, niin voisiko siihen 1,5 prosenttiin sisällyttää sisäisen turvallisuudenkin menoja, koska nehan kuuluvat kokonaisturvallisuuteen ja hyvin kiinteästi myös maanpuolustukseen tätä kautta? Meillä on yhtenäinen kansa, vahva kansa, ja sisäinen turvallisuus on tosi tärkeä tekijä siinä, että pärjäämme myös ulkoisessa turvallisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

12.25 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen maahanmuuttopolitiikka on kokonaisuudessaan Suomelle vahingollista. Hallitus ei edistä Suomen talouden kannalta tärkeää maahanmuuttoa ja samaan aikaan vaikeuttaa Suomessa olevien mahdollisuutta työllistyä ja integroitua yhteiskuntaan.

Hallitus on tosiaan päättänyt leikata 30 miljoonaa kuntien laskennallisista kotouttamiskorvauksista vuodelle 27, ja tämä tulee jo olemassa olevien 75 miljoonan euron leikkausten päälle. Näillä rahoilla kunnat rahoittavat esimerkiksi kielikoulutusta ja työllistymisen edistämistä eli juuri niitä toimia, joilla maahanmuuttajat saadaan integroitumaan yhteiskuntaan ja työmarkkinoille. Kielen oppiminen on avain kotoutumiseen, mutta olennaista on, että sitä koulutusta on myös tarjolla. Kysynkin: miten hallitus varmistaa, että maahanmuuttajille on tarjolla riittävästi vaikuttavaa kielikoulutusta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

12.26 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade fru talman! Rajavartiolaitoksella on erittäin tärkeä rooli yleisesti ja erityisesti Ahvenanmaalla, myös demilitarisoidun Ahvenanmaan varautumisen ja valmiuden kannalta.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Rajavallvontaan on osoitettu lisäresursseja, kiitos hallitukselle ja ministerille siitä. Merivartioasemien tehokas toiminta edellyttää myös paikallistuntemusta omaavia merivartijoita. Tämän vuoksi tarpeen mukaan järjestettävät ruotsinkieliset kurssit ovat tärkeitä. Viimeksi järjestetyllä ruotsinkielisellä kurssilla merivartijaksi on koulutettu neljä ahvenanmaalaista. Ymmärtääkseni seuraava ruotsinkielinen kurssi järjestetään vuonna 2027, mikä on erittäin hyvä asia. Tärkeää on myös poliisin sekä pelastushenkilöstön ruotsinkielisen koulutuksen riittävä resursointi. Vaikka Ahvenanmaan poliisi on Ahvenanmaan itsehallinnon alainen viranomainen, myös Ahvenanmaan poliiseilta edellytetään tutkinnon suorittamista Tampereen poliisiammattikorkeakoulussa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

12.27 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministerille hyvästä työstä.

Ulkoinen turvallisuus rakentuu sisäisen turvallisuuden tehokkailla ja ammattitaitoisilla toimilla. On kriittisen tärkeää, että olemme määrätietoisesti koko hallituskauden ajan lisänneet kaikkien sisäisen turvallisuuden viranomaisten resursseja. Paitsi poliisin myös suojelupoliisin sekä Rajavartiolaitoksen resursseja on lisätty tasaisesti ja määrätietoisesti. Hallituksen päätöksillä on turvattu esimerkiksi niin supon toimintaedellytykset kuin poliisin Karhu-ryhmän suorituskyvyn nosto. Tärkeitä ovat myös väestönsuojien ylläpito ja täydennysrakentaminen sekä pelastustoimen kyvykkyys vastata CBRNE-toimintaan ja siitä aiheutuviin mahdollisuuksiin, ja ne myös varmistetaan. Nämä kaikki ovat osa niiden päätösten jatkumoa, joiden kautta hallitus nostaa nyt Suomen ja suomalaisten sisäisen turvallisuuden tasoa.

Huomionarvoista on myös se, että vaikka osana aiemmin linjattuja säästöjä hallinnonalalle kohdistui se prosentin säästötavoite, näitä säästöjä ei tulla kohdentamaan poliisin, Rajavartiolaitoksen ja suojelupoliisin ydintehtäviin — kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

12.28 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Kansalaisten turvallisuus on perussuomalaisille ykkösasia. Ollaan saatu hienoja saavutuksia nyt turvallisuuden saralta, ja tämä on upeaa. Kansalaisten turvaaminen vaatii kovia toimia, ja nyt niitä olemme tehneet. Otamme käyttöön monet keinot, joilla turvallisuutta ylläpidetään. Rikolliset saadaan ja he myös pysyvät kiven sisällä, ja uhrin saavat enemmän oikeutta. Vahvistamme poliisin, rajaviranomaisten ja pelastuksen resursseja, jotta apu tulee ajoissa perille, oli kyseessä sitten arjen hätätilanne tai turvallisuuskriisi.

On tärkeää huomioida, kuten täällä salissa on jo tuotu esille, että sisäturvallisuus ja ulkoturvallisuus ovat tänä päivänä jo yhtä. Toivonkin, että tähän kiinnitetään myös rahoituksessa huomiota, niin että henkilöstö ja kalusto tulevat toimimaan yhdessä tehtävillä yhä tiiviimmin ja yhdessä muun muassa laitteita käyttäen. Myöskin toivon, että panostukset peruspoliisityöhön tehdään ja nähdään sen tärkeys, koska peruspoliisityö kuitenkin siellä taustalla ylläpitää yhteiskuntarauhaa.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Vielä nopeasti tähän ensihoitoon: [Puhemies koputtaa] voisin yhtyä edustaja Heinosen kysymykseen, jota olen nostanut hallintovaliokunnassa esille, eli että olisiko aika siirtää pelastuslaitos myös sisäministeriön alle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

12.30 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä yhdyn kiitoksiin. Koen, että aita itärajalla on hallituksen yksi ainoita konkreettisia toimenpiteitä, mitä sympatiasta itärajaa kohtaan on tämän hallituskauden aikana tullut, mutta ei se meidän elinvoimaan valtavasti vaikuta.

Mutta sitten tästä sisäisestä turvallisuudesta, mikä on hallituksen yksi prioriteetti ja aivan hyvä niin. Menen nyt tähän poliisien määrän kasvattamiseen. Hyvä myöskin niin, että poliiseja varmasti lisää saadaan, mutta välillä tuntuu, että kaikki vaikuttaa kaikkeen. Meillä oli tuossa kaksi tuntia soteministerien hallinnonalan keskusteluja. Siellä monissa hallituspuolueiden puheenvuoroissa vähäteltiin lapsiperheköyhyyttä ja eriarvoisuutta, ja kuitenkin poliisi itse on ottanut tämän tällaisena uutena, lisääntyvänä ilmiönä, omana haasteenaan toimintaympäristössään esille: juuri eriarvoisuuden kasvun, joka aiheuttaa lisää mielenterveysongelmia ja poliisitehtäviä ja jopa tämmöisen ilmiön oman käden oikeuden käyttämisen kasvamisesta. [Puhemies koputtaa] Tunnistaako hallitus tämän eriarvoistumispolitiikan, miten se johtaa myöskin sisäisen turvallisuuden ongelmiin? Vähän tähän edelliseen Kontulan puheenvuoroon: olemmeko sellaisessa kierteessä, [Puhemies: Aika!] että sitten tarvitaan lisää kovaa toimintaa ja poliiseja?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

12.31 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministeri Rantaselle erinomaisesta toiminnasta teidän hallinnonalallanne. Tämä sisäisen turvallisuuden hoitaminen on kyllä mennyt todella hyvin. Tuolla rajaseutukunnissa olemme olleet turvallisella mielellä rajaturvallisuudesta, että siellä voi elää todellakin ja sieltä raja yli ei porukkaa tule. Siitä vilpitön kiitos teille. Toivon, että näin on jatkossakin.

Meillä rajaseutukunnissahan viranomaisten turva, poliisi, on käytännössä aika pitkälti vetäytynyt meidän maakunnassa Joensuuhun. Käyvät ne silloin tällöin mittaamassa nopeuksia, onko Hoskosen auton mittari todella kunnossa, mutta se todellinen ongelma on siinä, että viranomaisten näkyvyys on aika heikkoa. Mutta Rajavartiolaitos on hoitanut tehtävänsä kiitettävästi.

Moni ei varmaan tiedä sitä, että rajavartioautossa, kun siellähän liikutaan partioitehtävissä rajan pinnassa ja monessa muussakin paikassa, on tietysti valmius ottaa vastaan poliisitehtäviä yhteistyössä poliisin kanssa tietenkin — ei omavaltaisesti, vaan poliisin luvalla ja poliisin määräyksestä. Siellä on mukana myös tämmöistä kohtuullisen korkeatasoista ensiaputaitoa, muun muassa defibrillaattorit löytyvät ja monta muuta taitoa. Kysyn teiltä, ministeri: oletteko varmistaneet sen, että tämä taito ja siihen riittävät resurssit ovat olemassa, koska se on näille pitkien välimatkojen kylien ihmisille henki ja elämä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

12.33 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kansanedustajan tärkein tehtävä on varmistaa suomalaisen arjen turvallisuus. Juuri nyt panostamme turvallisuuteen paitsi rajoilla ja isänmaamme puolustuksessa myös jokaisen kansalaisen arjessa. Poliisin määrärahoja nostetaan, jotta poliisien määrä kasvaa kohti 8 000 poliisin tavoitemäärää, ja palkkoja korotetaan, jotta poliisin läsnäolo voidaan taata maassa.

Suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintakyky turvataan, pelastajien koulutusta lisätään ja väestönsuojien sekä pelastustoimen valmiuksia vahvistetaan. Me olemme myös puuttuneet jengirikollisuuteen koventamalla rangaistuksia. Oppositioista on helppo puhua turvallisuudesta juhlapuheissa tai kritiikissä, mutta tosiasia on, että tämä hallitus tekee ne päätökset, joilla Suomi on aidosti turvallisempi paikka elää. Turvallisuus on yhteiskuntamme tärkein kivijalka. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

12.34 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minun puolestani vilpittömät kiitokset ministeri Rantaselle. Tämä sisäministeriön pääluokka tässä budjetissa sisältää suuren joukon meille perussuomalaisille, ja kaikille suomalaisille, tärkeitä asioita, ja sama voidaan toki sanoa koko tästä hallituskaudesta eli siitä ajasta, jonka te, ministeri Rantanen, olette tätä sisäministerin pestiä hoitanut.

Poliisitoimi, niin kuin kuultiin, tulee saamaan yhteensä 1,1 miljardia, joka on taas hiukan enemmän kuin edellisellä kaudella. Samaten, minulle tärkeä, tämä Rajavartiolaitos, mikä tässä mainittiin: resurssit itä- ja etenkin meillä kaakkoisrajalla ja merirajalla tulevat paranemaan.

Ainoa sektori, jolla rahat vähenevät, on maahanmuuttopuoli, ja sieltä leikataankin sitten oikein reilusti. Koko sen ajan, kun te olette, ministeri Rantanen, sisäministerinä toiminut, on Suomeen tulevien uusien turhapaikanhakijoiden määrä laskenut, ja se, mikä on nousut, on ollut sitten nämä maasta poistamiset. Tämä on oikein hyvä linja, ja tämä jatkuu myös ensi vuonna. Kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

12.35 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn myös kiitoksiin ministerin suuntaan panostuksista sisäiseen turvallisuuteen.

Mutta hallitus esittää vuoden 2026 budjetissa pelastustoimen määrärahojen leikkauksia samaan aikaan, kun sisäministeriön työpöydällä valmistelussa olevassa ohjeistuksessa kelpoisuusvaatimusten tiukennukset uhkaavat kaventaa sopimuspalokuntien toimintaa. Tämä on hälyttävää, sillä juuri annetussa sisäisen turvallisuuden selonteossa hallitus itse toteaa, että sopimuspalokunnilla on merkittävä rooli ensivastetoimijoina ja pelastuspalveluiden tuottajina ja niiden toimintaedellytyksistä tulee huolehtia. Selonteossa luvataan, budjetissa leikataan ja ohjeilla hankaloitetaan.

Kysyn ministeri Rantaselta: Miksi hallitus budjetissa heikentää pelastustoimen resursseja? Suhtaudutteko kentältä tulleeseen painavaan viestiin vakavasti, ja oletteko valmis painamaan jarrua valmistelussa olevan pelastustoiminnan tehtävien fyysisiä toimintakykyvaatimuksia koskevan ohjeen kanssa, sillä se ei ole tarkoituksenmukainen, kasvattaa kustannuksia eikä se tue sisäisen turvallisuuden selonteon kirjausta sopimuspalokuntien toimintaedellytysten turvaamisesta?

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

12.36 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus kuuluu kaikille, ja vaikka tässä meillä resursseja on pyritty turvaamaan, niin kyllä minäkin olen todella huolissani ja pohjoisessa olemme todella huolissamme pelastustoimen resursseista. Erityisesti Lapissa kasvanut matkailu on tarkoittanut sitä, että ne resurssit ovat tällä hetkellä aivan riittämättömät erityisesti talviaikana niihin riskeihin, mitä siellä on.

Konkreettisena huolena ihan tuolta pohjoisimmasta Lapista minä toisin pelastuskopteri-toiminnan. Siellä pelastuskopteri Aslak, joka on pelastustoimen sopimusyksikkö, on ollut kesästä saakka maassa johtuen rahoitusvaikeuksista. Yksi rahoitusvaikeuksien syy on se, että sisäministeriön lentotuntien korvauserusteet ovat muuttuneet. Tämä kyllä pitäisi hoitaa kuntoon. Se yksikkö on elintärkeä noilla pitkillä välimatkoilla. Kysyisinkin ministeriltä: miten tämä pelastustoiminta ja pelastuskopteritoiminta harvaan asutuilla alueilla turvataan myös tulevaisuudessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

12.37 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastot maahanmuuttajien yliedustuksesta sosiaali- ja työttömyysturvan saajissa kertovat vastaansanomatomasti, että aiempi maahanmuuttopolitiikka epäonnistui. Maahanmuuttajia on Suomessa kotoutettu sosiaaliturvalle, vaikka maahanmuuttajien tulisi kotoutua työhön ja kieleen. Hallitus nosti kotoutumisen keskiöön työn, kielen ja Suomen säännöt sekä velvoitteet oikeuksien rinnalle. Humanitaariseen maahanmuuttoon on tehty EU-oikeuden sallimia kiristyksiä ja työperäistä maahanmuuttoa on samaan aikaan sujuvoitettu kestävästi. Koko oleskelulupajärjestelmän legitimizeettiähän murentaa se, että osa kielteisen oleskelulupapäätöksen saaneista henkilöistä ei palaa lähtömaahansa. He jäävät siis laittomasti Suomeen. Voitteko, ministeri, kertoa, miten hallitusohjelman 15-kohtaisen maasta poistumisen pakeitin toimeenpano etenee? Maasta poistamiset ovat ainakin lisääntyneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

12.39 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kanssa kiittää ministeriä sisäisen turvallisuuden alalla lainsäädäntöön tehdyistä muutoksista, jotka ovat meidän yhteiskunnan taloudelle ja turvallisuudelle hyvin suotuisia.

Tuossa edustaja Elo otti esiin sen kotoutumisesta leikatun rahamäärän, joka on minun mielestäni toistasataa miljoonaa, ylitse. Varmaan siihen liittyy paljon eri asioita, mistä se raha on poistettu, mutta oman kokemukseni mukaan Suomeen kotoutuvat parhaiten ne, jotka eivät ole saaneet mitään kotoutuspalveluja. Näkemykseni mukaan näissä palveluissa opetetaan kaikki mahdolliset paikat, joista saa hakea tukia ja erilaisia taloudellisia tukimuotoja. Eikö sieltä pitäisi vielä leikata ihan ne kaikki loputkin kotouttamiseen tarkoitettut rahat?

Aselupien hinta on semmoinen, mikä minua huolestuttaa, ja kiitän siitä, miten vasemmisto-oppositio on käyttäytynyt täällä. Kaikki ovat arvostaneet ministerin toimintaa. Se on kyllä hienoa ja poikkeuksellista tässä salissa. [Anna Kontula: Ei ihan kaikki! — Juho Eerola: Niin, yksi oli!]

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

12.40 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos myös minun puolestani ministeri Rantaselle pääluokan esittelystä. On todella välttämätöntä, että sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten toimintaedellytyksistä pidetään huolta ja ne varmistetaan, sillä turvallisuutta haastavat nyt monet tekijät eikä vähiten huonosuuden ja yhteiskunnallisen ulkopuolisuuden kasvu aivan tavallisten suomalaisten keskuudessa. Tämä ajaa ihmisiä rikollisuuden lisäksi kasvavissa määrin myös päihteiden käyttöön, ja me kaikki tiedämme esimerkiksi nopeasti kriisiytyvän tilanteen alfa-PVP:n osalta. Me kuljemme kohti katastrofia. Ongelmien juurisyihin pitäisi pystyä aidosti puuttumaan, pelkkä vankiloiden rakentaminen ei riitä. Kysyisin ministeriltä: kuinka vaarallisten muuntohuumeiden leviäminen aidosti estetään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

12.41 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille budjetin esittelystä. Turvallisuudesta huolehtiminen tarkoittaa kokonaisuudesta huolehtimista, Puolustusvoimien lisäksi sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintakyvyttä: poliisin, pelastuslaitoksen ja Rajavartiolaitoksen. On oikein ja välttämätöntä, että sisäisen turvallisuuden viranomaisista pidetään huolta. Se on kansalaisten arjen turvaa ja kansakunnan kriisinsietokykyä parhaimmillaan.

Onkin tärkeää todeta, että Orpon hallitus on koko kautensa ajan määrätietoisesti vahvistanut sisäisen turvallisuuden resursseja — kiitos näistä panostuksista. Olisin kysynyt ministeriltä näkökulmaa: olisiko Suomessa syytä tiivistää ja kehittää sisäisen turvallisuuden koulutuksien yhteistyötä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

12.42 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ministeri Rantanen, minäkin haluan ensiksi kiittää teitä siitä johdonmukaisesta työstä, jota olette tehnyt suomalaisen turvallisuuden eteen. Erityisesti arvostan sitä, että olette kuunnellut kansalaisten huolia ja ryhtynyt konkreettisesti muuttamaan asioita niiden pohjalta.

Haitallinen ja hallitsematon maahanmuutto koskettaa jokaista suomalaista jollain tavalla. Se voi tarkoittaa turvattomuutta tai esimerkiksi yhteisten veroeurojen kuluttamista. Tällä hallituskaudella on tehty useita kiristyksiä maahanmuuttolakeihin, mikä on aiheuttanut laajaa keskustelua. Itse näen, että näiden muutosten tarkoituksena on varmistaa, että Suomeen tulevat maahanmuuttajat haluavat ja pystyvät kotoutumaan maahanamme. Siksi haluaisin kysyä teiltä, arvoisa ministeri Rantanen: kertoisitteko, millä tavalla jo tehdyt maahanmuuttolakien kiristykset vaikuttavat pitkällä tähtäimellä Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

12.43 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eheä yhteiskunta on osa kokonaisturvallisuutta, ja viime aikoina on huolta paljon herättänyt tämä PVP, mikä tänäänkin tässä keskusteluun on noussut.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

THL julkaisi jätevesitutkimuksiaan, ja muun muassa Satakunnassa Huittisissa on löytynyt jäämiä enemmän kuin monissa suurkaupungeissa, eli Huittisia enemmän jäämiä löytyy ainoastaan Helsingistä, Espoosta, Tampereelta, Hämeenlinnasta ja Salosta. Huittisten puhdistamolla toki käsitellään Huittisten lisäksi myös Sastamalan ja Punkalaitumen jätevedet, mutta nekin eivät varsinaisia isoja kaupunkikeskuksia ole. Nyt on paljon puhuttu näistä isoista kaupungeista ja kasvukeskuksista tämän ongelman yhteydessä, mutta, arvoisa ministeri: miten te ajattelit huomioida tämän huumausaineen käytön leviämisen ja PVP:n käyttämisen leviämisen myös pieniin kaupunkeihin? Miten huomioitte tämän asian?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

12.44 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ajassa sisäinen turvallisuus ja yhteiskunnan kriisinkestävyys ovat mitä tärkeimpiä asioita pitää huolta. Olen kuitenkin itse vähän pettynyt siihen painotukseen, jossa korostetaan tällä hetkellä aika lailla näitä kovia toimia rikollisuuden torjumiseksi. Vaikkapa nyt tässä vastikään julkaistussa sisäisen turvallisuuden selonteossa olisi toivonut enemmän painotusta siihen, kuinka pidettäisiin huolta siitä, että me olemme kaikki rakentamassa Suomessa tätä turvallisuutta, ja kuinka voitaisiin vahvistaa ihmisten omaa osallisuutta ja toimijuutta tässä asiassa. Tämmöinen pelkkä uhkalähtöisyys on mielestäni ongelmallista. Olisin kysynyt ministeriltä: kuinka te itse näette esimerkiksi ennalta estävän toiminnan merkityksen ja kuinka teidän mielestänne voisimme yhdessä edistää yhteisöllisyyttä ja voisimme muun muassa tämmöistä nyt aika vaikeaksi muodostunutta polarisaation kasvua yhteistuumiin kitkeä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

12.45 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan yhtyä niihin laajoihin kiitoksiin, joita täällä on yli hallitus—oppositio-ajan tullut ministeri Rantaselle siitä hyvästä työstä, jota hän on tällä vaalikaudella suomalaisten turvallisuuden vahvistamiseksi tehnyt — kiitos. Myös sisäisen turvallisuuden selonteosta tuli mielestäni aivan erinomainen, ja oli tietysti suuri ilo ja kunnia saada siinä tehdä tiivistä vuorovaikutusta ministerin kanssa.

Ajattelen niin, että Ruotsin tie ei saa olla Suomen tie. Mielestäni tämä tulee kyllä tuon selonteon kirjauksissa hyvin esiin, että Suomi tulee tekemään tarvittavat toimet, jotta vältymme sen kaltaiselta kehitykseltä, josta länsinaapuristakin monet kollegat ovat meille korostaneet, ja he ovat vedonneet siihen, että tehkää Suomessa nämä toimet, koska te voitte vielä välttää sen hankalan kehityksen, jonka he ovat kohdanneet.

Tässä mielessä tietysti haluan ajatella myös niin, että silloin kun keskustelemme sisäministeriön pääluokasta ja sisäisen turvallisuuden toimenpiteistä, niin silloin keskustellaan niistä. Sitten kun keskustellaan varhaiskasvatuksesta tai sosiaalitoimen asioista, niin niistä keskustellaan niiden pääluokkien alla. Sen vuoksi esimerkiksi sisäisen turvallisuuden selonteossa keskitytään nimenomaan siihen, mitä turvallisuusviranomaiset voivat tehdä. Se oli mielestäni hyvä, ja kiitos myös siitä ministerille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

12.46 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, sisäministeri Rantanen, erinomaisesta työstäsi. Perussuomalaiset tekevät nyt sitä, mitä ovat luvanneet. Turvallisuutta on vahvistettu ja vahvistetaan edelleen. Maahanmuuttoa kiristetään. Maassa maan tavalla tai maasta pois, sitä me nyt toteutamme.

Maahanmuuton määrärahoja leikataan yli 140 miljoonaa euroa ja maasta poistamiseen varataan 4 miljoonaa euroa. Poliisille 40 miljoonan euron lisäys, ja rikosperusteisten karkotusten vahvistaminen: karkotusten määrä on jo nyt kasvanut 40 prosenttia. Turvapaikkapolitiikkaa tiukennetaan pohjoismaiselle tasolle ja pysyvän oleskeluluvan ehtoja kiristetään. Tämä on vastuullista politiikkaa suomalaisten turvallisuuden ja yhteiskunnan eheyden puolesta. Kiitos paljon työstäsi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

12.47 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu siltä, että täällä oppositiossa ei ole oikein mitään, mistä kiittäisi tai kehuisi nykyhallitusta, mutta täytyy tässä yhteydessä kyllä sanoa, että te, arvoisa ministeri, olette kyllä toiminut hyvin sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi koko kautenne ajan, ja siitä kiitokset.

Nostaisin itse esille tämän suojelupoliisin merkityksen sekä sisäisen että ulkoisen turvallisuuden vahvistamisessa varsinkin tässä kansainvälisessä tilanteessa, missä me olemme. Huomasin, että juuri on tullut STT:n uutinen siitä, että pääministeri on nostanut esille sen, voisiko suojelupoliisin siirtää valtioneuvoston alaisuuteen. Miten te ministerinä näette tämän asian? Ja jos tämmöistä turvallisuuspoliittista koordinaatiota halutaan, niin edellisellä kaudella väläytettiin tämmöisen kansallisen turvallisuuden neuvonantajan tehtävän perustamista valtioneuvoston kansliaan. Miten te näette tällaisen mahdollisuuden? Olisiko tämä yksi keino koordinoida näiden eri turvallisuuselimien työtä ja viestin kulkua sitten valtioneuvoston kansliaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

12.48 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelliset tunnit tässä salissa puhuttiin sotien vakavista ongelmista: kuinka vanhusten hoivan tarvetta on tarjottava enemmän, henkilöstöä ei riitä mitoituksiin ja kustannukset kasvavat vauhdilla eivätkä rahat riitä. Hieman irvokasta näiden vanhustenkin kannalta on, että samaan aikaan uutisotsikoissa kuitenkin meille kerrotaan, miten kallista valtiolle ja hyvinvointialueille on yhtäältä vastaanottaa pakolaisia, toisaalta vuokrata heille asutukseksi miljoonahuviloita järvenrannoilta, mitoittaa seitsemää tulijaa kohti kahdeksan soteammattilaista ympärivuorokautisesti, ja kaikki tämä toteutetaan vailla huolta kustannuksista tai henkilöstön riittävydestä.

Minusta Suomen on ensisijaisesti huolehdittava omistaan. Me emme voi Suomena olla koko maailman sosiaalitoimisto, lääkäriasema tai hoivapalvelukeskus. Rahat eivät riitä, on priorisoitava, ja tällä saralla uskon, että sisäministeri Rantanen, pystytte tekemään vaikuttavia toimia ja tervehdyttämään Suomea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

12.49 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 309 miljoonaa ihmistä elää tällä hetkellä pakolaisina ja humanitäärisen avun varassa. Vain viidesosa heistä saa tarvitsemaansa apua. Lukemat ovat ennätysuuria, ja on kyllä todella surullista, että tällaisena aikana Suomi ajaa kiintiöpakolaisten määrän aivan minimiin. Kotoutumiseen ja kielen oppimiseen kannattaisi Suomessa panostaa. Työllisyys voittaisi siinä, kansantalous voittaisi siinä. Nyt tehdään kielen osaamisesta pakollista, mutta kieliopintoja ja kotoutumista ajetaan samalla alas — aivan ristiriitainen linja.

Arvoisa puhemies! Poliisin resurssilisäys on hyvä suunta, joka alkoi jo viime kaudella, ja hyvä, että sitä jatketaan. Nyt kun resurssia tulee lisää, niin voisiko sitä kohdentaa entistä enemmän ennaltaehkäisyyn, esimerkiksi koulupoliisitoimintaan? Poliisi on itsekin esittänyt, että eläinsuojelupoliisin toimintaa pitäisi laajentaa Suomessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

12.50 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Panostukset poliisin rahoitukseen ja ulkomaalaisvalvonnan tehostamiseen ovat tuottaneet hyviä tuloksia. Maasta poistamiseen varataan tässäkin talousarviossa 3,8 miljoonaa euroa. Ylipäätään maahanmuutto on selkeästi yksi niistä kohteista, joista lähdetään säästämään, sillä siihen ehdotetaan yli 140 miljoonaa vähemmän kuin aiempana vuonna. Maahanmuuttopolitiikkamme ottaa ensi vuonna hyviä harppauksia parempaan päin ihan lainsäädännönkin tasolla. Esimerkiksi turvapaikkapolitiikkaa tiukennetaan, ja on jo osin tiukennettukin, keskeisiltä osin vastaamaan yleispohjoismaista tasoa, kuten hallitusohjelmassa on kirjattuna.

Lopuksi haluan kiittää ministeri Rantasta hyvästä otteesta hallintonsa alalla ja tuon terveisiä Pohjanmaalta. Siellä vanha isäntä epäili ministerillä olevan pohjalaiset juuret, koska on niin jämerä emäntä. — Kiitos. [Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

12.52 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, sisäministeri Rantanen, esittelystä ja erinomaisesta työstäsi, sisäiseen turvallisuuteen kohdistetusta merkittävästä panoksesta sekä rajalain toteutumisen johdosta. Sisäministeriön osalta iloitsen siitä, että poliisitoimen määräraha kasvaa ensi vuonna 40 miljoonalla eurola. Itsekin poliisina tiedän, kuinka tärkeää tämä rahoitus on kentälle ja nimenomaan siihen operatiiviseen työhön.

Arvoisa puhemies! Sisäministeri Rantasen johdolla maahanmuuttopolitiikka on muuttunut järkilinjalle. Se näkyy myös tässä budjetissa. Maasta poistamiseen varataan vajaat neljä miljoonaa euroa, mikä on erittäin hyvä. Jo nyt olemme nähneet, että resurssien kasvamisen myötä rikosperusteisten karkotusten määrä on kasvanut 40 prosenttia.

Kotoutumisen kustannukset tippuvat myös ensi vuonna noin 80 miljoonaa euroa, kiitos hallituksen. Olisin kysynyt sisäministeriltä: voisitteko vielä avata tässä yhteydessä hallituksen linjaa siitä, että kotoutuminen lähtee itsestä eikä yhteiskunnasta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt näyttää siltä, että kaikki edustajista ovat saaneet ainakin yhden puheenvuoron. Annan vielä viimeisen vastauspuheenvuoron edustaja Peltokankaalle ja sen jälkeen ministerille vähän pidemmän vastauspuheenvuoron.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

12.53 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Kiitos myöskin tästä keskustelusta. Tässä on tullut erittäin hyviä huomioita ympäri salin.

Elikkä otetaan tässä nyt... No, itse asiassa haluan ihan kertoa, koska tuli puheeksi tämän maanpuolustuksen ja ylipäätään ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja sisäisen turvallisuuden nivoutuminen yhteen, että eduskunnassahan on tehty myöskin semmoinen pieni askel siihen suuntaan, että tämä yhteistyö vahvistuu. Otetaan esimerkkinä maanpuolustuskurssi, joka vierailee ansiokkaasti aina startissaan kuuntelemassa ja katsomassa eduskunnan päätä. Aikaisemminhan maanpuolustuskurssin ovat tavanneet ulkoasiainvaliokunta ja puolustusvaliokunta. Tällä kaudella nyt mukana on myöskin hallintovaliokunta, mikä on erittäin hyvä uudistus. Näissä keskusteluissa nimenomaan tulee se tärkeä asia, että se rajapinta on tänä päivänä häilynyt. Tänä päivänä meidän raja- ja poliisiviranomainen antaa ensivasteen, ihan sama, mitä vakavaa tapahtuu meidän rajoilla. Tästä johtuvasta syystä tämä yhteistyö, mitä täällä on tuotu esiin, olisi erittäin tärkeää.

Sekunnin vien vielä, arvoisa puhemies. — Pelastustoimen huomioidut ovat myöskin erittäin hyviä tässä. Hyvä jatkaa tätä debattia, ja käydään juttua sitten tuolla käytävillä lisää. Kiitoksia ministerille kovasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Rantanen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

12.55 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä hyvästä keskustelusta. Täällä oli erinomaisia huomioita.

Ehkä aloitan ihan sillä, että ilman turvallisuutta meillä ei ole mitään, ja niin kuin täällä aivan hyvin kuvattiin, niin tänä päivänä ei sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajaa ole välttämättä kovin helppo huomata ja liekö tarvettakaan erityisesti katsoa sitä, missä kohtaa se menee. Kaikki tähtää kuitenkin siihen, että isänmaa kaikkienensa ja sen kansalaiset pysyvät turvassa, on se tilanne sitten mikä hyvänsä.

Ehkä minä aloitan nyt tästä huumausaineesta lyhykäisyydessään. Alfa-PVP totta tosiaan on iso ongelma monissa kaupungeissa mutta myös pienemmillä paikkakunnilla, niin kuin täällä tuotiin esiin. On tietysti hyvä muistaa se, että alfa-PVP ei suinkaan ole ainoa huume. Se on yksi erittäin vaarallinen muuntohuume, joita meillä liikkuu, ja syy, miksi me ehkä siitä puhumme, on se, että sen käyttäjät käyttäytyvät arvaamattomasti, jopa aggressiivisesti, ja sen vuoksi se näkyy tietysti kansalaisille. Jos siihen olisi yksi hopealuoti, se olisi varmasti jo keksitty ja käytetty, mutta ehkä totean omalta hallinnonalaltani, että saatavuuden vähentäminen on tietenkin a ja o, ja tätä työtä viranomaiset tekevät, pyrkivät saamaan sitä ainetta pois markkinoilta.

Sitten on tietysti hyvä huomata, että poliisi taikka Tulli ei yksin tätä ongelmaa ratkaise. Tähän tarvitaan koko yhteiskuntaa. Se lähtee myös siitä, että asenteet huumausaineita kohtaan, jotka ovat lieventyneet viime vuosina, saataisiin takaisin tiukemmiksi. Huumausaineet ovat vaarallisia. Esimerkiksi viihdekäyttöä ei ole olemassakaan, se on huumausaineen käyttämistä sekin. Mielestäni tämän pitää lähteä kyllä täältä.

Erityisen tärkeätä meille on tietenkin se, että nuoriin panostetaan ja nuoret otetaan huomioon ja pyritään siihen, että heistä ei tulisi uusia käyttäjiä. Sitten tietysti on pakko todeta se, että tämä meidän vapaan liikkuvuuden alue tältä osin on ongelmallinen, koska vaikka meillä esimerkiksi Schengen-alue on tarkoitettu ihmisten ja tavaroiden liikkumiseen laillisesti, niin siellä valitettavasti liikkuu myös laittomia aineita.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Sitten täällä tuotiin esiin se, että meillä lisätään kovasti nyt turvallisuusviranomaisten toimivaltuuksia. Kyllä, meidän turvallisuus- ja toimintaympäristö on sellainen, että punaisena lankana hallituksella on totta tosiaan viranomaisten toimivaltuuksien lisääminen tässä turvallisuusympäristössä, samoin tiedonvaihto.

Poliisin rahoituksen osalta olen itsekin hyvin tyytyväinen. Pidän tärkeänä sitä, että poliisilla on nyt kerrankin työrauha. Minä ministerinä odotan poliisilta, että he keskittyvät tällä hetkellä omaan työhönsä sen sijaan, että koko ajan olisi rahoitus tai joku hässäkkä meillänsä siellä.

Totta on se, että maasta poistamiset ovat nousseet ja turvapaikanhakijoiden tulo maahan on vähentynyt. Helsingin poliisilla maasta poistamisen nousu on peräti 60 prosenttia. Tämä on erinomaisen hyvä asia ja tietysti meidän tavoitteita hyvin vastaa.

Täällä kysyttiin kokonaisturvallisuuden selontekoa. Hyvin mielenkiintoinen ajatus. Joissain Euroopan maissa tähän on mentykin juuri sen vuoksi, että kun on monta selontekoa, niin ei ole yhdessä paketissa sitä, mitä ehkä pitäisi olla, ja se on varmasti sitten seuraavan hallituksen pohdinnassa.

Sitten lyhyesti koto-korvauksista kunnille: Kotoutumista on perinteisesti mitattu käytetyllä rahamäärällä, ei sillä, mitä sillä rahalla saadaan aikaiseksi, ja aivan kuten täällä kuvattiin, niin me nähdään yliedustusta muun muassa sosiaaliturvan käyttämisessä. Siltä osin toteaisin niin, että rahoituksen leikkaaminen on myöskin hyvä insentiivi vaatia tehokkuutta ja vaikuttavuutta niiltä koulutuksilta. Toisaalta me olemme uudistamassa koto-lakia siten — kun täällä kysyttiin, miten varmistetaan se, että kielikoulutukseen riittävät resurssit — että me poistamme sieltä kotoutumisen puolelta kaikkea muuta turhanpäiväistä tilpehööriä ja keskitymme nimenomaan siihen kielikoulutukseen ja yhteiskunnan tuntemukseen.

Täällä nostettiin esiin sopimuspalokunnat. Heidän merkitystään ei voi väheksyä yhtään tässä sisäisen turvallisuuden kentässä, ja pidän erittäin tärkeänä, että nämä toimintaedellytykset säilyvät, on kysymys sitten ohjeista tai mistä tahansa.

Ihan lyhyesti loppuun, arvoisa puhemies, totean ensinnäkin tästä suojelupoliisista ja valtioneuvoston kansliasta, että totesin tuohon jo, että sellaisesta ei ole hallitusohjelmassa ja suojelupoliisi ei ole nyt siirtymässä valtioneuvoston kansliaan vaan pysyy sisäministeriössä.

Ja aivan loppuun: Maahanmuuton järkipäistäminen jatkuu. Me olemme tehneet valtaavan määrän näitä uudistuksia, ja niillä totta tosiaan pyritään siihen, niin kuin hallitusohjelma sanoo, että mahdollisimman vähän humanitääristä maahanmuuttoa suuntautuu Suomeen tai ylipäättänsä Eurooppaan, ja tässä yhteydessä toimimme sekä kotimaassa että eurooppalaisella kentällä.

Ja aivan loppuun totean, että Pohjanmaalle voi lähettää terveisiä, että ei ole pohjalaisia juuria, kyllä ne ovat karjalaiset juuret. [Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja sitten siirrymme oikeusministeriön pääluokkaan, johon on myös varattu tunti. — Ministeri Meri, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

13.01 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko todeta tuohon äskeisen keskustelun lopetukseen, että tässäkin on rouva, joka niin sanotusti Karjalasta kajahtaa.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Mutta mennään vakavasti, arvoisa puhemies, oikeusministeriön hallinnonalan pääluokkaan. Tällä rahoituksella rahoitetaan oikeusvaltion ydintoimintoja eli koko yhteiskunnan selkärankaa, näin voin sanoa. Hallinnonalan budjetiksi on ensi vuodelle esitetty 1,2 miljardia euroa, ja mitoitus vuodelle 26 on noin 37 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa, kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei huomioida.

Oikeudenhoidon toimintakykyä ovat takaamassa osaltaan meidän tuomioistuinlaitos, Oikeuspalveluvirasto, joka huolehtii kansalaisille julkista oikeusapua, holhoustoimen edunvalvontaa sekä talous- ja velkaneuvontaa. Myös Syyttäjälaitos, Ulosottolaitos, Rikosseuraamuslaitos, Oikeusrekisterikeskus sekä hallinnonalan erityisviranomaiset huolehtivat meidän koko oikeudenhoidosta, ministeriötä tietysti unohtamatta — tuomme uutta, hyvää lainsäädäntöä.

Kokonaisrahoitustilannetta parantaa oikeudenhoidon selontekoon liittyvä rahoitus, jonka taso nousee kuluvan vuoden 65 miljoonasta eurosta 80 miljoonan euron tasoon ensi vuonna.

Julkisen talouden heikosta tilanteesta johtuen säästöjä on kohdistunut väistämättä myös oikeusministeriön toimintamenoihin, ja järkevää toimintaa on aina, totta kai, syytä hakea. Hallinnonalalle on kohdennettu toimintamenoja säästöjä, joiden kokonaistaso on ensi vuonna lähes 24 miljoonaa euroa.

Olen kuitenkin kaikesta huolimatta tyytyväinen, että tämä hallitus huolehtii Suomen ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta sekä oikeudenhoidon toimintakyvystä kohdentamalla yleistä linjaa vähäisemmät säästöt näille toimijoille. Kiitos siitä kaikille hallituspuolueiden toimijoille.

Oikeudenhoidon ketjussa on huolehdittava muun muassa syyttäjien, tuomioistuimien ja viime kädessä Rikosseuraamuslaitoksen resursseista ja hyvästä lainsäädännöstä, jolla estetään pullonkaulojen syntymistä. On tärkeää varmistaa, että ihmiset saavat oikeussuojaa ja asiat saadaan ripeästi ja laadukkaasti käsiteltyä.

Ensi vuoden esityksessä näkyvät erityisesti lisämäärärahat rangaistusten kiristämisiin, joita ovat esimerkiksi muutokset ensikertalaisuus- ja aserikoslainsäädäntöön sekä varautuminen näin ollen lisävankipaikkoihin. Lisämäärärahat näkyvät erityisesti Rikosseuraamuslaitoksella. Toki näitä on lisätty ketjussa myös syyttäjille ja tuomioistuimille, mutta Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot nousevat noin 310 miljoonaan euroon, joka on lähes 16 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Tämä on merkittävä panostus turvalliseen yhteiskuntaan.

Lisäksi ehdotetaan lisärahoitusta rikoksen uhrien tukipalveluihin. Hallitusohjelmassahan on korostettu sitä, että uhreja ei pidä unohtaa, heitä tulee auttaa. Tämä johtuu siitä, että rikosuhrimaksuja korotettiin lailla, joka keväällä eduskunnassakin hyväksyttiin — kiitos eduskunnalle lakiesityksen hyväksymisestä — ja maksut nousevat 50 prosenttia ensi vuodesta lukien. Tavoitteena on siis turvata rikoksen uhreille tarpeelliset tukipalvelut ja niiden saatavuus ja lisätä tietysti rikoksenteekijöiden vastuuta näitten uhrien tukipalvelujen rahoituksesta. Tämän myötä ehdotetaan 700 000 euron lisämäärärahaa rikosten uhrien avustuksiin, joita tuottavat muun muassa Rikosuhripäivystys ja lähisuhdeväkivallan auttava puhelin Nollalinja.

Erikseen haluan nostaa esiin myös tietosuojavaltuutetun haastavan resurssitilanteen. Valtuutetun tehtävät ovat merkittävästi lisääntyneet. Tämä johtuu erityisesti kasvavasta EU:sta tulevasta sääntelystä, mikä on johtanut käsittelyjen ruuhkautumiseen ja käsittelyaikojen kasvuun. Tähän olemme nyt vastaamassa tässä ehdotuksessa. Nämä resurssit turva-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

taan nyt reilun kahden miljoonan eli 2,3 miljoonan euron suuruisilla sisäisillä kohdennuksilla, jotka on etsitty pääluokan sisältä. On tärkeää löytää ratkaisu tietosuojavaltuutetun pitkään jatkuneeseen resurssivajeeseen ja sen korjaamiseen.

Arvoisa puhemies! Ministeriön hallinnonala on määrärahoilla mitattuna pieni, noin 1,2 miljardia euroa, kun vertaa sitä koko valtion budjettiin, joka on 90 miljardia. Tällä määrärahalla me varmistamme oikeusvaltion ydintoiminnot ja selkärangan, kuten kerroin, joita tuottavat tuhannet oikeudenhoidon ammattilaiset, joita kiitän kovasta ja hyvästä työstä, mutta halusin tuoda esille tämän suhteen, miten hyvin me melko pienelläkin budjetilla pyöritämme erittäin tärkeää hallinnonala.

Näissä kuvatuissa talouden raameissa jatkamme oikeusministeriössä ja hallinnonalalla työtä turvallisemman yhteiskunnan ja paremman oikeusvaltion eteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministeri Merelle. — Ja nyt sitten ne, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, painavat V-painiketta ja nousevat seisomaan. — Edustaja Eerola.

13.07 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva ministeri! Kiitokset ministeri Merelle.

Tämä oikeusministeriön pääluokka, aivan kuten sisäministeriö tuossa edellä, sisältää tässä budjetissa ison joukon perussuomalaisille ja muillekin suomalaisille tärkeitä asioita. Jos totta puhutaan, niin kuin tässä salissa aina puhutaan, niin näin on käytännössä ollut koko tämän reilut kaksi vuotta eli koko sen ajan, kun te, ministeri Meri, olette tuota pestiä hoitanut.

Aikana, jolloin lähes kaikesta joudutaan leikkaamaan, on hyvä huomata, että hallitus näkee tämän oikeusvaltion turvallisuuden ja rikoksista rankaisemisen niin tärkeänä, että vaikeina aikoina tälle sektorille annetaan jopa hitusen lisää rahaa kokonaissumman ollessa tosiaan se 1,2 miljardia. Rikosuhrimaksut nousevat, ensihoitajien, poliisin ja pelastajien suojaa hälytystehtävissä parannetaan, myös maanomistajien asemaa uudella lunastuslailla on parannettu, terrorismilakia kovennetaan ja vaarallisiksi todetut vangit voidaan jatkossa pitää kiven sisässä niin pitkään kuin ne vaarallisiksi todetaan. Tässä muutamia seikkoja, joita on jo tehty ja joita tullaan tekemään. Näitä on ilo meidän siellä lakivaliokunnassa edistää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

13.08 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri! Taloudellisesti haastavina aikoina hallitus priorisoi oikeusvaltiota ja sisäistä turvallisuutta. Epävakaassa maailmantilanteessa oikeusturvasta huolehtiminen on keskeinen osa sekä yksilön että yhteisön kokonaisturvallisuutta, sillä oikeusturvalla varmistamme myös yritystemme kilpailukyvyn ja toimintaympäristön ennakoitavuuden.

Oikeudenhoidon on kohdistettu lisäpanostuksia, joiden avulla muun muassa tuomioistuinten käsittelyaikoja on saatu osin jo lyhennettyä. Tämä on paitsi kansalaisten oikeusturvan vahvistamista myös Suomen talouskasvun edellytysten turvaamista. Hieman huolissani olen kuitenkin oikeusministeriön pääluokkaan kohdistuvista 12,9 miljoonan euron tuotavuussäästöistä. Kysynkin ministeriltä: vaarantavatko nämä hyvän kehityksen? Toinen

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

asia on myöskin: millä tavoin ja miten nämä oikeusprosessien sujuvoittamiseen tähtäävät toimet etenevät tällä hetkellä? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

13.09 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, ja hieman tuota äskeistä teemaa tässä kanssa käsittelen.

Eli asioiden käsittelyn liian pitkä kesto on yksi harvoista suomalaisen oikeusvaltion heikoista kohdista. Asian saaminen tuomioistuimen käsiteltäväksi kohtuullisessa ajassa on keskeinen osa oikeusturvaa. Edellinen eduskunta hyväksyessään selonteon oikeudenhoidosta edellytti toimia oikeudenhoidon rahoitusvajeen korjaamiseksi, tämän ongelman ratkaisemiseksi, mutta tämä budjettiesitys ei täysin vastaa oikeudenhoidon selonteossa annettuja suosituksia. Nyt valitettavasti nämä resurssit tuomioistuimille ensi vuodelle ovat riittämättömiä näiden käsittelyaikojen lyhentämiseen, ja tarvitsemme sen koko oikeusketjun vahvistamista, jotta oikeusvaltioperiaate toteutuu tehokkaasti. Kysyisinkin ministeriltä: mitä hallitus aikoo tehdä liian pitkien käsittelyaikojen lyhentämiseksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

13.10 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rikosseuraamuslaitos on arvioinut, että vuoteen 2030 mennessä tarvitaan yli tuhat vankipaikkaa ja noin 670 henkilötyövuotta lisää, jotta se selviäisi kunnialla tehtävistään. Tällä hetkellä vankiloiden täyttöaste on noin 110 prosenttia, ja kohtuullisena tasona pidetään 90:tä prosenttia. Uusien vankiloiden suunnittelussa ja vankilaverkon kehittämisessä on siten tarpeen edetä. Vankimäärän kasvun taustalla on raaistunut rikollisuus, rikoslakien kiristämiset sekä rangaistuskäytäntöjen koventaminen. Tilannetta vaikeuttavat edelleen myös tuottavuusohjelmassa Rikosseuraamuslaitokselle kohdistetut yhteensä noin viiden miljoonan euron tuottavuussäästöt. Ongelmana vankiloissa on ollut myös henkilöstöpula, kun vanginvartija-alalle ei hakeudu riittävästi koulutettavia.

Kun hallitusohjelmaa kirjoitettiin ja säästöpäätöksiä tehtiin, pohditteko hallituksessa sitä, kuinka vankeinhoito meillä voi vastata kasvavaan vankimäärään, jotta vankilapalveluja ei tarvitsisi ostaa superkalliilla esimerkiksi Virosta, kuten heinäkuussa uutisoitiin?

Toinen kysymys: missä aikataulussa uusia vankiloita on valmistumassa, ja kuinka on käymässä muille vankiloille, joissa alkaa olla korjaamisen tarpeita? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

13.11 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Oikeusvaltio on maailmanlaajuisesti uhattuna monella suunnalla. Suomessa ehkä se suurin uhka ja ongelma on tämä luottamuksen nakerrus, joka johtuu siitä, että käsittelyajat ovat pitkiä. Se tietysti palautuu resursseihin, ja on tärkeätä, että niitä vahvistetaan, jotta oikeusprosessit ja rikosten käsittely kaikinensa seuraamuksineen on sujuvampaa. Tässä otetaan oikeaan suuntaan askelia, mutta ei se työ vielä valmiiksi tule.

Lisäksi sitä osin haastaa tavallaan se, että tiukentuva kriminaalipolitiikka kyllä sitten näkyy myös kustannuksina. On sinänsä rikoksia, joista omakin oikeustajuni sanoo, että täy-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tyy olla kovemmat rangaistukset, mutta samaan aikaan meidän pitäisi pitää huolta, että se fokus on ennen kaikkea rikosten ennalta ehkäisyssä ja tämmöisessä tarkoituksenmukaisessa kriminaalipolitiikassa, ja tiedostaa, että se hintakin on.

Yksi asia, jossa näin ei ole, on itse asiassa päihdepolitiikka, jota tehdään Suomessa hyvin rikos- ja kriminaalipolitiikkavetoisesti sosiaali- ja terveyspolitiikan sijaan. Olisin kysynyt ministeriltä: onko tästä kustannusarvioita, mitä maksaa tämä meidän aika moralistinen ja rangaistusperustainen päihdepolitiikka, OM:n puitteissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

13.13 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonala on pieni mutta demokraattisen oikeusvaltion kannalta keskeinen. Oikeudenkäyntien sujuvoittaminen on ihmisoikeuskysymys, ja on hyvä, että hallituskin on tähän sitoutunut. Huolta kuitenkin herättää se, että samalla kun rahaa toisella kädellä lisätään, sitä toisella kädellä otetaan pois tuottavuusohjelman ja keväällä päätettyjen säästöjen muodossa. Oikeusministeriö tukee myös järjestöjen työtä esimerkiksi ihmisoikeuksien, rikosten uhrien ja turvapaikanhakijoiden parissa. Myös tämä yhteiskunnalle valtavan arvokas työ on turvattava.

Myös Rikosseuraamuslaitos on lisäresurssien tarpeessa. Arvoisa ministeri, vankilat ovat jo nyt täynnä, ja rangaistusten koventamiseen keskittyvä politiikka kasvattaa vankimäärää entisestään. Kysyisin oikeusministeriltä: miten varmistatte vankipaikkojen ja vankilaolosuhteiden riittävyyden ja turvallisuuden ja sen, että kärsijäksi ei joudu vankiloissa erittäin tärkeä kuntouttava toiminta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

13.14 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parhaillaan on käynnissä työ valmiuslain uudistamiseksi. Työ alkoi pandemian jälkeen. Pandemian aikana lainsäädännön soveltaminen Ahvenanmaalla oli joiltain osin käytännössä täysin mahdotonta. Tätä on tärkeää tarkentaa. Poikkeusoloissa kaikkien on myös Ahvenanmaalla tiedettävä, kuka tekee mitään ja kuka päättää mistään, ja kaiken tulee toimia käytännössä.

Perustuslakivaliokunta hyväksyi viime viikolla valmiuslainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvän lausunnon. Valiokunta on aiemminkin kiinnittänyt huomiota siihen, että valmiuslaissa säädetään osin esimerkiksi poikkeamisesta sellaisesta valtakunnan lainsäädännöstä, jota ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa, ja sellaisten viranomaisten toimivaltuuksista, jotka eivät toimi Ahvenanmaan maakunnassa. Valiokunta on pitänyt välttämättömänä, että lainsäädäntöä näiltä osin täydennetään ja selkeytetään tulevaisuuden lainsäädäntöuudistuksissa. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä hallituksen, oikeusministeriön ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen välillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

13.15 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille.

Hallitus puuttuu määrätietoisesti rikollisuuteen ja lisää resursseja sisäisen turvallisuuden viranomaisille oikeudenhoitoon ja tuomioistuinten käsittelyaikojen nopeuttamiseen.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Oikeusministeriön hallinnonalalla löytyykin useita tärkeitä panostuksia. Vankiloihin on satsattu, mutta tulevaisuudessa vankilaverkko tulee vaatimaan varmasti vieläkin enemmän. Vankien määrä tulee kasvamaan niin rikosten ankaroittamisen kuin rikollisuuden lisääntymisenkin myötä. Meidän on vastattava tähän kasvavaan vankimäärään varmistamalla, että vankilaverkkomme pysyy laajana ja kattavana mahdollistaen samalla tärkeää osallistavaa toimintaa ja koulutusta vangeille. Näin vahvistamme vankien kiinnittymistä yhteiskuntaan, kun vapaus koittaa.

Lisäksi on keskeistä, että rikosseuraamusalan koulutus huomioidaan erityispiirteidensä osalta. Vankila on hyvin erityislaatuinen työpaikka, ja koulutuksella pitää vastata laajasti osaamiseen ja erityistarpeisiin. Tällä varmistetaan, että vankila on turvallinen niin vangeille kuin työntekijöille, ja toisaalta myös ala saadaan pidettyä kilpailukykyisenä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

13.16 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin tärkeää, että oikeudenhoidon ketju on katkeamaton. Eli kun tässä tunti puhuttiin poliisin lisääntyvistä resursseista, niin myöskin oikeudenhoitoon pitää saada vastaavanlaiset lisäykset, jotta se ketju ei katkea.

Se, mistä olen erityisen iloinen tässä, on se, että meillä on siirrytty rikollisten suojelemisesta uhrien auttamiseen, mikä näkyy näissä painotuksissa. Siksi on hyvä, että uhrien tuki- ja palveluihin laitetaan lisää rahaa ja myöskin rikosuhrimaksuja on korotettu ja ennen kaikkea kriminalisoitu naisten ja tyttöjen silpomista ja pakkoavioliitot muun muassa.

Mutta se, mistä minä olisin erityisen huolestunut pitkien käsittelyaikojen lisäksi, on aivan järjettömät asianajokulut. Nimittäin tällä hetkellä Suomessa saavat oikeutta ainoastaan köyhät, joiden kulut maksaa valtio, tai superrikkaat, mutta keskiluokkaisella ei ole mitään mahkuja lähteä enää oikeudenkäyntiin hakemaan oikeutta. Viimeisimpänä tästä on esimerkkinä tämä 600 euron suuruinen sähkösojmus, josta oikeudenkäyntikulut olivat 800 000 euroa. Joku roti tähän pitäisi saada. Kysynkin ministeriltä: onko tälle jotakin tehtävissä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

13.18 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää ministeriä hallinnonalan hyvästä valmistelusta ja suuresta panostuksesta resursointiin.

Yhdyn huoliin oikeudenhoidon ketjun kokonaisresursoinnista, ja erityisesti omakin huomioni kiinnittyy oikeusprosessien pituuteen. Miten niitä saataisiin vähennettyä? Edustaja Lehtinen itse asiassa vei, voi sanoa, sanat suustani eli toi esille tämän huolen. Tämä uutinen oli kyllä järkyttävä, että 600 euron laskusta tulee 800 000 euron korvausvaatimus. Kyllä minäkin haluaisin kiinnittää siihen huomiota, että nyt tavallisen ihmisen mahdollisuus saada oikeusturvaa pitäisi nostaa keskiöön. Haluan myöskin kysyä ministeriltä: mitä me voisimme tälle yhdessä tehdä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

13.19 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on muissakin puheenvuoroissa todettu, tämän hallinnonalan ollessa kyseessä kysymys on

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tosiaan demokraattisen oikeusvaltion ihan ydintoiminnoista. Kannan myöskin huolta tästä kansalaisen oikeusturvasta liittyen siihen, kuinka pitkiä nämä prosessit ovat, ja jos pitkityminen vaikuttaa siihen kokemukseen, kuinka hyvin tämä yhteiskunta sitten hädän hetkellä palvelee, niin se on todella ongelmallista tämän yleisen luottamuksen kannalta.

Nostaisin myös esiin sen — kun on tullut huolta siitä, että vankiloissa on nyt aika ahdas ja on ilmeistä pulaa henkilökunnasta myös — että kuinka suuri este se on sille, että nämä vangit sitten vapautuessaan voisivat valita rikoksettoman elämän, mikä olisi koko yhteiskunnan kannalta tietysti tosi tärkeää. Kuinka ministeri kokee, että kuinka vaikka vapautumisen hetkellä yhteistoiminta eri viranomaisen välillä ja eri järjestöjen mahdollisuudet tukea tätä vapautuvaa vankia toteutuvat, kun vaikkapa järjestökentällä, hyvinvointialueilla ja muualla on aika vakavia taloudellisia haasteita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

13.20 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja hyvästä työstä.

Arvostan sitä, että tämä uhrien asema nousee tässä nyt oikealla tavalla esiin, arkijärkinen suhtautuminen asioihin ja turvallisuuteen ylipäättään. Oikeusvaltiota, demokratiaa ja ihmisten oikeuksia turvalliseen yhteiskuntaan tässä ollaan puolustamassa.

Kysymykseni ei aivan suoraan liity tähän hallituksen talousarvioesitykseen, mutta liittyy se kuitenkin hallituksen politiikkaan. Hallitusohjelmassa on kirjaus yrityslähestymiskiellosta, ja samalla sivulla on myös kirjaus porttikieltojärjestelmästä tai oikeastaan kirjaus siitä, että tapahtumien katsomoturvallisuutta parannetaan. Kysyn ministeriltä: onko tämä porttikieltojärjestelmä etenemässä mahdollisesti esimerkiksi tämän yrityslähestymiskieltoasian yhteydessä? On kysymys katsomoturvallisuudesta ja ihmisten oikeudesta nauttia tapahtumista turvallisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

13.21 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulosotossa olevien määrä lisääntyy koko ajan. On hyvä, että hallitus ajattelee ulosottolainsäädännön kehittämistä myös inhimillisestä näkökulmasta ja suojaisuus säilyy nykyisellä tasolla.

Moni maksaa elämänsä loppuun asti ulosottovelkaansa tunnollisesti. Pienillä tuloilla pääoma ei koskaan vähene vaan rahat menevät korkoihin ja muihin kuluihin. Kiitos ministerille siitä, että tämä asia on nyt otettu esille, huomioitu. Kysynkin: missä vaiheessa mennään nyt, ja löytyisikö mahdollisuus vielä inhimillisempään kohteluun? Suurin osa haluaa velkansa hoitaa, se on selvä. Monet kuitenkin uupuvat taakan alla, ja maksut jäävät kokonaan, koska he tuntevat niin, että vuosien lyhennysrumba ei johda yhtään minnekään. Tarkoitus on, että velka saadaan maksetuksi ja myös velkoja saa rahansa.

Ja vielä kiitos ministeri Merelle siitä, että törkeiden eläintenpitäjien kohdalla vihdoin ollaan tekemässä jotain kiristystä, uudistusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

13.22 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden vaikeasta tilanteesta huolimatta hallitus tosiaan on valinnut — ja nimenomaan valinnut —

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

vahvistaa oikeusvaltiota, joka on yhteiskuntamme kulmakivi. Oikeudenhoitoon esitetään siis jälleen historiallisestikin merkittävää määrärahalisäystä. Useat hallitukset ovat puhuneet oikeudenhoidon merkityksestä, mutta Orpon hallitus tekee, ja kiitos oikeusministerille määrätietoisesta työstä hallitusohjelman toimeenpanossa. Suomalaisten oikeuteenpääsyhän on jo näiden panostusten johdosta parantunut, kun tuomioistuinten käsittelyajat ovat lyhentyneet kautta linjan. Esimerkiksi kärjäoikeuksissa keskimääräinen käsittelyaika on lyhentynyt kuukaudella ja hovioikeuksissa puolella kuukaudella, hallinto-oikeuksissa lähes puolitoista kuukautta. Myös oikeusavun jonotusaika on lyhentynyt.

Huomiota vaatii kaksi asiaa. Ensinnäkin tässä edustajakollegat ovat nostaneet esille tämän oikeudenkäyntikuluriskin keskituloisille, joka on edelleen merkittävä ongelma. Tästä minäkin kysyisin ministeriltä: mitä toimenpiteitä tämän riskin pienentämiseksi olisi Suomessa tehtävissä, esimerkiksi vakuutusten kautta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

13.23 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ammattini puolesta pidän varmuusvankeutta erittäin hyvänä asiana. Norjassahan tällainen systeemi jo onkin. On oikein, että kaikkein vaarallisimmat vangit pysyvät kiven sisässä eivätkä pääse vapaalle jalalle jatkamaan rikosten tekemistä. Tämä on turvallisuuskysymys. Tavan kansalaisillakin pitää olla oikeus olla turvassa ja suojassa näiltä erityisen vaikeilta tapauksilta, jotka voivat saada päähänsä vaikka mitä. Elinkautisvankien vapauttamismenettelyn kohdalla siis väkivaltariskiarvion painoarvoa lisätään. Kiitos oikeusministeri Leena Merelle tästä uudistuksesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergqvist.

13.24 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun yhteiskunta polarisoituu, voi olla niin, että demokratia on myös vaarassa. Tiedämme, että meidän naapurimaamme on tästä hyvä esimerkki, ja valitettavasti meillä on Euroopassa muitakin esimerkkejä, missä demokratia ei toimi niin kuin pitäisi. Yleensä voi olla niin, että pidetään demokratiaa itsestäänselvyytenä, ja se voi olla vähän vaarallista myös. Demokratiasta pitäisi huolehtia, niin että se pysyy ja voi hyvin.

Joudumme tekemään myös säästöjä, ja sen takia haluan kysyä ministeriltä: miten me voidaan varmistaa, että demokratia toimii niin kuin sen pitäisi Suomessa myös tulevaisuudessa ja niin, että sitä kehitetään, jotta lapset ja nuoret, aikuiset, ikäihmiset — suomalaiset ja tänne muuttaneet — voivat olla mukana päättämässä ja vaikuttamassa meidän maassa myös tulevaisuudessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Karlsson.

13.25 **Anette Karlsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Harmaa talous vie Suomelta joka vuosi miljardiluokan verotulot — rahat, joilla voitaisiin rahoittaa hyvinvointialueiden palveluita ja turvata oikeudenmukainen kilpailu rehellisille yrittäjille. Hallitus on esittänyt toimia harmaan talouden torjumiseksi, ja se on hyvä asia. Valitettavasti ne eivät vielä riitä. Kysynkin: miten hallitus aikoo vahvistaa viranomaisyh-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

teistystä ja lainsäädäntöä niin, että harmaan talouden torjunta tehostuu, verotulot palautuvat yhteiseen käyttöön ja rehellinen työ sekä yritystoiminta palkitaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén.

13.26 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulun väkivallan vastaiseen verkostoon ja sain juuri kutsun puheenjohtajaltamme, edustaja Virralta. Tästä innostuneena haluaisin tässä kysyä ministeri Mereltä. Hänen erinomaisen esiintymisensä jälkeen kuulumme Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa naisiin kohdistuvan väkivallan ajatuksista. Täällä edustaja Harjanne jo puhui ennaltaehkäisystä, ja se jos mikä on säästää tulevista kustannuksista. Saimme kuulla ministeri Meren kannanoton siihen, miten naisissa ja lähisuhdeväkivallassa tähän ennaltaehkäisyyn voitaisiin saada eväitä. Hänen puheensa siellä todella sai erinomaista kiitosta hänen paneutuneisuudestaan, ja tästä ymmärsin, että tämä asia on hänelle erittäin läheinen ja tärkeä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

13.27 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan alkuun kiittää oikeusministeri Merta siitä hyvästä työstä, mitä olet tehnyt rikosten uhrien aseman parantamiseksi ja oikeudenhoidon resurssien turvaamiseksi, varsinkin tässä taloudellisessa tilanteessa. Kriminaalipolitiikkaa on tämän hallituksen toimesta vihdoinkin kiristetty. Katujengit, aserikokset, nöyryytysväkivalta ja järjestäytynyt rikollisuus — muun muassa näiden rikosten osalta rangaistukset kovenevat. Lisäksi naisten ja tyttöjen silpominen sekä pakkoavioliitot on vihdoinkin kriminalisoitu. Rikosoikeudellista suojaa ensihoitajien, poliisien ja palomiesten osalta on parannettu. Tässä vain muutamia hyviä päätöksiä, mitä kriminaalipolitiikkaan on tehty.

Arvoisa puhemies! Ministeri Mereltä on tulossa lakiuudistus liittyen varmuusvankeuteen. Lain myötä loppuelämän vankeuteen saadaan kaiken maailman sarjakuristajat ja Jammu Siltavuoren kaltaiset rikolliset, jotka tiedetään erittäin vaarallisiksi. Pystyisikö ministeri vielä avaamaan tätä varmuusvankeuden tulevaa lainsäädäntöä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

13.28 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille erinomaisesta esityksestä ja myös Orpon hallitukselle, joka on kääntänyt kriminaalipolitiikan suunnan.

Katujengiin kytkeytyvistä rikoksista ja luvattomien aseiden hallussapidosta seuraa aiempaa ankarammat rangaistukset. Tappo ei enää vanhene, ja terrorististen rikosten rangaistuksiin saadaan ankaroitamista.

On myös oikein, että hallitus huomioi vankiluvun kasvun ja resurssi oikeudenhoidon viranomaisia. Rikosseuraamuslaitoksen määrärahat ja henkilöstötyövuodet nousevat, ja Turun vankilan laajennus on suunnitteilla vuodelle 2027. Tämä on määrätietoista politiikkaa. Rikoksiin puututaan ja samalla huomioidaan, että vankilat kestäisivät kasvavan tarpeen. Kiitos näistä kaikista toimista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

13.29 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset eivät unohda rikosten uhreja. Rikosuhrimaksuja on korotettu, pakkoavioliitot ja naisten ja tyttöjen silpominen on kriminalisoitu ja vaaralliset vangit pidetään telkien takana niin kauan kuin on tarpeen.

Perussuomalaiset lupasivat pitää uhrien puolta ja suojella suomalaisia, ja kansa sai, mitä tilasi. Suuri kiitos oikeusministeri Merelle työstäsi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

13.30 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonala on demokraattisen oikeusvaltiomme selkäranka. Tämä hallitus on valinnut vaikeinakin aikoina panostaa yhteiskuntamme toimintakykyyn ja keinoihin puuttua rikoksiin määrätietoisesti.

Katujengeihin kytkeytyvistä rikoksista ja luvattomien aseiden hallussapidosta seuraa aiempaa ankarammat rangaistukset.

Vankilakapasiteettia kasvatetaan ja Rikosseuraamuslaitoksen resursseja lisätään. Samalla oikeudenhoidon määrärahoja kasvatetaan, jotta oikeuden käsittelyaikoja voidaan nopeuttaa. Tämä vahvistaa kansalaistemme luottamusta siihen, että oikeus toteutuu ajallaan ja luotettavasti. Tärkeintä on turvata se, että suomalaiset voivat luottaa oikeuksiensa toteutumiseen sekä siihen, että rikollisuudesta rangaistaan. Se on jokaisen oikeus. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

13.31 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos teille, ministeri Meri, aivan loistavasta työstänne. Erityisesti on hienoa, että sinivilkku-sabotaasi vihdoinkin kriminalisoidaan ja poliisin, palomiesten ja ensihoitajien työn häirinnästä tehdään rangaistavaa. Jokaisen pitäisi saada tehdä työtään ilman pelkoa häirinnästä tai väkivallan uhasta.

Olen koko ikäni työskennellyt päivittäistavarakaupoissa, työskentelen edelleen, ja toivottavasti työskentelen koko loppuelämäni, koska rakastan sitäkin työtä, kuten noin 300 000 muutakin ihmistä — mutta varkauksia, jopa ryöstöjä, tapahtuu päivittäin, ja niiden johdosta syntyy hävikkiiä liki miljardin euron edestä vuodessa. Mikään raha ei kuitenkaan korvaa sitä turvallisuudentunnetta, jonka pitäisi löytyä myös esimerkiksi kaupan kasalta, kun työskentelee siellä. Tiedän, ettei yrityslähestymiskielto ole autuus onneen, mutta se on oikea askel turvata esimerkiksi kaupan alan työntekijöitämme. Siksi kysynkin, arvoisa ministeri Meri: missä mennään yrityslähestymiskiellon kanssa, ja mitä esitykselle kuuluu? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

13.32 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellisessä pääluokassa käsiteltiin sisäministeriön asioita ja keuhuttiin, kun sinne tulee lisää poliisille rahaa. No, poliisin ansiosta sitten entistä suurempi joukko rikollisia saadaan kiinni ja entistä suurempi joukko istuu entistä pitempiä aikoja siellä vankilassa, ja niin kuin tässä keskustelussa on käynyt ilmi, tämä on aiheuttanut sen tilanteen, jossa vankilat ovat täyttyneet ja

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

täyttyvät edelleenkin. No, uusia vankiloita, niin kuin tiedetään, on suunnitteilla ja tekeillä, mutta se vie aikaa ja rahaa, ja haluan tässä yhteydessä kannustaa ministeriä jatkamaan sitä pohdintaa, mitä jo kesällä kuulin sen suhteen, voisimmeko vuokrata vankipaikkoja Ruotsin tapaan Virosta. Vankipaikat eivät siellä ole kovinkaan paljon kalliimpia kuin täällä. Ja sitten kaikille ihmisoikeusihmisillekin tiedoksi, että koska suurin osa näistä vangeista ja heidän perheenjäsenistään on täältä eteläisestä Suomesta, voisi olla jopa heidänkin kannaltaan helpompaa ja parempaa, jos se vankila-aika istuttaisiin Viron puolella kuin esimerkiksi sitten jossain kauempana, vaikka Suomen rajan sisäpuolella oltaisiinkin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

13.33 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ministeri! Vaikuttava vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano on yksi oikeusministeriön hallinnonalan keskeisistä vastuista. On hyvä, että hallitus on reagoinut vankiloiden yliasutustilanteeseen, joka muodostaa turvallisuusriskin niin työntekijöille kuin vangeille, koska turvalliset vankilat ovat paitsi inhimillisen kohtelun tae myös keskeinen osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja rikollisuuden ehkäisyä. Ilman riittäviä resursseja vankilat voivat muuttua helposti turvallisuushkien keskuksiksi. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että rahoituksella mahdollistamme riittävän henkilökunnan määrän, kuntouttavan toiminnan vankiloissa sekä vankilainfrastruktuurin kunnostamisen. Vankilapaikkojen tarpeeseen hallitus vastaa muun muassa rakentamalla Turun vankilaan lisärakennuksen. Haluaisin nostaa tässä samassa yhteydessä esiin tarpeen saada rikoskierteen katkaistuksi ja uusintarikollisuuden matalammalle tasolle, ja kysynkin ministeriltä: mitä toimia tämän eteen on tehty?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

13.35 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rikosseuraamuslaitoksen resursseista olen vähän huolissani. Näitä määrärahoja on kuitenkin tässä nostettu, mikä on tietenkin äärimmäisen hyvä homma, mutta kasvu ei riitä vastaamaan niitä todellisia tarpeita. Näissä edellisissäkin puheenvuoroissa ovat tulleet esille vankimäärien nousu ja vankilapaikkojen vähyys. Uusia vankiloita rakennetaan, mutta se ei tapahdu aivan hetkessä. Yhdyskuntaseuraamusten osuus kasvaa tässä jatkuvasti, ja siitä kuntouttavan työn ja uusintarikollisuuden ehkäisyn resurssit jäävät kyllä liian alhaisiksi. Itse näen sen sillä tavalla, että se vain skaalaa ongelmaa, mikäli meillä vankiloista vapautuu henkilöitä, joilla ei ole ihan täyttä kyvykkyyttä tähän yhteiskuntaan sitoutua mukaan, näihin pelisääntöihin, ja sillä tavalla se rikoskierre vain jatkuu, joten se ennaltaehkäisevyys on erittäin tärkeätä. Mutta se vankimäärien kasvu on huolestuttavaa työturvallisuuden näkökannasta, ja kysyisinkin ministeriltä: pystytäänkö varmistamaan henkilökunnan työturvallisuus vankiloissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

13.36 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos vielä ministerille esittelystä.

Ulosottolaitos ennustaa, että tämän vuoden loppuun mennessä 600 000 ihmistä tai yri-

tystä päätyisi ulosottoon koko vuoden aikana. Taustalla on kasvavaa työttömyyttä, oman

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

elämänhallinnan haasteita ja huolimattomuutta. Vaikka ihmisillä on omaa vastuuta, pitää heitä myös auttaa ja tukea vaikeassa tilanteessa.

Ulosoton lainsäädännössä on yhä kohtia, jotka pitkittävät mielestäni tarpeettomasti ulosoton kestoja. Esimerkiksi nykyinen maksujärjestys johtaa siihen, että maksut jaetaan jokaisesta maksusta velkojien välillä velkojen kokosuhteessa. Jos velkoja on useita, niiden pääoma ei lyhene lainkaan ja velallinen maksaa ainoastaan korkoja ja niiden korkoja, kunnes velka vanhenee lopullisesti, joka on vähintään 15 vuotta.

Toisena esimerkkinä ulosottovelallinen, jonka omaisuutta on ulosotossa myyty, on vastuussa myyntivoittoverosta, vaikka hän ei olisi saanut ulosmyynnistään yhtään rahaa hyväkseen. Tällä aiheutetaan velalliselle vielä suurempaa vahinkoa. Voitaaisiinko ajatella, että ulosmitatun omaisuuden myyntivoittovero tulisi maksaa myydyn omaisuuden tuotosta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

13.37 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja siitä, että ollaan huolissaan vankiloiden turvallisuudesta ja vankien määrän lisääntymisestä. Kun lakivaliokunnan kuulemisasiantuntijat ovat kertoneet, että noin 90 prosenttia suljetuissa vankiloissa olevista vangeista on kroonisesti päihdeongelmaisia, ja se näkyy sillä tavalla, että jos halutaan estää ennalta ennalta se, että uusiminen ei jatku elikkä he eivät palaa vankilaan, niin tähän päihdeongelmaan pitäisi pystyä puuttumaan, joten kysyisin: onko mahdollista puuttua päihteidenkäyttöön jatkossa tai onko edes sellaisia keinoja, että voitaisiin ikään kuin pakottaa päihteistä eroamiseen, vähän samalla lailla kuin mielenterveyden osalta? Eli siinä kohtaa, kun havaitaan vapautumisen jälkeen, että mennään takaisin rikosten polulle, johon liittyy pääosin aina myöskin se päihteidenkäytön palaaminen, voitaisiin sitten yhteiskunnan toimin irtaannuttaa näistä päihteistä ja mahdollistaa se, että henkilö ei sitten palaisi tänne vankiloihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

13.38 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyviä puheenvuoroja täällä useilta kollegoilta. Itsekin kun ajattelen tätä asianajokulujen nostoa ja tätä ikään kuin keskiluokan kykyä hakea oikeutta, niin siinä on kyllä selvä ongelma tällä hetkellä, ja toivon, että siihen ratkaisuja löytyy, vaikei se välttämättä helppoa olekaan.

Täällä on nyt monta kertaa painotettu erityisesti hallituspuolueista tätä, että kriminaalipolitiikka kiristyy, rangaistuksia ankaroitetaan, kaikki tämä, ja ikään kuin esitetty miltei positiivisessa valossa se, että vankeja tulee lisää. Ymmärrän tämän: niin kuin sanoin, minä itsekin näen, että meillä on monessa kohtaa sinänsä tarvetta ja perusteltua kiristää tätä, mutta ehkä haluaisin vielä vähän herätellä ja kyseenalaistaa sitä kriminaalipolitiikan linjaa. Kaikista tärkeintä on, että mitä vähemmän rikoksia tehdään, mitä turvallisempi yhteiskunta, niin sen parempi — mikä täälläkin itse asiassa tässä selvitysosassa kuvataan tosi hyvin. Minä toivon, että ne ovat ne ajatukset, jotka ohjaavat tällä hallinnonalalla sitä toimintaa. Joskus rikosten rangaistusten kiristäminen on perusteltua, joskus ei. Olennaista on, että se on tarkoituksenmukainen, turvallisuutta lisäävä, oikeusvaltiota ja ihmisten oikeuksia kunnioittava järjestelmä, ja toivon, että kaikki siihen pyrkivät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

13.39 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa linjataan, että hallitus edistää työturvallisuutta ja työelämän väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyä ja parantaa hoito- ja pelastushenkilökunnan oikeussuojaa työhön liittyvissä väkivaltatilanteissa virkamiehen suojaa vastaavaksi. Tämä erinomainen sinivilkkusabotaasilakihan tekee näin ensihoitajien osalta, mutta olisin nyt kysynyt, kun tietysti aina kehitettävää hyvässäkin työssä on, että miten muun sotehenkilökunnan osalta? Itse 47 vuotta päivystyksissäkin pyörineenä tiedän, että sitä väkivaltaa esiintyy siellä, ja ihan osastoillakin. Voisiko ajatella, että tähän lisättäisiin ihan koko sotehenkilöstö, niin kuin Tehy on monta kertaa meitä pyytänyt tekemään? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Karlsson.

13.40 Anette Karlsson sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Aloitin viime syksynä oikeustieteen opinnot, ja olemme opintojeni aikana keskustelleet paljon suomalaisen tuomioistuinlaitoksen tilasta ja ihmisten oikeusturvasta. Yksi huolestuttavimmista havainnoista on ollut se, kuinka pitkiksi käsittelyajat monin paikoin venyvät. Kun ihminen odottaa kuukausia tai jopa vuosia päätöstä asiassa, joka koskee hänen elämäänsä, on se valtava kuormittavaa. Uhrille se voi tarkoittaa, ettei oikeutta saada. Syytetylle se voi tarkoittaa, että elämä on pysähdyksissä, kunnes ratkaisu tulee. Tuomioistui-
met, syyttäjät ja Rikosseuraamuslaitos tekevät parhaansa, mutta henkilöstö on äärimmäisen kuormittunutta. Jokainen viivästynyt oikeudenkäynti rapauttaa luottamusta oikeusjärjestelmään ja koko yhteiskuntaan.

Arvoisa puhemies! Haluaisinkin kysyä hallitukselta, mitä lisätoimia se on valmis tekemään, jotta käsittelyaikoja lyhennetään ja ihmiset voivat luottaa siihen, että heidän asiansa ratkaistaan ajallaan ja oikeudenmukaisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

13.42 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muutamia poimintoja kuluvan vuoden saavutuksista: Naisten silpominen ja pakkoavioliitot saatiin rikoslakiin, taposta vanhentumaton rikos, ja venäläisomisteisten asuntojen haltuunottoa helpotettiin. Myös rikoksen tekeminen osana katujengiä, nöyryyttämisväkivalta ja alle 15-vuotiaan käyttäminen rikoksen tekemiseen ovat nyt rangaistuksen koventamisperusteita. Välillä oikein ihmettelee, miten paljon kaikkea voikaan yksi ministeriö saada lakiin lyhyessä ajassa. Pakko nostaa hattua ministeri Merelle ja koko oikeusministeriön väelle. Olette kuluvanakin vuonna tehneet Suomen ja suomalaisten eteen tärkeää työtä, joka tullaan muistamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

13.43 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä monesakin puheenvuorossa puhutaan nyt siitä, kuinka on tosiaan näin, että rangaistuksia kiristetään ja vankien määrä sen seurauksena lisääntyy, mutta sitten ajattelen, että kyllä olisi tärkeätä pohtia juurisyitä siihen, kuinka ihmiset ovat elämässä ajautuneet rikolliselle polulle, ja viimeistään olisi se mahdollisuus sitten tätä suuntaa kääntää siellä vankeusrangaistuksen aikana. Mutta se vaatii resursseja siihen, että esimerkiksi päihdekuntoutus toimii,

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

jotta päihderiippuvuudesta voidaan päästä eroon, ja mahdollisesti muitakin asioita, joihin siinä aiemmassa elämänpolun vaiheessa tämä ihminen ei ole saanut tukea, jotta sitä tukea siellä vankeusajan aikana ikään kuin rauhallisemmissa olosuhteissa pystyttäisiin tarjoamaan.

Mutta tosiaan sitten nämä kuntoutuksen resurssit: tulee paljon huolta näiltä ammattilaisilta, jotka sinänsä pystyvät siellä toteamaan, että olisi keinoja, joilla he pystyisivät henkilöitä auttamaan, mutta resurssit eivät mahdollista heidän täysimääräisesti sitä omaa ammattitaitoaan siihen hyödyntää. Se on erityisen surullista, koska monen kohdalla kysymys on esimerkiksi siitä, että vaikkapa jo aiemmin on epäonnistuttu, että ihmisellä on ollut vaikka oppimisen vaikeuksia tai mielenterveyden [Puhemies koputtaa] tai pähteiden ongelmia tai vaikkapa neuropsykiatrisia haasteita, joita yhteiskunta ei ole riittävän ajoissa tukenut. Ja sitten kun ollaan näin vakavassa tilanteessa, että on kysymys vankeudesta, [Puhemies: Aika!] myöskään siinä kohtaa ei auteta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

13.44 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Atte Harjanne ja muutama muukin nostivat esiin tämän kysymyksen vankien määrästä. Sanoisin niin, että olennaisinta on se, onko rikollinen vapaalla jalalla vai lukkojen takana. Tämä on se ydinkysymys, ja tässä käsitellään tavallisten kansalaisten oikeusturvaa ja mahdollisuutta elää turvallisesti.

Myönnän sen ja olen täsmälleen samaa mieltä siinä, että yhteiskunnan tehtävä on kaikilla mahdollisilla tavoilla turvata se tilanne, että ihmiset pysyvät kaidalla tiellä eivätkä ajautu rikoskierteeseen ja sen vuoksi sitten mahdollisesti vankilaan. Lisään vielä sen, että tietysti yhteiskunta tarjoaa myös vankeinhoidon parissa oleville asiakkailleen erilaisia mahdollisuuksia exit-toimintaan ynnä muuta, jotta he pääsisivät takaisin yhteiskunnan jäseneksi sillä tavalla kuin on toivottavaa. Keinoja on, ja se on paljon myös ihmisestä ja yksilöstä itsestään kiinni, minkä polun haluaa valita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

13.45 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Kiurulle. Kommentoin tähän. Siis jos ajatellaan, mikä vankeuden pointti on, niin niitä on tietysti useampia. Yksi on pelotevaikutus, siis se, että kun on joku seuraus, jota haluaa välttää, niin ei ehkä tee sitä rikosta. Sitten on se, että se tuo turvaa tähän yhteiskuntaan, niin että vaarallinen ihminen on poissa yhteiskunnasta uhkaamasta muita ihmisiä. Sitten on ehkä oikeudentaju, semmoinen, mitä on ehkä vaikeampi mitata siinä, mikä on oikea rangaistus ja seuraus jostain rikoksesta, mitä tekee.

Olennaista on nähdäkseni se, että meillä tässä talossa on kyky arvioida ja miettiä tätä kokonaisuutena. On sellaisia rikoksia, jolloin on erittäin perusteltua, että ihminen ei ole enää vapaalla jalalla, ja sitten tämä pelotevaikutus vaihtelee kyllä. Minusta tässä on hirvittävän tärkeätä kuunnella ja seurata tutkittua tietoa, kun tässä nyt on selvästi tällainen linja, jota täällä on paljon nyt kehuttu tässä salissa, ja linjanmuutos. Sitä pitää sitten seurata, miten se vaikuttaa. Väheneekö rikollisuus? Onko sillä semmoinen vaikutus, jonka toivotaan olevan? Jos ei, niin sitten pitää miettiä, mitä muuta pitää tehdä tai pitääkö tehdä jotain toisin.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Tämä ajattelu pitäisi koko ajan pitää mielessä, jos aidosti turvallisuus on se, jolla näitä asioita perustellaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

13.46 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta esitti viime toukokuussa yksimielisessä julkisen talouden kehyslauseunnossaan ison huolensa tuottavuusohjelman vaikutuksista oikeudenhoidon viranomaisten riittäviin resursseihin. Leikkaukset uhkaavat vesittää hallitusohjelmaan kirjatun lupauksen ja viime vaalikaudella eduskunnan hyväksymän oikeudenhoidon resurssiohjelman toimeenpanon.

Uudet lisäsäästövaatimukset Tuomioistuinviraston toukokuussa antaman lausunnon johdosta tulevat johtamaan siihen, että henkilöstömäärää joudutaan vähentämään tuomioistuimissa vuodesta 2027 lukien. Budjettiriihessä päätettyjen uusien säästöjyvitysten jälkeen oikeusministeriön hallinnonalalla suurin leikkuri osuu tuomioistuimille: yhteenlaskettuna noin kymmenen miljoonaa euroa. Tuomioistuimissa tuomarit ja muu henkilökunta painivat jo nyt jaksamisen kanssa, ja asioiden käsittelyt uhkaavat pitkittyä entisestään. Lupaavan avun jälkeen siis palattaisiin takaisin lähtöruutuun. Oletteko pohtineet tätä oikeusministeriössä, mikä neuvoksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

13.48 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin vielä kiinnittää huomiota näiden ulkomaalaisten vankien määrään, eli kuinka paljon se tästä kasvusta ottaa osaansa. Tällä hetkellä taitaa olla niin, että 20 prosenttia vangeista on ulkomaalaisia tai ulkomaalaistaustaisia, mutta joissakin tutkintavankiloissa tutkintavangeista jo 50 prosenttia, eli tämä osoittaa sitä tulevaisuutta, mikä meillä on, mistä se kasvun määrä tulee merkittävästi.

Tähän liittyen kysyisin vähän samaa kuin edustaja Eerolakin: olisiko erityisesti näitten kolmansien maiden vankien osalta mahdollista pohtia sitä sijoittamista muihin EU-maihin? Tässä olisi vielä ymmärtääkseni sekin tausta, että muiden EU-maiden jäseniä, vaikkapa virolaisia, ei voida ymmärtääkseni pakottaa virolaiseen vankilaan, koska EU-lainsäädäntö vaatii sen suostumuksen vangin siirrolle, mutta sen sijaan kolmansien maiden vankeja ymmärtääkseni voidaan siirtää suostumuksesta huolimatta toisiin EU-maihin istumaan tuomiotaan. Heillä ei myöskään olisi välttämättä sidettä tänne Suomeen niin pitkälle, koska ei ole muodostunut perhettä tai lähipiiriä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

13.49 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Resurssit meillä ovat tosiaan vähissä, se on tullut tänään hyvin esille, ja meidän työmäärä kasvaa oikeudenhoidosakin koko ajan. Tämän vuoksi meidän pitää saada työn tuottavuutta lisättyä myös tällä sektorilla, ja digitalisaatio voisi olla yksi sellainen asia, millä sitä työn tuottavuutta voitaisiin nostaa. Me jädään aika monen eurooppalaisen maan taakse digitalisaation hyödyntämisessä, ja ymmärtääkseni myös Viro on meitä jonkun verran edellä. Tämä ei kuitenkaan parane, jollei siihen panosteta, ja tietenkin tässä talouden tilanteessa on hankalaa, ymmärtän sen, löytää lisäresursseja, mutta kysynkin, ministeri: millaisia työn tehostamismahdol-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

lisuuksia te näette digitalisaation hyödyntämisellä tämän koko resurssiongelman ratkaisussa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

13.50 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kevätkaudellahan eduskunta sääti hallituksen esityksestä merkittävän parannuksen maanomistajien oikeusasemaan, kun lunastuslain korvausperusteet uudistettiin siten, että omaisuudensuoja Suomessa paremmin jatkossa toteutuu. Tämän lisäksi hallitusohjelmassa on linjattu, että omaisuudensuojaa vahvistetaan korottamalla voimansiirtolinjan lunastamisesta maksettavia korvauksia. Näihin voimansiirtolinjojen lunastuksiin liittyy usein maanomistajien taholta suuri epäoikeudenmukaisuuden tunne. Itse toivonkin, että tämä uudistus myös eteenisi tällä kaudella, ja tästä ministeriltä kysyisin.

Sen lisäksi tiedustelen oikeusprosessien sujuvoittamistoimenpiteistä. Eli kaikki toimenpiteethän eivät ole suinkaan lainmuutosten takana, vaan tuomioistuimissa voidaan tehdä paljon myös levittämällä niitä hyviä käytänteitä, mitä joissain tuomioistuimissa on otettu käyttöön. Tästä mieluusti myös ministeriltä kuulisin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

13.51 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harjanteen erinomaisen puheenvuoron innoittamana pyysin vielä itsekkin puheenvuoron. Hän tuossa puhui ja peräänkuulutti sitä, että kun nyt tehdään selkeästi kriminaalipolitiikassa tällainen linjanmuutos Suomessa rangaistusten koventamisen ja vankeusrangaistusten ikään kuin lisääntymisen suuntaan ja tätä pidetään nyt aika laajasti täälläkin käytetyissä puheenvuoroissa suuntana, johon halutaan mennä, niin kuitenkin tässä historiaa tarkasteltuna Suomi on ollut äärimmäisen turvallinen maa verrattuna moneen muuhun maahan, jossa on todella kovat rangaistukset. [Juho Eerola pyytää vastauspuheenvuoroa] Mietin, että tässä tosiaan tarvittaisiin tutkittua tietoa, ja kysyisinkin nyt ministeriltä, olisiko teidän mielestänne hyvä ajatus, että nyt sitten tehtäisiin tällaista seurantatutkimusta tästä, kuinka tämä ikään kuin kriminaalipolitiikan linjamuutos sitten todellisuudessa vaikuttaa, kuinka vaikuttavaa se on, jotta sitten pystytään jatkossa suuntaamaan resursseja ja muita toimia oikealla tavalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä kaksi debattipuheenvuoroa, edustajille Kiuru ja Eerola, ja sen jälkeen ministerin vastaus. Kysymyksiä tuli aika paljon. — Edustaja Kiuru.

13.52 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Harjanne ja edustaja Holopainen sivusivat tärkeitä asioita, tutkittua tietoa. Kannatan ihan samaa, sitä kannattaa myös näissä asioissa käyttää. Puhuitte myös pelotevaikutuksesta. Pelotevaikutuksen osalta on hyvä muistaa, että kun nuorilla ihmisillä otsalohko ei ole vielä kehittynyt, se ei välttämättä oikein toimi, ei nähdä niitä syy—seuraus-suhteita ja ei osata ajatella eteenpäin riittävästi.

Toinen asia liittyy sitten tähän kiinnijäämisriskiin. Kiinnijäämisriskissä on se mielenkiintoinen näkökulma, jos kansalaiset kokevat, että rikollisesta toiminnasta ei ole kiinni-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

jäämisriskiä — puhun nyt semmoisista ihmisistä, jotka eivät ole itse syyllistyneet rikoksiin — että voi tehdä melkein mitä vain ja siitä ei näytä seuraavan mitään. Kyllä se heikentää sellaista yhteiskunnan arvostusta, turvallisuudentunnetta ja reiluuden tunnetta, jos ihmiset tekevät mitä vain ja siitä ei seuraa yhtään mitään. Sen takia on hyvä, että kiinnijäämisriski kasvaa, ja olen myös tyytyväinen, että poliisien määrä on noussut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

13.53 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustajille Holopainen, Harjanne ja myös Lohikoski tiedoksi se, että tämä vankimäärähän meillä Suomessa alkoi kasvaa jo viime kaudella, kun seksuaalirikoksista alettiin antaa kovempia tuomioita — ja hyvä niin — eli tuli tämä raiskauksen uudelleenmäärittely. Eli jo silloin nähtiin, että vankilat tulevat täyttymään. No, Rikosseuraamuslaitos saa kuitenkin lisää rahaa, vaikka ehkä jonkun ja aika monenkin mielestä liian vähän, mutta se on kuitenkin näinä aikoina hyvä, että saa, kun melkein kaikkialta muualta joudutaan ottamaan pois.

Edellisessä puheenvuorossa pohdiskelinkin säästökeinona mahdollisuutta ostaa/vuokrata näitä paikkoja Virosta, etenkin kun Lehtinen puhui, että mahdollisesti nämä EU:n ulkopuolelta tulevat voitaisiin sijoittaa sitten sinne. Mutta se ei kuitenkaan poista sitä, että me tarvitaan myös näitä omia vankiloita ja sinne myöskin sitten edelleen henkilökuntaa. No, haasteena on ollut saada koulutettua ja osaavaa väkeä töihin syrjä-Suomessa oleviin vankiloihin. Miten, ministeri Meri, näette, kuinka tätä vanginvartijan ammattia teidän mielestänne voisi saada entistä houkuttelevammaksi vaihtoehdoksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Meri, olkaa hyvä.

13.54 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, valtavan hyviä puheenvuoroja, ja lähden riivakasti vastaamaan.

Ensinnäkin nyt otan tämän, kun täällä on tuotu esille tämä, että mikä meidän rangaistuspolitiikka on. Siis tämä hallitus puuttuu sellaisiin rangaistuksiin, jotka vaarantavat vakavasti henkeä ja terveyttä, ja niiden rangaistukset nostetaan pohjoismaiselle tasolle. Esimerkiksi lasten seksuaalista väkivaltaa koskevat, jos hallussa pidetään väkivaltakuvia, eläinten kiduttaminen, laittomat aseet — niiden rangaistukset nousevat, teräaseet kadulta, ensikertalaisuus, että voit olla ensikertalainen vankilassa vain kerran, täysin tuntematon muualla maailmassa. Siis me poistetaan tämäntyypiset. Minkä te nyt näistä haluatte perua, ja mitä tutkimusta te näistä nyt odotatte? En ollenkaan saa kiinni tästä. Ymmärtääkseni te olette myös tukeneet kaikkia näitä esityksiä, mitä tähän asti on ollut.

Sitten jos otetaan tämä varmuusvankeus, niin esimerkiksi Norjassa ja Tanskassa on siltä varalta... Meillä on esimerkiksi Suomessa arvioitu olevan noin 10—20 henkilöä, jotka ovat erittäin vaarallisia toisten hengelle ja terveydelle, ja nämä pitää saada pidettyä lukkojen takana. Siihen rakennetaan nyt oikeusministeriössä järjestelmä, että aika ajoin tämä tsekaataan. Ei ketään ihmistä sitten vaan oteta kiinni ja heitetä sinne pussinperälle odottelemaan, vaan häntä yritetään saada tietysti yhteiskuntakelpoiseksi, mutta jos hän on kerta kaikkiaan vaikka psykopaatti ja jatkuvasti haaveilee muiden murhaamisesta, niin kyllä hänen oikea paikkansa on silloin lukkojen takana, ei suinkaan täällä meidän parissa.

Näihin kaikkiin rangaistusten kiristykseen tämä hallitus on järjestänyt rahoituksen, huom. kaikkiin näihin. Se koskee tuomioistuimia, syyttäjiä, vankiloita. Me olemme järjes-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

täneet näihin rahoituksen, ja tämä yliasutus tuli meille ihan, kiitos vain, annettuna edelliseltä hallitukselta, mitä minä myös yritän taklata. Tästä syystä me käytämme jo nyt rahoitusta, esimerkiksi kuluvana vuonna tämmöisiä vankilamoduuleja, jotta me saamme purettua yliasutusta. Kannattaa sitten, kuka siellä seuraavassa hallituksessa on, tämmöiset asiat käydä huolellisesti läpi ja miettiä, että sitten kun tuo esitykset, niitten vaikutukset on arvioitu vankipaikkojen osalta. No, se siitä.

Sitten ruuhkiin me ollaan laitettu nyt lisää rahoitusta, ja se oikeudenhoidon selonteon raha on täysimääräisesti nykytehtävillä täytetty. Toki meillä on edelleen myös tuottavuustavoite pienempänä, mutta siitä huolimatta kaikilla toimialoilla on useampia miljoonia plussaa siellä: tuomioistuimet, syyttäjät, Rikosseuraamuslaitos. Budjettikirjasta te löydätte esimerkiksi henkilötyövuosien kehittymisen. Se on nousujohteinen tuomioistuimissa, syyttäjillä ja Rikosseuraamuslaitoksella, mutta me teemme myös sitä, että se prosessi olisi sujuvampi, totta kai. Ei se nyt ole sitä, että sinne lapataan vain rahaa, koska riittävää määrää lakimiehiä, vaikka niitä valmistuu, ei ole. Tästä syystä meillä on jo täällä ollutkin etäyhteyksien käytön hyväksyminen, syyteneuvottelujen käyttöalan laajentaminen on piakkoin tulossa. Samaten taisi olla jo arviointineuvostossa, jos en väärin muista, tähän esituskintaan ja näihin poissaoloratkaisuihin käräjäoikeudessa liittyvä etenemässä, tulee pian eduskuntaan. Sitten on tämä sakkomenettelyuudistus. Pohditaan sitä yksinkertaisten ja helppojen asioiden sakotusta jo siellä alkupisteessä, mistä mediassa on ollut puhetta — tämä on etenemässä. Valtavasti teemme töitä oikeusministeriössä, jotta sujuvoitetaan prosesseja. Mutta kuten perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Vestman mielestäni hyvin toi esille, se on myös toimintatapoja — taisi Pihla Keto-Huovinenkin tästä puhua. Siellä syyttäjät, tuomarit ja kaikki tekevät yhdessä töitä, lainsäätäjät ei pysty kaikkea ratkaisemaan.

Sitten ainakin valiokunnan puheenjohtaja Eerola toi esille tämän, että kaikki keinot pitää tutkia tässä vankilamaailmassa. Kyllä, tästä syystä olen pyytänyt... Meillä on tämmöinen niin sanottu vankilanyrkki, oikeusministeriössä minun kaudellani perustettu nimenomaan keskittymään vankila-aikaan, vankilarakennuksiin, siihen, miten siellä voidaan toimia ja muuta. Heillä on nyt selvitys meneillään siitä, että jos meidän joskus tarvitsee ulkomailta hankkia vankipaikkoja, meillä on täällä joku hätätila ja meillä on vaikka joku varmuusosasto, niin tuskin me nyt heitä tuonne kadulle päästetään kuljeksimaan, vaan meillä täytyy olla joku paikka ja meillä pitää olla silloin lainsäädäntökapasiteetti ja lainsäädäntö valmiina. Tätä asiaa tutkitaan, ei siinä mitään sen ihmeellisempää ole.

Me olemme puuttuneet myös nuoriso- ja jengirikollisuuteen. Meillä on se nuoriso- ja jengirikollisuustoimenpideohjelma, ja siellähän on paljon ennaltaehkäisytoimenpiteitä. Meillä on myös useita satojatuhansia panostettu nuorten toimintaohjelmaan niin oikeusministeriössä rikoskierteen katkaisemiseksi kuin sisäministeriössä Ankkuri-toimintaan. Eli kyllä me paljon panostetaan sinne, ja totta kai näin tullaan toimimaan jatkossakin.

Sitten näistä oikeudenkäyntikuluista. — Koputtakaa sitten, kun ei enää saa jatkaa, kun minulla oli niin paljon kysymyksiä. Puhemies koputtaa ihan juuri varmaan. — Sanon nyt vielä ainakin näistä oikeudenkäyntikuluista, että meillähän on semmoinen pykälä, että tuomioistuimien voi viran puolesta niitä kohtuullistaa, [Puhemies koputtaa] ja sitä tulee käyttää, mutta en voi tietenkään ottaa yksittäiseen vireillä olevaan asiaan kantaa. Mutta meillä on tulossa myös pienriitamenettelyä koskeva esitys tänne ensi viikolla lähetekeskusteluun, ja siinä voidaan keskustella lisää.

Paljon oli loistavia kysymyksiä. Anteeksi, nyt en kaikkiin ehtinyt vastata.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

14.01 Opetusministeri Anders Adlercreutz (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Vastuualueelleni eli varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen sekä toisen asteen koulutukseen on valtion vuoden 26 talousarviossa tehty merkittäviä panostuksia laadukkaiden ja tasa-arvoisten palveluiden järjestämisen edellytyksiin sekä kehittämistoimintaan. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen ehdotetaan hallitusohjelman toimenpiteiden vuoksi 50:n miljoonan euron lisäystä vuodelle 26. Määrärahan lisäys kohdistetaan perusopetuksen vahvistamiseen eli muun muassa oppimisen tuen uudistamisen toimenpiteisiin, yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen tason nostamiseen sataan prosenttiin ja järjestäjien velvollisuuksien yhtenäistämiseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstöpulan ratkaisemista jatketaan täydennyskoulutusmallin avulla, ja tähän osoitetaan kuusi miljoonaa euroa.

Hyvä kirjoitus- ja lukutaito koulun opetuskielessä on edellytys yleisesti hyvälle koulupolulle. Hallitus tukee kahdeksalla miljoonalla eurolla opetuksen järjestäjän edellytyksiä vahvistaa suomi ja ruotsi toisena kielenä -oppimäärää koskevan opetuksen vaikuttavuutta ja varmistaa opetuksen kohdentaminen siitä hyötyville oppilaille. Myös valmistavan opetuksen lisäopetukseen kohdennetaan 13,8 miljoonaa euroa. Esityksellä vahvistetaan oppilaan kielitaitoja.

Vapaaseen sivistystyöhön esitetään ensi vuodelle noin 181 miljoonaa euroa. Rahoituksella tuetaan vapaan sivistystyön strategisten tavoitteiden toteutumista ja järjestetään elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaassa sivistystyössä maahanmuuttajajanaisten kotoutumisen ja ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen tarjonnan vahvistamista jatketaan.

Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen rahoitusperusteet uudistuvat, ja toiminnanohjauksen kehittämiseksi käynnistetään kahdeksanvuotinen kokeilu. Uusia rahoitusperusteita sovelletaan ensimmäistä kertaa vuoden 26 rahoituksesta päätettäessä. Toiminnanohjauksen ja rahoitusperusteiden uudistuksella luodaan koulutuksen järjestäjille kannusteet ja ohjausmekanismit, joilla koulutustarjonta suuntautuu nykyistä paremmin työelämän ja väestön osaamistarpeiden mukaisesti. Uudistuksilla tuetaan samalla myös laadukkaan opetuksen ja ohjauksen järjestämistä.

Englanninkielinen lukiokoulutus käynnistyy syksyllä 26, ja englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen mahdollistuu syksystä 28 lähtien. Tavoitteena on vahvistaa heikosti suomen tai ruotsin kieltä taitavien nuorten sivistyksellisiä oikeuksia. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita uudistetaan vahvistamaan syrjäisten ja opiskelijamäärältään pienempien sekä vähemmistökielellä sijaintikunnassa opetusta järjestävien lukiokoulutuksen järjestäjien rahoitusta. Tällä turvataan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista koko maassa. Uusia rahoitusperusteita sovelletaan ensimmäistä kertaa vuoden 26 rahoituksesta päätettäessä.

Toisen asteen opiskelijoiden oikeutta oppimisen tukeen ja erityisopetukseen vahvistetaan ja tuen jatkuvuus perusopetuksesta toiselle asteelle turvataan. Ammatillisessa koulutuksessa uudistus tulee voimaan 1.8.26, ja lukiokoulutuksessa se tuli voimaan tänä syksynä. Tavoitteena on sujuvoittaa nivelvaiheen koulutusvalintoja, vähentää koulutuksen keskeyttämisä, parantaa opiskelijoiden edellytyksiä tutkinnon suorittamiseen ja vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Hallitus antaa eduskunnalle esityksen, jonka mukaan EU- ja Eta-valtioiden ulkopuolelta opiskelijan oleskeluluvalla saapuville toisen asteen koulutuksen opiskelijoille otetaan käyttöön lukuvuosimaksut 1.8.26 alkaen. Lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden koulutusta ei rahoiteta jatkossa valtionosuusrahoituksella. Aiemmin päätetyn mukaisesti ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoitus vähenee viisi miljoonaa euroa ja toisen asteen koulutuksen hankerahoitus yksi miljoona euroa korvaavina säästötoimina sen vuoksi, että toisen asteen koulutuksen oppimateriaalien maksuttomuuden rajausta ei toteutettu.

Regeringen vill göra språkexamensprocesserna smidigare och möjliggöra att bättre svara på den stora och växande efterfrågan med ett högklassigt och enhetligt språkexamenssystem. Regeringen föreslår att i stället för de nuvarande två delvis överlappande språkexamenssystemen ska språkexamenssystemet i fortsättningen bestå av de allmänna språkexamina.

Arvoisa puhemies! Vastuualueeseeni kuuluvat myös uskonnollisia yhdyskuntia koskevat asiat. Evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin eli hautaustoimeen, väestökirjanpitoon ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon osoitettu määräraha ja ortodoksiselle kirkolle maksettava avustus vähenevät yhteensä 10 miljoonalla eurolla. Vähennyksen taustalla on kirkollisverotuottojen arvioitu kasvu, joka aiheutuu siitä, että hallitus päätti kevään 24 kehysriihessä muun muassa poistaa kunnallisverotuksessa tehtävän ansiotulovähennyksen julkisen talouden tasapainottamiseksi. Leikkausten jälkeen evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin osoitetaan noin 96 miljoonaa euroa ja ortodoksisen kirkon valtionavustukseen noin 2,2 miljoonaa euroa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Talvitie, olkaa hyvä, 5 minuuttia.

14.06 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme hallituksessa tehneet arvovalinnan: valtavista sopeutuksista huolimatta panostamme merkittävästi koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen tällä vaalikaudella. Teemme pitkään odotettuja ja toivottuja uudistuksia peruskoulutukseen osoittaen niihin myös resursseja. Korkeakouluindeksit ovat voimassa koko kauden ja aloituspaikkalisäyksiin on osoitettu myös euroja, toisin kuin aiemmilla kausilla.

Vahvistamme Suomen kilpailukykyä panostamalla 1 000 miljoonaa euroa lisää tutkimus- ja kehitystoimintaan, josta ensi kerran osoitetaan nyt pysyvää rahaa myös korkeakoulujen t&k-toimintaan. Näin luodaan tietoa ja osaamista, kasvatetaan tuottavuutta ja luodaan hyvinvointia.

Kulttuuri ja taide vahvistavat yhteisöllisyyttä. Tässä ajassa taiteen ja kulttuurin merkitys sekä yhteisöllisyyden tarve on entistä suurempi, ihan meille jokaiselle. Kulttuuri kuuluu kaikille.

Arvoisa puhemies! Korkeakouluasioista vastaavana ministerinä kannan vastuuta siitä, että etenemme kohti hallitusohjelman tavoitetta, joka on yhteisesti, parlamentaarisesti hyväksytty, että vähintään joka toinen nuori saisi mahdollisuuden suorittaa korkeakoulututkinnon. Koulutus- ja osaamistason nosto on välttämätön edellytys sille, että Suomi pärjää ja menestyy myös tulevaisuudessa. Sen eteen teen töitä päivittäin.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Viimeistelemme parhaillaan esitystä yhden opiskelupaikan säännöstä. Luomme uusia väyliä avaamalla avointa korkeakoulutusta yhä useammalle. Luomme vaille opiskelupaikkaa jääneille nuorille opintosetelin, jonka avulla nuori voisi vuoden verran opiskella avoimessa korkeakouluopinnossa ja edetä tämän jälkeen tutkinto-opiskelijaksi.

Kevään kehysriihessä päätettiin noin 80 miljoonan euron sopeutuksesta korkeakoulujen rahoitukseen. Samalla on huomioitava, että korkeakoulujen indeksit ovat jatkossakin täysimääräisesti voimassa. Korkeakoulujen rahoitus on ensi vuonna merkittävä, ollen yhteensä yli 3,3 miljardia euroa. Ammattikorkeakoulujen rahoitus on noussut tällä kaudella ensi kertaa yli miljardiin euroon, ja yliopistojen yli kahden miljardin rahoitus pysyy yhtä korkealla myös loppukaudella.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee historiallisen suuret, yli miljardin euron panostukset tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Se tarkoittaa tulevina vuosina noin 240 miljoonan euron julkista, vuosittaista lisäpanostusta tutkimukseen ja kehitykseen, ensi vuonna noin 255 miljoonaa euroa.

Ensi vuonna valtion tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoituksen määrä on yli kolme miljardia euroa. Tästä ohjataan ensi kertaa vuodelle 2026 pysyvää t&k-rahoitusta ammattikorkeakouluille ja yliopistoille. Teemme suuria investointeja tutkijakoulutukseen, huipputason perustutkimukseen, tekoälyyn ja uusiin tutkimusinfrastruktuureihin, kuten uuteen supertietokoneeseen, LUMI kakkoseen, Kajaaniin. Tämä on tärkeää, sillä tarvitsemme täälläkin salissa paljon kaivattua talouskasvua, kilpailukykyä ja tuottavuuden nostoa. Tuo kaikki syntyy ihmisten ja osaajien turvin.

Arvoisa puhemies! Kulttuurin ja taiteen kautta käsittelemme ihmisenä olemisen vaikeita kysymyksiä sellaisilla tavoilla, jotka synnyttävät motivaatiota muutokseen, purkavat ennakkoluuloja, yhdistävät ihmisiä ja luovat kestäväää ja vastuullista talouskasvua.

Viime viikkoina on puhututtanut, ymmärrettävästi, budjettiriihen linjaus 7,8 miljoonan euron yritystukileikkauksesta, joka kohdennettiin opetus- ja kulttuuriministeriöön. Kuten lupasin, olen tehnyt töitä, jotta leikkauksen vaikutukset kotimaiseen elokuva-alaan vähenivät, ja esitys on nyt reilun kaksi miljoonaa euroa pienempi. Kiitos rakentavasta vuoropuhelusta alan toimijoiden kanssa.

Ymmärrän hyvin elokuva- ja av-alan toimijoiden ja ammattilaisten huolen tulevasta sekä elokuvataiteen eurojen kerrannaisvaikutukset. Huoli ei poistu sillä, että leikkausta on pienennetty, mutta on silti tärkeää, että alalle tulee myös positiivisia näkymiä. Niitä luovat päätökset av-tuotantokannustimen jatkosta sekä uudesta suoratoistopalveluiden maksuvelvoitteesta. Käynnistämme maksuvelvoitteen valmistelun välittömästi, jotta alalle on mahdollista saada kaivattuja lisäresursseja tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Suomessa on ensi vuonna Euroopan kulttuuripääkaupunki. Oululaisena tiede- ja kulttuuriministerinä iloitsen siitä, että Oulu yhdessä 39 muun kunnan kanssa muodostaa vuonna 2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkialueen. Toivottavasti monet suomalaiset pääsevät nauttimaan pohjoisen Suomen monipuolisista kulttuuripalveluista sekä -tapahtumista.

Taide ja kulttuuri vahvistavat henkistä kriisinsietokykyä ja tuovat turvaa vaikeina aikoina maailman myllerryksissä. Tieteellä ja tutkimuksella voidaan pelastaa maailmaa ja rakentaa hyvinvointia.

Toivon hyvää ja tulevaisuutta rakentavaa keskustelua ensi vuoden budjetista eduskuntasalin kanssa. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.12 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala (esittelypuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Liikunnan ja nuorisotyön sektoreilla tehdään työtä päivittäin nuorten tulevaisuususkon vahvistamiseksi ja suomalaisia liikuttaen. Näinä aikoina on ilo esitellä talousarvioesitys, joka sisältää myös merkittäviä panostuksia.

Vuonna 2026 opintotukeen ehdotetaan käytettäväksi 1,29 miljardia euroa, mikä on noin 199 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna. Määrärahaa noin 906 miljoonaa euroa aiheutuu opintoraha- ja asumislisämenoista. Summassa on huomioitu muiden kuin lasta huoltavien opiskelijoiden siirto yleisestä asumistuesta asumislisän piiriin. Lainamäärien kasvun vuoksi opintolainojen valtiontakauksesta aiheutuviin menoihin ehdotetaan noin 250 miljoonaa euroa. Opiskelijan asumislisään siirtymisessä tavoitteena on ollut uudistaa aiemmin käytössä ollut asumislisä yhteisasumista suosivaksi ja taloudellisesti houkuttelevaksi.

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatukeen hallitus varaa 40 miljoonaa euroa, ja ateriatuki nousee 25 senttiä ollen 2,8 euroa. Tällä panostuksella helpotamme opiskelijoiden arkea ja satsaamme laadukkaisiin, kotimaisiin opiskelija-aterioihin.

Koulumatkatukimenoihin ehdotetaan noin 94 miljoonan euron määrärahaa.

Arvoisa puhemies! Liikuntatoimen määrärahoihin ehdotetaan noin 158 miljoonaa euroa, joka on noin 3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Liikunnasta ja urheilusta vastaavana ministerinä pidän hienona, että tiukasta talus- tilanteesta huolimatta valtio panostaa merkittävästi liikuntaan ja urheiluun ja liikuntabud- jetti jopa hieman kasvaa.

Liikunnan ja urheilun suur tapahtumien rahoitusta ehdotetaan vahvistettavaksi 850 000 eurolla vuonna 2026. Suur tapahtumien kokonaisrahoitus kasvaa siis 2 miljoonasta eurosta 2,85 miljoonaan euroon. Tarkoituksena on kehittää rahoitusmallia tukeaksemme urheilu- tapahtumien järjestämistä ja houkutellaksemme urheilun suur tapahtumia Suomeen.

Ylimääräisten urheilijaeläkkeiden määrärahaan ehdotetaan merkittävää 100 000 euron tasokorotusta. Pysyvän tasokorotuksen tarkoituksena on mahdollistaa urheilijaeläkkeet kaikille kriteerit täyttävälle.

Lisäksi valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten rahoitus kasvaa valtionosuu- den kustannuspohjan ja indeksintarkistuksen myötä yhteensä yli 5 miljoonaa euroa.

Liikunnallisen aktiivisuuden lisäämiseen on varattu hallituskaudeksi vuosittain 20 mil- joonaa euroa. Määrärahalla toteutetaan liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn poik- kihallinnollista Suomi liikkeelle -ohjelmaa.

Liikuntatoimen osuus valtiontalouden sopeutuksista vuonna 2026 on kevään päätösten mukaisesti 2,92 miljoonaa euroa kohdentuen pääosin liikuntapaikkarakentamisen valtio- navustuksiin. Sopeutuksista 520 000 euroa johtuu kevään kehysriihestä päätetystä uudesta toimintamenosäästöstä, josta opetus- ja kulttuuriministeriön osuus on 3,9 miljoonaa euroa. Säästöjen kohdennuksia tarkennetaan vielä täydentävässä talousarviossa siten, että säästöt eivät kohdennu liikunta- ja urheilujärjestöjen yleisavustettuun toimintaan.

Arvoisa puhemies! Nuorisotyön määrärahoihin ehdotetaan 70,5 miljoonaa euroa, joka on noin miljoona euroa vähemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Muu- tos johtuu pääosin vuoden 2025 kertaluonteisista menoista.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Nuorten hyvinvointia tuetaan hallitusohjelman mukaisesti, ja hallitus on laatinut laaja-alaisen toimenpideohjelman nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Työ nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi on kokonaisvaltaista ulottuen useimpien ministereiden toimialoil-
le.

Nuorisotyön osuus kevään kehysriihessä päätetystä uudesta toimintamenojen säästöstä ensi vuonna on 260 000 euroa kohdentuen valtionavustuksiin. Säästöjä ei kohdenneta järjestöjen yleisavustuksiin.

Lasten ja nuorten harrastustoiminnan edistämisen määrärahaan ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa pysyvää 5 miljoonan euron korotusta, jolloin määrärahasoksi vakiintuisi 19,4 miljoonaa euroa.

Harrastamisen Suomen mallin rahoitus jaetaan valtionavustuksina kunnille, jotka vastaavat toteutuksesta paikallisten lasten ja nuorten toiveiden mukaan. Harrastamisen Suomen mallin vaikuttavuudesta on saatu lupaavia tutkimustuloksia. Nyt vahvistamme tätä menestystarinaa entisestään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

14.17 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kahden viikon kulluttua me keskustelemme tässä salissa kulttuuripoliittisesta selonteosta, sen mietinnöstä. Meillä valiokunnassa oli hyvin laaja yhteisymmärrys kulttuurin valtavasta merkityksestä. Tästä syystä onkin hyvin vaikea ymmärtää sitä, että kulttuurialaa ei vielä kukaan ole jätetty rauhaan leikkauksilta, vaan tämä elokuva-alaan kohdistuva tuotantotuen leikkaushan on todella kova isku, ja sitä ei voi mitenkään ymmärtää. Pitää muistaa, että näyttelijöistä tällä hetkellä on 30 prosenttia työttömänä johtuen näistä aiemmista kulttuurialan leikkauksista. Elokuvateatterialalla näiden pienten teattereiden katsojista 60—80 prosenttia valitsee kotimaisen elokuvan, ja jos tämä leikkaus tulee, niin sehän romahduttaa näiden liikevaihdon. Meillä on Suomessa elokuvateattereita vajaat 200 ja 150 on pien- ja perheyriä, ja nyt on tiedossa, että noin 50 elokuvateatteria lähinnä maaseudulla sulkee ovensa, jos tämä leikkaus kohdistuu [Puhemies koputtaa] tähän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

14.18 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä hyvästä edustaja Haataisen alustuksesta.

Nyhdän tämä elokuvaleikkaus on — kuten sanoitte, että olen tehnyt töitä, että elokuva-alan leikkaukset vähenevät, ministeri Talvitie — vähentynyt siis koko potin kolmasosan leikkauksesta neljäsosaan. Se on siltikin edelleen valtava summa, [Mari-Leena Talvitie: Kyllä!] siis 7,8 miljoonasta 5,5 miljoonaan, ja tätä perustellaan yritystukileikkauksena. Me kaikki tässä salissa tiedämme — toivon mukaan tiedämme — että OKM:n alla ei ole yritystukia, vaan ne ovat ihan jossain muualla. Mutta kiinnittäisin huomiota tähän 2,3 miljoonaan, joka sitten leikattiin muualta. Olette siis tehnyt myös töitä, että muualta leikataan, koska nämä kohdennetaan esimerkiksi Taiteen edistämiskeskuksen toiminta-avustuksiin, sieltä lähtee viisi prosenttia, ja festivaaleihin, sieltä lähtee 10 prosenttia. 10 prosenttia on

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

ainakin 600 000 euroa. [Puhemies koputtaa] Millä tavalla nämä taide- ja kulttuurijärjestöjen leikkaukset ovat yritystukia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

14.20 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen elokuva on paljon enemmän kuin viihdettä. Se on suomalaista työtä, kulttuuria, identiteettiä. Se on tapa kertoa meidän omat tarinamme omalla kielellämme. Nyt esitätte näitä yli viiden miljoonan euron, neljäsosan, leikkauksia, jotka uhkaavat pudottaa pitkien kotimaisten elokuvien määrän puoleen, heikentää dokumenttien ja lyhytelokuvien tuotantoa ja sulkea jopa kymmeniä elokuvateattereita eri puolilla maata. Tämä ei ole vain kulttuurin köyhdyttämistä vaan myös isku työllisyydelle ja aluetaloudelle. Työpaikkoja voi kadota satoja. Elokuva ei ole investointi, ei menoerä. Jokainen valtion sijoittama euro palautuu verotuloina, palveluina ja työllisyytenä ja tuo moninkertaisesti takaisin. Kun tuotantoa vähennetään, työtilaisuudet hupenevat, osaaminen rapautuu ja suomalainen ääni hiljenee. Meidän tehtävämme kansanedustajina on huolehtia, että budjettileikkauksilla ei vaienneta suomalaista kulttuuria ja kotimaista elokuvaa lyhytnäköisten säästöjen vuoksi. Eihän tehdä tätä epäviisasta leikkausta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.21 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia ministereille näistä esittelyistä.

Liikuntaosioon liittyen tietenkin huolestuttavat nämä liikuntapaikkarakentamiseen kohdistuvat säästöt. Niitä on tehty jo aiemmin tässä edellisten vuosien aikana, ja ne jatkuvat. Meillä on aika paljon viime vuosina mennyt voimavaroja suurien areenoitten rakentamiseen, mutta ne, mistä itse olen tässä tilanteessa huolissani, ovat perusliikuntapaikat kunnissa. Kävin viikonloppuna jäähallin yleisöluisteluvuorolla, ja siellä oli paljon perheitä, lapsia. Kysynkin ministeriltä: miten pystytään jatkossa turvaamaan nämä perusliikuntapaikat kunnissa, jäähallit, uimahallit ja muut, mitkä ovat paikallisille tärkeitä?

Arvoisa puhemies! Toinen kysymys liikuntaan liittyen: Hallitusohjelmasta löytyy yksi erittäin hyvä kirjaus, joka liittyy toisen asteen opiskeluun ja liikuntaan, josta myöskin kannan huolta. Sieltä suora lainaus kuuluu näin: ”Palautetaan liikunnan ja terveystiedon oppiaine ammatillisessa opetuksessa tutkintojen perusteisiin.” Kysyisin ministeriltä: miten tämän asian valmistelu etenee, ja milloin se tulee tänne saliin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.22 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lämmin tuki edellisille puheenvuoroille liittyen elokuva-alan leikkaukseen ja siihen Taikelle kohdistuvaan leikkaukseen. Leikkaus kulttuurin perusrahoituksesta ei ole haitallisten yritystukien poistamista, mitä hallitus kertoi tekevänsä.

On hienoa, että hallitus on ottanut perusopetuksen ja peruskoulun fokukseseen, ja hienoa, että oppimisen tuen lainsäädäntöön saatiin rahoitusta kulkemaan sen mukana. Mutta nyt viesti kunnista on se, että oppimisen tuki ei vahvistu eikä se rahoitus välttämättä kohdennu sinne. Tässä tarvittaisiin nyt tiivistä seurantaa ja myös ohjeistusta.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Nämä valtionosuusleikkaukset, joita hallitus on tehnyt useana vuonna, kohdistuessaan isoihin kuntiin, joissa meidän lapset ja nuoret opiskelevat, ovat oikeastaan suoraan leikkauksia koulutuksesta. Tämän linjan soisi loppuvan, ja valtionosuusuudistusta tehdessä näitä ei tulisi tulla lisää.

Ja vielä toive loppuun: voitaisiin ottaa mallia Ruotsista lukutaidon parantamisessa [Puhemies koputtaa] ja investoida oppikirjoihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyr, olkaa hyvä.

14.24 Nasima Razmyr sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta nämä leikkaukset, jotka nyt kohdistuvat kulttuuriin, ovat hyvin vahvasti kulttuuripoliittisen selonteon vastaisia, ja vieläpä niin, että siellähän kannustetaan erityisesti kulttuuritoimijoita yritysmuotoiseen tekemiseen.

Tämä leikkaus on käsittämätön. Toki kuten, ministeri, totesitte, te olette varmasti tehneet töitä sen puolesta, että se on nyt 5,5 miljoonaa elokuva-alalle, mutta aivan kuten täällä on todettu, se tuska on jaettu muille kulttuuritoimijoille. Taiteen edistämiskeskuksesta olette leikkaamassa nyt 1,3 miljoonaa, ja tämä arvion mukaan tarkoittaa yli 20 yhteisön avustuksen lopettamista. Miten tämä mielestänne vaikuttaa reilulta ja hyvältä asialta, puhumattakaan kulttuuriviennistä sekä kansainvälistymisestä?

Nämä leikkaukset ovat käsittämättömiä myös sen vuoksi, että vaikutusarviot puuttuvat täysin. Toivon todella, että näihin tulee muutos, ja uskon vahvasti, että, arvoisa ministeri, teette sen puolesta hartiavoimin töitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.25 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös leikata korkeakouluilta ja kulttuurilta on sivistyksen alasajoa ja todella surullista. Kutsuin eilen elokuva-alan ammattilaisia eduskuntaan kertomaan terveisiä meille. 50 ihmistä toi painavan viestin: jo riittää kulttuurista leikkaaminen. Kotimainen elokuva on suomalaista työtä. Se on tarinankerrontaa, dokumenttia, animaatiota, näyttelijän työtä, käsityötä. Elokuvuala luo työtä mutta myös iloa ja ymmärrystä, saavutettavaa kulttuuria, suomalaisia tarinoita. Valitettavasti yksikään hallituspuolueen edustaja ei löytänyt eilen tilaisuuteen, mutta kiitos niille 15 oppositiokansanedustajalle, jotka olivat paikalla.

Mutta lupasin tuoda teille terveisiä eilisiltä vierailta. He kysyivät, miksi elokuvan tuotantotuen leikkaus on päätetty tehdä. Sehän ei säästä mitään vaan aiheuttaa valtiolle tulojen menetyksiä. Mitä sanotte elokuvan ammattilaisille, jotka harkitsevat lähtevänsä Suomesta jonnekin, missä heitä arvostetaan? Mitä sanotte paikkakunnille, joilla on uhkana menettää leffateatterin myötä ainoa kulttuuripalvelu? Ja kysyn vielä: kun pääministeri lupasi täällä salissa eilen, [Puhemies koputtaa] että elokuva-alan leikkausta harkitaan uudestaan, lupaatteko, että leikkaus perutaan [Puhemies koputtaa] eikä sitä siirretä muulle kulttuuri-alalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

14.26 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikuntapaikkarakentamisella on keskeinen merkitys sille, että suomalaisilla on mahdollisuus liikkua arjessaan.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Opetus- ja kulttuuriministeriön arvion mukaan liikuntapaikkojen korjausvelka on jopa yli miljardin euron suuruinen tällä hetkellä. Monissa kunnissa liikuntahankkeet käynnistyvät vain, jos ne saavat valtionavustusta. Erityisesti pienemmissä kunnissa valtiontuki on ratkaisevaa. Nyt hallitus esittää liikuntapaikkarakentamisen avustuksiin lähes kolmen miljoo- nan euron leikkausta, ja vaikka summa vaikuttaa pieneltä, niin se ei ole sitä, koska se tulee aiempien leikkausten päälle. On kuitenkin kysymys vaikutuksiltaan merkittävistä resurs- seista. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että hallitusohjelmassa puhutaan liikkumisen li- säämisestä ja tasa-arvoisista mahdollisuuksista harrastaa. Kysyn hallitukselta: miten halli- tus aikoo turvata liikuntapaikkojen rakentamisen ja peruskorjauksen, kun valtionavustuk- sia leikataan nyt samaan aikaan, ja miten varmistetaan, etteivät nämä leikkaukset kohdistu erityisesti pienempiin kuntiin, joissa ilman valtiontukea hankkeita ei usein pystytä lain- kaan toteuttamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

14.27 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edessäm- me on patsas nimeltä Tulevaisuus. Se kertoo meille kansanedustajille, että meidän tulee tehdä päätöksiä tulevaisuutta varten. Petteri Orpon hallitus on tulevaisuuden puolella. Niinpä hallitus ehdottaa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen 50 miljoon- nan euron lisäystä vuodelle 2026. Jatkamme tavoitetta, jonka mukaisesti jokainen lapsi ja nuori saisi tarvittavat perustiedot ja -taidot ja löytää vähintään yhden itselleen mieluisan harrastuksen. Jokainen lapsi on myös yksilö, ja hänellä on omat vahvuutensa. On tärkeää tukea erityislapsia ja heidän vanhempiaan, jotta nuoret pärjäävät arjessa ja opintiellä. Mah- dollistamme määrärahalla oppimisen tuen paranemisen.

Arvoisa puhemies! Nuoristamme kasvaa aikuisia, joiden kouluttamisen mahdollistami- sen tulee olla meille prioriteetti numero yksi. Hallitus lisää pysyvästi 3,8 miljoonaa euroa korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisäämiseen, ja tutkimuksen ja kehittämisen rahoitus- ta kasvatetaan vuoteen 2030 mennessä 1,2 prosenttia bruttokansantuotteesta. [Puhemies koputtaa]

Olisin kysynyt ministeri Adlercreutzilta: Lukeminen on kaiken perusta. Onko mahdol- lista todellakin saada oppilaiden haluamia kirjoja mukaan koulutukseemme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

14.29 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äidinkie- lenopettajat olivat hyvin ihastuneita siihen, mitä opetusministeri lausui Helsingin Sanomi- en haastattelussa, haluavansa osaamistakuun Suomeen. Peräänkuulutitte tässä haastattelus- sa myös konkreettisia esimerkkejä, ja tässöpä niitä nyt sitten tulee:

Kaikissa kouluissa koko perusasteella tulisi tehdä lukutaitotyötä, jonka suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaisi nimetty henkilö. Lukutaitotyön tulisi alkaa varhaiskasvatuksesta ja jatkua toisella asteella. Oppilaiden lukutaidon kehittymistä tulisi arvioida koko perusope- tuksen ajan ja tavalla, jonka pystyy toteuttamaan kiireisessä kouluarjessa. Lukutaidon ke- hittymisen esteet tulisi poistaa, eli oppilailla tulisi olla oppikirjoja, joita lukea, koulukirjas- tossa tulisi olla samaa kirjaa koko luokallisen verran, jotta lukeminen olisi yhteisöllistä, tu- lisi asettaa valtakunnalliset minimitalvoitteet luettavan kirjallisuuden määrälle luokille 3—

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

9, jotta oppilaat olisivat yhdenvertaisessa asemassa, ja lukivaikeudet tulisi löytää ja niihin löytää myös tukea.

Arvoisa opetusministeri, aiotteko tarttua näihin äidinkielenopettajien vinkkeihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.30 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen tulevaisuutta rakennetaan joka päivä varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa ja siitä eteenpäin eri koulutusasteilla. Se, kun oppositio on kritisoinut, että lapset ja nuoret jätetään heitteille, ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Hallituksen budjetissa lapsiin ja lapsiperheisiin kohdistuvat määrärahat kasvavat jälleen — nyt jo 11,4 miljardiin euroon, eli se on 200 miljoonaa euroa enemmän kuin viime vuonna. Samaan aikaan, kun syntyvyys laskee ja nuorten määrä vähenee, panostukset kuitenkin kasvavat. Peruskoulutuksen vahvistaminen jatkuu myös ensi vuonna, ja koko vaalikaudella peruskoulu saa 200 miljoonaa euroa lisärahoitusta.

On tärkeää ymmärtää, että peruskoulun haasteita ei ratkaista pelkällä rahalla. Siksi perussuomalaiset korostavat näitä konkreettisia toimia, kuten meidän pitkään ajamaa kännykkäkieltoa ja osaamistakuuta, jotka palauttavat peruskoulun arvostuksen ja takaavat opimisen laadun. Meidän tehtävämme [Puhemies koputtaa] on varmistaa, että jokainen euro käytetään viisaasti ja että suomalainen peruskoulu [Puhemies koputtaa] pysyy maailman aivan parhaana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.31 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun kuuntelin noita ministereiden esityksiä, niin tuli semmoinen olo, että kaikkihan on tosi hyvin ja nyt vain satsataan niin koulutukseen, kulttuuriin kuin liikuntaan. Te unohditte kertoa, mitä ne leikkaukset ovat tässä budjetissa ja mitä ne ovat olleet tällä hallituskaudella. Todellisuudessa panostukset ovat koko ajan pienentyneet, ja se on varsin valitettavaa.

Täällä on moni nostanut esiin elokuva-alan, ja haluan itsekin sen nostaa esiin. Viime vuonna luvattiin, että kulttuurista ei enää leikata, ja nyt jos käytännössä tämä säästö etsitään sieltä kulttuurin puolelta, niin jälleen kerran hallitus pettää lupauksensa. Toivoisin, että kun tämä ala on tärkeä — ja me kaikki tiedämme sen, ja te tiedätte sen siellä ja tiedätte myös, miten se tuo meille vientituloja, se tuo esimerkiksi Itä-Suomeen elokuvatuotantoja, jotka ovat tärkeitä, ja toisaalta se mahdollistaa sen, että myös haja-asutusalueella elokuva-teatteri löytyy läheltä — ja kun te mietitte nyt näitten säästöjen peruuttamista, niin etsitte ne rahat sieltä oikeista yritystuista tai vaikka [Puhemies koputtaa] ympäristölle haitallisuista tai vaikka bensaveron alenemisesta, [Puhemies koputtaa] sitä vähän vähemmäksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist, varsågod.

14.32 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedetään, että maaseudulla lasten määrä vähenee koko ajan. Se tarkoittaa myös sitä, että lapsilla on aika pitkiä matkoja kouluun, ja tiedetään myös, että Move-mittaukset näyttävät, että he ovat välillä jopa aika heikossa kunnossa. Tämä tarkoittaa sitä, että heillä on pitkiä etäisyyksiä myös harrastuksiin.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Vaikka meillä on tämä Suomen malli, niin olisiko syytä ottaa askel eteenpäin tämmöiseen kokonaiskoulupäivään? Tiedetään, että tulevaisuuden koulu vaatii meiltä joustavia malleja, joten tämä voisi olla yksi tapa siihen.

Ärade minister, jag frågar därför hur man ser på det här med helhetsskoldag, att kunna bygga in både undervisningen men också hobbyer till en helhet så att man sparar in också på skolskjutsar och körningar, när vi vet att många barn speciellt på glesbygden har lång väg. Skulle helhetsskoldag kunna vara någonting som man kunde utreda och införa som pilotprojekt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.34 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy kyllä sanoa, että nämä hallituspuolueiden ja ministereiden puheet esimerkiksi siitä, että kulttuuri ja taide kuuluvat kaikille, alkavat olla aika tyhjää puhetta. Tässä on ollut jo hirvittävät kulttuurileikkaukset alla, ja tämä 5,5 miljoonan leikkaus elokuva-alalle tulee tarkoittamaan sitä, että sieltä menee pieniä tuotantofirmoja konkurssiin, pieniä elokuvateattereita konkurssiin. Se tarkoittaa sitä, että nämä kulttuuripalvelut, suomalainen elokuva, kuuluvat yhä harvemmille ihmisille.

Sitten mitä tulee tähän suoratoistopalveluiden maksuvelvoitteeseen, niin koska te, ministeri Talvitie, olette käynyt keskustelua alan toimijoiden kanssa, niin tiedätte, että se tulee liian myöhään. Sitä ennen näitä firmoja on jo kaatunut. Sitä ennen suomalaisia elokuvia ollaan jo päätetty tehdä vähemmän, ja se johtuu näistä leikkauksista.

Toinen asia koskee tätä yliopistojen rahoitusta. Te saitte sen kuulostamaan siltä, että sitä parannettaisiin, mutta kun te annatte lusikalla sinne tutkimukseen ja sitten otatte kauhalla perusrahoituksesta pois, niin kyllähän kaikki ymmärtävät, että se on leikkaus. Voitteko nyt kertoa, mitä sinne viivan alle jää ensi vuonna, kun puhutaan yliopistojen rahoituksesta? Sieltä ollaan leikkaamassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.35 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille esityksistä.

Työmarkkinat muuttuvat nopeasti, ja koulutusjärjestelmään on joskus vaikea muuttaa opintosisältöjä, koulutuspaikkoja tai painotuksia nopeasti vastaamaan niitä muutoksia. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen arvioinnissa todetaan, että äkillisten rakennemuutosten kohtaaminen on yhä tärkeämpää mutta ei aina täysin onnistunutta. Meidän nykyinen koulutusjärjestelmä kohtaa vain osittain työmarkkinoiden tarpeet. Ammatillisessa koulutuksessa ja jatkuvassa oppimisessa on viime vuosina todella nähty edistystä ja hyviä käytäntöjä ja rakenteita, mutta on kuitenkin selkeitä kohtia, joissa kehitystä tarvitaan: nopeampi reagointi työelämän muutoksiin ja paremmat perustaidot, alueellinen tasa-arvo ja niin edespäin. Kysyn ministeri Adlercreutzilta: miten arvioitte hallitusohjelman koulutustavoitteiden vastaavan muuttuvien työmarkkinoiden nopeisiin muutoksiin ja tarpeisiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni — Eduskunnasta: Mikki! — Pia Viitanen: Yritän uudestaan!]

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

14.36 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä kulttuuria luovat alat tuovat työllisyyttä, ja ne tuovat kasvua, ja nyt nämä elokuvaleikkaukset hyvin ikävästi pistävät sitten tälle kasvulle jarrua. Tämä leikkaus tietäisi konkurssiaaltoa monille elokuvayhtiöille, pienille elokuvateattereille, ja se olisi erittäin kova isku kaikille elokuva-alan tekijöille. Se lisää työttömyyttä, ja se myös ajaa alas suomalaisten siis suorastaan rakastamaa elokuvaa.

Puhemies! Minä olen sitä mieltä, että tämä leikkaus kokonaisuudessaan — ihan kokonaisuudessaan — tulisi perua, ja se tulisi perua siten, että sitä ei toden totta oteta muilta kulttuurin toimijoilta. On alusta asti ollut vähän nurinkurista ajatella, että tämä on yritystuki, ja sen takia nyt väen vängällä aletaan sitten etsiä näiden leikkausten pienennettyä muualta kulttuurista leikkauksia. Varmasti arvoisa hallitus muistaa, että tämän hallituksen aikana kulttuuria on jo leikattu kovin paljon, ja sinne on tehty myös todella ikäviä veronkorotuksia, jotka osaltaan ovat laittaneet jarrua kasvulle ja tuoneet sitä työttömyyttä. [Puhemies koputtaa] Nyt ei ole mitään järkeä toimia näin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.37 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Suomen talous on heikoilla, mutta juuri siksi on viisasta satsata tulevaisuuteen, lapsiin ja nuoriin. Jokainen lapsi ja nuori ansaitsee perustiedot ja -taidot sekä mahdollisuuden harrastaa ja kasvaa täyteen potentiaaliin. Siksi on syytä kiittää näistä lisäpanostuksista, joita on tehty perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen ja erityisesti oppimisen tuen uudistamiseen. Lisäksi myös varhaiskasvatuksen henkilöpulan ratkaisua jatketaan täydennyskoulutusmallilla.

Maahanmuuttajanaisten kotoutumiseen ohjataan 5 miljoonaa euroa, jotta jokainen saa mahdollisuuden osallistua yhteiskuntaan.

Myös nuorten koulutuspolkua vahvistetaan. Ammatilliseen ja lukiokoulutukseen lisätään 43 miljoonaa euroa viimevuotiseen verrattuna. Korkeakoulujen indeksit säilyvät, ja t&k-rahoitukseen tehdään merkittävä suora lisäys. Erityisesti haluan kiittää, että hallitus tunnistaa ammattikorkeakoulun tekemän tutkimustyön. Lisäksi haluan nostaa esiin puoliväliriihessä tehdyn mallin, jossa korkeakoulupaikkaa ilman jääneille tarjotaan maksuton 30 opintopisteen opintoseteli. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.39 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ja suomalaiset ovat pieni, outo kieltä puhuva kansa Euroopan laidalla, joten mitä koulutetumpaa väestöä meillä on, sen paljon paremmin me pärjäämme kansainvälisessä kilpailussa. Siinä mielessä on hyvä, että hallitus on panostanut varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen 50 miljoonaa euroa, toiselle asteelle 43 miljoonaa euroa ja korkeakoulutukseen sekä tieteeseen 135 miljoonaa euroa, mutta kuten kuultiin, niin kumminkin nämä kymmenien miljoonien leikkaukset sinne perusrahoitukseen kyllä heikentävät korkeakoulutuksen toimintaa.

Mutta varsinainen kysymykseni oikeastaan liittyy siihen, miten hallitus näkee, kuinka hyvin te kykenette turvaamaan tutkijoiden ja tutkimuksen vapauden. Kun tässä nykyajan ympäristössä olemme viime aikoina saaneet ihan nähdä, miten jopa europarlamentaarikot

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

hyökkäävät puolueettomia tutkijoita vastaan nimenomaan mielipiteiden perusteella, niin mitä aiotte tehdä tämän asian suhteen, sillä vaikka tutkija sanoo jotain sellaista, joka ei poliittikkoa miellytä tai on tämän ideologian vastaista, niin se ei silti muuta sitä [Puhemies koputtaa] tutkijan objektiivisuutta ja integriteettiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.40 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitushan markkinoi näitä lisäyksiä ja mielellään kertoo niistä. Puhutaan muutamista kymmenistä miljoonista euroista, joilla nyt perusopetuksen tilaa sitten parannetaan. Todellisuudessa perusopetukseen ja esiopetukseen paljon isommin paikallisesti vaikuttava tekijä on se, että hallitus ei ole vieläkään pystynyt uudistamaan kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää. Mediassa olleiden tietojen mukaan, opetusministeri Adlercreutz, olette se, joka istuu tämän uudistuksen päällä. Mielestäni on aivan ennenkuulumatonta, että juuri te opetusministerinä jarrutate tätä aivan keskeistä uudistusta, kun tämä nykytila, kun sitä uudistusta ei tehdä, on johtanut siihen, että esimerkiksi Jyväskylässä on 18 miljoonan alijäämä ja Tampereella ja muissa isoissa kaupungeissa, monista pienemmistä kunnista puhumatta, perusopetusta ajetaan alas ja esiopetus ja varhaiskasvatus ovat todella tiukoilla, koska nämä valtionosuudet ovat yleiskatteellisia ja niillä on aivan keskeinen vaikutus siihen, miten sitä voidaan järjestää. Pitää muistaa, että valtionosuuksien perimmäinen tehtävä on tasata kuntien välisiä eroja ja mahdollistaa palvelujen järjestäminen. [Puhemies koputtaa] Aiotteko te nyt toimia tämän eteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.41 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, arvoisat ministerit! Hallituskauden keskeinen tavoite on koulutustason nosto ja väestön osaamistason nosto sekä oppilaiden hyvinvoinnin parantaminen. Nykyhallitus on panostanut 200 miljoonalla eurolla perusopetukseen, jossa keskeisenä on ollut oppimisen tuen uudistus, jossa on ollut siis oppilaskohtainen ja ryhmäkohtainen tuki. Tämä keventää myös opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Lisäksi on lisätty kolme oppituntia viikossa lukemiseen, laskemiseen ja kirjoittamiseen. Lisäksi kännyköiden käytön rajoittaminen koulupäivän aikana on tuonut työrauhaa ja keskittymistä oppimiseen.

Haluan tässä yhteydessä nostaa esille osaamistason nostamisen, jota ministeriö on lähentynyt valmistelemaan. Kuinka vähimmäisosaamistason määrittäminen on tarkoitus tehdä, ja onko perusopetuslain kirjauksen aikataulu vuoden 2026 aikana?

Nostan tässä yhteydessä myös esille liikunnallisen elämäntavan kirjaamisen perusopetuslakiin. Kuinka tämä valmistelu etenee, ja mitä liikunnallinen elämäntapa käytännössä tarkoittaa koulujen arjessa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.42 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän syksyn osalta tässä pääluokassa varmaan keskeisin kysymys liittyy kyllä tähän elokuva-alan tilanteeseen, niin iso keskustelu tästä on tullut. Tällähän on kyllä itse asiassa eurojaan suurempi merkitys Suomelle, miten suomalainen elokuva voi jatkossa, minkälaiset toimintaedelly-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tykset sillä on, sen eri ammattilaisilla. Ajattelenpa jotenkin näin: Tässä puhutaan siis alun perin vajaasta kahdeksasta miljoonasta ja nyt 5,5 miljoonasta. Kun katson tätä talousarvioesitystä tämän pääluokan osalta, niin siellähän on myös huomattavia menolisäyksiä, joita ensi vuodelle tehdään suhteessa tähän vuoteen. Onko todella niin, ettei tätä 5,5 miljoonaa euroa löydy näistä menolisäyksistä, joita joka tapauksessa te olette tänne ensi vuodeksi esittämässä, jolla voitaisiin todella estää se, että me emme aja suomalaista elokuva-alaa alas ensi vuonna? En uskoisi, että olisi aivan mahdoton tehtävä löytää täältä sisältä se 5,5 miljoonaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.44 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos opetusministeri Adlercreutzille oppimisen tuen uudistuksesta ja tästä odotetusta kännykkäkiellosta ja myös arvokkaasta linjauksesta osaamistakuun tekemiseksi meidän peruskouluun.

Kulttuuriministeri Talvitie, toivon, että vielä jatketaan tätä työtä elokuva-alan rahoituksen löytämiseksi. Esimerkiksi täydentävän esityksen kautta on ehkä yksi mahdollisuus vielä löytää siihen rahoitusta ja turvata tätä.

Urheiluministeri Poutala, kiitos teille. Urheilijaeläkkeet saadaan nyt jatkossa kaikille kriteerit täyttävälle urheilijoille, ja myös tämä urheilutapahtumien Suomen malli, Helsinki 2030 esimerkiksi siinä veturina. Yleisurheilun EM-kilpailut ovat erinomainen esimerkki.

Meillä on hyvää panostusta ollut huippu-urheiluun, mutta itse olen hivenen huolissani tästä liikunnallisen elämäntavan edistämisestä. Sitä tehdään nyt Suomi liikkeelle -ohjelman kautta, mutta ehkä sellaista pitkäjänteisyyttä me kaipaissimme lisää liikunnallisen elämäntavan edistämiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.45 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka tämä Orpon hallitus tarjoaakin meille draamaa ja komediaa ja välillä kauhuakin, niin se ei meille kuitenkaan riitä. Me haluamme laadukasta kotimaista elokuvaa. Näihin elokuvaan liittyy myös juonenkäänteitä, joita edustaja Heinonen tässä toikin juuri esiin, eli kokoomus onkin nyt valmis siihen, että tämä elokuva-ala käydään vielä läpi. [Tuomas Kettunen: Tämä on uutinen!] No, kuka estää? Kokoomuksella on ministeri, istuu tuolla. Hänelle se viesti varmaan on jo mennyt perille. Onko se sitten valtiovarainministeri vai pääministeri, mutta mikä tässä sitten on enää ongelma? Jos kokoomus pääministeripuolueena ilmoittaa, että tämä asia pitää ratkaista, niin eikö se silloin ratkea? [Tuomas Kettunen: Edustaja Heinonen vastaa!] Tämä elokuva-alan eilinen tapaaminen, mihin täällä viitattiin, oli äärettömän hyvä, ja siellä se viesti kyllä tuli selväksi, [Pia Lohikoski: Kiitos, että osallistuitte!] erityisesti kun puhutaan maaseudun elokuvateattereista, että mitä niille tapahtuu, mitä tapahtuu näyttelijöille, tuottajille, tuotantoyhtiöille, koko sille tuhansien, tuhansien ihmisten joukolle, joka tekee upeaa työtä suomalaisen kulttuurin säilyttämiseksi. Onko se nyt sitten kokoomuksesta vai perussuomalaisista kiinni? [Tuomas Kettunen: Tämä on kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

14.46 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministe-reille esittelystä.

Peruskoulu on koulutuksen kivijalka. Tähän kivijalkaan panostetaan. Rahoitus perus-kouluun kasvaa myös ensi vuonna. Peruskouluun on lisäksi tehty tällä kaudella uudistuk-sia, joilla on saatu koulurauhaa takaisin. Erinomainen esimerkki tästä on kännykkäkielto-laki, joka on rauhoittanut oppitunnit käytöltä. Laki myös mahdollistaa kännyköiden käy-tön kiellon välitunneilla, ja suosittelen jokaista kuntaa ottamaan tämän mahdollisuuden käyttöön.

Kävin kotikaupungissani Oulussa kouluvierailulla, ja muutos aiempiin käynteihini kou-lupoliisina oli huikea. Aiemmin välitunneilla oppilaat istuivat käytävillä kännykät kouras-sa, hartiat kumarassa, puhumatta mitään toisilleen. Nyt huomasin, kuinka sosiaalinen vuo-rovaikutus oli palannut takaisin. Pojat pelasivat korttia ja pingistä, tytöt seurustelivat kes-kenään, ja puheensorina oli kovaa.

Arvoisa puhemies! Jokaisen peruskoulun päättävän tulee osata lukea, kirjoittaa ja las-kea. Kysynkin opetusministeriltä: miten hallitusohjelmassa sovittu osaamistakuu etenee, ja onhan se riittävän tiukka?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

14.47 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri-aitiossa puhutaan paljon vastuullisesta talouspolitiikasta ja kasvusta. Siksi ihmettelen näitä tiettyjä leikkauksia liikunnan ja kulttuurin sektorilla. Aiemminhan hallitus tosiaan leikkasi näistä liikuntapaikkarakentamisen avustuksista, ja nyt ovat jonossa nämä elokuva-alan avustuk-set. Molemmissa näissä on mekanismi, jossa valtion kohdalla kyse on muutamien miljoo-nien investoinnista, mutta niiden seurauksena syntyy moninkertaisesti hankkeita, elokuvia ja rakentamista, työtä, hyvinvointia, toimeliaisuutta ja tuloja valtion kassaan. Tästä näkö-kulmasta nämä leikkaukset eivät ole vastuullisia vaan surkeaa talouspolitiikkaa.

Arvoisat ministerit, nostan vielä esiin nuorisotyön kasvavan merkityksen, erityisesti sik-si, että monet näistä hallituksen leikkauksista kohdistuvat juuri heihin, ja nykyiset resurs-sit, ikävä kyllä, eivät tule riittämään kasvavaan tarpeeseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

14.48 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Yrkesutbildning-en är en viktig del av vårt utbildningssystem och den har varit mycket i fokus, i onödigt ne-gativa ordalag, tycker jag. Nu har ministeriet på gång ett försök med 30 utbildningsanord-nare som ska delta. Förväntningarna på fältet är höga, inte minst eftersom målsättningen är att ge större flexibilitet och stärka kopplingen till arbetslivet och att förbättra stödet för de studerande. Här tycker jag också att man borde ta titta på möjligheten att fortsätta till tredje stadiet.

Arvoisa puhemies! Toisen asteen ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun tavoitteena on parantaa koulutuksen vaikuttavuutta, joustavuutta ja työelämävastaavuutta sekä kehittää rahoitusmallia. Kentällä odotukset ovat korkealla, mutta samalla pohditaan esimerkiksi, miten kokeilun tulokset tullaan mittaamaan ja miten niitä tullaan hyödyntä-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

mään koulutuskentän hyväksi tulevaisuudessa. Kysynkin ministeri Adlercreutzilta: mitä tuloksia hallitus tosiasiaa odottaa näistä kokeiluista? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

14.50 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Positiivista on se, että alakoulujen tuntimäärää nostetaan ja oppimisen tuen uudistus on hyvään suuntaan, mutta sitten pitää muistaa, että siellä on samaan aikaan 70 miljoonan valtionosuusleikkaus. No, mihin se kopsahtaa? Kyllähän se kopsahtaa sinne varhaiskasvatukseen, nuorisoon ja koulutukseen, jotka ovat yli puolet kuntien budjetista, ja kun tiedetään kuntatalouden tilanne, niin hankala on yhtälö. No, kun sitten avataan paremmin, niin siellä kumminkin on osa siitä valtionosuusleikkauksesta ohjattu tässä tilanteessa nuorisotyöhön, mikä ei missään tapauksessa ole oikeansuuntainen toimenpide.

Pienten lukioden valtionosuus: tiedätte, mitä rupeaa tapahtumaan maakunnissa harva-alueilla pienten lukioden osalta.

Sitten iltapäivätoiminnan aika rajukin leikkaus: laskettiin Joensuussa, miten hinnat nousevat, ja kyllä ne nousevat niin kipurajalle, että moni perhe ei pysty sinne ip-toimintaan viemään lapsia.

Vielä peiliin katsottuna: [Puhemies koputtaa] Aikuiskoulutustuen leikkaus tässä työllisyystilanteessa [Puhemies koputtaa] oli niin järjetön teko kuin voi olla. Nyt siellä ammattinvaihtajat eivät pääse opiskelemaan [Puhemies koputtaa] ja etsimään uutta uraa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.51 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Eevan ei tarvinnut nousta ylös. — Pienet lukiot toimivat lähes poikkeuksetta yläkoulun yhteydessä yhteisten opettajien ja yhteisen rehtorin alaisuudessa. Tämä peruskoulu ja lukio -yhdistelmä on suomalaiselle maaseudulle elintärkeä ja erittäin tärkeä. Kansainvälisten opiskelijoiden merkitys pienille lukioille on tästä syystä tärkeä myös maaseudun peruspalvelujen säilymisen kannalta. Noin 60 maaseutulukiossamme on kansainvälisiä opiskelijoita EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta. He kaikki opiskelevat suomeksi tai ruotsiksi.

Arvoisa puhemies! Euroopan rehtorijärjestön tuoreen selvityksen mukaan EU- ja ETA-alueen ulkopuolisilla, kansalliskielellä opiskelevilla lukiolaisilla ei ole lukuvuosimaksua missään Euroopan maassa. Voidaan kysyä, miksi Suomen hallitus haluaa kulkea tässä eri suuntaan muun Euroopan kanssa ja miksi hallitus vaarantaa nämä meidän pienet lukiomme. Jatkossa niissä ei ole sen enempää ulkomaalaisia kuin suomalaisiakaan opiskelijoita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkyinen, olkaa hyvä.

14.52 Matias Mäkyinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen kuulimme, kuinka hallitus on kääntänyt kaikki kivet talouskasvun ja työllisyyden vahvistamiseksi, ja varsinkin valtiovarainministeri Purra oikein uhriutui eduskunnan edessä tästä asiasta. Kuitenkin taloustieteilijöiden hyvin laajan yhteisymmärryksen mukaan koulutus ja tutkimus ovat tehokkaimmat julkiset investoinnit, joilla kasvua ja työllisyyttäkin voidaan tukea varsinkin Suomen kaltaisessa pienessä maassa.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Arvoisa ministeri Talvitie, kun teitte ilman parlamentaarista keskustelua ja sopua päätöksen leikata t&k-rahoitusta ja sen kasvua ensi vuonna 25 miljoonaa ja 95 miljoonaa vuonna 27, oliko teillä tietoa, miten yritykset tällä hetkellä investoivat, minkälainen kehitys on ollut viimeisen vuoden aikana? Kun rahoituslakia tehtiin, niin nähtiin tärkeänä, että taantuman koittaessa julkinen sektori ei lähde vetäytymään, jos yritykset vetäytyvät samaan aikaan. Onko teillä tietoa, mikä kokonaistilanne tällä hetkellä on? Entä miten sopii yhteen t&k-tavoitteiden ja hallituksen kasvutavoitteiden kanssa se, että korkeakoulujen perusrahoitusta leikataan 80 miljoonaa euroa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.53 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Terveisiä Oulusta! Olen saanut siellä isännöidä — tai emännöidä, miten sen nyt sanoo — artisia parlamentaarikkoja. Täytyy sanoa, että he kyllä hyvin innoissaan katsovat sitä, minkälaista tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita Oulun yliopistossa tehdään, ja ovat myös hyvin innostuneella mielellä tästä kulttuuripääkaupunkihankkeesta, jonka ministeri ansiokkaasti tuossa aiemmin mainitsi. Toivotaan, että siitä tulee paljon hyvää meidän seudulle.

Oulun yliopistoon liittyen: Sinne on pitkään haluttu farmasiakoulutusta, koska me tiedetään, että Pohjois-Suomessa ja Kainuussa on farmaseuttipula. Siellä on jo nyt sosiaali- ja terveysalan koulutusta, eli niin sanotusti senssit olisivat valmiina, siellä olisi opettajat, he tietäisivät, miten tämä koulutus järjestetään. Käytännössä se on kiinni siis 5 miljoonasta eurosta, joka tarvitaan siihen alkuun, ja sitten viiden vuoden päästä sieltä alkaisi meille niitä farmaseutteja valmistumaan ja tämä koulutus alkaisi maksaa itse itsensä. Haluaisinkin kysyä ministeri Talvitieltä: millä mallilla on tämä farmasiakoulutus? Valitettavasti en sitä tuolta budjettikirjasta vielä löytänyt, mutta pistän kyllä toiveeni siihen, että tämä toivottavasti jossain vaiheessa hallituksella etenisi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.55 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen pärjääminen on kiinni siitä, että osaamisen päivittäminen on mahdollista sieltä varhaiskasvatuksesta sinne työuran loppuun asti. Kun me tehdään koulutussuunnitteluja ja osaamisen päivittämistä, niin miten ajattelette, mitkä tekijät tukevat tässä budjettiesityksessä teidän mielestä työuran aikaisen osaamisen päivittämistä? Se on yksi tärkeimpiä asioita silloin kun yritetään menestyä osaamisen kautta, ja Suomi menestyy osaamisella yleensä ottaen, ja se on myöskin tuottavuuden yksi keskeinen tekijä, että sitä pystytään synnyttämään. Mitkä tekijät teidän mielestä ovat niitä asioita, jotka tukevat tätä asiaa?

Sitten ehkä vielä se, mitä tuossa aiemminkin jo kävin kysymään toisessa yhteydessä: työttömien koulutus silloin kun he ovat työttöminä — miten se voidaan järjestää niin, [Puhemies koputtaa] että osaamista päivitetään myös silloin? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.56 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uutisia Orpon ja Purran hallituksen Suomesta, jossa virallisesti pyritään siihen, että 50 prosenttia väestöstä olisi korkeakoulutettuja:

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Kesällä Suomi putosi akateemisen vapauden vertailussa 38 sijaa, nyt sijalle 47. Keskeisiä syitä tälle lienevät rahoituksen epävarmuus sekä tutkijoiden häirintä, jota tekee jopa osa poliitikoista. [Matias Mäkynen: Hallituspuolueista!]

Toinen uutinen: Kehysriihen jälkeen Aalto-yliopiston rehtori Niemelä totesi, ettei pysyvää opetuskapasiteettia voida rakentaa kertaluontoisella rahoituksella. Jokainen tasoleikkaus uhkaa opetuksen laatua. Yliopistoilta ja ammattikorkeakouluilta leikataan 83,8 miljoonaa, jolloin indeksikorotusten 82 miljoonan euron lisärahoitus nollaantuu. Eli koulutuksen erityissuojelu on murtunut useaan kertaan, ja amisleikkauksetkin ovat tuoreessa muistissa.

Kysyisin opetusministeriltä: eikö perusopetuksen 200 miljoonan lisärahoitus nyt käytännössä nollaannu, [Puhemies koputtaa] kun hallitus leikkaa toista kautta kuntien valtionosuuksista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

14.57 Anette Karlsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Äitinä olen nähnyt, miten paljon hyvää laadukas varhaiskasvatus tuo lapselle ja koko perheelle. Lapsi oppii, kehittyy ja saa kavereita, ja vanhemmat voivat olla töissä luottavaisin mielin. Henkilöstön vaihtuvuus kuitenkin vaikuttaa lapseen. Pieni lapsi tarvitsee tutun hoitajan, joka tuo turvaa arkeen.

Pääsin ilokseni eilen päiväkodin vanhempainillassa todistamaan, miten sitoutuneita ja osaavia varhaiskasvatuksen ammattilaisia meillä Suomessa on. He hoitavat meidän arvokkaimpia aarteitamme, ja mielestäni he ansaitsevat kannustimia ja arvostusta. Hallitus panostaa täydennyskoulutukseen, mikä on hyvä alku. Voisimmeko selvittää myös uusia keinoja, joilla vahvistetaan alan veto- ja pitovoimaa? Esimerkiksi varhaiskasvatuksen henkilöstön vaatekorvauksen valtakunnallinen käyttöönotto voisi olla konkreettinen arvostuksen osoitus.

Hyvä hallitus, oletteko valmiita laatimaan pitkäjänteisen suunnitelman, [Puhemies koputtaa] joka todella varmistaisi sekä varhaiskasvatuksen ammattilaisten riittävyyden [Puhemies koputtaa] että lasten oikeuden pysyviin ja turvallisiin ihmissuhteisiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.59 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osoitan kysymykseni liikuntaministeri Poutalalle. Täällä jo aiemmin edustaja Heinonen viittasi suurtahtumiin, ja jos ymmärsin oikein ministerin puheenvuorosta, niin tätä rahoitusta on nyt lisätty ilmeisesti nimenomaan Yleisurheilun EM-kilpailujen ja toisaalta Hiihdon MM-kilpailujen vuoksi.

No, Tampereella olivat juuri koripallon EM-kilpailut, joista arvioitiin, että myönteinen vaikutus aluetalouteen oli kymmeniä miljoonia. Mutta meillä on semmoinen ongelma tässä, että nämä lajiliitot joutuvat ottamaan ihan valtavan, miljoonaluokan riskin, kun ne hakevat näitä kilpailuita, kun esimerkiksi Tanskassa järjestelmä toimii niin, että jos katsotaan, että tapahtuma on niin merkittävä, että se tuo valtavan määrän turisteja, niin valtio ottaa sen riskin ja lajiliitto ainoastaan järjestää sen tapahtuman. Olisiko viisasta viedä tätä tähän Tanskan mallin suuntaan, koska nämä tapahtumat ovat meille jo vientituote silloin, kun me saadaan näitä isoja tapahtumia?

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt kullekin ministerille kolmen minuutin vastauspuheenvuoron esittelyjärjestyksessä, ja sen jälkeen jatkamme debattia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

15.00 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitos monista hyvistä kysymyksistä. Yritän nopeasti vastata mahdollisimman moneen.

Edustaja Siponen kysyi ammatillisesta koulutuksesta ja liikunnasta. Asetus on nytten lausuntokierroksella, ja tarkoitus on, että se astuisi voimaan ensi syksynä, eli asia etenee.

Moni tässä on kysynyt valtionosuusleikkauksista, peruskoulun rahoituksesta. On totta, että valtionosuusleikkausten tai jäädytysten kautta tulee miinusta, mutta peruskoulun osalta voidaan kyllä sanoa, että lopputulos on reilusti positiivinen. Eli peruskoulua vahvistetaan, perustaitoja vahvistetaan, lukemista, matematiikkaa vahvistetaan haastavassa tilanteessa.

Oppimistakuusta moni kysyi. Tietenkin oppimistakuun ensimmäinen askel ovat panostukset lisätunteihin, kolme vuosiviikkotuntia yhteensä. Oppimisen tuki on tietenkin osa sitä. Nytten jatkotyö lähtee liikkeelle, ja siinä määritellään tarkemmin osaamisvaatimukset — hyväksytyn ja hylätyn raja, missä se kulkee — ja pyritään myöskin vähentämään arviointikriteerejä, ei siis pudottamaan vaatimustasoa mutta vähentämään niitä kriteereitä, jotta opettajan työkin sen myötä helpottuisi.

Ledamot Bergqvist frågade om en helhetsskoldag. Det är ju lite i den riktningen vi går nu med den här finländska modellen för hobbyer, och jag tycker gott att det är en utveckling som är bra. Jag tror att det underlättar familjernas vardag och jag tror att det också skapar jämlikhet och jämställdhet barnen emellan, så det är en god utveckling.

Muuttuvista työmarkkinoista kysyivät muun muassa edustaja Lyly ja edustaja Östman. Yksi keskeinen kysymys tässä on ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilu, jossa pyritään nimenomaan siihen, että minä en kerro, että vaikka Pedersöressä pitää kouluttaa 50 sähköasentajaa, vaan siellä ammatillisessa koulutuksessa — on se siellä tai muualla — todetaan, mikä on se paikallinen tarve, käydään vuoropuhelua työelämän kanssa ja sitten niitä päätöksiä tehdään. Nyt arviointi on tässä kesken, ja lähiviikkojen aikana saadaan tietoa siitä, mitkä 40 oppilaitosta pääsevät tässä kokeilussa eteenpäin.

Edustaja Lohikoski kysyi VOSien lisäksi kertaluonteisuuksista. Ehkä muistutuksena voin todeta, että vasemmistoliitto oli hyvin tyytyväinen niihin kertaluonteisiin panostuksiin ammatillisen koulutuksen opettajille, joita tehtiin viime kaudella ja jotka sitten olivat hävitä savuna ilmaan. Eli ehkä niistäkin on kokemuksia eikä pelkästään hyviä. Nyt tämä on täsmäpanostus, mutta siihen ministeri Talvitie varmaan vastaa tarkemmin.

Kännykkäpalautetta on tullut sekä täältä että kouluista. Moni jakaa nimenomaan sen kokemuksen, että se on kummasti rauhoittanut tilannetta ja se rauhoittuminen... tai sanotaan, että rauhoittumisesta ehkä ei voi puhua välituntien osalta. Siellä ei enää istuta yksin ja katsota kännyköitä, vaan leikitään, pelataan, jutellaan. [Puhemies koputtaa] On jopa ollut puhetta siitä, että käytävillä on entistä enemmän melua, mutta ajattelen, että positiivisessa mielessä, jos sosiaalinen vuorovaikutus on lisääntynyt.

Loppuihin kysymyksiin palaan varmaan tässä istunnon päätteeksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

15.04 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Kiitoksia kysymyksistä.

Huoli elokuva-alasta on tosiaan yhteinen, ja täällä oli useampiakin entisiä ministereitä tuossa kysyjien joukossa. Ongelmana on ollut myöskin tässä kohdassa valmistelussa se, että kun se on VM:n yritystukileikkauksena kohdennettu sille yhdelle ainoalle momentille, niin silloin nämä ratkaisujen etsimiset budjettilinjausten mukaisesti, jotka siis pohjaavat budjettiriiheen, on täytynyt etsiä tässä kohdassa tuohon budjettikirjaan siitä samalta momentilta emmekä ole voineet etsiä kokonaisratkaisua. Mutta kuten pääministerikin eilen totesi, niin tähän varmasti palataan. Ja ymmärrettävästi, sillä jos mietitään taiteen ja kulttuurin avustuksia, siellähän liikkumatila on olematon, ratkaisun pitää kyllä syntyä yhteisesti hallituksen ratkaisuna, ei niin, että se tulee sen momentin sisältä olevana ratkaisuna.

Sitten tässä puhuttiin tieteen vapaudesta ja akateemisen vapauden vertailusta. Edustaja Kokko kysyi tieteen vapaudesta. Tieteen vapaus ja tutkimusturvallisuus ovat sellaisia asioita, jotka ovat nousseet viimeisinä vuosina vahvasti akateemiselle kentälle. Suomen Akatemia varasi kansainvälisestikin vertailtuna huomattavan 50 miljoonan euron rahoituksen rekrytointeihin, joita suomalaiset yliopistot voivat tehdä. Eli suomalaiset yliopistot voivat hakea Suomen Akatemialta rahoitusta, hakea tutkijoita tai tutkimusryhmiä niistä maista, joissa tieteen vapautta haastetaan, ja linkittää suomalaiseseen yliopistokenttään. Tämä rahoitus on 50 miljoonaa euroa.

Olin kesäkuussa Brysselissä. Silloin ranskalaiset kertoivat, että he tekevät vastaavaan noin 100 miljoonan euron satsauksen, ja EU tukee tämän tyyppistä tutkijavaihtoa 200 miljoonalla eurolla. Se, mikä mahdollistaa sen, että me tehdään näin merkittävä Suomen Akatemian satsaus tähän, on se, että ne myöntövaltuudet kasvavat tulevina vuosina niin merkittävästi. Eli parlamentaarinen linjaus pitkän aikavälin pidemmistä ja korkeammista myöntövaltuuksista mahdollistaa myös sen, että ajassa pystytään reagoimaan tämän tyyppisiin asioihin.

Sitten tähän akateemisen vapauden vertailuun, mitä edustaja Lohikoski täällä nosti. Viestinnän emeritusprofessori Esa Väliverronen Helsingin yliopistosta tosiaan arvioi, että listalla tippuminen saattaisi johtua tutkimusrahoituksen epävarmuudesta, hierarkkisesta johtamisesta sekä tutkijoiden uhkailusta ja häirinnästä. Nyt tätä tutkimusrahoituksen epävarmuutta poistetaan, hierarkkinen johtaminen on tietenkin korkeakoulujen sisäistä asiaa, mutta sitten tämä tutkijoiden uhkailu ja häirintä vaatii toimia. Me olemme myöskin keskustelemassa tästä asiasta yhdessä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyön ja tavoitteiden kanssa, mitä parhaillaan työstetään. Tulevien viikkojen aikana tähän teemaan, tähän visiotyöhön liittyen on kymmenen pyöreää pöytää, eli viimeksi perjantaina olivat yliopistojen rehtorit ja hallitusten puheenjohtajat samaten kuin ammattikorkeakoulujen rehtorit ja hallituksen puheenjohtajat koolla.

Muihin teemoihin [Puhemies koputtaa] palaan seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, olkaa hyvä.

15.07 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Kiitos, arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että olipa mukavaa olla grillattavana — ei sen takia, että olisi kiva, että tulee kritiikkiä, vaan sen takia, että kaikki oli asiallista ja kohteliasta. Siitä iso kiitos.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Ehkä eniten kysyttiin tästä liikuntapaikkarakentamisesta. Siposella oli huoli näistä perusliikuntapaikoista, uimahalleista, jäähalleista. Asell: Korjausvelka oli iso, yli miljardin. Tämä on erittäin huolestuttavaa. Sitten Furuholm ylipäänsä tässä näin.

Tarkistin tuosta noin, että itse asiassa tänä vuonna kymmenen miljoonaa euroa meni yli 1,2 miljoonan euron hankkeisiin eli niihin, mitkä tulevat ministeriön kautta päätettäviksi. Näissä on tietenkin paljon nimenomaan näitä uimahalleja, jäähalleja, vähän isompia hankkeita, mutta ainoastaan yksi näistä hankkeista oli tällainen valtakunnallisesti merkittävä — kun puhuttiin tällaisista superareenoista — ainoastaan yksi näistä. Kaksi miljoonaa euroa meni tällaiseen, ja se oli Olympiastadionin perusparannus, mikä on ollut vuosikaudet ja tulee olemaan vielä ensi ja sitä seuraavan vuoden. Eli tällaisiin isoihin halleihin ei tällä hetkellä mene juurikaan näitä. Seitsemän miljoonaa euroa sitten on näitä avien jakamia pienempiä hankkeita, mitkä jäävät sen 1,2 miljoonan euron alle, mitkä ovat sitten esimerkiksi tällaisia ulkokuntosaleja tai oikeasti peruspaikkoja. Pääasiassa tämä koko liikuntapaikkarakentamisen raha menee nimenomaan semmoisiin, mitkä ovat kaikille kuntalaisille käytössä olevia paikkoja.

Totta kai tämä liikuntapaikkarakentaminen on tällä hallituskaudella tippunut tosi paljon, ja se on todella ikävää. Siinä me joudutaan ehkä vielä tulevaisuudessa ongelmiin. Tämä korjausvelka, mistä edustaja Asell puhui, on todella iso huolenaihe. Ehkä meidän pitäisi jopa tulevaisuudessa kohdistaa enemmän tähän korjausvelkaan, niin ettei mennä siihen pisteeseen, että meillä on halleja, mitkä olisi voitu kunnostaa jokunen vuosi sitten, mutta me päästetään ne niin huonoon kuntoon, että sitten joudutaan rakentamaan ihan kokonaan uusi.

Heinonen nosti urheilijaeläkkeet esille, ja on hieno asia, että vihdoinkin saadaan oikeasti eläkkeet maksettua kaikille heille, jotka sen ansaitsevat.

Sitten täällä oli tämä Satosen nimenomaan isojen tapahtumien taloudellinen valtiontakaus. Jo tällä hetkellä siis valtio nimenomaan takaa näitä sillä systeemillä, että valtio ei osallistu hankkeisiin, mitkä tekevät positiivista tulosta, ja takaa tavallaan sitä mahdollista tappiota. Mutta kyllä sinä olet ihan perillä siinä. Tämän takia itse asiassa me suunnitellaan tällaista uutta, suur tapahtumille tarkoitettu rahoitusmallia, mikä nimenomaan toisi sitä joustoa ja nopeutta. Nythän meillä on ongelmana myös se, että meidän suur tapahtumien rahoitus on todella pientä. Meillä on kahden miljoonan euron rahoitus vuosittain tähän näin, ja sillä ei oikein pysty kilpailemaan näistä oikeasti isoista tapahtumista tuolla maailmalla.

Vielä ihan lyhyesti: Bergqvist nosti tämän kokonaiskoulupäivän, mikä on minun mielestäni erittäin hyvä idea ja ehdotus, ja tämä on kyllä kannatettava. Toivon, että esimerkiksi joku kunta voisi ottaa tästä pilottihankkeen ja kokeilla, miten se voisi toimia siellä. Valtakunnalliseksi se on yhtäkkiä ehkä vaikea tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja keskustelu jatkuu. Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.11 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Monessa puheenvuorossa aivan perustellusti, aiheellisesti esiin nostettu elokuvatuotantoon kohdistuva leikkaus olisi todellakin raju isku paitsi suomalaiselle elokuvalle ja elokuvateattereille myös paikalliselle elinvoimalle, jota pitäisi pikemminkin pyrkiä vahvistamaan kuin heikentämään. Toivon todella, että me voimme nyt luottaa siihen, että hallitus löytää tähän ratkaisun, joka on kestävä, ja kestävä ratkaisu ei tietenkään ole sellainen, että se kohdistuu toisaalle kulttuuriin.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Mutta sitten oppimisen tuesta ja tarkemmin erityisopetuksesta, johon liittyvät palvelut ovat tosiaan monin paikoin riittämättömiä erityisesti pienissä kunnissa, joissa palveluiden saatavuus on jo valmiiksi haasteellista. Tämä nyt voimaan astunut uusi lainsäädäntö antaa hyvät lähtökohdat, mutta sen toteutumiseen tarvitaan tietenkin myös riittävät resurssit, ja ne riittävät resurssit tarkoittavat paitsi euroja myös osaavaa henkilöstöä. Esimerkiksi erityisopettajista on ollut pula jo pitkään, eikä huoli heidän saatavuudestaan valitettavasti ole hälvenemään päin, kun tiedetään, että moni erityisopettaja on nimenomaan opiskellut aikuiskoulutustuen turvin, ja kuten täällä jo on viitattu, kuntien valtionosuusleikkaukset etenevät. Miten varmistetaan [Puhemies koputtaa] erityisopettajien saatavuus?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.12 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tutkimuksen vapaus on tärkeää, ja on myös yhtä lailla tärkeää se, että me voimme keskustella siitä, mihin yhteiskunnan rahoja käytetään. 750 000 euroa Helsingin yliopistolle Akatemialta saatua rahoitusta: ”Intiimi manikyyri: feminisoitu työ, (itse-)hoiva ja rodullistetut kohtaamiset kynstudioissa”. Hanke kestää neljä vuotta. Meillä on täysi oikeus ja vapaus myös kritisoida sitä, mihin yhteiskunnan rahaa tutkimuksessa suunnataan.

Tutkimuksen vapaus on eri asia. Jokainen saa tutkia aivan vapaasti, mitä tahtoo, tässä maassa, ja se on tärkeää, mutta myös kritiikki yhtä lailla.

Kysymys opetusministeri Adlercreutzille: Riikka Purra esitti säästöjä Opetushallitukseen. — Minulla loppuu aika tässä kesken, eli otan seuraavan puheenvuoron. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.13 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus, te teette isoja leikkauksia kotoutuskoulutukseen ja kotoutuspalveluihin. Samaan aikaan kielitaitovaatimuksia meidän maahanmuuttajaväestöltä kiristetään. Kuinka ihmeessä tämä yhtälö toimii? Myös se, kuinka hyvin vanhemmat oppivat suomea ja ruotsia, vaikuttaa lasten oppimiseen ja pärjäämiseen suomalaisessa yhteiskunnassa.

Täällä jo edustaja Lohikoski nosti sitä, että meidän pitäisi saada meidän maan osaamistaso nousuun, jos me halutaan pärjätä tulevaisuuden kilpailussa. Nyt me ollaan tiputtu OECD:n keskiarvon alapuolelle jo pitkästi. Jotta siinä onnistuttaisiin, meidän pitäisi säilyttää opettajan ammatti houkuttelevana ammattina, meidän pitäisi saada meidän maahanmuuttajaväestön oppimistuloksia kurottua meidän kantaväestön oppimistulosten tasolle, pitäisi saada myös lukiossa vieraskielisten osuus kasvamaan. Meidän pitäisi turvata, että korkeakouluopetuksessa laatu säilyy, että ammatillisesta koulutuksesta polut voivat oikeasti jatkua korkeakoulutukseen, että opiskelijat pystyisivät keskittymään opiskeluun työnteon sijaan. [Puhemies koputtaa] Näistä kaikista me kannetaan nyt suurta huolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

15.15 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Våldigt fint att vi har en samsyn kring att undervisning och kunskap är otroligt viktiga för hela landet och vår konkurrenskraft. Under den här perioden har vi gjort många reformer, till exempel till stöd för

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

lärande, och även gett fler timmar inom modersmål och matematik, men också då det gäller mobiltelefonförbudet, som för sin del har gjort det lugnare i skolorna.

Jag vill också tacka för att man inte nu gick in på den linjen som fanns i finansministeriets förslag gällande utbildningen. Det tycker jag är viktigt att poängtera i den här debatten.

Gällande integration på svenska skulle jag fråga lite grann. Hur läget ligger med S2 och R2 nu? Och den här integreringen på främmande språk, som ledamot Hopsu var lite in på, hur ligger det till med den just nu?

Ja sitten vielä pari kysymystä ministeri Poutalalle koskien liikunnallista elämäntapaa. Tässä meillä on kuitenkin jonkun verran drop out -ilmiötä silloin, kun tulee erikoistumisia 12-, 13-, 14-vuotiaana. [Puhemies koputtaa] Millä tavalla saisi sen laajennettua niin, että ei ole drop out -ilmiötä näissä i'issä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

15.16 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaan leikkanut noin neljänneksen tuesta kotimaiselle elokuvatuotannolle, ja tämä tulee valitettavasti tarkoittamaan sitä, että elokuvakulttuuri Suomessa tulee näivettymään ja tulee myös työttömyyttä tälle kyseiselle alalle.

Tapasin eilen elokuvamaailmassa työskenteleviä henkilöitä, ja heidän viestinsä oli kyllä tosi murheellinen. Se oli hyvin yhtenäinen siitä, että heillä olisi kova halu ja tahtotila tuottaa lisäarvoa elokuvamaailman kautta tälle meidän Suomenmaallemme. Minua lähestyi myös elokuva-alan yrittäjä, elokuvateatteriyrittäjä Pohjois-Satakunnasta Kankaanpäästä, ja hän oli erittäin huolissaan, kun viime vuonna avattu teatteri on nyt kyllä sulku-uhan alla, mikäli nämä leikkaukset toteutuvat, koska noin puolet heidän kassatuloistaan tulee kotimaisesta elokuvasta.

Kysynkin: miten te, arvoisa ministeri, näette tämän suomalaisen elokuvan tulevaisuuden?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.17 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun kuuntelee taas opposition puheenvuoroja, niin kyllähän siellä aika synkistelevä sävy on. Sikäli mikäli katsoo vaikka Marinin hallituksen viimeistä budjettikirjaa, OKM:n hallinnonalalle meni silloin 7,7 miljardia, ja nyt taitaa olla 8,9 miljardia — 1,2 miljardia enemmän, [Välihuuto] 1,2 miljardia enemmän. [Pia Viitanen: Paljonko pitäisi olla?]

Arvoisa puhemies! Ministeri Poutala, tekin nöyränä miehenä tietenkin tässä olitte huolissanne näistä liikuntapaikkarakentamisen rahoista, että ne nyt vähenevät, mutta siinäkin itse asiassa liikuntatoimi kaikinensa saa enemmän rahaa kuin Marinin hallituskaudella, eli sekin on hyvä asia.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin kysyä liikuntaministeri Poutalta sitä, kun täällä kuitenkin on hyvin kunnianhimoiset tavoitteet tässä Suomi liikkeelle -ohjelmassa ja liikuvan elämäntavan vahvistuminen. Siellä liikuntasuosittelun täyttävä määrä oli vuonna 24 itse asiassa 26 prosenttia, ja tälle vuodelle sitä koetetaan saada [Puhemies koputtaa] 50 pro-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

senttiin. Haluaisin tietää, onko tämä kriteeri tavoitettavissa ja [Puhemies koputtaa] sitten seuraavan vuoden kriteerit. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

15.18 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tiedämme kaikki, että luovat alat ovat meillä suurin kasvupotentiaali. Sieltä on löydettävissä niitä työpaikkoja, ja tätä osaamista meillä myös on. Näitä aloja ovat elokuva- ja av-ala, visuaaliset taiteet, teatteri, näyttämötaide, media-ala, mainos- ja viestintätoimistot ja niin edespäin. Kun Business Finlandin rahoitusmallien avulla tätä juuri voidaan tukea, niin siinä mielessä minä en ymmärrä ollenkaan, miten tämä momentti on vahingossa voinut poistua sieltä, eli että Business Finlandin hallinnoiman av-tuotantokannustimen myöntövaltuus on poistettu. Eli tähän on vastoin kaikkia strategioita. Tämä on vastoin hallitusohjelmaa, ja tämä on vastoin Yle-ryhmän mietintöä. Tämä kannustinhan, jota tähän suunnataan, tuottaa moninkertaisesti sitten sen tuloksen, ja näillä rahoilla on jo satojen miljoonien investointeja saatu aikaiseksi. Minä nyt vielä vaan kysyn, kun täällä tuntuu olevan niin iso halu, [Puhemies koputtaa] että tämä korjataan: voisitteko kertoa nyt, milloin tämä korjaustoimi tulee ja mistä [Puhemies koputtaa] se sitten aiotaan ottaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.20 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Kiitoksia ministereille esittelyistä mutta myös vastauksista. Ymmärrän ministereitten kiireet, mutta annan teille yhden suosituksen: lukekaa yksi kirja kuukaudessa. Se sivistää. Olen näin tehnyt itsekkin ja annan hyvän suosituksen. [Vasemmalta: Näkyy, se näkyy!] — Kiitoksia.

Puhemies! Hallitus perustelee kulttuurileikkauksia taloudellisilla syillä, mutta onko hallitukselta unohtunut se, mitä kulttuuri meille suomalaisille merkitsee? Kun Winston Churchilliltä kysyttiin sota-aikana kulttuurista leikkaamisesta, hänen kerrotaan vastanneen näin: ”No mitä varten me sitten taistelemme?”

Puhemies! Miten hallitus perustelee sen, että se on valinnut leikata juuri sieltä, mikä antaa meille tarkoitusta, identiteettiä ja tulevaisuudenuskkoa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

15.21 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt, miten voisimme palauttaa ammattikouluihin niiden kunnioituksen. Eli tällä hetkellä työnantajista varsin moni kertoo, että ammattikoulusta tulee sellaista porukkaa, jota ei voi kerta kaikkiaan laittaa töihin, vaan heidät pitää työpaikalla kouluttaa uudelleen. Se on ihan ymmärrettävää, kun suurin osa opinnoista nykyisellään menee kirjekursseilla. Kun siinä taas sitten pohjalla on se, että peruskoulusta pääsee läpi osaamatta kunnolla lukea tai kirjoittaa, niin olisinkin kysynyt, miten peruskoulun panostukset mahdollisesti helpottavat ammattikoulujen tilannetta näiltä osin. Tuleeko tähän myöskin parannusta, että ammattikoulusta valmistuu sitten paremmilla taidoilla olevia henkilöitä?

Sitten mitä tulee tähän yliopistojen kritisointiin, niin yhdyn kyllä edustaja Seppäsen näkemykseen siitä, että pitää voida ja uskaltaakin kritisoida. Minun on vaikea ymmärtää,

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

miksi valtio laittaa 250 000 euroa rahaa julkitehdyn ulosteen politiikan tutkimiseen kaupunkikuvassa, taiteessa ja bioetiikassa. Onko tämä aivan välttämätöntä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

15.22 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen ensi vuodelle on tulossa leikkauksia yliopistoille ja ammattikorkeakouluille. Nämä lähes 84 miljoonan euron leikkaukset perusrahoitukseen vaikuttavat koulutuksen laatuun, ohjaukseen ja henkilöstön määrään. Samalla ne myös syövät tutkimus- ja kehitysrahoituksen vaikuttavuutta. Kun samaan aikaan leikataan ja lisätään aloituspaikkoja, heikkenevät mahdollisuudet innovoida ja luoda uutta, sillä sama henkilöstö sekä opettaa että tutkii.

Muiden edustajien ohella haluan muistuttaa, että tosiaankin Suomi on romahtanut sijalle 47 uusimmassa tieteen vapautta mitanneessa indeksissä, samalle tasolle Bulgarian ja Romanian kanssa. Syyksi huonolle kehitykselle on arvioitu, niin kuin täälläkin on jo mainittu, tutkimusrahoituksen epävarmuutta, uhkakuvia tieteen vapauden yllä ja muun muassa tutkijoiden uhkailua ja häirintää. Tieteenaloja, tutkijoita tai tutkimusrahoitusta, jopa tutkimusaiheita kyseenalaistetaan, vähätellään ja arvostellaan, näin jopa joidenkin kansanedustajien taholta. Eikö nyt olisi syytä muuttaa suuntaa ja vakavasti pohtia, miten tätä voidaan korjata?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

15.23 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tuossa ministeri Poutala ja edustaja Satonen sanailivat miellyttävästi urheilun suurtahtumien merkityksestä, ja siinä mielessä tervehdin ilolla sitä satsausta, mikä on kirjoitettu sisään. Olen ministerin kanssa samaa mieltä, että ehkä me ei vielä ihan kauhean ihmeellisiä asioita voida tehdä kansainvälisesti noin realismiin pohjautuen näillä summilla, mutta suunta on erittäin oikea. Minä olen täysin samaa mieltä, että on oikea tapa yrittää saada tänne urheilun suurtahtumia.

Mistä tulikin mieleen — tai olen jo jonkun aikaa miettinyt tätä — ja kun täällä on myös pohjoismaisen yhteistyön ministeri paikalla, niin onko tämä semmoinen asia, missä voisi jopa tehdä laajempaa yhteistyötä Pohjoismaitten kesken. Nykyään kun meillä maailmalla järjestellään tapahtumia, me valitettavan usein puhutaan paikallisista yhteiskunnan oloista, korruptiosta, ihmisoikeuksista, pahimmillaan menehtyneistä työntekijöistä. Onko tämä semmoinen tilanne, missä voisi jopa nostaa pohjoismaista profiilia laajemmallakin yhteistyöllä nimenomaan liittyen urheilun suurtahtumiin ja niitten hankkimiseksi tänne Pohjolaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.24 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta haluaa saada perusasiat kuntoon, ja sellainen on peruskoulu. Tämä 75 miljoonan euron valtionosuusleikkaus ja oppimisen tuen uudistus ilman riittäviä resursseja ovat yhdessä muodostuneet erittäin kinkkiseksi asiaksi kunnissa ja kaupungeissa. Monessa koulussa ja kunnassa on tuskailtu uuden lainsäädännön vaatimusta ja riittämättömän rahoituksen suhdetta. Se näyttäytyy myös raa'alla tavalla.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

On erittäin tärkeää, että jokainen oppilas saa tarvitsemansa tuen ajoissa. Uusi lainsäädäntö antaa siihen hyvät lähtökohdat, mutta jos rahat eivät riitä, niin resursseja otetaan jakotunneista, opetusryhmiä kasvatetaan. Tai sitten on esimerkiksi Lahden kaupungin esimerkki Etelä-Suomen Sanomissa 9.9. esillä olleessa kirjoituksessa, jossa todetaan, että 700 000 euroa joudutaan vähentämään sivistystoimen sisältä opettajien palkkaamisesta. Lahden kaupungissa on menossa 51 henkilötyövuoden vähennys. Tämä on väärä suunta. Millä tavoilla hallitus aikoo korjata tilannetta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyr, olkaa hyvä.

15.26 Nasima Razmyr sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leikkaaminen korkeakouluilta tuntuu käsittämättömältä tilanteesta, jossa meidän täytyy nostaa osaamistasoa sekä henkistä pääomaa. Mutta olen samaa mieltä näistä perusopetukseen kohdistuvista panostuksista. Niitä voi todellakin kyseenalaistaa, kun samalla olemme leikkaamassa kuntien valtionosuuksista.

Vielä keväällä tilanne oli kuntien osalta hyvinkin karu. Esimerkiksi OAJ:n kyselyn mukaan joka kolmas rehtori arvioi, että hänen koulunsa ei saa lisärahoitusta oppimisen tuen vahvistamiseen. Kysyn, opetusministeri, vielä teiltä, kun sanoitte, että teillä on tietoa tästä tilanteesta: onko teillä ajantasaista tietoa, mikä se tilanne tällä hetkellä kunnissa on nimenomaan näiden uusien, tärkeiden uudistusten toteuttamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

15.27 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt merkittäviä panostuksia opetukseen ja tutkimukseen. Oppimisen tuki on uudistettu perustavanlaatuisella tavalla, ja sitä tulee tietenkin seurata. Perustaitoja vahvistetaan. Viikkotunteja lisätään. Tutkimukseen on panostettu — ja myös harrastamiseen ja liikuntaan. Erinomaisia satsauksia.

Se, mistä kysyisin opetusministeriltä, olisi: kun meillä on oman äidinkielen opetusta erityisesti isoissa kaupungeissa, Espoossakin melkein 50 kielellä, ja sitä valtio tukee ja kaupungit sitten jatkavat itse sitä omalta osaltansa, koska siihen tulee valtion rahoitusta, niin oletteko pohtinut sitä, että tätä rahoitusta ohjattaisiin mieluummin suomen ja ruotsin kielen vahvistamiseen tai että vähintäänkään niillä maahanmuuttajilla, jotka ovat jo syntyneet Suomessa, sitä ei niin paljon sinne ohjattaisi ja että satsattaisiin nimenomaan S1-opetukseen, [Puhemies koputtaa] ettei sinne S2:een jämähdettäisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

15.28 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äidinkielen ja kirjallisuuden lukutaidon ylioppilaskoe ajautui kaaokseen kymmenissä lukioissa eri puolilla Suomea 15.9. Jätin tänään, opetusministeri, teille vastattavaksi kysymyksen, joka oli niin ikään lukion äidinkielen opettajilta. Siinä kirjallisessa kysymyksessä on useita kysymyksiä, mutta tässä on nyt kaksi niistä: Millaisia toimenpiteitä tehdään sen varmistamiseksi, että tekniset ongelmat eivät johda kokelaiden eriarvoiseen kohteluun ja että kaikissa lukioissa toimitaan jatkossa yhtenäisesti, jos ongelmia ilmenee? Millä tavalla hallitus varmistaa tasavertaisen kohtelun näiden epäonnisen kokeen suorittaneiden ja muihin suori-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tuskertoihin osallistuneiden kesken? Vastausta kovasti odottavat sekä äikänopettajat että abit.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.29 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun täällä nyt kovasti kritisoidaan näitä säästöjä, niin muistutan meitä kaikkia tästä valtion massiivisesta velasta. Kaikki nämä säästöt ovat vasta alkua.

Kysyisin opetusministeriltä tästä Opetushallituksen uudistamisesta, nimittäin rakennetta ja toimintamallia pitäisi rohkeasti uudistaa. Nykyinen byrokraattinen asetelma opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen välillä ei palvele koulutuksen kehittämistä riittävän ketterästi. Tarvitsemme selkeämpää johtajuutta, asiantuntijuutta ja tulostuottoa, ei vain virkatasolla vaan myös ihan siellä kunnissa ja kouluissa. Voisimme keskittää OPH:n tehtäviä yhteen OKM:n alaiseen osastoon, jolloin uudistusten toimeenpano, talousjohtaminen ja arviointi olisivat tehokkaampia.

Kun puhutaan lukutaidosta, niin arvioinnin tulisi olla maksutonta, mitä se ei tällä hetkellä ole, ja tämä tarvittaisiin, jotta oppimistulokset paranevat, ja sitten voitaisiin katsoa, että rahoitus seuraisi perässä. [Puhemies koputtaa] Samoin opettajien täydennyskoulutukseen tarvittaisiin uutta rahoitusmallia. [Puhemies koputtaa] Tarvitsemme tiedolla johtamista, ei ideologisia linjauksia — [Puhemies koputtaa] kentän ääni kuuluviin. Arvoisa opetusministeri, miten näette tämän uudistustarpeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

15.30 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin aiemmin tieteen vapaudesta, ja lieenee syytä kerrata, mistä se muun muassa koostuu. Sehän koostuu siitä, että yliopistoilla on autonomia. Se koostuu siitä, että tutkimusaiheet arvioidaan vertaisarviointiprosessissa. Se tarkoittaa sitä, että siellä ovat tutkimukseen perehtyneet tieteen tekijät, tohtorit, arvioimassa niitä hakemuksia, joita tulee, ja silloin se autonomia säilyy yliopistoilla ja tieteen tekijöillä. Keskeinen syy siihen, että näin toimitaan, on se, että tieteen ei tule olla poliittisesti ohjattua, ja uskon, arvoisat ministerit, että olemme tästä samaa mieltä. Siksi olenkin huolissani, että tänne täysistuntosaliin on nyt levinnyt tällainen viestipalvelu X:stä tuttu tapa, missä nostetaan yksittäisiä tutkimushankkeita, yksittäisiä tieteen tekijöitä nimeltä esiin ja esitetään, että näille hankkeille ei välttämättä olisi kannattanut rahaa antaa, implisiittisesti, mutta kyllä se viesti sieltä kuitenkin rivien välistä tuli selväksi.

Haluaisin kysyä, arvoisat ministerit: onko teillä keinoja siihen, miten tieteen vapautta ja autonomiaa vahvistetaan, [Puhemies koputtaa] ja ovatko nämä puheet teidän mielestänne asiallisia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

15.32 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Olen aivan samaa mieltä edustaja Kettusen kanssa siitä, että lukeminen kannattaa aina, mielellään vähintään yksi kirja kuukaudessa. [Tuomas Kettusen välihuuto] Valitettavasti juuri lukutaidon osalta oppimistulokset ovat Suomessa viime vuosina hälyttävästi laskeneet, ja

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

siksi on erittäin tärkeää, että hallitus koulutuspolitiikassaan panostaa juuri peruskouluun. Uskon, että edustaja Kettunenkin on siihen erittäin tyytyväinen.

Nimittäin jokaiselle lapselle annetaan paremmat mahdollisuudet oppia lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan lisäämällä vuosiviikkotunteja ilman, että opetussuunnitelmaa laajennetaan. Oppimisen tukea uudistetaan, työrauhaa ja keskittymistä parannetaan kieltämällä kännykät luokkahuoneista, ja viimeisimpänä tietona osaamistakuu on laitettu nyt valmisteluun. Siis todella paljon on jo tehty. Mutta, ministeri Adlercreutz, jos saisitte itse, yksinänne, päättää, niin mikä olisi se asia, jonka vielä haluaisitte uudistaa peruskoulun osalta? Onko se esimerkiksi uusi opetussuunnitelma — hieman suppeampi kuin nykyinen, joka on saanut paljon kritiikkiä opettajakentältä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

15.33 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan nämä elokuva-alan leikkaukset ovat valitettava lisä tämän hallituksen, voi sanoa, kulttuurivihamielisten leikkausten sarjaan. Tämä vaikutus on moneen kertaan varmasti tässä salissa esille tuotu, mutta kyllä sitä pitää edelleen toistaa. En pysty käsittämään, miksi ollaan päädytty tällaiseen talouden sopeuttamisratkaisuun, sillä elokuva-ala tuo enemmän takaisin kuin siihen laitetaan.

Me olimme eilen kuulemassa elokuva-alan edustajia. Olen itse saanut lukuisia yhteydenottoja muun muassa alueeni elokuvateatteriyrittäjältä, jolla on sekä Salossa, Somerolla että Paimiossa elokuvateatteri. Nämä ovat kaikki nyt tämän leikkauksen myötä lakkautusuhan alla. [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] Tämä koko elokuva-alan ekosysteemi on kärsimässä ihan valtavan iskun. Tiedän, että siellä aitiiossa eivät ole ehkä ne kulttuurivihamielisimmät ministerit, päinvastoin, ehkä kulttuuria eniten arvostavat ministerit, joten vetoan teihin, että otatte nyt hallituksessa kuokan käteen [Puhemies koputtaa] ja palautatte kulttuurille kunnian. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.34 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministereille erinomaisista esittelyistä ja erinomaisista vastauksista.

Sivistys on yhteiskuntamme kriisinsietokyvyn perusta. Hyvin hoidettu varhaiskasvatus ja perusopetus ovat parasta syrjäytymisen ehkäisyä. Se on osa varautumista ja kokonaisturvallisuuttamme. Siksi vastuumme on panostaa siihen myös näin vaikeina aikoina. Te oppositiosta olette tietysti tämänkin hetken ajan tässä huudelleet kovasti, kuinka hallitus leikkaa koulutuksesta. Tässä esityksessähän opetus- ja kulttuuriministeriön budjetti kasvaa vuodelle 2026 lähes yhdeksään miljardiin euroon, yhteensä yli neljä miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Perusopetukseen tulee 200 miljoonaa lisää. Se on paljon paljon rahaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

15.35 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kallio nosti täällä salissa jo aikaisemmin esille, kuinka suuri merkitys varsinkin pienempien paikkakuntien lukioille ja toisen asteen kouluille on ulkolaisilla opiskelijoilla, puhumattakaan

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

merkityksestä osaavalle ja kielitaitoiselle työvoimalle, koska samallahan he toki oppivat myös kielen. Itse asiassa kaksi kolmasosaa ammattikorkeakouluopiskelijoista, jotka opiskelvat täällä, jää Suomeen töihin tai sitten jatko-opiskelee Suomessa edelleen.

Olenkin tosi huolissani tästä hallituksen esityksestä näistä lukukausimaksuista, mutta sittenhän täällä talossa on myös toinen esitys, eli hallituksen esitys 62, missä ammattikorkeakouluopiskelijat ja korkeakouluopiskelijat laitettaisiin erilaiseen asemaan, jos he tulevat ulkomailta. Eli ammattikorkeakouluopiskelijoitten täytyisi jatkossa olla kuusi vuotta Suomessa ennen kuin he saavat pysyvän oleskeluluvan, kun yliopisto-opiskelijoilla se on neljä vuotta. Elikkä siinä tulee tämmöistä kahden kierroksen väkeä.

Edustaja Peltokangas, hallintovaliokunnan puheenjohtaja, täällä sanoi, että he elävät perussuomalaisten unelmaa tällä hetkellä ulkomaalaislaissa. Haluaisin kysyä teidän mielipidettä: miten tämä vaikuttaa Suomen maakuvaan, [Puhemies koputtaa] ja onko tämä ehkä teidänkin unelma?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.36 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministeri Talvitiele vastauksesta.

Olen itse toiminut akateemisissa ympyröissä, ja onneksi itseeni ei ole koskaan tällaista maalittamista tai vihamielisyyttä kohdistunut, mutta tiedän paljon kollegoita ihan ulkopoliittikan tutkijoista lähtien, jotka ovat kohdanneet nimenomaan heidän tutkimusaiheestaan johtuen maalitusta, ja heitä on vähätelty. En siis kiistä sitä, etteikö yhteiskunnassa voisi käydä kriittistä keskustelua tieteellisestä tutkimuksesta, tutkimusaiheista, mutta siinä vaiheessa, kun ryhdytään uhkailemaan rahoituksen menettämisellä tai sillä, että tutkija on jonkinlainen aktivisti, kun hän on todennut näin, niin siinä minun mielestäni kyllä ylittyy se raja, mitä en toivoisi suomalaisessa yhteiskunnassa olevan. Siinä mielessä on hyvä, jos hallitus tässä osoittaa esimerkkiä ja että hallitus puolustaa, kuten täällä on todettu, yliopistojen autonomiaa mutta myös erilaisten tutkimuslaitoksien riippumattomuutta ja tätä kautta vahvistaa tutkijoiden asemaa ja oikeastaan tekee arvoa sille työlle, mitä ne tässä yhteiskunnassa ja maailmassa tekevät, eli tuottavat uutta tietoa, joka mahdollisesti hyödyttää [Puhemies koputtaa] meitä päätöksentekijöitäkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko. Korjaan, edustaja Väyrynen. [Jani Kokko: Mielelläni puhun! — Ville Väyrynen: Samasta kunnasta!]

15.38 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä palaisin tähän harrastamisen Suomen malliin. Kiitän perusopetukseen tehtävistä panostuksista. Kännykkäkiellosta on tullut erinomaista palautetta ja etenkin nimenomaan sellaisista kouluista, joissa on sitten menty vielä välitunnin aikaiseen kieltoon. Jos siitä ajatellaan tämmöistä tietynlaista kaarta sitten lapsen hyvinvointiin, niin seuraavana tulee tietenkin harrastamisen Suomen malli, matalan kynnyksen harrastaminen ja se, että kaikille saataisiin jollakin lailla päivään tätä integroitua.

Mitä olen kouluista kysellyt, niin jonkin verran palaute on siinä mielessä ristiriitaista, että osa sanoo, että siinä on ehkä vähän puoliraskasta byrokratiaa tiettyine raportointisineen ja paperitöineen, jotka jollakin lailla häiritsevät. Toisaalta tulee vähän vastakkaistakin mielipidettä. Mikä on ministerien näkemys tästä asiasta? Onko meillä jotain, mitä voi-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

daan tehdä, niin että me vielä kevennetään sitä byrokraattista puolta siinä vähän tämmöisessä hallituksen norminpurkumielessäkin, jotta me saataisiin se todella sujuvaksi malliksi? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

15.39 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Joo, oppimisen tuesta on tullut palautetta, että piti vähentää byrokratiaa ja raportointia, mutta se on lisääntynyt. — No, ministeri tuolla näyttää, että ei ole, mutta OAJ väittää, että on. En tiedä sitten, kumpi on oikeassa, mutta ministeri sitä ehkä selventää meille.

Varsinainen kysymys oli ministeri Poutalalle tästä liikuntapaikkarakentamisesta: Niin kuin on käynyt ilmi, niin tällä vaalikaudella hallitus on leikannut voimakkaasti liikuntapaikkarakentamista. On puhuttu jo, että lähes 50 prosenttia siitä on leikkaantunut, ja edelleen näyttää siltä, että lisää leikkauksia tulee. Miten tämä yhtälö nyt ratkaistaan tuolla kunnissa? Jäikö näille pienille kunnille vain joitakin murusia enää jaettavaksi, ja sammuuko meidän liikuntapaikkarakentaminen tulevaisuudessa? Miten me voisimme auttaa kuntia tässä vaikeassa tilanteessa ja samalla myös elvyttää työllisyyttä näillä alueilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.40 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan luoviin aloihin:

Hallitus, olette leikkaamassa viisi ja puoli miljoonaa, noin 25 prosenttia, Suomen elokuvasektin jakamasta rahoituksesta. Sen seurauksena arvioidaan kotimaisten tuotantojen määrän puolittuvan. Ilman kotimaisia ensi-iltoja taas useat kymmenet elokuvateatterit ovat vaarassa mennä konkurssiin. Ilman tuotantoja sadat ammattilaiset joutuvat jälleen työttömiksi, tässä työllisyystilanteessa. Ja näillä toimin heikennämme myös mahdollisuutta houkutella kansainvälisiä tuotantoja tänne, mikä nimenomaan on ollut sellainen kasvunäkymä.

Taiken määrärahat toisaalta pienenevät kolmatta vuotta peräkkäin. Tämä tämänkertainen leikkaus on viisi prosenttia.

Kaikki nämä yhdessä kertovat sitä surullista tarinaa, että luovien alojen kasvupotentiaalia ei todellakaan vieläkään hallituksessa ymmärretä, ja toivon tosiaan, että teette näihin vielä korjauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

15.41 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On varmasti tärkeää, että tieteellä ja tutkimuksella on autonomia ja ne saavat itse päättää siitä, mitä tutkivat, mutta yhtä lailla on myöskin vastuullista se, että jos yhteiskunta antaa satojatuhansia euroja tutkimukseen — tai siis miljoonia euroja tutkimukseen, esimerkiksi tässä, kun katsoin tätä listaa läpi, ulkomaalaisiin tutkimuksiin useita miljoonia heitettäisiin lähivuosina, minä voisi käyttää myöskin suomalaiseen kulttuuriin...

Mutta myöskin professorit ovat kritisineet muun muassa Helsingin Sanomissa ennen kaikkea sitä, että tutkimusrahoitusta ei ole käytetty esimerkiksi tekniikan tutkimiseen tai niiden alojen tutkimiseen, jotka tukisivat Suomen talouskasvua, mutta sen sijaan sitä on käytetty moneen muuhun, millä ei ole mitään tekemistä talouskasvun kanssa. Tässä tilanteessa on vähintäänkin kohtuullista, että voi kritisoida sitä, mihin tutkimusrahaa käy-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tetään ja onko sitä rajattomasti käytettävissä. Tietenkään poliitikon ei pidä pyrkiä ohjaamaan sitä, mitä tutkitaan ja mikä tarkalleen se aihe on, vaan ohjataan sitä yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Se on meidän tehtävä ja sen pitääkin olla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.42 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Palaan vielä terveisiin eiliseltä, kun vastaanotin 50 elokuva-alan ammattilaista täällä eduskunnassa, ja kiitos vielä kollegoille, jotka tulivat kuuntelemaan ja ovat myös nostaneet heidän terveisensä esille.

Luen muutaman otteen elokuva-alan ammattilaisten terveisistä:

”Se, kuka tarinoita kertoo ja kenen tarinoita kerrotaan, on olennaisen tärkeää. Tekijöiden ja aiheiden monimuotoisuus ei kuitenkaan ole vain arvo, vaan usein myös avain menestykseen. Esimerkiksi tästä käyvät vaikka Sundance-voittaja Tytöt tytöt tytöt, laajan kansainvälisen levityksen saanut Pahanhautoja sekä viime vuoden ja vuosikymmenten katsotuin kotimainen Myrskyluodon Maija. Kotimainen elokuva on tänä päivänä monimuotoista, korkeatasoista ja kansainvälisesti kiinnostavaa. Tämä ei ole syntynyt itsestään vaan määrätietoisen työn tuloksena, ja nyt tämä kehitys on valitettavasti vaarassa.”

Toinen kommentoi näin: ”Joskus on hävettävää olla suomalaisen elokuvan tekijä, kun budjetit ovat niin mitättömiä. Pohjoismaiden ja Viron budjetit ovat aivan eri luokkaa. Lisäpanostuksia on tehty viime vuosina. Jopa Ukraina on sodan keskellä lisännyt kulttuuripanostuksiaan. Miksi? Jotta olisi jotain, mitä vielä puolustaa.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt meillä alkaa loppua tähän varattu aika. Annan vielä loppupuheenvuorot ministereille, kolme minuuttia tai vähemmän. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

15.44 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies, ärade talman! Ensinnäkin akateemisista vapauksista, joskaan se ei kuulu ihan minun salkkuuni. Edustaja Koskela kertoi hyvin siitä, mistä on kysymys, miksi on oleellista, että me poliitikkoina kerromme strategiset tavoitteet, voidaan määritellä painopisteitä, mutta yksittäiset hankkeet valitaan akateemisen vapauden piirissä vertaisten tekemän arvioinnin pohjalta. On äärimmäisen tärkeää, että me ylläpidetään sitä traditiota ja sitä rakennetta Suomessa. Jos poliitikot lähtevät määrittelemään, mikä on hyvää tai huonoa tutkimusta, niin se on hyvin kalteva pinta, joka varmuudella vie taloudelliseen tehottomuuteen, siihen, että politiikka ohjaa sisältöä. Silloin ei synny niitä innovaatioita, silloin ei synny niitä uusia avauksia, silloin Suomi ei viisastu vaan tyhmistyy.

Oppimisen tuesta: Uudistus on lähtenyt liikkeelle. Aina uudistuksen alussa on tietenkin oppimista. Kaiken kaikkiaan se kuitenkin vähentää byrokratian määrää ja ohjaa varsin tehokkaasti nyt niitä resursseja sinne kouluun asti. Ensimmäistä kertaa määritellään, miten monesta tiettyä tukea tarvitsevasta oppilaasta yksi opettaja vastaa, on kiintiöidyt rahat ryhmäkohtaiseen tukeen ja niin edelleen.

S2- ja R2-opetus: Edustaja Laiho kysyi siitä, ja edustaja Hopsu taisi myöskin sivuta aihetta. Siihen panostetaan, ja on minun mielestäni tärkeää esimerkiksi huomata ne kriittiset kohdat, koska siirtyy siitä normaaliin opetukseen, onko meillä vääränlaisia kannustimia pitää nuoria S2-opetuksessa, vaikka hän pärjäisikin jo S1-opetuksessa, ja niin edelleen. Val-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

mistavaan opetukseenhan panostamme myöskin. Se on monelta osin tulevaisuudessa kaksivuotinen, mikä on hyvä asia.

Opetushallituksesta kysyttiin. Mehän nyt yhdistetään itse asiassa näitä opetusministeriön alaisia virastoja, 11:stä tulee viisi. Opetushallituksen osalta voi tietenkin sanoa yhtä lailla kuin monesta muustakin, että toimintaa voi tehostaa, toimintaa voi järkevöittää, mutta siinäkin pätee minun mielestäni se hyvä periaate, että opetusministeriössä tehdään budjettilinjaukset, poliittiset linjaukset ja Opetushallitus ohjaa opetusta. Sillä, että nämä ovat erilisiä, varmistetaan se, että politiikka ei sotkeudu opetuksen substanssiin, siihen sisältöön, poliitikot eivät lähde määräämään, mikä kirja on hyvä kirja, mikä on huono kirja, miten eri asioita kuvataan vaikka oppikirjoissa, miten historiasta kerrotaan ja niin edelleen. Pidän suomalaista järjestelmää hyvänä. Se ei ole valtavirtaa aina maailmassa, mutta se on nimenomaan meidän koulutusjärjestelmän vahvuus.

Yo-kokeet: Näin ei saisi käydä, ja vaikka vahinkoja käy, olisi tietenkin oleellista, että tiedetään myöskin yksiselitteisesti, miten pitää toimia niissä tilanteissa. Siinä määrin voi kyllä sanoa, että tilannetta ei hoidettu optimaalisesti, ja tästä voidaan paljon toivottavasti oppia. [Puhemies koputtaa]

Ammattikoulutuksen kunnioitus on äärimmäisen tärkeä asia. Me yritetään myöskin rahoitusmallilla nyt ohjata, tuoda rahoitusmallin kautta [Puhemies koputtaa] sellaisia kannusteita, jotka myöskin auttaisivat tähän. Parannetaan dialogia yrityselämän kanssa, millä voidaan myöskin varmistaa, että osaaminen on oikealla tasolla [Puhemies koputtaa] ja että työpaikka löytyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

15.48 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkyinen kysyi tästä t&k-rahoituksen kokonaisuudesta: Meillä on todellakin se tilanne, että yritykset ovat hyvin investoineet tutkimukseen ja kehitykseen. Vuonna 22 yritysten investoinnit olivat reilu kaksi prosenttia ja reilu viisi ja puoli miljardia, ja vuonna 24 ne olivat Tilastokeskuksen mukaan 2,12 prosenttiyksikköä bkt:stä, joka tarkoittaa siis euroissa lähemmäs kuutta miljardia, eli ne ovat nousseet useamman sata miljoonaa euroa.

Tästä, että rahoituslakia tullaan päivittämään päivitysvuoden mukaan — kun aikaisemmin siellä olivat nämä päivitykset vain eduskuntavaalien jälkeen — olen informoinut jo ennen budjettiriihtä ja budjettiriihen yhteydessäkin parlamentaarisen tki-seurantayhmän puheenjohtajaa, edustaja Vuornosta ja pyytänyt, että hän pitää kaikki eduskuntaryhmät mukana. Uskon, että parlamentaarinen työryhmä tulee myöskin tätä rahoituslakia syksyn aikaan käsittelemään. Kun on kyse suhteellisesta osuudesta bkt:hen, eli neljä prosenttia bkt:stä on se meidän tavoite, niin silloin on hyvä päivittää myöskin julkisen puolen panostuksia suhteessa bkt:hen.

Edustaja Koskela nosti täällä ansioituneesti tätä tieteen vapautta ja yliopistojen autonomiaa ja niitä, mutta kysyitte myös aikaisemmassa setissä korkeakoulujen rahoituksesta: On totta, että ensi vuodelle kohdistuu yli 80 miljoonan euron leikkaus. Sitten indeksit kun ovat voimassa, ne ovat OKM:n virka-arvion mukaan 82 miljoonaa euroa tämän vuoden rahoitukseen, ja sitten sitä korkeakoulujen rahoitusta hieman nostaa se, että me pystytään tekemään sinne pysyvä rahoitus sieltä tki-rahoista, eli ensi vuodelle se on 30 miljoonaa euroa ja seuraavalle vuodelle 59 miljoonaa euroa, ja se on sitä pysyvää rahoitusta. Muuten oltaisiin plus miinus nollassa.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Edustaja Eloranta kysyi akateemisesta ja tieteen vapaudesta: Vastasin siihen aiemmassa puheenvuorossa, mutta toistan sen, että on tärkeää, että tästä asiasta käydään keskustelua. Tätä keskustelua on tosiaan käyty ja tullaan käymään osana tätä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyötä. Muun muassa Suomalaisen Tiedeakatemian johtoa tapasin muutama viikko sitten, ja tämä oli yksi semmoinen asia, että mitä me voimme tehdä ja miten me voimme tukea. On myös tärkeätä, että tarvitaan julkista keskustelua. Se ei koske pelkästään tutkijoita, vaan se koskee mahdollisesti virkahenkilökuntaa ja sitten myöskin poliittisia päättäjiä jossain tilanteessa.

Edustaja Kettusella oli ”lue yksi kirja kuukaudessa”. Se on todella hyvä neuvo. Olen yrittänyt sitä myöskin itse noudattaa, ja lämmöllä totean, että huomaa kyllä edustaja Kettusen sivistyneen viimeisen vuoden aikana, [Naurua] ja tämä tosiaan sivistää. Sanotaan, että ihminen puhuu siitä, mistä tietää, mutta hän oppii silloin, kun hän lukee tai kuuntelee, ja siinä mielessä on aina ilo, jos ihmisellä ja edustajakollegalla on iloa ja halua oppia uusia asioita.

Edustaja Haatainen sivistysvaliokunnan puheenjohtajana toi todella tärkeän luovien alojen asian: Me olemme nyt perustaneet luovien alojen neuvottelukunnan, joka ei ole vain tälle hallituskaudelle, vaan se on koko vuosikymmenen loppuun, ja siinä on laaja edustus luovien alojen toimijoista. Sinne tehtiin tässä kevään aikana strategiaa, jossa puhutaan muun muassa maakuvatyöstä, sääntelystä, ekosysteemisestä yhteistyöstä ja osaamisesta, ja siellä itse asiassa linjattiin myös tämä suoratoistopalveluiden maksuvelvoite, josta nyt pysytettiin budjettiriihessä päätös tekemään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, olkaa hyvä.

15.52 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa puhemies! Kiitos jälleen hyvistä kysymyksistä.

Edustaja Ollikainen nosti tämän drop out -ilmiön siinä 12—14-vuotiaiden kohdalla, ja tämä on minun mielestäni yksi suurimmista haasteista meidän liikkumattomuuden osalla. Haluan nostaa Espoon mallin, missä on muun muassa tämmöinen tapa, että jos seura järjestää yläkouluikäisille nuorille tämmöistä niin sanottua höntsäharrastusta, eli matalan kynnyksen harrastusta, niin heillä on mahdollisuus saada isompaa seuratukea, ja tällä tavalla kannustetaan seuroja. Harrastamisen Suomen mallin ja seurojen integroiminen paremmin yhteen toisi myös apua todennäköisesti siihen, että me saataisiin semmoista väliä siinä paikattua.

Sitten Olympiakomitea ja lajiliitot ovat käynnistäneet tämmöisen Lasten urheilun uusi suunta -prosessin, missä nimenomaan tutkitaan kilpailujärjestelmiä, kustannuksia ja monilajisuuden mahdollistamista, mikä olisi iso asia, ettei liian nuorena jäädä junnaamaan vain yhteen lajiin.

Edustaja Wallinheimo puhui tästä riittävästi liikkuvien määrästä, mikä on aika pieni, ja totta kai tavoitellaan sen suurentumista. Ehkä haluaisin nostaa ihan lyhyesti muutaman positiivisen asian. Koululaisten Move-mittauksissa esimerkiksi vuodesta 22 vuoteen 24 oikeastaan kaikessa nähdään pientä kehitystä, ja tämä on positiivinen asia. Samoin varusmiespalvelukseen astuneiden Cooperin testin tuloksissa on pientä nousua parempaan suuntaan. Näissä molemmissa me ollaan menty väärään suuntaan niin kauan kuin muistetaan, mutta nyt on toivottavasti saavutettu se pohja ja päästään sieltä pikkuhiljaa ponnistamaan ylöspäin.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Edustaja Väyrynen kysyi pohjoismaisesta yhteistyöstä tapahtumien osalta, ja tämä on minun mielestäni erittäin hyvä ja mielenkiintoinen asia, mitä kannattaa selvittää enemmän. Muun muassa koripallon Euroopan mestaruuskilpailuthan järjestettiin neljässä eri maassa, myös tulevat Euroopan mestaruuskilpailut seuraavalla kerralla järjestetään neljässä eri maassa, ja tässä ehdottomasti pohjoismainen yhteistyö voisi olla valttia. Siinä tulisi myös huomioida esimerkiksi ekologisuus, ei tarvitsisi matkustaa niin pitkiä matkoja kuin ehkä Euroopan toiselta puolelta toiselle puolelle, ja sitten tietenkin yhteishakemukset voisivat tuoda jonkunlaisia, esimerkiksi taloudellisia hyötyjä tähän asiaan.

Väyrynen nosti myös raskaan byrokratian tämän harrastamisen Suomen mallin kohdalla. Täytyy sanoa, että tästä en ole itse kuullut palautetta, eli pitää vähän kysellä, onko tämmöistä haastetta.

Sitten Ovaska nosti vielä kerran tuon liikuntapaikkarakentamisen ja kysyi, jääkö pienille kunnille vain murusia liikuntapaikkarakentamisesta. Minä oikeastaan sanoisin, että tällä hetkellä itse asiassa pienet kunnat ja pienet hankkeet ovat ehkä jopa etulyöntiasemassa. Tällä hetkellä rakennustilanne on niin vaikea, että ehkä ne isot hankkeet eivät lähde tällä hetkellä liikkeelle, joten niihin ei voi myöntää rahaa, ja ehkä me myönnetään enemmän nimenomaan näihin pieniin hankkeisiin. Mutta on hyvä ymmärtää, että pitää myös hakea, että voi saada. Eli tämä on ehkä myös viesti pieniin kuntiin, että jos siellä mitä tahansa rakennushankkeita liikuntaan on lähdössä, hakekaa rohkeasti, niin pyritään auttamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Meillä onkin nyt aikaa vielä muutamalle puheenvuorolle, joten jatkamme listaa. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

15.55 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jätän kysymyksen esittämättä, koska ministerit vastailivat erinomaisella tavalla kysymyksiin.

Itse haluan nostaa kiitoksen peruskoulupanostuksista, siitä, että perusopetukseen lisätään nyt 200 miljoonaa euroa. Se on aivan valtavasti. Se on kannanotto, se on osoitus siitä, mihin halutaan panostaa. Lukeminen, kirjoittaminen, laskeminen ovat sellaisia perustaitoja, joihin jokaisen on helppo rakentaa elämäänsä, omaa opiskelijapolkuaan ja sitä kautta työelämää — suuri kiitos aktiivisesta toiminnasta siinä.

Toinen mielenkiintoinen esimerkki siitä, kun puhutaan rahasta, toinen vastapaino, mikä täälläkin on noussut, on se merkitys, mikä on pienillä teoilla. Kännykkäkielto on kyllä tässä sellainen esimerkki, että kaiken hyvän ei tarvitse maksaa, vaan välillä voidaan aivan maalaisjärjellä edistää sitä oppilaiden perusarkea kouluissa, ja se on kyllä ollut rohkea veto ministereiltä ja hallitukselta tässä asiassa. Suuri kiitos, koska tulokset ovat nyt jo erinomaiset. Se, että lapset voivat paremmin koulussa, keskustelevat keskenään, nauravat, liikkuvat, on kaikki hyvää tulevaisuustyötä — kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.56 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nostan tässä vielä keskusteluun kysymyksen, johonka ei tuossa opetusministerin vastauksessa mielestäni saatu vastausta tai kannanottoa. Se liittyy näihin toisen asteen opiskelijoiden lukuvuosimaksuihin. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin Suomesta on siis tulossa ensimmäinen ja ainoa maa Euroopassa, jossa asetetaan lukukausimaksut toiselle asteelle opiske-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

lijoille, jotka opiskelevat omalla kansalliskielellä, tässä tapauksessa suomella. Tällä on iso merkitys myös ammatillisessa opiskelussa mutta erityisesti siellä pienissä lukioissa ympäri maakuntia. Kyllä tämä toteutuessaan tulee todennäköisesti harventamaan meidän lukioverkkoa. Ja se ei rajoitu pelkästään lukioihin, vaan niin kuin hyvin tiedetään, perusopetuksessa ja lukio-opetuksessa on yhteisiä opettajia, ja tällä tulee olemaan sitä kautta heijastuksia myöskin perusopetuksen puolelle. Pyytäisin vielä ministeriltä tähän kommenttia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Haluaako ministeri saman tien kommentoida tätä esitettyä kysymystä? — Olkaa hyvä.

15.58 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On totta, että tulee lukukausimaksut. Se tarkoittaa, että valtio ei maksa näiden opiskelua. Samaan aikaan on ehkä syytä huomata, että Suomessa on aika poikkeuksellinen toinen aste. En tiedä, onko muita eurooppalaisia maita — ei ainakaan kovin montaa — joissa se olisi kokonaan maksuton, eli siihen perspektiiviin tämä ehkä kannattaa myös asettaa.

Ymmärrän hyvin tukalan tilanteen kunnissa, joissa on hyvin vähän oppilaita lukioissa, ja ymmärrän, että on tarve ylläpitää sitä lukiota. Siihen tulee pyrkiä löytämään joitain vastauksia, ja meillä on tätä demografista muutosta käsittelevä työryhmä, jossa myöskin pohdimme tätä asiaa. Mutta ehkä ei kuitenkaan ole pitkällä tähtäimellä kestävä ratkaisu se, että opiskelijoita tulee sitten suuressa määrin ulkomailta näihin lukioihin, että ne sitä kautta pidetään voimassa. Mutta yhtä kaikki oppilaita voi tulla, [Puhemies koputtaa] sitä ei millään tavalla estetä. Valtion rahoitus nyt vain sitten tältä osin häipyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja tämän keskustelun viimeinen puheenvuoro, sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

15.59 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministereitä siitä, että olette olleet täällä koko keskustelun ajan ja vastanneet ansiokkaasti kysymyksiin.

Vielä jäi auki monia asioita, joita haluamme varmasti vielä valiokunnassa käydä läpi. Olen iloinen siitä keskustelusta, mitä täällä on käyty hyvin laajasti perusopetuksesta aina tieteen vapauteen saakka. Nämä ovat niitä perusfundamentteja, joista meidän pitää pitää kiinni, jotta meidän sivistystaso yhteiskunnassa säilyy ja jatkuu ja kehittyy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten, arvoisat edustajat, istunto jatkuu sillä tavalla, että meillä on kaksi uutta ministeriä täällä eli ministerit Marttinen ja Puisto. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro. — Ja kun ministeri Puisto on puhunut, niin sen jälkeen aloitetaan sitten debatti.

16.00 Työministeri Matias Marttinen (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies! Me käsittelemme tätä valtion talousarviota vaikeassa taloustilanteessa. Suhdannetilanne Suomessa on jatkunut vaikeana. Talouden epävarmuuteen ovat vaikuttaneet voimakkaasti muun muassa Ukrainan sodan jatkuminen ja kauppasodan uhka. Kuitenkin positiivisia signaaleita on jo nähtävissä. Teollisuuden näkymät ovat vahvistuneet odotuksia paremmin, ja viime aikoina on kuultu uutisia tilauskirjojen täyttymisestä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Eilen saimme hienon uutisen Turun telakalta, jossa uuden risteilijän tilauksen lisäksi solmittu pitkä aiesopimus on alalla historiallinen ja tuo vahvaa näkymää tulevaisuuteen. Nämä työllisyysvaikutukset ovat erittäin mittavat. Samaan aikaan kotitalouksien ostovoima vahvistuu, vaikka huoli tulevaisuudesta myös jarruttaa kulutuksen liikkeelle lähtemistä. Tuoreesta pk-yritysbarometrista kuitenkin ilmenee, että pienten ja keski suurten yritysten suhdannenäkymät ovat kohentuneet viime kevääseen verrattuna. Odotukset ovat nousseet ylimmilleen sitten Venäjän hyökkäyssodan alun, kevättalvelta 2022.

Työllisyyden kehityksen suunta ei tästä huolimatta ole ollut toivottu. Sitä ei käy kiistämisen. Luvut ovat tällä hetkellä hyvin synkät. Kuitenkin taloudessa on valoisia merkkejä. Näitä kasvunäkymiä täytyy saada vahvistettua Suomessa. Vaikea talous- ja työllisyystilanne vain korostaa hallituksen uudistusten tarpeellisuutta. Siksi toteutamme sellaisia rakenteellisia uudistuksia, jotka tukevat kestävä ja pitkäjänteistä kasvua, muun muassa uudistuksilla työmarkkinoille, verotukseen ja investointien luvitukseen, helpottamalla yritysten rahoituksen saantia sekä purkamalla sääntelyä yrittäjyyden tieltä.

Tässä budjettiehdotuksessa hallitus toimeenpanee niitä kasvutoimia, joista päätimme kevään puoliväliriihessä. Konkreettisenä esimerkkinä ovat mittavat veronkevennykset, joilla tuetaan työtä tekevien suomalaisten ostovoimaa. Yhteisöverotuksen keventämisellä luodaan tilaa yrityksille investoida ja työllistää lisää. Samalla viestimme kansainvälisesti: tervetuloa investoimaan Suomeen. Hallitus on myös vahvasti sitoutunut tutkimukseen ja kehitykseen panostamiseen, investointien ja Suomen tarvitsemien osaajien houkutteluun.

Tiedämme hyvin, että työtä ei synny ilman yrittäjiä. Siksi uudistamme työmarkkinoita historiallisella tavalla ja painotamme uudistuksia pieniin ja keski suuriin yrityksiin. Esittelen syksyllä eduskunnalle esitykset, joilla madalletaan työllistämisen kynnystä ja lisätään yritysten rekrytointirohkeutta. Valmistelussa on myös hankintalaki, joka on merkittävä uudistus vapaan kilpailun ja pk-yritysten puolesta. Valmistelemme työ- ja elinkeinoministeriössä myös erillistä uutta kasvupakettia, jonka tavoitteena on vivuttaa liikkeelle investointeja joka puolella Suomea.

Globalille suhdannetilanteelle emme voi kukaan tässä salissa mitään, mutta kaikki se, mitä voidaan tehdä kotimaassa, tehdään, ja on jo paljon tehtykin. Olen halunnut tarttua budjetissa erityisesti nuorten työttömyyden torjuntaan. On sekä inhimillisesti että yhteiskuntamme kannalta tärkeää, että nuorten työttömyysjaksot saadaan katkaistua. Siksi hallitus on päättänyt kohdentaa 30 miljoonaa euroa nuorten työllistymisaseteliin, joka tuo useammalle tuhannelle nuorelle mahdollisuuden päästä kiinni työelämään, monelle ehkä sen ensimmäisen mahdollisuuden. Tulen esittelemään setelin yksityiskohdat lähiaikoina, ja tavoitteeni on saada uusi työkalu käyttöön heti alkuvuonna.

Kehitämme myös työllisyyspalveluja. Esimerkiksi kevennämme palveluprosessin kaavamaisuutta, jotta jatkossa työnhakijat saisivat yksilöllisempää ja heille sopivinta palvelua. Laajennamme myös tulorekisterin käyttöä vaikuttavimpien palveluiden takaamiseksi. Lisäksi parannamme pienyrittäjien asemaa monin keinoin, muun muassa parantamalla pienten yritysten rahoituksen saantia ja selvittämällä myös Viron yrittäjätilimallia.

Lopuksi, hyvät kollegat, totean sen, että Suomi ei voivottelemalla ja synkistelyllä tästä suosta nouse. Me pärjäämme, kun uskallamme viedä uudistukset maaliin ja teemme toimia, joilla on kasvua tukevia vaikutuksia. Tulen sanomaan suomalaisiin kotitalouksiin jälleen kerran tänään sen, että me nousemme tämän vaikean ajan läpi, me pääsemme tästä läpi. Tämä vaatii meiltä kuitenkin sisua, tarmoa, rohkeutta ja ennen kaikkea yhteistyökykyä.

— Kiitos.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.05 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Kansainvälisen talouden tilanteeseen vaikuttaa voimakkaasti geopolitiikka ja kauppapolitiikka. Erityisesti kauppapolitiikan näkymiin vaikuttaa Yhdysvaltojen toteuttama tavara-kauppaan kohdistuva tullipolitiikka. Yhdysvaltain tuonnista Euroopan unionista palveluiden osuus on noin neljännes. Näin ollen tullit koskettavat lähtökohtaisesti suoraan kolmea neljänneistä EU:sta suuntautuvaa tuontia Yhdysvaltoihin. Suomen tavarakaupan osuus viennistä Yhdysvaltoihin oli 2024 noin 60 prosenttia. EU:lle asetettu 15 prosentin tullitaso on varsin haastava suomalaiselle vientiteollisuudelle.

Euroalueella kasvu on hidasta mutta vahvistumassa. EKP:n korkojen laskut ja reaali-tilojen kasvu tukevat ostovoimaa, joskin talous- ja kauppapoliittinen epävarmuus painavat myös muualla Euroopan talousnäkymiä. Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta signaaleja myönteisestä talouskehityksestä on näkyvissä. Korkotason lasku ja reaali-liansoiden nousu lisäävät kulutusta. Inflaatio on hidastunut selvästi. Pk-yritysten suhdan-neodotukset ovat nousseet Suomessa syksyn 25 tilanteessa viime kevääseen nähden ja edellisvuoteen verrattuna, mutta epävarmuus vähentää edelleen investointeja. Edellytyk-siä kotimaiselle kasvulle on olemassa, mutta geopolitiittinen tilanne langettaa vielä varjoa.

Budjetista: Hallitus pitää kiinni parlamentaarisesti sovitusta tavoitteesta nostaa valtion t&k-rahoituksen määrää 1,2 prosenttiin suhteessa bkt:hen vuoteen 2030 mennessä. Osana uusien sopeutustoimien kokonaisuutta lakia valtion tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoituksesta päivitetään siten, että laissa huomioidaan valtiovarainministeriön uusin talousen-nuste. Valtiovarainministeriön uusimman ennusteen mukaan laskettuna valtion t&k-rahoi-tuksen määrän tulisi olla noin 4,1 miljardia vuonna 2030, kun aikaisemman ennusteen mu-kaan määrä oli 4,3 miljardia euroa.

Hallitus esittää, että valtion talousarvion mukainen t&k-rahoitus on vuonna 26 yhteensä noin 3,2 miljardia euroa. Tämä tarkoittaa noin 255 miljoonan euron kasvua verrattuna vuo-delle 25 budjetoituun kokonaissummaan. Valtion t&k-rahoituksen arvioidaan olevan noin 1,1 prosenttia suhteessa bkt:hen. Suoran t&k-rahoituksen lisäksi Suomessa kannustetaan t&k-toimintaan myös verotuksen kautta. Vuosina 21—27 on voimassa tutkimusyhteistyön ylimääräinen verovähennys.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukemisen momentille 32.20.40 ehdotetaan vuoden 26 talousarviossa t&k-valtuutta yhteensä noin 606 miljoonaa euroa ja määrärahaa noin 448 miljoonaa euroa. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan lainoihin, momentti 32.20.83, ehdotetaan valtuutta yhteensä noin 157 miljoonaa euroa ja määrärahaa noin 148 miljoonaa euroa. Elinvoimakkeuksille ehdotetaan 8 miljoonan euron valtuutta kolmivuotisen kokeilun aloittamiseen. Kokeilulla pyritään lisäämään pienten ja keski suurten yritysten tutkimus- ja kehitystoimintaa.

Euroopan avaruusjärjestö ESan vapaaehtoisten ohjelmamaksujen valtuutta lisätään noin 7 miljoonalla eurolla.

Business Finlandista: av-tuotantokannustin säilyisi. Siihen on varattu 10 miljoonaa eu-roa.

Laivanrakennuksen innovaatiotukeen, momentti 32.20.46, ehdotetaan noin 21 miljoonaa euroa määrärahaa. Avustusmuotoisen rahoituksen tavoitteena on saada aikaan inno-vaatioita, jotka ovat alalla uusia tai nykyistä huipputasoa parempia.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:lle ehdotetaan yleisavustusta noin 125 miljoonaa euroa käytettäväksi strategiseen, muuhun kuin liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaan, toimintaan. Lisäksi VTT:lle ehdotetaan noin 68 miljoonan euron suuruinen erityisavustus, momentti 32.01.41, kvanttietokoneen hankintaan ja skaalaamiseen, Kvanttinova-Micronova-pilotointiympäristöön, puhtaan energian pilotti-infrastruktuuriin sekä kyberturvallisuuden edistämiseen.

Korkeakouluille, valtion tutkimus- ja asiantuntijalaitoksille ja hyvinvointialueille kohdistettava EU-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus, 55 miljoonaa euroa, vahvistaa suomalaisten tutkimusorganisaatioiden mahdollisuuksia osallistua EU:n t&k&i-ohjelmiin ja sitä kautta integroitua tiiviimmin eurooppalaisiin t&k&i-verkostoihin.

Hallitus antoi kesäkuun alussa eduskunnalle esityksen Finnvera-konsernia koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Tarkoituksena on kumota nykyiset lait ja saada voimaan uusi laki valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä vuoden alussa — ja tämän esittelin kaksi viikkoa sitten tästä samasta paikasta.

Yritysten erityisrahoitukseen ehdotetaan määrärahaa yhteensä 88,4 miljoonaa euroa ja valtuutta 100 miljoonaa euroa Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle Kasvu-suorasijoitusohjelman mukaisiin sitoumuksiin.

Lisäksi hallitus valmistelee budjettiriihessä sovitusti uuden kasvu- ja työllisyystoimien kokonaisuutta täydentävän talousarvioehdotuksen vauhdittamaan kasvun edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Tässä keskeisimpiä huomioita tulevan vuoden talousarviosta omalta tontiltani. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. Käytämme tämän kaksi tuntia debattiin, jos intoa riittää, [Lauri Lyly: Kyllä!] ja sen jälkeen sitten lähdetään puhujalistaan. — Ja ensimmäisen puheenvuoron käyttää valio-kunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen, ja seuraavan sitten varapuheenjohtaja Lyly.

16.11 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ministeri Martinen kävi kyllä varsin hyvällä tavalla läpi sitä, mitä juuri nyt kannattaa tehdä. Tämä nuorten työllistämisseteli on erittäin hyvä kohdennettu toimenpide juuri tähän nuorten vaikeaan tilanteeseen, ja myöskin se toimenpide, että työttömyysturvalla voi opiskella enemmän, mitä muun muassa Akava on pitkään ajanut, on myöskin erittäin tärkeä.

Ja kuten sanoitte, tärkeää on myös se, että ne työmarkkinauudistukset, jotka vielä ovat kesken, tullaan viemään loppuun ripeästi, koska sille geopoliittiselle tilanteelle me emme mitään voi ja kuluttajan luottamuskin aikaa myöten palautuu, mutta se, mitä voimme tehdä, on pistää omaa pesää kuntoon. Nyt on sen aika, ja on erittäin hyvä, että nyt tämän syksyn aikana ne asiat etenevät.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten varapuheenjohtaja Lyly.

16.12 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suunta on ollut väärä. Aktivointitoimet ovat tosi pieniä tällä hetkellä, ja hallitus on leikannut työttömyyden hoidosta viime vuonna jo tässä siirron yhteydessä 100 miljoonaa, poisti palkkatuetun työn, 37 miljoonaa, ja kotouttamisesta. Eli mahdollisuuksia tehdä asioita on poistettu, ja

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

nyt tässä mainostetaan kovalla kädellä, että on 30 miljoonaa laitettu kohdennetusti nuorille. Se on hyvä asia, mutta täältä on ensin otettu paljon pois, ja sitten palautetaan 30 miljoonaa, joka on palkkatuetta työtä käytännössä.

Kysymys kuuluu: Miten nämä mittaluokat aina katoavat, kun meillä koko ajan työttömyys on noussut yli 300 000:n ja jokaista avointa työpaikkaa kohti on kymmenen työtöntä työnhakijaa, ja meidän mittaluokka näillä... Nämä ovat niin kuin laastareita, joilla paikaan pieniä osia, ja meidän pitäisi tehdä vähän isompia toimenpiteitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

16.13 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Marttinen, te tuossa esittelypuheessa sanoitte, että haluatte viestittää suomalaisiin koteihin, että me pääsemme tästä yli ja sisulla tästäkin selvitään.

Nyt näyttää kyllä siltä, että sitä sisua vaaditaan jälleen työttömiltä ja pienituloisilta. Tämän hallituksen tulostaululla on ennätystyöttömyys, ennätyskonkurssit ja ennätyksellisen huono luottamus omaan tulevaisuuteen. Se, että luottamusta yritettäisiin rakentaa, ei suinkaan ole näyttänyt olevan hallituksen toimintakirjassa ja pelikirjassa tällä hetkellä. Hallitusohjelmaneuvoittelussa ilmeisestikin oli sovittu, että sunnuntai- ja pyhälsiin ei puututa, mutta nyt budjettiriihen jälkeen me kuulimme myös tällaisen avauksen, että mahdollisesti näitäkin tulee, ohi hallitusohjelman. Kuinka siis suomalainen työtön tai pienituloinen voi luottaa siihen, että hallitus oikeasti pysyy omassa pelikirjassaan, kun näitä eriskummallisia avauksia tulee kaiken aikaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

16.15 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Marttinen, teillä on kyllä iso tehtävä edessänne, ja toivon todellakin onnea tämän tehtävän hoitamiseen. Se olitte juuri te, joka lupasitte nämä satatuhatta uutta työpaikkaa, ja taisi olla niin, että tämän vuoden aikana piti jo 60 000 niistä tulla. Tällä hetkellä tuo saldo näyttää siltä, että hallituskauden alusta niitä työpaikkoja on menetetty 71 000 kappaletta. Työtä siis riittää teidän aikananne tässä vielä.

Mutta erittäin tyytyväinen olen siihen, että olette huomannut erityisesti tämän nuorisotyöttömyyden, ja erityisen onnellinen olenkin siitä, että tähän puututaan. Hieman tietysti huolestuttaa se, että näitä nuoria työttömiä on tällä hetkellä noin 36 000—37 000, ja 30 miljoonaa euroa sinne tarkoittaa noin 800 euroa per työtön nuori. Minkälaisia viitteitä osaatte tässä vaiheessa kertoa siitä, kuinka moneksi kuukaudeksi nämä nuoret mahdollisesti tällaisen setelin avulla työllistyvät?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.16 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen työllistämisen toimet, eli helpommat potkut työntekijälle, heikommat tuet työttömille ja heikentyneet koulutusmahdollisuudet työllistymisen parantamiseksi, ovat osoittautuneet varsinaiseksi myrkkykeitoksi Suomelle ja suomalaisten työllisyydelle. Tällä hetkellä niitä avoimia työpaikkoja ei vaan ole. Talous, usko huomiseen ja suomalaisten toiveikkuus ovat hallituksen toimien myötä alamaissa.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Arvoisa työministeri: Olisiko nyt aika työllisyyden korjaussarjalle? Aloitetaan vaikka työttömien paremmalla kouluttautumisella, ja otetaan käyttöön SDP:n mallin mukainen aikuiskoulutustuki sekä samoin tuki pienimpiä työtunteja tekeville eli ansiopäivärahan suojaosan palauttaminen SDP:n mallin mukaisesti.

Ja vahvistatko, arvoisa työministeri, sen, että ette ole tuomassa lisäleikkauksia työntekijöille, eli ette ole leikkaamassa sunnuntai-, arkipyhä- ja ylityökorvauksia työntekijöiltä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

16.17 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vanha viisaus on, että tosiasioitten tunnustaminen on viisauden alku, ja kyllä nyt se tosiasia, mikä pitäisi tunnustaa, on se, että tämä hallitus on epäonnistunut työllisyyden hoidossa. Meillä on yli 310 000 työtöntä tällä hetkellä. Käytännössä joka päivä hallituksen aikana on tullut sata työtöntä lisää. Sitten kun tämä asia on tunnustettu ja hallituskin on tämän omaksumut, niin voitaisiin mielellään ryhtyä myös toimenpiteisiin sen eteen, että nämä ihmiset, jotka niitä töitä haluavat, saisivat töitä.

Käyn aika paljon yritysvierailuilla, ja sieltä tulee kyllä hyvin yksiselitteinen viesti, itse asiassa alasta riippumatta. Viesti on se, että pelastakaa rakennusala, koska rakennusala heijastelee myös kaikkeen muuhun yritystoimintaan. Se auttaa myös koko Suomea: kun me halutaan kasvua, niin sen kasvunhan pitää tulla koko Suomesta, ja rakennusala on nimenomaan koko Suomen ala.

Meillä on tähän paketti keskustassa. Siellä ovat muun muassa kotitalousvähennys, ensiasunnon ostajan veroetu ja valtiontakauksellisia lainoja, jotta yritykset pääsevät investoimaan.

Arvoisat ministerit, voisitteko tarttua näihin esityksiin, jotta me saataisiin ihmisille töitä ja yritykset toimimaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra.

16.18 Fatim Diarra vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sinänsä hallituksen esittämä palveluprosessin keventäminen on ihan hyvä asia ja tuntuu ihan järkevältä, mutta herää vain huoli siitä, että siinä ei ole tarpeeksi resursseja mukana, mikä johtaa siihen, että ei voida rakentaa yksittäiselle työttömälle henkilölle järkevää polkua takaisin työelämään.

Eli periaatteessa hyvä, mutta taas, kuten niin usein tämän hallituksen kanssa, tehdään jokin kivaa mutta raha ei seuraa mukana, joten homma jää vähän suutariksi. Tässä jään kovasti kaipaamaan lisätietoa siitä, miten tämä yhtälö tulee toimimaan. Mikäli me halutaan, että saadaan tosiaan satatuhatta uutta työllistä, niin silloin, totta kai, tarvitaan talouskasvua mutta siihen päälle myös sellaisia toimenpiteitä, joilla ihmiset aidosti pystyvät pääsemään siihen työhön kiinni. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

16.19 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä työttömyystilanne on todella erittäin huolestuttava, ja tuntuu kyllä hurjalta, että siitä huolimatta työttö-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

miltä on leikattu ja työntekijöiden oikeuksia on heikennetty huomattavasti tämän hallituskauden aikana.

Itse istuin täällä äsken viimeiset kaksi tuntia myös OKM:n budjettikäsittelyssä. Ja nyt kun kuuntelin sitten näitä teidän ministeriön esityksiä, niin minulla herää kysymys siitä, millä tavalla tätä siiloutumista pyritään estämään eri hallinnonalojen välillä. Esimerkiksi tämä nuorten työllistymisaseteli on sinänsä minusta ihan hyvä asia. Samaan aikaan sitten nuorisotyön määrärahoja vähennetään OKM:n puolelta. Kun tässä ovat kuitenkin samat ihmiset kohteena, niin mikä tämä kokonaisuus tulee olemaan? Sitten toisaalta tutkimustoimintaan lisätään jonkun verran rahaa. Vaikka yliopistojen rahoitus sinänsä kokonaisuudessaan kapenee, niin sinne tutkimustoimintaan ollaan lisäämässä. Mutta sitten kun katsoo TEMin alaa, niin rahoitus laskee, koska tätä kasvuennustetta lasketaan alaspäin. Tämä tuntuu myös hieman ristiriitaiselta.

Sitten kysyisin vielä lopuksi: nytten kun on kovalla tahdilla tuotu tämän kauden aikana työntekijöihin kohdistuvia heikennyksiä, niin millä tavalla tätä tullaan kompensoimaan vai tullaanko mitenkään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

16.20 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Tämä tuli niin yllättäen. [Puhemies: Sellaista sattuu!] Luin tässä juuri artikkelia, mikä alkaa näin: ”Musiikilla on useita ominaisuuksia, jotka tekevät hyvää aivoterveydelle ja älylliselle suorituskyvylle.”

Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille esittelystä. Täytyy kyllä hallitukselle antaa kiitosta, kun siihen on aihetta. Vaikka hallitus muutoin on avuton näissä talouskasvun edellytyksien vahvistamisissa, niin tutkimukseen ja tuotekehitykseen hallitus on sentään satsannut, pääosin viime kauden parlamentaarisen tki-sovun mukaisesti — kiitoksia siitä.

Mutta sitten näihin ikävämpiin asioihin. Hallitus lupasi mahtipontisesti Suomeen sata-tuhatta uutta työpaikkaa. No, me kaikki tiedämme nyt sen, että sen sijaan työttömiä on tullut ainakin se 60 000 lisää. Kysyisin pienten ja keski suurten yritysten puolesta — vaikka veropolitiikka ei teille, arvon ministerit, niinkään kuulu — että missä te olette olleet, kun hallitus on tehnyt pk-yritysten kannalta useita haitallisia veroratkaisuja näille pienille ja keski suurille yrityksille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

16.21 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa oli vuoden työttömänä olleita henkilöitä elokuun lopussa lähes 130 000. Siitä ei ole enää kovin pitkä matka siihen, että lähestymme 90-luvun laman korkeimpia lukemia.

Pitkäaikaistyöttömyydellä tiedetään olevan pitkäkestoisia vaikutuksia työttömien hyvinvointiin ja terveyteen. Pitkäaikaistyöttömyys lisää muun muassa toivottomuutta, yksinäisyyttä ja sairastavuutta, muista sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksista puhumatta-kaan.

Työttömyyden pitkittymistä tulisikin nyt kaikin tavoin pyrkiä estämään. Valitettavasti hallitukselta näyttävät puuttuvan sekä halu että keinot juuri tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Työministeri Marttinen, miksei hallituksen uudessa työllisyyspaketissa ole pitkäai-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

kaistyöttömille suunnattuja keinoja, vaikka tiedämme, miten haitallista nimenomaan työttömyyden pitkittyminen on?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä.

16.22 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Jos täällä valiokunnan puheenjohtaja sanoo, että toimien suunta on oikea, ja sitten sen jälkeen varapuheenjohtaja sanoo, että suunta on täysin väärä, niin se kuvaa hyvin sitä, että sama asia on toisella puolella tyhjä ja toisella puolella täynnä. Pessimisti ei pety.

Tilanne on kuitenkin se, että samaan aikaan, kun me täällä surkuttelemme, yritykset investoivat ennätysmääriä, usko yrittämisessä on vahvistunut voimakkaasti. Meillä on puhtaasti siirtymän investointeja pipelineissa yli 300 miljardia, joista klousattuja on jo yli kymmenen miljardia. Kymmenen miljardia, se on valtava määrä rahaa, se on valtava määrä työpaikkoja, se on valtava määrä toivoa ja tulevaisuutta, jolloin pessimisti pettyy. Sen tähden minun mielestäni olisi hyvä ottaa tässä keskustelussa huomioon se, että tässä koko ajan annamme kuvan myös niille, jotka miettivät, mennäkö töihin, palkatako, perustaako yritys. Jos te kerrotte, että mitään toivoa ei ole, niin kukaan ei enää yritä. Tämä maa kasvaa pelkästään yrityksillä, pelkästään rohkeilla yrittäjillä, pienillä ja suurilla yrittäjillä, niillä, jotka uskaltavat ottaa riskiä ja palkata ihmisiä töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

16.23 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministereille esittelyistä.

On myönnettävä, että tilanne Suomen työmarkkinoilla on erittäin huolestuttava, eikä siitä pääse mihinkään. Minä uskoisin, että yksi keskeinen syy sille on myöskin se, että kun viime kaudella koettiin tämä historiallinen ostovoiman romahdus, jossa suomalaisten ostovoima heikkeni niin, että heillä ei ollut varaa kuluttaa, niin onhan se päivänselvää, että sillä on vaikutuksia myöskin sitten suomalaisten kuluttamiseen ja sitä kautta yritysten kysyntään. Jos ei sitä kysyntää ole, niin ei niitä työpaikkojakaan synny.

Mutta nythän meillä on positiivisia uutisia. Jos ymmärsin oikein, niin vientiyritysten tilauskirjat alkavat täyttymään. Tämä tarkoittaa, että vientisektorille tulee jossain kohtaa työpaikkoja. Toisaalta myöskin Veronmaksajain Keskusliiton mukaan ensi vuonna tavallisen keskituloisen palkansaajan ostovoima kasvaa jopa 800 eurolla, ja itse asiassa se voimistuu suhteessa viime kauden loppuun jopa 2 300 eurolla vuositasona. Nämä ovat valtavia summia, ja siinä kohtaa, kun nämä alkavat näkyä siellä lompakon pohjalla, se vahvistaa myöskin kysyntää, synnyttää työpaikkoja myös sisämarkkinoille. Eli tässä on kyllä vielä valoa tunnelin päässä, toisin kuin oppositio antaa ymmärtää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä.

16.25 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näillä kahdella ministeriöllähän on yhteinen haaste eli siis tämä, voiko sanoa, historiallisen korkea työttömyystilanne, joka tällä hetkellä on. Eli jos ei TEM anna syötteitä työministeriön puolel-le, niin tämä tilanne ei lähde purkautumaan ja oikeastaan vähän toisinkin päin. Sen vuoksi on erittäin hyvä, että t&k-rahoitus on kunnossa. Sillä on erittäin iso merkitys, mutta se yk-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

si, joka sieltä puuttuu edelleen, on se i. Olen huolestunut siitä, että meillä on hyvä t&k-rahoitus mutta se i-rahoitus meiltä puuttuu, ja se tekee sen, että ne eivät tule tuotteiksi asti. Se on mielestäni se, mitä kannattaisi vielä pohtia, miten sitä rahoitusta voitaisiin tehdä.

Tässä edustaja Aalto-Setälän puheenvuorossa tulivat esille nämä investoinnit, jotka ovat vihreän siirtymän investointeja pääsääntöisesti, ja hyvä niin. Nyt sieltä on tulossa datakeskusvero, kaivosvero. Oletteko arvioineet sitä, minkälainen vaikutus näillä veroilla on näihin mahdollisiin tuleviin investointeihin, koska tätä ulkomaiset investoijat kyselevät erittäin paljon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.26 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tosiaan lupasi 100 000 uutta työllistä, mutta tuoreiden tilastojen mukaan alamäki vain jatkuu. Tätä tosiasiaa ei pääse kauniilla puheilla karkuun, joskin ministerin esittelypuheenvuorossa oli kylläkin jo vakavuutta havaittavissa.

Budjettiesityksen tarkoituksena on tukea kasvua ja työllisyyttä, mutta aitoja kasvutoimia ei vielä näy. Nyt hallitus on työministeri Marttisen toimesta tuomassa esityksiä, jotka helpottavat irtisanomista. Tämä on kyllä erityisen erikoinen kasvun kaava, että kun pitäisi saada ihmisiä töihin, niin nyt he saavatkin helpommin potkut. Pienituloisten toimeentulotuesta leikkaaminen ja työntekijöiden oikeuksien polkeminen eivät ole odotetusti tuoneet luvattuja työpaikkoja. Ne ovat vain heikentäneet kotimaista kysyntää. Arvoisa ministeri Marttinen, onko teillä työkalupakissa toimia, joilla voisi sitä kasvua saada, mutta sellaisia toimia, jotka eivät samalla heikentäisi palkansaajan asemaa, kuten muun muassa tämä nyt mediassa esiin noussut sunnuntailisien poisto, mitä ilmeisesti olette harjennut?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

16.27 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on toteuttanut ja valmistellut paljon hyviä työmarkkinauudistuksia, joiden tavoitteena on lisätä yleisesti työmarkkinoiden joustavuutta, työllisyyttä, kilpailukykyä ja talouskasvua, esimerkiksi muun muassa paikallinen sopiminen ja nuorten työllisyyttä parantavat toimet sekä tki-panostukset. Oppositio on tänäänkin täällä kovasti jo arvostellut hallituksen työllisyystoimia, mutta talouden suhdanteille hallitukseen ei mahda mitään. On selvää, että jo tehty ja tulevat työmarkkinatoimet vaikuttavat parhaiten vasta keskipitkällä aikavälillä. Kysynkin arvon työministeriltä: mikä on arvionne työllisyystilanteesta, mikäli jo tehtyjä uudistuksia ei olisi toteutettu ja tulevistakin luovuttaisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti.

16.28 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Hieman huolestuneena seuraan sitä, miten täällä puhutaan rakennusala: aivan kuin väki ei ihan ymmärtäisi, miten asuntomarkkina toimii, ja tämä punatauti näyttää sosiaalidemokraateista siirtyneen myös keskustaan, valitettavasti. Fakta on se, että pääkaupunkiseudulla on noin 10 000 myymätöntä asuntoa ja vuokraamattomiakin melkein saman verran. Sitten asunnot eivät liiku, koska korot ovat nousseet aikaisemmin ja sitä ennen vielä rakennettiin lähestulkoon

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

ilmaisella lainarahalla hirveästi. Rakennusyhtiöillä on myymättömiä kämppiä taseissa, ja ne eivät liiku syistä, jotka äsken mainitsin. Kysymys kuuluu: mitä auttaa, jos sinne rakennusyhtiöiden taseisiin rakennetaan veronmaksajien rahalla lisää tyhjiä kämppiä, jotka eivät liiku? Tähän voi myös ministeri vastata. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

16.29 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyystilanne todella on karmea, Euroopan toiseksi huonoin. Jos sosiaaliturvan leikkaaminen olisi avain työllisyyden parantamiseen, emme varmaankaan nyt olisi tässä huonoimmassa työllisyystilanteessa 30 vuoteen, joten hallitus ei voi enää vedota siihen, että sosiaaliturvaleikkauksilla luodaan uusia työllisiä. Se resepti ei ole toiminut. Päinvastoin kysyntä on leikkauksien vuoksi kyykännyt ja taantuma on pitkittynyt, ja se heijastuu myös heikentyneeseen työllisyystilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Ministeri Marttista voi kiittää siitä, että jonkinlaista uutta otetta työllisyyspolitiikkaan on otettu, kun olette lanseeranneet tämän nuorisotyöllisyyssetelin. Se on hyvä asia, mutta se on kuitenkin riittämätön tässä massatyöttömyyden tilanteessa, joten kysyn: Voimmeko odottaa teiltä uusia, aktiivisia työllisyyspolitiikan toimia? Voimmeko odottaa toimia erityisesti pitkäaikaistyöttömyyteen liittyen, koska pitkäaikaistyöttömyyden katkaisu on erittäin tärkeää, jottei pitkäaikaistyöttömyys muodostu rakennetyöttömyydeksi, joka hankaloittaa taloutemme toimintaa jopa vuosikymmeniä eteenpäin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa ja sitten välillä vähän ministereitten vastauksia. — Edustajat Asell ja Kallio.

16.30 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisotyöttömyys on noussut hälyttävälle tasolle. Alle 30-vuotiaita työttömiä on jo lähes 68 000. Hallituksen vastaus tähän on kertaluonteinen 30 miljoonan euron työllistymisaseteli, jolla voidaan auttaa korkeintaan 10:tä prosenttia työttömistä nuorista, ja sekin vain, jos hanke saadaan kii-reellä eteenpäin. Rahoitus on pienempi kuin mitä hallitus itse leikkasi viime vuonna työllistämistä edistävästä palveluista, näin nuorisotyöttömyyden todelliseen mittakaavaan nähden toimet ovat alimitoitettuja. Miten hallitus aikoo konkreettisesti vastata siihen, että lähes 70 000 nuorta on työttömänä, kun tarjottu työllistämisaseteli kattaa vain murto-osan heistä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja edustaja Kallio.

16.31 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt kun pari päivää on näitä budjettikeskusteluja käyty ja kun edustaja Kettunen otti tämän musii-kin esille, niin välillä on vähän semmoinen olo, että pitääkö Maamme-laulu vaihtaa Neon 2:n Polkuun.

Arvoisa puhemies! Alueellisesta kuljetustuesta: Se on harvaan asuttujen alueiden pk-yrityksille tuotteiden kuljetuskustannusten alentamiseen tarkoitettu avustus. Sillä edistetään harvaan asuttujen alueiden pk-yritysten toimintaa vähentämällä näistä pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvaa kustannusrasitetta. TEMin julkaisussa viime vuodelta sitä arvioitiin, että se on tämmöinen yritystoimintaa säilyttävä ja yrityksiä alueella pitävä tukimuoto,

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

mikä erityisesti itäisessä Suomessa ja pohjoisessa on hyvin merkittävä, mutta kun se on määräaikainen ja sitten siinä ei ole tämmöistä jatkuvuutta, niin että se luo tämmöistä epävarmuutta, niin se ei näytä tuovan uusia yrityksiä. Nyt kuitenkin hallituksen talousarvioesityksessä tähän esitetään merkittävää leikkausta, ja erityisesti se osuu tänne meidän alueelle. Miten, ministeri Puisto, perustelette tätä meille osuvaa pk-yritysten toimintaedellytysten heikentämistä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt molemmille ministereille puheenvuorot. — Ministeri Marttinen, viisi minuuttia enintään.

16.32 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat, lämmin kiitos kysymyksistä. Hienoa, että työllisyyspolitiikka ja yrittäjyys kiinnostavat tässä salissa ja pääsemme käymään tästä laadukasta parlamentaarista keskustelua.

Edustaja Suhonen viittasi siihen, että työmarkkinauudistukset ovat ikään kuin olleet jollain tapaa haitallisia meidän talouden kasvulle, ja täytyy nyt myöntää, että en ymmärrä edustajan näkökulmaa tässä ollenkaan. Jos katsotaan sitä, mitä muissa Pohjoismaissa on vuosikymmenten aikana tehty, minkä kaltaisia uudistuksia, miten työmarkkinoita on uudistettu, niin katsokaa, hyvät kollegat, tällä hetkellä, miten vahva talous vaikka Ruotsissa on, miten vahva talous on Norjassa, miten vahva talous on Tanskassa. Katsotaan faktoja. Me olemme jääneet jälkeen muista Pohjoismaista. Meillä ei ole tehty uudistuksia, me emme ole uudistuneet riittävästi, ja nyt sitä työtä taas vastaavasti tehdään, joten en ole teidän kanssanne tästä samaa mieltä.

Edustaja Rantanen otti esille nuorisotyöttömyyden, kuten moni muukin edustaja salissa. Aion kertoa aivan lähipäivinä nämä tarkemmat yksityiskohdat setelin toimeenpanoon liittyen, mikä on se setelin arvo. Joka tapauksessa minusta on myös tärkeää, että seteli kohdistuu nimenomaan niihin nuoriin, joiden asema työmarkkinoilla on kaikkein heikoin. Muussa tapauksessa voisi käydä myös niin, että tämä seteli kuitenkin ikään kuin syrjäyttäisi niin, että se myönnettäisiin sellaiselle nuorelle, joka joka tapauksessa voisi taas työmarkkinoilla työllistyä. Tätä meidän täytyy taas vastaavasti ministeriössä pohtia. Eli siis matalalla koulutustaustalla nuorten asema työmarkkinoilla on äärimmäisen heikko, ja heitä on myös aika paljon. Olisi myös sopivaa katsoa, että siihen yhteyteen saataisiin polutettua nuori vaikka oppisopimuskoulutukseen: osatutkinto, koko tutkinto, joka taas pysyvästi vahvistaa hänen asemaansa työmarkkinoilla. Ja toisaalta taas näitä nuoria, joilla on vähän koulutustaustaa, ja myös vaikka sitten korkeakoulusta valmistuneita nuoria, jotka eivät ole vain päässeet vaikean suhdannetilanteen vuoksi työmarkkinoilla työllistymään, saataisiin myös sitten autettua. Mutta, hyvät kansanedustajat, palataan tähän kysymykseen pikaisesti.

Edustaja Diarra otti esille tämän palvelulainsäädännön tilanteen. On hyvä, että käydään tämä nyt raakarehellisesti, hyvät kansanedustajat, läpi. Edellinen hallitus teki kylläkin suuria muutoksia palvelujärjestelmään, mutta kun olen tehtävässäni aloittanut ja perehtynyt tähän kokonaisuuteen, niin olemme virkakuntani kanssa todenneet, että tämä lainsäädäntöuudistus, mitä tehtiin, oli selvästi aliresursoitu. Se on johtanut tilanteeseen, jossa käytännössä TE-yrastoissa tai -toiminnoissa ja työllisyysalueilla on ollut suuria vaikeuksia noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Nyt taas vastaavasti me puramme tätä normitusta siten, että samaan aikaan ei juuri tehdä vähennyksiä valtionosuuksiin, vaan se jää nyt sinne alueille. Ja kun puhutaan pitkäaikaistyöttömyydestä, niin tähän mahdollistaa nyt juuri

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

sen, että nimenomaan tukea ja palveluita voidaan kohdistaa vaikka pitkäaikaistyöttömille, jotka totta kai tarvitsevat enemmän tukea, vahvempaa yhteistyötä vaikka sosiaali- ja terveyspalveluitten suuntaan. Eli näen tässä myös paljon mahdollisuuksia, mutta totta kai on selvää, että kun tämä on ensimmäinen vuosi, kun uudet työllisyysalueet ovat toiminnassa, niin totta kai sillä on myös vaikutusta tilanteeseen, mutta minusta kuitenkin mennään parempaan suuntaan. Tapaan työllisyysalueiden johtajia säännöllisesti 2—3 kertaa vuodessa, ja kun he olivat viikko sitten täällä Helsingissä, niin totesin heille, että olen valmis jatkamaan myös tätä sääntelyn purkamista, käymään läpi palkkatukea, muita kysymyksiä, millä voidaan aidosti helpottaa alueiden tilannetta.

Haluan vielä edustajalle todeta sen, että kyllähän tilanne on tällä hetkellä se, että yli puolet työttömistä työnhakijoista on kuudessa suurimmassa kaupungissa. Tämän takia käyn myös vahvemmin läpi tilannetta heidän kanssaan. Kävin vaikka Vantaalla tässä taannoin vierailulla, ja kyllähän se tilanne on siellä aidosti todella hankala. Tämäkin on minusta hyvä täällä myös ääneen teille kaikille todeta.

Kysyttiin myös siitä — edustaja Viitala taisi kysyä näin — että tekeekö hallitus joitain sellaisia päätöksiä, joilla palkansaajan asemaa vahvistettaisiin. No, eikö ensinnäkin nyt ole niin, että kun uudistusten tarkoituksena on vahvistaa meidän talouskasvun näkymää, niin mitä vahvemmin meidän talous kasvaa, sitä enemmän myös työmahdollisuuksia taas vastaavasti syntyy? Se on kuitenkin meidän lähtökohta. Olemme päättäneet parantaa työttömyysturvalla opiskelun mahdollisuuksia, mikä tehtiin nyt budjettiriihessä. Tällä hetkellä, hyvät kansanedustajat, työttömyysturvalla opiskelun mahdollisuudet ovat jo varsin hyvät, mutta me teemme edelleen sinne taas vastaavasti sitten muutoksia. Palkansaajien verotusta tullaan keventämään kauden aikana merkittävästi kaikissa tuloluokissa. Jos puhutaan sitten taas työntekijöiden asemasta työpaikoilla, niin valmistelemme myös lainsäädännön uudistusta, jolla työntekijöiden asemaa hallinnossa ja päätöksenteossa tullaan vahvistamaan. Minusta se on aika tärkeä kokonaisuus myös siinä mielessä, että... Ja se on oikeastaan osa näitä meidän tekemiä työmarkkinauudistuksia. Kun samaan aikaan paikallista sopimista on laajennettu myös järjestäytymättömään kenttään, niin on aika perusteltua, eikö niin, että samaan aikaan työntekijöiden asemaa yritysten päätöksenteossa tullaan vahvistamaan totta kai jättäen sitä harkintavaltaa yrityksiin, [Puhemies koputtaa] miten asiassa toimitaan, mutta minusta tämä on tärkeä asia kaikinensa.

Pahoittelen, rouva puhemies, että kaikkiin kysymyksiin en tässä nyt vielä ehtinyt vastamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tulee vielä mahdollisuuksia. — Sitten ministeri Puisto, enintään viisi minuuttia.

16.38 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Sen asian, minkä edustaja Lintilä nosti esiin, näen hyvin samalla tavalla, eli se, mitä elinkeinopolitiikassa tai kasvupolitiikassa tapahtuu, näkyy ja on tietysti aivan kriittisen välttämätöntä ja tärkeätä siinä, miten työllisyys tulee kehittymään. Tietysti siinä on jonkin verran erilainen tulokulma ja aikaviive, mutta näin juuri se asia on. Eli meidän täytyy onnistua kasvussa ja elinkeinopolitiikassa, jotta työllisyyskehitys voi toteutua tulevaisuudessa.

Siitä siirryinkin suoraan kasvun näkymiin. Tilastokeskus on indikoinut, että itse asiassa jo jonkun aikaakin tilauskirjat ovat kasvaneet varsin mukavasti, ihan kuukausi kuukaudelta. Nyt tänä kesänä näkymät näyttävät varsin paljon positiivisemmilta siihen nähden, mitä

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

olivat vuonna 2024 kesällä. Jos katsotaan merikuljetusten rahtimääriä, niin ne ovat kasvaneet 10 prosenttia tällä ensimmäisellä puoliskolla aikaisempaan vuoteen nähden — varsin myönteistä kehitystä siinä — tai sitten investointinäkymiä: Business Finlandin verohyvytysohjelmassa on 22 miljardia euroa näitä hankehakemuksia, mikä ylitti aivan selvästi odotukset. Tai jos katsotaan meidän teollisuuden jatkoinvestointiodotuksia, niin itse asiassa on varsin myönteisiä merkkejä eri alueilla, sanotaan vaikka huoltovarmuuteen liittyvät kysymykset, vaikka väestönsuojat — on paljon maita, missä tällaisia kysymyksiä ei ole ajateltu oikeastaan juuri ollenkaan, mutta meillä on yrityksiä, joilla on paljon osaamista ja kyvykkyyttä tällaisilla aloilla. Tai katsotaan vaikka puolustusteollisuutta. Laivanrakennuksesta saatiin hyviä uutisia. Siinä on hyvin pitkä aiesopimus, jopa kymmenen vuotta. Eli ihan positiivisia merkkejä siellä.

Puhuin äsken vientimarkkinoista suurimmaksi osaksi. Pk-yritysten puolella, kotimarkkinoiden puolella, tietysti kaikki työn verotukseen tehtävät kevennykset, mitä ollaan tehty, ja yhteisöveron lasku 18 prosenttiin näkyvät ostovoimassa. Näkisin nämä ihan myönteisinä asioina. Myös siinä työssä, mitä me tehdään esimerkiksi kasvurahoitukseen, puhutaan sitten riskirahoituksesta tai pääomasijoitusrahoituksesta, näiden edellytysten vahvistaminen on todella tärkeitä. Risto Murron raportissa keväällä oli minun mielestäni oikeinkin hyviä erilaisia toimenpiteitä, mitä otetaan käyttöön. Tällä saralla nostin myös Finnveran lain uudistamisen. Kaksi viikkoa sitten esittelin sen eduskunnassa.

Hallinnonalojen siiloutuminen nousi esiin: Edustaja Minja Koskela nosti sen esiin hyvin, ja näkisin itsekkin, että tämä on semmoinen asia, mihin pitää entistä enemmänkin kiinnittää huomiota, nimenomaan tiede-, teknologiasaralla, koska siellä on monia vaikeita kysymyksiä. Otetaan nyt yhtenä esimerkkinä vaikka tekoäly, mikä koskettaa monenlaisia hallinnonaloja: työ- ja elinkeinoministeriötä tai opetus- ja kulttuuriministeriötä, liikenne- ja viestintäministeriötä. Se koskettaa valtiovarainministeriötä, puolustusministeriötä, välillisesti varmaan sosiaali- ja terveysministeriötä, välillisesti varmaan kaikkia toimintoja. Se kehitys on hyvin nopeata, eli meidän pitää pystyä synkkaamaan tätä kehitystä hyvin paljon.

Siitä päästään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikkaan. Rahoitushan kasvaa. Itse asiassa me pysytään tässä neljän prosentin tavoitteessa vuoteen 2030 mennessä. Suhteessa sitä on leikattu verrattuna alkuperäiseen, mutta tämä johtuu siitä, että VM:n ennustetta on laskettu alaspäin — suhteessa me lasketaan sitä myös alkuperäiseen suunnitelmaan nähden, mutta tämä on kuitenkin nousujohteinen.

Datakeskukset: Tässä on selvityshenkilö, joka tekee parasta aikaa työtä, ja siinä yhteydessä arvioidaan myös verotusta. Selvityksen on tarkoitus valmistua lokakuun lopussa.

Kaivosverolla on vaikutuksia esimerkiksi kaivosten elinikään, mahdollisesti jatkoinvestointeihin.

Alueelliseen kuljetustukeen tehdään 1,6 miljoonan leikkaus. Sillä on vaikutuksia. Me tarkastellaan näitä kriteereitä parasta aikaa, sitä, miten niitä voisi fiksata esimerkiksi siten, että mahdollisesti esimerkiksi joitain pienempiä tukia nostettaisiin niissä, omavastuuta ja vastaavia.

Asuntopuolella rahoituskysymykset kuuluvat osin tontilleni. Sikäli me ollaan tehty esimerkiksi jo aikaisemmin linjaus, että rahoitusten erilaisia kriteerejä ja sääntelyä pyritään purkamaan, sikäli kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa asioita tehdään paremmin. [Puhemies koputtaa] Ja myös Finnveran lainsäädännön uudistus: muutetaan sitä siten, että se on toimialaneutraali, mikä vaikuttaa myös asuntorahoitukseen, joitakin esimerkkejä mainitakseni. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten debatti jatkuu. — Edustaja Lundén.

16.44 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olen saanut yrittäjiltä useita yhteydenottoja siitä, kun tarjottua työtä ei haluta ottaa vastaan. Ihmisillä on erilaisia elämäntilanteita, joista osalle sopii paremmin esimerkiksi osa-aikatyö opintojen ohkeen tai vaihtoehtoisesti suuremmat työtunnit kuukaudessa. Ongelmaksi ovat muodostuneet ne tilanteet, joissa työntekijällä olisi mahdollisuus ja kyky tehdä enemmän tunteja mutta niitä tarjottaessa työstä kieltäydytään, esimerkiksi työntekijä, joka tekee 25 tuntia viikossa, jolle tarjotaan niin sanotut täydet tunnit. Syynä on kuulemma se, ettei työntekijä halua tehdä enempää tunteja, koska silloin menettää sosiaalitukia. Eli tiivistettynä: työntekijän on kannattavampaa tehdä vähemmän tunteja, koska lisätuloja saa sosiaalituista sen verran, ettei tarvitse ottaa lisätunteja. Haluaisin kysyä, arvoisa ministeri Marttinen: mitä toimia hallitus tekee, jotta näitä kannustusloukkuja puretaan ja työnteko olisi aina se kannattavin vaihtoehto? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

16.45 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sen lisäksi että Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmatyö on käynnissä, vaikka siinä nyt vähän allekirjoittaneella usko horjuu, että mitä siitä loppujen lopuksi jää käteen, niin yhtä tärkeää on sitten tulevan EU:n monivuotisen rahoituskehityksen kansallinen valmistelu. Se on aivan yhtä tärkeää aluekehityksen kannalta Itä- ja Pohjois-Suomessa. Suomen saanto tulee pienentymään, niin kuin kaikki tietävät, ja ehdotuksessa ei ole EU:n liittymissopimuksen korvamerkintää harva-asutusalueitten osalta. Se neuvotellaan ja päätetään kansallisesti.

Minulla olisi pari kolme pientä toivetta ministereille tässä kansallisessa valmistelussa. Sen valmistelun on oikeasti oltava maakunta- ja aluelähtöistä, yhdessä maakuntien ja alueitten kanssa kansallinen ratkaisu. Ja toinen, jotta Suomi noudattaisi sitä liittymissopimuksen harva-alueen korvamerkintää, kun näistä kansallisesti neuvotellaan: Itä- ja Pohjois-Suomelle on tärkeää, että puolustuksen lisäksi pystytään myös elinvoimaan ja aluekehitykseen panostamaan. Meillä on hyvät näytöt siitä, [Puhemies koputtaa] että aluekehityseroja pystytään tällä EU-rahoituksella kaventamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

16.46 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työttömyystilanne Suomessa on todella äärimmäisen vakava. Todellakin käytännössä sata työtöntä lisää on tullut joka päivä tällä hallituskaudella, ja kyllä se kertoo siitä, että kasvupolitiikka on ollut liian vaatimatonta ja riittämätöntä.

On hyvä, että tk-rahoitusta on ja siihen on panostettu, ja siitä itsekkin haluan kiittää, mutta kannan kyllä samaa huolta kuin edustaja Lintilä aiemmin tämän innovaatorahoituksen tilanteesta ja tulevaisuudesta. Esimerkiksi Business Finlandin innovaatorahoitushakuja suljetaan ja rahoituspalveluja päättyy johtuen määrärahojen pienentymisestä. Business Finlandin lisäksi näitä innovaatorahoituksia leikataan myös muualta.

Haluankin nostaa nyt yhden esimerkin, joka ei tule vastaan lehtien palstoilla mutta jolla on valtava merkitys pk-yrityksille, ja tiedän molempien ministereiden myös tuntevan erit-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

täin hyvin tämän EDIH-toiminnan. Nämä konsortiot ovat tehneet hyvää työtä, tarjonneet matalan kynnyksen innovaatiopalveluita pk-yrityksille. Toivoisin, että tämä kansallinen vastinraha löytyisi, koska se olisi kyllä suomalaiselle pk-yrityskentälle erittäin tärkeä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

16.47 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreän siirtymän teollisten investointien verokannustin on tosiaan saanut suopean vastaanoton sekä täällä eduskunnassa että yritysten keskuudessa, niin kuin ministeri Puisto viittasi.

Nyt kun tässä pikkuhiljaa alkaa vähän jo karttua kokemuksia ainakin hakemuksista, niin on ehkä hyvä vähän jo keskustella myös siitä, miten tätä kannustinta olisi ehkä tarpeen kehittää. Luin Kalevasta, että tätä verotukea on haettu myös Sakatin kaivokselle. Varmasti voidaan tässä salissa olla monta mieltä siitä itse kaivoshankkeesta, mutta ehkä kuitenkin siitä voitaisiin olla samaa mieltä, että ei sille ehkä veronmaksajien rajallisia euroja kannata kauhean paljon antaa.

Toinen huomio koskee sitä, että Business Finland on tehnyt päätöksen salata ihan merkittävän osan näistä hakemuksista, ei siis pelkästään niitä hakemuksia, vaan myös hakijan nimen ja sen, mihin aiheeseen sitä rahaa haetaan, ja se vaikuttaa aika räikeästi julkisuuslain vastaiselta, ainakin sen hengen vastaiselta tulkinnalta. Toivoisin, että ministeri Puisto voisi varmistaa, että Business Finland noudattaa avoimuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

16.48 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työttömyys-tilanne Suomessa on todella kriisiytynyt, ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut merkittävästi. Se tarkoittaa samalla sitä, että syrjäytymisen, köyhyyden ja mielenterveyden ongelmien riski kasvaa. Työttömyyden pitkittyessä yleensä myös työkyky heikkenee dramaattisesti.

Ihmiselle pitkäaikainen työttömyys on aina tragedia. Se haastaa myös kuitenkin vakavasti kuntien taloutta. Esimerkiksi Jyväskylässä työmarkkinatuen kuntaosuutta maksetaan ensi vuonna 30 miljoonaa. Valtakunnallisesti kyse on 740 miljoonan euron kuluerästä. Kun me nyt tiedämme sen, että TE-uudistuksen rahoitus on tähän vallitsevaan työllisyystilanteeseen nähden sata miljoonaa euroa alimitoitettu, niin kysyn työministeriltä: mitä te teette konkreettisesti pitkäaikaistyöttömyyden hoitamiseksi? Kyse on resursseista ja työkaluista, ei byrokratiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

16.49 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä erittäin huolissani siitä viime vuosina voimistuneesta ilmiöstä, että vaikka yksinyrittäjien määrä kasvaa, niin työnantajayrittäjien määrä on vähentynyt. Kun me ajatellaan minusta sinänsä hyvää hallituksen päätöstä paikallisesta sopimisesta, niin se muuten ei koske sellaista, jos palkkaat ensimmäisen työntekijän. Jos sinulla on yksi työntekijä, et pääse mukaan paikallisen sopimisen ehtoihin. Ei se ole oikein. Meidän pitäisi yhdessä miettiä, miten me voisimme madaltaa sitä kynnystä, että palkataan se ensimmäinen työntekijä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Ja sitten, mitä tulee tähän nuorten työllisyysseteliin: Ajatus on hyvä, odotamme yksityiskohtia, mutta jotenkin entisenä yrittäjänä rohkenisin sanoa, että yksikään yrittäjä ei palkkaa ketään sen takia, että sillä on joku seteli, vaan ainoastaan silloin, jos tuotteet ja palvelut käyvät kaupaksi, eli on tarvetta työvoimalle — on tarvetta työvoimalle. Nyt meillä on se ongelma tässä maassa, että meillä ei ole kulutuskysyntää täällä. Ihmisiä on peloteltu niin, että he eivät uskalla kuluttaa, ja kun meillä palvelut ja tuotteet eivät käy kaupaksi, niin miksi palkata ketään, jos ei ole työtä tarjota? Tämä on se iso ongelma, johon pitäisi nyt puuttua meidän politiikalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Norrback.

16.51 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Det tål att upprepas att politikens uppgift är att skapa förutsättningar för näringslivet. Ett blomstrande näringsliv är det enda som skapar arbetsplatser, ett fungerande och dynamiskt näringsliv. Här vill jag tacka regeringen för att man har gjort de arbetslivsreformer man har gjort och ser också fram emot de som man fortfarande kommer att göra. Också många andra bra saker har man gjort.

Arvoisa puhemies! Aika usein törmään siihen, että yksityishenkilö tai pienyrittäjä ei saa rahoitusta. Pankit ovat tänä päivänä aika niukkoja antamaan varsinkin pienille yrityksille ja yksityishenkilöille lainoja. Tämä on minun mielestäni iso haaste, miksi esimerkiksi asuntokauppa ei lähde liikkeelle ja miksi myös investoinnit viiptyvät pienissä yrityksissä. Kuitenkin näille kahdelle ryhmälle pankki on melkein se ainut rahoittaja näissä asioissa. Kysyn siksi: onko hallituksella dialogi pankkien kanssa tästä haasteesta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho.

16.52 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Eilen ilmoitettiin, että Valmet Automotiven Uudenkaupungin-tehtaan 1 300 työntekijää joutuvat yt-neuvotteluihin. Valmet Automotiven ilmoituksen mukaan työt voivat loppua jopa 1 075 henkilöltä. Suomen valtio on Valmet Automotiven nyt huomattavana enemmistöomistajana — 79 prosentin osuudella — suoraan vastuussa Uudenkaupungin autotehtaan työpaikoista ja töiden jatkumisesta. Valmet Automotivella on toimintaa myös Saksassa ja Puolassa. Itse asiassa Puolan-tehtaaseen on hiljattain myös investoitu merkittävästi. Muutama viikko sitten kerrottiin, että tämä yhtiö on jatkossa nimenomaan suorassa valtio-omistuksessa eikä enää Teollisuussijoituksen kautta. Yhtiötä myös rahoitettiin lähes 40 miljoonalla. Sen akkutoiminnot ostettiin yhtiöstä valtion 70-prosenttisesti omistamaan yhtiöön — kauppahintaa ei kerrottu. Autotehtaan tilaukset ovat vähentyneet pitkään. Viimeksi kevään 23 yt-neuvotteluissa uhattuna oli lähes 1 000 työpaikkaa. Vaikuttaa siltä, että Suomen valtio tuli nyt Valmet Automotiven omistajaksi pakkotilanteessa. Miksi valtio otti yhtiön suoraan omistukseen Teollisuussijoituksen markkinaehtoisesta omistuksesta sijaan? Voiko autonvalmistus Uudessakaupungissa loppua jopa kokonaan? Ja mitä hallitus aikoo tehdä töiden jatkumiseksi, entä Varsinais-Suomen, [Puhemies: Aika!] Vakka-Suomen ja Uudenkaupungin alueen tukemiseksi?

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pidetään minuutin mittaisia puheenvuoroja, niin ehtivät monet. — Edustaja Koskela.

16.53 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Turvetuotantoa on ajettu alas väärin perustein ja laajempaa kokonaisuutta ajattelematta jo vuosikymmenten ajan. Samalla on menetetty monia mahdollisuuksia, myös vientimahdollisuuksia, joita Suomella olisi korkeamman jalostusasteen turvetuotteissa. Kyse on siis erilaisista biostimulanteista, lääketeollisuuden raaka-aineista, eristyslevyistä, kasvualustoista, kivi-
vikkeistä, joille ei ole järkevää kotimaista korvaajaa ja joiden laajempi vienti olisi ehdottomasti nettopositiivista, luonnonkin kannalta. Kysynkin ministeri Puustola: Näettekö, että turvetuotannolla voisi olla nykyistä paljon suurempi merkitys koko Suomen julkisen talouden kannalta? Ja millä toimin varmistetaan, että turvealalle luodaan selvät tulevaisuuden näkymät? [Tuomas Kettunen: Hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen.

16.54 **Matias Mäkinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Marttinen, te pyysitte, että suomalaisilla työttömillä on nyt oltava sisua. Kyllähän suomalaisilla sisua on, mutta ikävä kyllä se ei käy maksuvälineenä ruokakaupassa. Työttömyys on nyt yli kymmenen prosenttia, ja te olette siinä mielessä historiallisessa tilanteessa työministerinä. Ainoa lääkkeenne on tähän mennessä ollut työttömyysturvan leikkaaminen ja työehtojen heikentäminen, vaikka työpaikkoja ei yksinkertaisesti ole tarjolla ja henkilökohtaisina syinä työttömyys johtuu erityisesti terveydentilasta, koulutuksen puutteesta ja asuinpaikasta.

Puhutte mielellänne velvoitteiden lisäämisestä, mutta samaan aikaan palvelut työttömille ovat vähentyneet ja ei ole näköpiirissä sitä, että ihmisille voitaisiin tarjota enemmän tukea työllistymiseen näitä pieniä laastareitane lukuun ottamatta. Kun ei ole työtä ja ei ole palveluita, niin puheet velvoittavuudesta ovat lähinnä työttömien aliarvioimista.

Toivon, että otatte tämän tilanteen erittäin vakavasti ja erityisesti pitkäaikaistyöttömien tilanteeseen etsitte vielä vahvempia keinoja ja aktiivisempaa työllisyyspolitiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.56 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio maalaa kuvaa hallituksesta toimeentomana tässä vaikeassa työllisyystilanteessa, vaikka todellisuus on täysin toinen. Työpaikkoja syntyy ja tulee syntymään käynnistyvän talouskasvun myötä, [Vasemmalta: Missä ne on?] mutta sen lisäksi hallitus tarjoaa nyt täsmäkeinoja nuorisotyöttömyyden taittamiseen ja osaamisen kehittämiseen: tuhansille nuorille avautuu ensimmäinen työpaikka hallituksen sopiman työllistämissetelin avulla ja kautta, parannetaan yli 25-vuotiaiden työttömien mahdollisuuksia opiskella avoimessa korkeakoulussa työttömyysturvalla, ja kotoutujille mahdollistetaan työnteko jo koulutuksen aikana. Nämä ovat todellisia tekoja, joilla rakennamme kestäväää työllisyyttä ja osaamista. Emme paisuta hallintoa velkarahalla, vaan keskitymme tarjoamaan luotettavia mahdollisuuksia. Turvaa ei taata lainaamalla tulevilta sukupolvilta tänään. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

16.57 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Muutama havainto: Ensimmäisen kauden kansanedustajalle on monta kertaa näyttänyt siltä, että hallituksen sinänsä erinomaiset kirjaukset kaatuvat sen omiin päätöksiin. Otan esimerkin eräästä hyvästä kirjauksesta: ”Edistetään biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä.” Valitettavasti on kiistaton fakta, että tähän mennessä olette toimineet juuri päinvastoin. Biokaasualalle pienille toimijoille on lisätty erilaisia maksuja ja velvoitteita niin paljon, että tällä hetkellä ala on jäissä. Uusia maatilatason kokoisia laitoksia ei tilata.

2022 oli toimituksessa kahdeksan laitosta pelkästään yhdeltä toimijalta Suomessa, 2025 ei yhtään. Työvoimasta neljäsosa on lomautettuna, ja hyvin ammatilaisia työntekijöitä. Neljä kappaletta laitoksia rakennetaan Ruotsiin tänä aikana. Kysyn elinkeinoministeri Puistolta: voisiko Suomi tehdä biokaasusta ja biometaanista verovapaata, kuten Ruotsi on tehnyt? Ruotsi on tähän saanut komission hyväksynnän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

16.58 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on moneen otteeseen todettu, niin työttömyystilanne Suomessa on tosi huolestuttava, ja jokaisen työttömän tilanne vaatii huomiota kyllä meiltä kaikilta täältä, mutta erityisesti hallitukselta.

On nyt tässä kohtaa todettava, että eivät ne hallituksen toimet, joilla työttömiä on kyykytetty, kyllä työpaikkoja ole synnyttäneet, koska meillä tällä hetkellä on tällainen tilanne siitä huolimatta, että hallitus on sanonut, että nämä työttömyysturvan heikennykset aiheuttavat parempaa työllisyyttä. Näin ei ole tapahtunut, vaan itse asiassa ihmisten tilanne vain on vaikeutunut.

Työministeri Marttinen vieraili kesällä kotikaupungissani Lappeenrannassa, kun tuli UPM:n valittavat uutiset siitä, että paperintuotanto, joka on kymmeniä vuosia Lappeenrannassa ollut merkittävä työllistäjä, loppuu tämän vuoden loppuun mennessä. Meillä oli tietysti aika kovat odotukset, kun ministeri oikein lomansa keskeytti ja tuli paikalle. Valitettavasti nyt sitten toivoisimme vähän konkreettisempia tuloksia tästä vierailusta. Pystyttekö kertomaan joitain hyviä uutisia Lappeenrannan seudulle ja Etelä-Karjalaan, joka muutenkin kärsii jo aika vahvasti tästä geopolittisesta tilanteesta ja rajan kiinni olemisesta, ja siellä kulminoituu moni hankala tilanne? Meillä on myös paljon potentiaalia Lappeenrannan teknillisen yliopiston kautta siihen, että tätä rakennemuutosta [Puhemies koputtaa] voitaisiin rakentaa, mutta ilman [Puhemies: Aika!] valtion tukea emme onnistu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

17.00 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suorat ja epäsuorat yritystuet sekä erilaiset verotuet ovat useiden miljardien eurojen kokonaisuus, ja siksi onkin valitettavaa, että budjettiesityksessä ensi vuodelle ei ole löytynyt säästettävää kuin joitain kymmeniä miljoonia euroja. Sikäli erikoista, kun ottaa huomioon, että suurin osa asiantuntijoista ja tutkijoista, meistä päättäjistä ja jopa elinkeinoelämästä ja yrittäjistä vastustaa yritystukia, koska ne muun muassa haittaavat kilpailua, tukevat kannattamatonta elinkeinoitoimintaa ja muutenkin vääristävät kilpailukykyä. Tässä suhteessa toivoisin kyllä halli-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tukselta enemmän rohkeutta erityisesti puuttua näihin yritystukiin, jotka ovat ilmastolle ja ympäristölle haitallisia, sekä säilyttäviin yritystukiin ja erityisesti selkärankaa, että hallitus ei taipuisi tiettyjen tuensaajien suoranaiseen uhkailuun siitä, että mikäli näitä yritystukia tullaan leikkaamaan, niin he tulevat tekemään tiettyjä toimenpiteitä, sillä nämä miljardit kyllä voisi käyttää huomattavasti tehokkaammin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

17.01 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Velkaantunut Suomi ja vuosikymmenen tai 20 vuoden talouskasvuton aika, geopolitiittinen tilanne, siihen linkittyvä turvallisuustilanne, samaan aikaan siirtyminen valtiotietoiseen markkinatalouteen maailmalla — ei ole kyllä kateeksi käymistä ministereiden työnsaran edessä. Siinä mielessä on äärimmäisen hienoa, että te olette toimineet — haastavassa ajassa toimineet. Kasvupaketti, jossa työn verotusta lasketaan merkittävästi, yhteisöveroa alennetaan ja tuodaan suurten puhtaan siirtymän investointien verohyvitys ja luvituksen sujuvoittaminen, ja siihen päälle työmarkkinauudistukset — nämä kaikki ovat toimia, jotka me olemme velkaa tulevillekin sukupolville.

Ongelma tässä kaikessa tuntuu olevan, että oppositio vastustaa näitä toimia, joilla saadaan työpaikkoja ja investointeja Suomeen, jatkuvasti yksi kerrallaan — kaikki on väärin tehty. Jatkakaa rohkealla linjalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi.

17.02 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen valtiovarainministeri täällä puheenvuorossaan siteerasi Rooseveltia, ja nyt kun näitä meidän tämän maan työllisyys- ja talouslukuja katsoo, niin kyllä tässä toisesta on Rooseveltia ikävä. Hänhän oli se Yhdysvaltain demokraattipresidentti, joka tuli kuuluisaksi New Deal -ohjelmasta ja taittoi omalta osaltaan sitä syvää lamaa. Nyt me tarvitsisimme vähän sitä samaa henkeä ja tällaista Suomi-diiliä, jolla eteenpäin päästäisiin.

Yhdyn tuohon edustaja Eskelisen ajatteluun siitä, että nyt meidän täytyy varmistaa ne tukielementit meidän suomalaisille pienille ja keskisuurille yrityksille, koska sieltä se kasvu tulee. Ei se tule kasvottomasta omistamisesta tai datakeskuksista. Se tulee suomalaisista yrityksistä. Ja kun ajatellaan EU-tukia, niin kaikki Pohjois- ja Itä-Suomen yritykset ovat EU-tukia, joten niiden varmistaminen on valtavan tärkeää. Sitten toivoisimme niitä suoria instrumentteja, joilla me sitä suomalaista yrittäjyyttä voitaisiin tukea.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu.

17.03 Mauri Kontu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja kunnioitetut ministerit! Kiitokset hyvistä esityksistä. Kysymykseni koskee erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten rahoitusta.

Olemme rakentaneet Suomeen valtio-omisteisen rahoittajan Finnvera Oyj:n Kehitysaluerahaston jälkeen, ja tiedämme, että Finnvera on ollut keskeinen rahoittaja tuhansissa pk-yrityksissä ja erityisesti suurteollisuudessa ja telakkateollisuudessa, kuten eilen saimme taas Turusta hyviä uutisia. Finnveran perustehtävänä on ollut kaksi tärkeää kirjattua tehtävää: ensimmäiseksi keskittyminen pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan edistämiseen.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

seen ja toiseksi edistää aluepoliittisten tavoitteiden toteuttamista eli palvella koko Suomea. Nyt Finnvera uudistetaan ja sen tehtäviä laajennetaan, mutta minä en löytänyt näitä kahta perusperiaatetta. Kysymykseni on: kuinka Finnvera tulevaisuudessa varmistaa, [Puhemies koputtaa] että nämä kaksi aikaisemmin kirjattua ja nyt poistettua tärkeää periaatetta toteutuvat tulevaisuudessa turvaamaan meidän [Puhemies: Aika!] elinkeinoelämäämme?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

17.05 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kävin läpi hallituksen toimia tämän kauden ajalta ja en löytänyt oikeastaan yhtään sellaista, joka olisi sitouttanut työnantajat palkkaamaan enemmän tai paremmin. Sen takia ilahduin suuresti siitä, että ministeri Marttinen puhui jo aiemmin tästä työllistymisasetelistä, nimittäin se olisi ensimmäinen konkreettinen toimi, joka nimenomaan tähän kannustaa. Suositelen katsomaan tarkastusvaliokunnan tilaamaan selvityksen vuodelta 2022. Siinä on todettu, että nimenomaan oppisopimuskoulutus on yksi kustannustehokkaimmista ja vaikuttavimmista keinoista, ja toivottavasti tämä on yksi niistä asioista, joita myös työllistymisasetelin kautta pyritte edistämään.

Varsinainen kysymykseni koskee kuitenkin rakennusalaan. Siellä on valitettavasti valtava ahdinko, erittäin heikko suhdannetilanne. Ala itse kertoo tällä hetkellä, että he pelkäävät suurta työvoimapulaa. Siinä tapauksessa, että tapahtuisi nopea suhdannekäännös, se muodostuisi varmasti myös kasvun tulpaksi. Minkälaisia toimia, ministeri, aiotte tämän suhteen tehdä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

17.06 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan nämä hiljattain julkistettut tuoreimmat työttömyysluvut ovat kyllä karua kertomaa, ja on syytä tässä salissa todellakin keskustella tästä aiheesta ja pureutua tähän ongelmaan. Niin kuin me hyvin tiedetään, hallitus lupasi kautensa aluksi sen 100 000 uutta työpaikkaa, ja sitä olemme vielä toistaiseksi valitettavan pitkään joutuneet odottamaan. Tämä käsillä oleva talousarvioesitys, niin kuin ne aikaisemmatkaan esitykset, ei kyllä valitettavasti tähän ihan hirveästi mitään uutta ole tuomassa. Tässä tilanteessa, kun oikeasti työpaikkoja on kymmentä työttöntä kohden yksi, minä kyllä katson, että tällainen työttömän kepillä kurittaminen ja työttömän koulutuksesta tai tuesta leikkaaminen ei kyllä enää sinne työhön kannusta eikä mahdollista. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa myös, ja siitähän meidän pitäisi erityisen huolissaan olla, [Puhemies koputtaa] sillä sitten kun se kulman takana odottava nousu joskus tulee, meillä täytyy olla silloin työkykyisiä työntekijöitä. [Puhemies: Aika!] Eli tähän on nyt reagoitava.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

17.07 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se niin on, että jos euro ei joustaa, niin työmarkkinoiden tarvitsee joustaa. Tämä on ymmärretty muissa verrokkimaissa jo parikymmentä vuotta sitten, ja hyvä, että teemme näitä joustavoittamisia tälläkin hallituskaudella.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Arvoisa puhemies! Kysymykseni menee ministeri Puistolle. Kyseessä on Finnvera ja Finnveran takausvastuut. Nythän niitä nostettiin 50 miljardiin 38:sta. Viimeisen 15 vuoden aikana ne ovat nousseet noin 400 prosenttia, mutta samalla myös meidän valtionvelka on tässä kehittynyt siihen malliin, että en tiedä, kuinka pitkään me voimme näitä takausvastuita enää nostaa. Oletteko käynyt tästä keskustelua VM:n kanssa? Olisi aika katastrofaalista Suomelle, että seuraavaa Finnveran takausvastuun nostoa ei enää voitaisi tehdä. Missä menee tämä raja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

17.08 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Puisto piti erinomaisen puheenvuoron Vihdin yrittäjäpäivän tilaisuudessa, jossa oli auditorio täynnä etenkin pienten ja keskisuurten yritysten edustajia, yrittäjiä. Siellä puheenaiheena oli yrittämisen haasteiden ratkominen, miten luodaan Suomeen uutta työtä ja yrittäjyyttä. Keskeisin esille noussut ongelma oli pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksen turvaaminen, jonka problematiikan ministerikin tilaisuudessa tunnusti ja tunnisti.

Kysyisinkin nyt arvon ministereiltä: Mitä ratkaisuja hallitus tekee pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksen turvaamiseksi? Ratkaisu tähän ongelmaan ei ainakaan ole se, jota edustaja Kontu jo puheessaan nosti esille, eli Finnveran tarkoituksen muuttamista ajava hallituksen esitys, jossa vetäydytään pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan edistämisestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

17.09 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on työllisyydestä puhuttu. Maailman onnellisimmassa maassa on myös sellaisia alueita, joilla työllisyys on kasvanut viimeisen vuoden aikana ja työttömyys on itse asiassa aika matalalla tasolla. Tässä haluan kiittää yrityksiä, jotka ovat maailman vahvimpia ja jotka ovat investoineet uudelleen omaan yritykseensä ja joilla on ollut tulevaisuudenuskoa. Tarvitaan yrittäjäystävällisiä alueita, kuntia, kaupunkeja, jotka uskovat tähän ja jotka myös panostavat tähän, myös esimerkiksi kaavoitukseen.

Tämä tki-puoli on todella tärkeä, ja tarvitaan niitä investointeja. Minun mielestäni on todella hienoa, että pk-yritysten rahoituksesta on nyt puhuttu. Kotitalouksien rahoituksesta on todella tärkeää nyt muistaa, että myös he voivat osaltaan auttaa esimerkiksi rakennusteollisuutta. Elikkä tästä pankkien yhteiskuntavastuusta: onko tällaista keskustelua käyty pankkien kanssa? Näen, että heillä on tärkeä rooli tässä kokonaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan valiokunnan puheenjohtajisto tähän väliin, ja sen jälkeen ministerit sitten vastaavat. Edustaja Lyly ja edustaja Satonen. — Lyly.

17.11 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on paljon puhuttu nyt aktivointitoimien määrästä ja työllistämissetelistä nuorille. Se on hyvä asia, mutta kun tämä mittaluokka tässä unohtuu. Meillä on 79 000 ihmistä ollut elokuun lopussa aktivointitoimissa. Se on pudonnut 29 000:lla vuoden takaisesta, ja tästä pitäisi olla huolissaan. Nyt me tehdään työllistämisseteli, jolla muutama tuhat nuorta saadaan aktivointitoi-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

mien piiriin. Nämä mittaluokat aina tässä häviävät, ja se minua tässä keskustelussa koko ajan häiritsee.

Meidän pitäisi koko ajan käyttää tätä 300 000 työttömän määrää sillä tavalla hyväksi, että me yritetään kouluttaa heitä, madaltaa heidän kynnystä palata työelämään. Meidän pitää tehdä kaikki mahdollinen, että he voisivat opiskella. Minä näen hyvänä asiana tämän korkeakoulupuolen, mutta sen pitäisi olla niin, että opiskellaan työvoimapula-ammatteihin ja -aloille työttömyysturvalla. Tämän pitäisi olla laajasti, koska se koulutusjärjestelmä työttömyysturvalla on aika tilkkutäkki ja sitä pitäisi avata vähän yksinkertaisemmaksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Satonen.

17.12 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan tähän 100 000 työpaikkaan. Täytyy sanoa, että minua vähän häiritsee se keskustelu, mikä täällä on siitä, pääseekö hallitus nyt tähän tavoitteeseensa. Minä ymmärrän, että se on poliittisessa mielessä mielenkiintoinen, mutta kun tähän on koko meidän yhteiskunnan ongelma. [Välihuuto vasemmalta] Tämä 100 000 ei ole mikään tuulesta temmattu luku, vaan se on se määrä työpaikkoja, joka pitäisi tulla, jotta me pystyisimme kestävästi rahoittamaan meidän hyvinvointiyhteiskunnan palvelut. Meidän pitäisi päästä 2030-luvun alussa työllisyysasteessa yli 80:een, tai me joudutaan leikkaamaan näistä hyvinvointipalveluista vielä paljon enemmän kuin nyt on tehty. Eli jos tähän tavoitteeseen ei päästä, niin seuraavakin hallitus on tämän kanssa todella isoissa vaikeuksissa. Tämä on minusta semmoinen, mikä pitäisi meidän yhteisesti ymmärtää, että se on nyt ihan sivuseikka, miten tämä Orpon hallituksen kannalta menee, vaan miten tämä menee koko Suomen kannalta.

Sitten toinen kysymys näistä avoimista työpaikoista. Ehkä kysymys ministeri Marttille: muistanko oikein, että TEMin arvio oli, että vain 40 prosenttia avoimista työpaikoista ylipäättään ilmoitetaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten ministereitten vastaukset. — Ministeri Marttinen ensin ja enintään viisi minuuttia. Paljon kysymyksiä.

17.13 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Juuri näin. Pyrin vastaamaan mahdollisimman moneen kysymykseen, mitä omalle kohdalleni on esitetty.

Edustaja Piisinen kysyi jo aikaisemmin siitä, mikä on näkymä siinä kohtaa, jos näitä nyt jo toimeenpantuja uudistuksia ei olisi tehty ja jos valmistelussa olevia uudistuksia ei viettäisi eteenpäin. Vastaus on se, että kyllä se näkymä suomalaiseen pk-kenttään olisi vielä hankalampi tulevaisuuden osalta. Totta kai on selvää, että rakenneuudistukset ottavat aina aikaa, kun ne tulevat taas kaikkienensa voimaan, mutta sehän ei ole syy jättää tekemättä vaan oikeastaan syy tehdä vielä enemmän, koska meillä on kuitenkin myös kiire tässä, meillä on aidosti. Hyvät kollegat, kun te tiedätte meidän julkisen taloutemme tilanteen, me tiedämme kaikki meidän työllisyystilanteen, sen, millaisia valtavia haasteita tällä isänmaalla on edessä, niin eikö niin, että tehdään mieluummin enemmän kuin vähemmän? Tätä periaatetta ja linjaa noudattaen me tässä teemme työtä joka päivä taas vastaavasti Suomen hyväksi.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Täällä tuli paljon kysymyksiä myös liittyen työllisyysalueiden tilanteeseen. Ainakin edustaja Kaarisalo puhui tästä asiantuntevasti jyvaskyläläisenä kansanedustajana.

Haluan muistuttaa arvoisia kansanedustajia siitä, että tämä nyt tämän vuoden alusta voimaan tullut TE-uudistushan on aikaisemman hallituksen toimeenpanema. Päätös siitä, että tehtävät on siirretty työllisyysalueille, on tehty aikaisemman hallituksen toimesta. Siinä on paljon myös mahdollisuuksia. Samaan aikaan täytyy muistaa se, että tämä vastuu työllisyyden hoidosta on alueilla ja kaupungeissa. Minulla ei enää ole valtion budjetissa suoraan sellaista momenttia, eikä minulla ole myöskään taas vastaavasti sellaista valtion organisaatiota, jonka kautta näitä suoria työkaluja voidaan ohjata tiettyihin toimenpiteisiin. Nyt minä käyn keskustelua työllisyysalueiden kanssa, pyrin antamaan heille ohjausta, mutta se kokonaisvastuu on alueilla. Rahoitus on siirtynyt sinne, tehtävät ovat siirtyneet sinne, ja minusta on myös rehellistä todeta nyt kaupungeille ja kunnille, että tätä asiaa ei oikein voi hoitaa niin, että toinen jalka on veneessä sisällä ja toinen on ulkona. Jos haluaa tehtävät, ne on saanut ja saa myös rahoituksen, niin silloin on myös perusteltua, että kunnat ja kaupungit kantavat merkittävästi suuremman vastuun myös työttömyyden kustannuksista. Heillä on kaikki työkalut käytössään.

Totean myös teille kaikille, että jos teidän omalla alueellanne puhutaan siitä, että rahaa on vähän, niin teidän paikalliset päättäjät voivat tehdä ratkaisut suoraan siitä, että työllisyysalueella lisätään palkkatuen käyttöä, lisätään palveluita, tehdään niitä aktiivitoimia, joilla voidaan taas vastaavasti vaikuttaa siihen, minkäkaltaiset kustannukset työttömyydestä alueelle taas sitten vastaavasti kaikkienensa tulevat.

Valmet Automotiven tilanne nousi esille edustaja Yrttiahon puheenvuorossa. Lienee parempi, että kysymys menee tästä omistusjärjestelystä omistajaohjausministerille. Pitäydyn tässä omalla vastuualueellani, mutta voin sen todeta, että minun nähdäkseni se, että valtio on toimenpiteillään nyt vahvemmin mukana autotehtaassa ja sen omistuspohjassa, nimenomaan turvaa tällä hetkellä autotehtaan tulevaisuutta. Me tiedämme sen ja yhtiö on myös todennut julkisuuteen, että he ovat kiinnostuneita uuden strategiansa myötä myös laajentamaan taas vastaavasti tätä valmistusta puolustusteollisuuteen. Siellä on isoja mahdollisuuksia Valmet Automotiven osalta, ja heillä on vahva tahto kehittää toimintaa eteenpäin.

Mitä tulee sitten alueen tukemiseen ja toimenpiteisiin, tästä eilen tässä salissa jo keskustelimme. Olen ensi viikon torstaina matkustamassa Uuteenkaupunkiin. Tapaan siellä tehtaalla tehtaan johtoa ja ennen kaikkea työntekijöitä, heidän edustajiaan, tapaan kaupungin johtoa, ja käymme yhdessä läpi sen, mikä on tällä hetkellä se näkymä. Mehän emme tiedä tällä hetkellä, minkäkaltaiset nämä yt-neuvotteluiden tulokset tulevat olemaan, paljonko siis tullaan mahdollisesti irtisanomaan, mikä on lomautusten määrä. Eli meidän täytyy myös odottaa sitä, että tiedämme lopulta sitten, mikä tämä kokonaisuus on. Joka tapauksessa olen todennut hyvin vahvasti alueelle, ja kun edustaja Konnun kanssa myös kävimme eilen tästä keskustelun, totesin myös edustajalle, että valtiovalta on tässä kaikin keinoin tukemassa ja auttamassa aluetta, koska Uusikaupunki on, sanotaan, aika pieni kaupunki, jos se kohtaa ison surun, ison vastoinkäymisen. Tästäkin kyllä selvittää kaikkienensa eteenpäin.

Edustaja Holopainen — vielä tähän loppuun — kysytte Lappeenrannan tilanteesta. Siellä on sama tilanne, yt-neuvottelut ovat vielä käynnissä. Me emme tiedä vielä sitä tarkkaa kokonaisuutta, mutta myös siellä olen todennut sen, että olemme valmiita toimimaan ministeriössä, kunhan vain olemme saaneet sitten alueelta myös sen kokonaisuuden. Elikä työllisyysalue, ely-keskus ja kaupunki tekevät tämän oman arvionsa, ja mikäli siellä

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

koetaan, että tarvitaan tiettyjä toimenpiteitä, niin sen jälkeen käydään taas vastaavasti keskustelu ministeriön suuntaan. Mitä kesällä olen sanonut, seison edelleen niiden sanojeni takana. Olemme tehneet erittäin vahvaa, hyvää yhteistyötä Lappeenrannan kaupungin kanssa, ja hallitus tukee kaikin keinoin sitä, että Etelä-Karjalassa yritystoiminta lähtee vahvaan kasvuun ja nyt siellä myös vailla työtä jäävät saavat tukea, opastusta, neuvontaa ja koulutusta, jotta he taas löytävät uutta työtä ja säilyttävät myös tulevaisuudenuskonsa sitten jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Puisto, enintään viisi minuuttia.

17.19 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Hyvä puhemies! Ensimmäisenä, kun kysyttiin innovaatiotoiminnasta ja innovaatorahoituksesta, ja tämä liittyy myös siihen aikaisempaan kysymykseen hallinnonalojen siiloutumisesta:

Näkisin sillä lailla, että meidän pitää koko tämä polku rakentaa ihan siitä perustutkimuksesta soveltavaan tutkimukseen ja siitä sinne teollistamiseen ja kaupallistamiseen. Siinä on sekä opetus- ja kulttuuriministeriö että työ- ja elinkeinoministeriö, ja niillä on kummallakin arvokas rooli. Perustutkimuksella on pitempi aikahorisontti, sen vaikutukset näkyvät ikään kuin välillisemmin, ja siinä tavallaan se koulutuksen ja tutkimuksen laadun turvaaminen on tärkeätä, kun taas sitten tämä soveltavan tutkimuksen ja innovaatiopolitiikan puoli on lähempänä sitä kaupallistamista, ja siinä on erilainen aikahorisontti ja tietyllä lailla haasteet myös.

Näkisin, että me ollaan aika paljon panostuksia tehty sinne innovaatiopolitiikan puolelle, niin kutsuttuihin radikaaleihin innovaatioihin ja kriittisiin teknologioihin, mikä näkyy muun muassa meidän panostuksena esimerkiksi laskentakapasiteettiin, tähän niin kutsuttuun HPC:hen, tai kvantti-investointeihin tai puolijohdesiruteknologiaan. Näitä tekevät myös Business Finland, Tesi ja niin edespäin. Nämä teknologiat kiinnostavat hyvin paljon myös kansainvälisesti, koska me ollaan niissä kärjessä. Mutta silti sanoisin, että tämä innovaatioiden kaupallistaminen on asia, mihin meidän pitää vielä enemmän kiinnittää huomiota, ja siihen liittyy myös erilainen aineeton pääoma ja immateriaalioikeudet. Tämä yksi ohjelma, mikä mainittiin, tämä EDIH, on minulla tarkastelussa. Näkisin, että se on sinänsä hieno ohjelma, tällainen kumppanuuskonsortio-ohjelma.

Finnveran takausten suuruudesta kysyttiin ja niiden suhteesta kansantalouden kantokykyyn: Näkisin myös, että ne ovat nousseet vahvasti. Ne ovat korkealla tasolla, sanoisin. Toinen kysymys on myös niiden keskittyminen tietyille aloille ja jopa asiakkaisiin. Toisaalta sitten taas vastapainona on se, että niitä myös tarvitaan siihen liiketoiminnan edistämiseen. Kyllä, näitä kysymyksiä tarkastelemme itse asiassa säännöllisesti, ja ne eivät ole mitään helpoimpia, mutta näihin täytyy kiinnittää huomiota.

Yritystuista: Nyt riihessä 141 miljoonan leikkaaminen yritystukiin on mielestäni ihan kohtuullisen huomattava leikkaus. Siellä oli useampikin kohde, ja näistä tiedetään, että eipä näihin juuri ole pystytty aikaisemmin puuttumaan. Sikälkin näkisin, että tämä 141 miljoonaa euroa on varsin merkittävä summa. Kansantaloustieteilijät ovat näistä samaa mieltä, että säilyttäviin pitäisi suunnata niitä leikkauksia ja hakea sitä vaikuttavuutta, ja itsekin peräänkuulutan näissä kriteerejä ja vaikuttavuutta ja näiden asioiden tuomista ihan meidän strategiaankin. Sitten kun näitä lähdetään yksityiskohtaisesti tarkastelemaan, niin ne eivät ole ihan niin helppoja asioita, ja siellä yleensä on kuitenkin jokin oikea syy myös

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

usein niiden takana, mutta siitä huolimatta kriittinen tarkastelu on tarpeen. Paljon on myös tällaista, kuten erilaisia alennettuja alv-kantoja, mitä lasketaan yritystukiin, eli vähän tämmöistä laskennallista.

Sitten rahoituksesta iso kysymys: Tekisi mieli melkein käydä se Vihdin puheenvuoro uudestaan, ja siinä menisi hetken aikaa, mutta siihen liittyy paljon erilaisia kysymyksiä liittyen sääntelyyn, sen tulkintaan, pankkien liiketoimintamallien muuttumiseen, paikallistuntemuksen vähenemiseen. Erilaiset julkiset investoinnit liittyvät tähän asiaan, ja dialogia käydään pankkien kanssa. Meillä on myös näitä työryhmiä. Tämä liittyy tähän rahoituskehikseen ja peruspankkipalveluihin ja myös sellaisiin kysymyksiin kuin esimerkiksi erilaiset pankkihuujaukset. Pankkien välilläkin on eroja näissä, ja korostaa myös pankkien yhteiskuntavastuuta.

Aluepolitiikkaan ehkä sen noston nyt tuon tässä esille, että muistaakseni heinäkuun alussa olin Puolassa, siellä Valko-Venäjän rajalla, ja siellä oli asiasta vastaava komissaari Raffaele Fitto, ja puhuin hänenkin kanssaan. Yritin puhua tällaisen rajainstrumentin puolesta, joka nimenomaan sopisi Suomen tilanteeseen, ja käsittääkseni tällainen on nyt tulossa. — Viisi minuuttia täynnä. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt vielä jatketaan tätä debattia, ja nyt painotan heitä, jotka eivät ole vielä saaneet puheenvuoroa, ja sitten valiokunnan jäseniä. — Seuraavaksi edustaja Eerola.

17.24 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tällä hallituskaudella on toteutettu tämän reilun kahden vuoden aikana enemmän näitä rakenteellisia uudistuksia kuin suunnilleen edellisen 20 vuoden aikana tehtiin yhteensä. No, monissa meidän verrokkimaissa, mihin tässä on aina verrattu, joissa tilanne on sekä taloudessa että työllisyydessä että myös työttömyydessä meitä parempi, on nämä samat uudistukset, ihan samat uudistukset, tehty pitkällä aikajänteellä ja vuosikymmenten aikana. Eli en itse syytä — niin kuin usein syytetään, että me syytämme — tästä tilanteesta pelkästään Marinin hallitusta, vaan tämä on useiden eri hallituskausien aikana syntynyt tilanne. Mutta niillä toimilla, joita nyt kuitenkin tehdään, tullaan nämä talouden edellytykset saamaan kuntoon, eikä sitten tulevien hallitusten tarvitse tätä hallitusta syytellä.

Mutta tosiaan tämä pankkien rahoitus, johon täällä Norrback, Ollikainen, Viljanen ja muut ottivat kantaa, on tosiaan nyt sellainen ikävä ja kasvua ehkä jarruttava tekijä, joka olisi saatava kuntoon — hienoa, että ministeri Puisto on asiasta perillä. Tämä haittaa yrityksiä ja myös asuntokauppoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström.

17.26 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti alkuun haluan todeta, että kasvun osalta on näkyvissä hyviä merkkejä. Kuten täälläkin on todettu, teollisuuden tilauskirjat täyttyvät ja investointien määrä kasvaa jatkuvasti. Käsitykseni mukaan myös Helsingin pörssissä menee hyvin. Kuluttajien ostovoima on parantunut korkojen laskun ja palkkaratkaisujen myötä, ja ensi vuonna voimaan astuvat veronkevennykset vahvistavat ostovoimaa entisestään. Toki täytyy toivoa, että ihmiset myös kuluttavat eivätkä vain säästä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Järjestin tänään aamulla Pikkuparlamentissa yrittäjätilaisuuden, jossa oli 50 yrittäjää eri aloilta ja eri puolilta Suomea, ja heidän viestinsä oli kyllä selkeä. He ovat erittäin tyytyväisiä siihen, että ollaan tehty rohkeita työmarkkinauudistuksia, ollaan tunnistettu yrittäjien ja yritysten kasvun esteitä ja pyritään löytämään niihin ratkaisuja. Mielestäni se oli erittäin tärkeä viesti, että hallitus kuulee yrittäjiä — kiitos siitä.

Minusta on myös loistavaa, että työttömyysturvaa selkeytetään, jotta yrittäjäksi ryhtyminen olisi helpompaa.

Lisäksi hallitus selvittää Viron yrittäjätilimallia, ja itse asiassa tästä haluaisinkin kysyä lisää. Jos voisitte sitä hieman avata. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, edustaja Koskelan oma puheenvuoro koski turpeen kamalaa kohtaloa. Nimittäin siinä hän kävi niin, että kun kotimainen halpa energia tuhottiin tällä väärällä, täysin totuudenvastaisella tiedolla fossiilisesta energiasta, niin tämä aiheutti sen, että tällä hetkellä, hyvät ystävät, meillä palaa miljoonia motteja tukkipuuta kattiloissa. Tämä johtaa siihen, hyvät kollegat, että tästä maasta poistetaan puujalostustehtaita paljon. Me jäämme jalkoihin muulle maailmalle.

Edustaja Koskelan hyvään puheenvuoroon lisään erittäin korkean hinnan tuotteet, aktiivihiilen, joka tehdään turpeesta Ilomantsissa — aivan maailmanluokan tuote, joka viedään käsistä niin, että mainosbudjettia ei tarvitse pitää, tavarat viedään käsistä, kun ne saadaan valmiiksi. Kun näitä muutama kymmenen tehdasta tehdään Suomeen ja kysyntä on tuollainen, se sitä paitsi syrjäyttää markkinoilta kivihiiltä ja raakaöljystä tehtyä aktiivihiiltä.

Miksi me Suomessa olemme näin, sanotaan suoraan, typeriä, että ammuimme omaan jalkaan ja sen jälkeen ihmettelemme, miten tässä näin kävi, kun kävelykyky meni? Tällä menolla pääsemme tuloksiin, että meistä tulee mutasarjalaisia Euroopassa, Euroopan unionin kulujen maksajia ja tulee valtava työttömyys. Tämä on ovella, ellei järki rupea tähän peliin löytymään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

17.28 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Riipi tässä aikaisemmin edellä — harmi kun ei olekaan paikalla enää — puhui näistä suomalaisista yrityksistä. On täällä muutkin puhuneet niitten puolesta. Mutta nythän on niin, että hallitus on viime vuonna tehnyt erityisen kilpailuedun ulkomaalaisille yrityksille, ja se liittyy nimenomaan tähän paikallisen sopimisen lisäämiseen, joka vuodenvaihteessa tuli voimaan. Sehän mahdollistaa EU- ja Eta-alueen yrityksille sen, että jo siellä ulkomailla voidaan sopia näistä työehdoista paikallisesti.

Kaivelinpa esiin tuon TEMin kevään 2025 lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen, jossa onkin erittäin mielenkiintoinen kuvio, jonka mukaan voimme todeta, että rakennus- ja korjaustyöntekijöitten, suomalaisten, Suomessa syntyneitten, lukumäärä on tippunut radikaalisti — siis nyt puhutaan siitä muutoksesta — mutta ulkomaalaisten työntekijöitten määrähän onkin sitten samaan aikaan noussut. Palkkakustannukset tämän teidän raportin mukaan ovat ulkomaalaisilla työntekijöillä keskimäärin 15 prosenttia alemmat tilanteessa,

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

jossa piti olla niin, että rakennustyömaat ovatkin lamassa. [Puhemies koputtaa] Oletteko selvittäneet tätä paikallisen sopimisen etenemistä, sitä, mikä on se tilanne?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

17.29 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Erinomainen havainto tässä edustajakollega Rantaselta. Itse asiassa tähän rakennusalan ja rakennustyöntekijöiden liikkuvuuteenhan hallitus on puuttunut myös niin, että nämä työmatkavähennykset on myöskin niistetty suomalaisilta rakennusmiehiltä. Eli jos nyt sattuu olemaan vaikka itäisessä Suomessa ja Helsingissä olisi töitä, niin kilometrikorvauksetkin ovat pienemmät tämän hallituksen toimesta. Senpä takia tämän 100 000 lisätyöllisen saaminen tähän maahan, mikä toisi kaksi miljardia myös valtion kassaan, olisi erityisen tärkeää. Toivoisin, että hallitus vielä kertaalleen miettisi, ovatko kaikki nämä työmarkkinaheikennykset todella niin tarpeellisia kuin tässä on esitetty.

Teollisuuden piristymisestä sen verran, että tämän keskustelun aikana eräs metsäteollisuuden luottamusmies oli yhteydessä ja sanoi, että ikinä 25 vuoden uralla tilanne ei ole näin heikko ollut kuin se on nyt. Että sellainen on se viennin piristyminen siellä nurkan takana, kun sitä odotellaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

17.31 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade fru talman! Tosiasiahan on se, että me olemme tässä hyvin haastavassa työllisyystilanteessa pitkälti johtuen siitä, että meillä ei ole ollut kasvua lähestulkoon 17—18 vuoteen. Me ei olla myöskään Suomessa tehty sellaisia työmarkkinauudistuksia, joita me oltaisiin tarvittu, jotta meidän maa olisi kilpailukykyinen. Nyt niitä on tehty, mutta ikävä kyllä ne tulevat osittain liian myöhään, koska tämä yhdistettynä tähän haastavaan geopolitiiseen tilanteeseen luo epävarmuutta.

No, kuitenkin tärkeää on myöskin se, että täytyy luoda tulevaisuudenuskoa tästä haastavasta tilanteesta huolimatta. Sen takia me olemme RKP:ssä tosi kiitollisia siitä, että me saatiin tämä nuorten työllisyysseteli. Se on ollut myöskin meidän puolueen tällainen tärkeä aihe viedä eteenpäin jo ennen kuin tämä lanseerattiin. Ollaan siihen tyytyväisiä.

Mutta kun nyt tässä pitäisi puhua myöskin tästä kasvusta, koska ei hallitus luo suoraan työpaikkoja, vaan luo edellytyksiä niille, niin kysyisinkin ministeri Puustolta: Miten nyt tällä hetkellä menee puhtaan siirtymän hankkeiden suhteen? Mehän tarvittaisiin työpaikkoja Suomeen, ja me tiedetään, että moni hanke on investointiluopissa. Mikä on tilanne tällä hetkellä näitten eri hankkeiden suhteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Paasi.

17.32 **Martin Paasi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomella on tuhannen taalan paikka siinä, kun ihmiskunta ottaa tekoälyn isosti käyttöön. Tekoäly vaatii paitsi puhdasta sähköä myös laskentaosaamista, ja näitä molempiahan Suomessa löytyy. Suomessa on sähköntuotannon tuplaamisen tiekartta, jossa tarkoituksena on tosiaan tuplata puhtaan sähköön tuotanto kymmenessä vuodessa. Tämän lisäksi Suomessa on aivan huip-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

pusiruosaamista, kvanttitietokoneosaamista, supertietokoneosaamista, kaikkea tällaista, mitä vaaditaan nimenomaan tekoälyn käyttöönottamiseksi.

Nyt sitten, kun Suomeen tulee näitä datakeskuksia, julkinen keskustelu on mennyt siihen, että tämä on Suomen kannalta huonosti investoitu. Minä kysyisin ministeri Puistolta: onko niin, että kun sähköntuottoprojekteille saadaan sähkönostajia, niin se itse asiassa on hyvä asia? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.33 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä työministeri ensimmäisessä vastauspuheenvuorossaan hämmästeli allekirjoittaneen ehkä hieman nuivaa suhtautumista näihin työelämäuudistuksiin elikkä -heikennyksiin. Ministeri ei taida muistaa sitä, että valtiovarainministeriökään ei ole kaikkiin näihin teidän työelämäuudistuksiin pystynyt laskemaan työllisyys- ja talousvaikutuksia. Se on fakta. On se kehuminen erikoista, mitä täällä teidän suusta nytten kuullaan liittyen tähän. Ja sitten kun katsotaan ympärille, niin metsäänhän me mentiin näissä asioissa niin, että raikaa.

Arvoisa työministeri, ette vastannut kysymykseeni siitä, vahvistatteko vielä sen, että teidän työelämäuudistuslistassanne, lisälistoissa, ei ole tulossa vielä sunnuntai-, arkipyhä- ja ylityölisien leikkauksia. Vahvistatteko tämän, että ne eivät toteudu? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

17.34 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että me saataisiin tähän maahan kasvua aikaan, on osin kiinni myös siitä, minkälainen kulttuuri meillä on sijoittamiseen, yrittämiseen, työntekoon.

Danske Bankin Taloudellinen mielenrauha -kyselytutkimus vuodelta 2020 kertoo erittäin surullista viestiä. Suomalaisilta kysyttiin, mitkä ovat sellaisia keinoja, joilla voisi itse vaurastua. Yrittäjyys? Ei. Työskentely hyvässä työpaikassa? Ei. Säästäminen ja sijoittaminen? Ei. Suosituin: lottovoitto. Kun kysyttiin, mitkä ovat hyväksyttävimmät tavat vaurastua: Yrittäminen? No ei. Jälleen kerran sijoittaminen ja säästäminen? Ei. Aktiivinen kaupankäynti osakkeilla? Ei. Lottovoitto, neljänneksi suosituin keino vaurastua Suomessa. [Naurua] Siis tämä on erittäin vakava asia, ja minä toivon, että ministerit osaltaan vievät myös OKM:n suuntaan viestiä, että jo peruskoulusta asti kannustetaan suomalaisia nuoria siihen, että yrittäminen ja työnteko on erittäin hieno asia koko Suomen tulevaisuuden kannalta, eikä kasvateta lapsia ja nuoria siihen, että tärkein kohta viikossa on lauantai-ilta, kun tulee lottolähetys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

17.36 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy kyllä kompata edeltäjää, että olen täysin samaa mieltä Bergbomin kanssa siitä, että me tarvitaan yritysmyönteisempää kasvatusta ja myös kulttuuria meidän lapsille ja nuorille.

Mutta kun on kuunnellut hallituksen puheenvuoroja tässä, niin onhan se jotenkin hurjaa, että minusta tuntuu, että te ette edelleenkään näe tätä tilannetta aivan täysin. Siis ei tämä selittelemällä kummene, että meillä on yli 310 000 työtöntä, että teidän hallituskautenne ai-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

kana joka päivä on tullut 100 työtöntä lisää. Se ei kerta kaikkiaan selittelemällä kummene, vaan tähän pitää nyt löytää niitä keinoja, ja minä toivon nyt, että ministereiltä alkaisi niitä konkreettisesti myös tulemaan.

Yksi, mistä olen erityisen huolissani, on nuorisotyöttömyys. On hienoa, että sinne on tulossa se seteli, se on sinällään hyvä. Mutta kun, ministeri, te itse sanoitte, että niihin nuoriin, joitten asema on kaikkein heikoin, tämä kohdistuu, niin millä tavalla tällä työllisyys-setelillä autetaan esimerkiksi niitä nuoria, joilla on korkeakoulututkinto ja jotka eivät ole päässeet töihin? Me tiedetään, että kun nuori korkeakouluttanut ihminen ei pääse töihin ensimmäisen vuoden puolentoista aikana, niin se vaikeuttaa aika runsaasti hänen tulevaa työuraansa. Eli mitä te tarjoatte näille nuorille ihmisille sen lisäksi, että tietenkin varmasti koetatte sitä työllisyysastetta nostaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

17.37 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Det finns faktiskt områden där arbetslösheten är låg, där företagen vill ha fler anställda redan i dag, och förhoppningsvis kan de här områdena bli fler. Vi har problem med åldrande befolkning, färre barn som föds. Vi kommer inte att klara oss utan arbetskraftsinvandring och vi behöver minst 40 000 per år, sådana som är beredda att arbeta, integrera sig och stöda en växande ekonomi.

Kiitos ministeri Marttiselle siitä, että hän on käynnistänyt selvityksen siitä, miten järjestelmästä voitaisiin tehdä joustavampi. Ja vaikka uudistus vie aikaa, on tärkeää, että tutkimme parhaita mahdollisuuksia ja tapoja houkutella tänne osaavaa ja motivoitunutta työvoimaa. Yksi vaihtoehto on Kanadan kaltainen pistejärjestelmä. Kanadan tulokset ovat olleet menestyksiä, ja järjestelmä on oikeudenmukainen ja tarjoaa pysyvän oleskeluluvan sekä työntekijälle että hänen läheisilleen vähemmällä byrokratialla ja kustannuksilla. Kotouttamiseen investoimisen tärkeyttä ei ole unohdettu. Arvoisa ministeri, tullaanko Suomessa näkemään työperäisen maahanmuuton uudistus, joka vastaa meidän huoltosuhteemme luomiin haasteisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

17.38 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen eilen julkaisemat työttömyysluvut olivat kyllä karua luettavaa. Täällä on puhuttu 310 000 työttömästä, mutta työttömien määrä oli noussut edeltävästäkin vuodesta jo 53 000:lla. Korkeammassa työttömyysasteessa on oltu edeltävän kerran lähes 30 vuotta sitten, eliikka edes koronavuosina tai finanssikriisin aikana ei olla oltu yhtä vaikeassa tilanteessa.

Työllisyyden saaminen nousuun vaatisi nyt työntekijöitä tukevia toimia, ei näitä uusia työelämän heikennyksiä, joiden merkitys työllisyyteen on minun mielestäni jo nähty. Ministeri Marttinen, olisitteko valmis edes harkitsemaan peruuttamista suunnitelmistanne heikentää irtisanomissuojaa ja helpottaa määräaikaisten työsuhteiden käyttöä, koska näillä lisäheikennyksillä ei sitä nyt kipeästi tarvittavaa luottamusta ainakaan kasvateta työntekijöiden silmissä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

17.39 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Puisto kuvasi, että hallitus päätti riihessä leikata yritystukia 141 miljoonalla eurolla, mutta te jättitte mainitsematta, mistä yritystuista hallitus päätti leikata, ja sen takia mielelläni sitä tässä avaam.

Hallitus päätti leikata tki-tuista. Tässä juuri edellä puhuttiin siitä, miten tarpeellista innovaatioihin on satsata. Hallitus päätti leikata vihreän siirtymän tuista. Me ollaan tänäänkin puhuttu siitä, miten juuri vihreän siirtymän teollisissa investoinneissa on Suomen kasvun suurimpia mahdollisuuksia. Ja hallitus päätti leikata kulttuurirahoituksesta eli käytännössä kotimaisesta elokuvatuotannosta. Eli kun tehtävänä oli leikata ympäristölle haitallisista yritystuista, säilyttävistä yritystuista, niin se, minkä hallitus sai aikaiseksi, oli päinvastoin leikata uudistavista tuista ja sellaisista tuista, joilla on ympäristöhyötyjä. Kun te, ministeri Puisto, saitte hallitukselta tehtäväksi jatkaa tätä yritystukien perkaamista myös riihen jälkeen, niin näkisittekö, että nyt edes riihen jälkeen voitaisiin puuttua nimenomaan säilyttäviin, ympäristölle haitallisiin ja kilpailua vääristäviin yritystukiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen.

17.40 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Puisto, tänä vuonna Suomessa tehdään yli kymmenen miljardin yksityiset investoinnit vihreään siirtymään, ja se on erittäin hieno asia. [Arto Satonen: Niin on!] Talousvaliokunnasta saamamme tiedon mukaan tämän taustalla ovat Marinin hallituksen tekemät päätökset sähköveroon liittyen sekä elpymistoimena kasvattamamme energiatuen vaikutus — hyvä niin, mutta ikävä kyllä energiatuesta ei tämän hallituksen jäljiltä ole juuri mitään enää jäljellä.

Kuulimme talousvaliokunnassa myös, että vihreä siirtymä on tulevina vuosina hidastumassa olennaisesti. Ensi vuonna ei ole valmistumassa Suomessa yhtäkään tuulimyllyä. Kun viime vuodet vihreän siirtymän ydin on ollut uusiutuvan energian rakentamisessa, on melkoinen saavutus, että hallitus on kahdessa vuodessa saanut pysäytettyä tämän siirtymän. Tietysti olennainen asia on se epävarmuus, jonka hallitus on luonut uusiutuvan energian sääntelyn ympärille.

Arvoisa ministeri, tiedän, että suhtaudutte erittäin avoimesti erilaisiin investointeihin ja myöskin vihreään siirtymään. Voisitteko laittaa oman puolueenne nyt kuriin, jotta tuulivoiman investointiedellytykset voivat palata? [Juho Eerola: Miten se meidät nyt kuriin saisi?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

17.41 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Marttinen viittasi tuossa esittelypuheenvuorossaan hankintalain uudistukseen, joka on tässä syksyllä ilmeisesti tulossa. Olen erittäin, erittäin huolissani siitä lakimuutoksesta. Uhkana on, että hankintalain muutoksesta tulee kunnille ja hyvinvointialueille erittäin kallis ja epätarkoituksenmukainen lain uudistus.

Yhtenä esimerkkinä hankintalain ongelmista: 106 suomalaista kuntaa omistaa Koha-Suomi Oy:n, joka tuottaa avoimen lähdekoodin kirjastojärjestelmiä kunnille. Jos tämä lakimuutos menee aiemmin esitetyssä muodossa läpi, lopettaisi se tämän yhtiön toiminnan ja kuntien pitäisi kilpailuttaa tämä toiminta markkinoilla, jota ei ole. Tälle ei ole markkinoita. Seurauksena olisi lisääntyvät kustannukset, lisätyö ja heikentyneet palvelut.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Näitä vastaavanlaisia esimerkkejä on useita, useita, useita erilaisilta kuntien ja hyvinvointialueiden toimintasektoreilta, joten voi vain kysyä, miksi. Vetoan teihin: Ottakaa järki käteen. Pistäkää hankintalain uudistus jäihin tai edes järkeistäkää sen sisältöä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

17.43 **Janne Heikkinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Modernissa valtavirran taloustieteessä lähdetään kai siitä, että kasvu perustuu pääasiallisesti osaamistason nostoon, pääomien kasvattamiseen ja teknologiainvestointien lisäämiseen, ja näitä kaikkia elementtejä löydän kyllä tuosta budjettikirjasta. Lisäksi tyypillisesti tarvitaan t&k-panoksia ja työvoiman liikkuvuutta.

Näihin t&k-panoksiin olen henkilökohtaisesti suhtautunut terveen kriittisesti. En ajatuksen tasolla pidä siitä, että eduskunnassa on parlamentaarisesti sovittu menolisäyksistä, kun ei vastaavasti ole kyetty sopimaan parlamentaarisesti menojen vähennyksistä.

Kysyisin näistä t&k-panoksista ministeri Puustolta. Löysin täältä talousarvioesityksestä tämmöisen kohdan kuin että Business Finlandin t&k-valtuuksia lisätään kymmenellä miljoonalla eurolla kohdennettuna ruuantuotannon uusien arvoketjujen kehittämiseen. Mitä tällä mahdetaan tavoitella, ja mitä sellaista uskotaan syntyvän, joka voitaisiin suojata niin, että innovaatio jää suomalaisten hyväksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

17.44 **Jorma Piisinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio arvosteli täällä aiemmin hallituksen rakentamisen tukitoimia. Asuntorakentamisessa on perinteisesti käytetty suhdanteiden tasaamiseen niin sanottua vastasyklisyyttä, jolloin talouden noususuhdanteessa rakennetaan kovan rahan asuntoja ja laskusuhdanteessa lisätään tuetun vuokra-asumisen tuotantoa. Noususuhdanteessa vastasyklisyys unohtui ja vuokra-asumisen tuotanto jäi ylikorkealle tasolle. Talouden sakatessa asuntokauppa pysähtyi ja uusia kovan rahan asuntoja jäi myymättä päätyen osin vuokramarkkinoille vuokratasoa alentaen. Myös vuokra-asunnoiksi tarkoitettuja asuntoja jäi runsaasti tyhjilleen niiden vuokratason pysyessä vallitsevaa hintatasoa korkeampana.

Vaikka rakentaminen on itselleni sydämen asia, niin, arvoisa oppositio, olisiko mielestänne pitänyt tuottaa lisää asuntoja tyhjilleen alentamaan jo markkinoilla olevien asuntojen hintaa, vai mikä olisi ollut mielestänne järkevä vaihtoehto tässä taloudellisessa tilanteessa, jossa jokainen vuokra-asuntorakentamisen tukieuro [Puhemies koputtaa] lisää myös julkisen talouden velkamäärää? [Niina Malm: Mites tuo infrarakentaminen?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

17.45 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki työ on mielestäni arvokasta, mutta välillä tuntuu, että hallitus ei jaa tätä arvomaailmaa.

Suojaosan poiston seuraukset ovat olleet esimerkiksi päinvastaisia, mitä hallitus on toivonut. Kaksi vuotta sitten keväällä tämän suojaosan poistitte. On myös tärkeää muistaa se, että valtaosa työttömistä hakee kuitenkin työpaikkaa siinä onnistumatta. Kaikki varmasti olemme sitä mieltä tässä salissa, että kaikki käytettävissä oleva työpanos pitäisi saada työmarkkinoiden käyttöön. Tuossa edustaja Fagerström puhui juuri hetki sitten siitä, että ta-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

pasi yrittäjiä. Se on hieno asia. Pyytäisin, että voisitte terveisiä heille vaikka seuraavalla kerralla, että jos he aktiivisemmin osatyökykyisiä voisivat palkata, niin se olisi varsin hieno asia. Kysynkin, arvoisa ministeri Marttinen: onko hallituksella mitään työkaluja tai suunnitelmia siihen, miten me saamme osatyökykyisiä paremmin työmarkkinoiden käyttöön?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä.

17.47 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hienoa viettää iltaa keskustellen, miten Suomi lähtee kasvuun ja ihmisiä työllistetään. Ei sen tärkeämpiä teemoja oikeastaan olekaan.

Pari kysymystä ja huomiota kuitenkin:

Kun tässä edustaja Rantanen viittasi, että valtion asuntotukea ei olisi tehty ja että sen tähden ollaan tilanteessa, missä ollaan, niin sehän ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Tänä vuonna valtion valtuuksia korkotukilainoille on 1,75 miljardia. Se on massiivinen määrä kyllä. [Piritta Rantanen: Vastauspuheenvuoro, nimi mainittu!] Tämä toimii nimenomaan, kuten edustaja Piisinen kertoi, vastasyklisesti, että silloin kun yksityisellä sektorilla ei tapahdu, niin on oikea paikka valtion osallistua voimakkaammin asuntomarkkinoiden pitoon, koska markkinatalouskin on ihan toimiva malli, mutta tällaisissa tilanteissa se on ollut varmaan ihan paikallaan.

Sitten kollegalleni ja viisaalle edustaja Mäkyselle sanoisin, että eivät vihreän siirtymän investoinnit päättäneet ole, mutta pitää paikkansa, että tuulivoimassa näytti hiljaiselta juuri nyt se sama EK:n vihreän siirtymän ennuste, minkä näimme. Mutta vihreä siirtymä voi oikein hyvin, ja investointeja on valtavasti tulossa, ja tämä tosiaan tulee kaikkien aikojen ennätysvuosi olemaan.

Mutta sitten ihan näin lämminhenkisesti, [Puhemies koputtaa] kun tässä nyt rakennamme tätä tulevaisuutta, kysyisin SDP:ltä, joka kuitenkin viittasi siihen, että tämä paikallinen sopiminen on ollut täysin epäonnistunut hanke, [Puhemies: Aika!] että haluatteko poistaa sen, jos pääsette valtaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Eskelinen. [Piritta Rantanen: Eikö saanut vastata, kun oli suuria syytöksiä?]

17.48 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on rakennusalan tilanteesta paljon puhuttu, ja siitä varmaan kaikki kannamme huolen, ja odotetaan, kun nurkan takaa kurkistaa se... Mikä se oli, suhdanneko?

Huoli on siinä, että meiltä on hävinnyt 40 000 rakennusmiestä tässä tämän laman aikana, suhdanteen aikana — 40 000 alalta. Ja jos tässä nyt lähtevät varmaan 26—27 sitten rakentamisen puolellakin niin julkinen puoli kuin yksityiset ja teollisuus investoimaan ja jos samaan aikaan vielä sattuu Ukrainassa rauha tulemaan, niin kaikki ulkolaiset Baltian pojat häviävät Ukrainaankin rakentamaan ja kotimaisista työntekijöistä on iso osa jo vaihtanut alaa — ja alaa olisi vaihtanut paljon enemmänkin, jos olisi aikuiskoulutustuki. Nyt siellä roikkuu edelleen näitä rakennusmiehiä, jotka ovat tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömiä. Miten tähän rakennuspuolen työvoimapulaan sitten pystytään vastaamaan? Sehän on ihan avainkysymys meidän tulevan kasvun osalta. Onko nyt sitten laajemmin tutkittu sitä, minkä verran

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tältä alalta on oikeasti häviämässä, ja erityisesti näitä skenaariota ja uhkatekijöitä, mitä on edessäpäin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

17.49 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kommentti edustaja Satoselle, että ei se nyt aivan yhdentekevää ole, kuinka Orpon hallitus onnistuu näissä omissa tavoitteissaan. Ne ovat kuitenkin nämä katteettomat lupaukset, joilla te valtaan nousitte.

Ministeri Marttinen, ei se nyt ihan totta pidä sekään, etteikö valtio voisi mitään tehdä auttaakseen TE-alueita. Olisi mahdollista ottaa käyttöön esimerkiksi erilaisia tarveperusteisia lisärahoitusmalleja, olisi mahdollista tehdä kohdennettuja rahoitusohjelmia, mutta tähän on nimenomaan päätös, että tällaiseen ei ryhdytä. Aikuiskoulutustuki oli yksi keskeinen työkalu, jolla mahdollistettiin nimenomaan oman osaamisen päivittämistä osana työelämää. On totta, että siinä oli kehitystarpeita, mutta nämä päivitykset olisi ollut hyvin yksinkertaista ja helppoakin tehdä, aivan kuten SDP esitti. Te kuitenkin päätitte lakkauttaa sen kokonaan. Miksi näin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä neljä puheenvuoroa ja sen jälkeen ministereitten loppupuheenvuorot. Sitten siirrytään puhujalistalle. — Edustajat Sammallahti, Rantanen, Piritta, Lyly ja Satonen.

17.51 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Me kaikki varmaan jaetaan täällä se huoli tästä työllisyystilanteesta. On muutamia keinoja, millä tätä tilannetta voidaan helpottaa. On tietysti ne työhön työntävät tekijät, eli esimerkiksi sosiaalietuuksien leikkaaminen, ja on työhön vetävät tekijät, eli työn verotuksen alentaminen noin esimerkiksi. No, näitä hallitus on viisaudessaan molempia käyttänyt. Ja toki on sitten tämä kolmas eli työllistämis- eli yrittäjäriskin keventäminen, ja sitäkin ollaan jonkin verran tekemässä, mutta vähän harmittaa, että siitä puhutaan jotenkin niin kuin heikennyksenä. Esimerkiksi Tanskan sosiaalidemokraatit ja ammattiyhdistysliike jo yli 20 vuotta sitten tekivät flexicurity-mallin ja poistivat irtisanomissuojan kokonaan. Minua ihmetyttääkin, että kun meillä on sen flexicurity-mallin kaksi peruspilariä eli työvoimapalvelut ja ansiosidonnainen, niin miksi Suomen sosiaalidemokraateille ei kelpaa tämä kolmas pilari, [Matiias Mäkysen välihuuto] joka on pelastanut Tanskan talouden ja pitänyt kroonisesti työttömyysasteen alhaisena. Heillä menee valtavan hyvin. Kysynkin: voisiko tämä olla yksi keino meidän ongelmien ratkaisemiseen? — Kiitos. [Matiias Mäkysen välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Rantanen, Piritta.

17.52 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Pauli Aalto-Setälälle, että minä sanoin, että rakentaminen on paljon muutakin kuin asuntorakentaminen. Meillä on tiet, sillat, vesi- ja viemäriverkosto ja kaikki muu. [Juho Eerola: Eikö näitä tehdä?] Juuri tämä on sitä, mihinkä todella paljon julkinen rakentaminen myös omalta osaltaan liittyy. Taitaa olla niin, että monta kymmentä prosenttia niistä rakennustyömaista on nimenomaan täällä infran puolella, ja siihen minä viittasin tässä omassa puheenvuorossani. Tätä tarkoitin sillä, että ei ole vain pelkkää asuntorakentamista.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt vielä valiokunnan puheenjohtajisto, edustajat Lyly ja Satonen, ja sitten ministerien vastaukset.

17.53 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Olisi monia kysymyksiä, joihin vastata, mutta sanoisin siihen, että kaikki nämä työelämäleikkaukset olisivat niin kuin hopealuoti sille työllistymiselle, että kyllä kustannus, kilpailukyky, palvelutarjonta ja tuotteet ovat ne, joilla kansainvälisessä kilpailussa pärjätään. Ne ovat ne ydinkysymykset.

Minulla on vielä se asia, että kasvun kannalta luottamuksen palauttaminen on tässä tosi tärkeätä. Kuluttajan pitää luottaa tulevaisuuteen, ja se pitää ansaita. Näillä toimenpiteillä, mitä nyt on tehty, on myöskin horjutettu aika paljon sitä.

Kaksi kysymystä koskien kuntasektoria:

Toinen koskee sitä, että nyt kun työllisyyden menot ovat työttömyysturvan osalta kasvaneet 470 miljoonasta 740 miljoonaan tänä vuonna ja kun siirto oli alimitoitettu, niin miten hallitus aikoo toimia tässä.

Toinen kysymys koskee tätä sidosryhmäasiaa, 10 prosentin raja on määritetty. Nyt kun Tampereen valtuustossa kysyin tätä, niin siellä annettiin ymmärtää, että sieltä jäisi jätehuolto pois. Onko joitain muitakin muutoksia tulossa tähän asiaan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä edustaja Satonen.

17.54 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Minä toivoisin, että me voitaisiin katsoa vähän positiivisemmin eteenpäin. Tässä keskustelussa ministeri Marttisen aloituspuheenvuoroa lukuun ottamatta ei kukaan ole puhunut edes siitä, että me eilen saatiin tieto, että todennäköisesti yhdellä meidän keskeisellä sektorilla eli telakan rakentamisessa meillä saattaa olla 20 000 ihmiselle, jotka siihen klusteriin kuuluvat, [Välihuutoja vasemmalta] kymmeneksi vuodeksi töitä. Tämä on aivan valtavaa.

Sitten täällä on puhuttu investoinneista. Paasi käytti hyvän puheenvuoron tekoälystä ja siirtoteknologiasta, Aalto-Setälä puhui näistä vihreän siirtymän investoinneista. Sen lisäksi meillä on akkuteollisuusinvestointeja, meillä on tulossa alumiinitehdas, meillä on vaikka mitä. Täytyy nähdä vähän pidemmälle ja positiiviseen suuntaan. Ja sekin, että me ollaan saatu käännettyä ihmisten ostovoima kasvuun riippumatta siitä, haluavatko he kuluttaa vai säästää vai maksaa vanhoja velkoja, on aivan loistava asia verrattuna siihen, kun se viime vaalikaudella putosi kuusi prosenttia. [Matias Mäkynen: Tekö sen nostitte? — Vasemmalta: Mistä se inflaatio tuli viimeksi?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministereitten vastaus. — Ministeri Marttinen. Riittääkö kolme minuuttia? — No viisi.

17.55 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kansanedustajille hyvästä keskustelusta, vaikka ehkä en pystykään yhtymään aivan kaikkiin huomioihin, mitä keskustelun aikana on tuotu esille.

Täällä edustaja Perholehto jo aikaisemmin — hän on tainnut valitettavasti poistua — viittasi vielä tähän työllistymisasetelien ja oppisopimuskoulutuksen yhteyteen. Olen täysin samaa mieltä siitä. Nimenomaan näitä konkreettisia työelämässä, työpaikoilla tapahtuvia

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

oppimisen malleja pitäisi meillä Suomessa vielä paljon voimakkaammin myös kehittää. Todennäköisyys siitä, että työpaikka säilyy, sellainen vahva osaaminen ja koulutus, näitä me nimenomaan tässä mallissa käymme läpi. — Pitääkin tämä tarkastusvaliokunnan raportti ottaa sitten iltalukemiseksi taas jatkoa ajatellen.

No, sitten täällä edustaja Bergbom otti esille yrittäjyyskasvatuksen. Juuri näin, samaa mieltä siitä. Onneksi kuitenkin on niin, että nuorten keskuudessa tutkimusten mukaan suhtautuminen yrittäjyyteen on vahvistunut erittäin paljon. Se on aika hienoa, että meillä kasvaa tässä maassa sukupolvi, joka suhtautuu niin avoimesti ja myönteisesti yrittäjyyteen. Eiköhän sieltä tule sitä seuraavaa polvea, joka pystyy taas luomaan tähän maahan paljon uutta. Luottakaamme kuitenkin nuoriin myös tässä asiassa.

Edustaja Oinas-Panuma täällä kysyi, mitä keinoja työttömyyteen, sen torjuntaan, olisi. Toin niitä mielestäni aika laajasti tässä keskustelussa esille, kuten myös tämän työllistymisasettelin nuorten osalta. Totta kai on niin, että talouskasvu, jonka kautta tulee taas vastaavasti avoimia työpaikkoja työmarkkinoille, on se kaiken a ja o. Totta kai julkisilla panostuksilla, palveluilla, tukitoimilla, voidaan tehdä täsmäkorjauksia, mutta jos talous ei vedä, hyvät kansanedustajat, niin eihän myöskään tätä kysymystä voida millään tapaa ratkaista. Sen takia laajasti talouskasvun edellytysten vahvistaminen on parasta työllisyyspolitiikkaa, mitä tässä maassa voidaan tehdä, ja sen puolesta me teemme joka päivä vastaavasti töitä.

Sitten hankintalaki nousi ainakin edustajien Sarkkinen ja Lyly ja taisi olla muutaman muunkin puheenvuorossa. En mene vielä yksityiskohtiin. Meillä on lainsäädännön valmistelu aivan loppuvaiheessa, mutta olemme käyneet hyvin tarkasti läpi kuntien antaman palautteen ja tehneet tiettyjä täsmämuutoksia tähän ehdotukseen. Saatte kokonaisuuden tähän taloon myöhemmin tänä vuonna käsittelyyn, ja odotan sellaista hyvää ja reipasta keskustelua myös sen asian ympärillä. Se, että edustaja Sarkkinen ei täällä nähnyt tässä hankkeessa oikein mitään hyvää, ei sinänsä minua yllätä. Useimminhan vasemmisto ei nyt kovin myönteisesti suhtaudu vapaaseen markkinatalouteen ja vapaaseen kilpailuun, [Vasemmalta: Ohhoh! — Naurua oikealta] josta tässä nyt on siis myös kyse.

Tässä ehdotuksessahan tullaan nyt laittamaan nimenomaan tiukemmat rajoitteet siihen, millä tapaa julkiset yhtiöt markkinassa voivat toimia. Mitä selkeämmät nämä pelisäännöt ovat markkinassa, sitä paremmin myös paikallisesti — ollaan sitten Vaasassa tai ollaan Joensuussa tai ollaan Jyväskylässä — paikalliset pk-yritykset ja yrittäjät voivat osallistua niihin julkisiin hankintoihin ja sitä paremmin myös vastaavasti se hankintojen verojalanjälki ja samoin työllisyysvaikutukset jäävät sinne alueelle. Kun tämä tehdään yhdessä, niin olen aivan vakuuttunut siitä, että tulokset ovat hyviä, ja tulen viemään tätä uudistusta eteenpäin määrätietoisesti.

Arvoisat kansanedustajat! Ehkä viimeisenä edustaja Malmille toteaisin sen, että on totta, että metsäteollisuuden tilanne on varmasti meidän vientisektoreista kaikkein hankalin. Se on näin. Myös tullikysymys Yhdysvaltojen suuntaan iskee tällä hetkellä todella kurjasti metsäteollisuuden osalle.

Samaan aikaan, arvoisat kansanedustajat: haluammeko me, että isänmaan lasi on puoliksi tyhjä vai puoliksi täynnä? Millä tapaa näin, sanotaan, pelotteleva puhe ja vastaavasti kaikkien uhkien maalaaminen julkisuuteen auttaa taas vastaavasti meidän taloutta kasvamaan, millä tapaa se auttaa vahvistamaan suomalaisten kuluttajien luottamusta omaan talouteen, miten se vie Suomea eteenpäin? Joten toivon, hyvät kansanedustajat, että voimme olla eri mieltä kysymyksistä, mutta kyllä tämä aika vaatii myös semmoista hyvin rakenta-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

vaa ja totta kai realistisen positiivista suhtautumista Suomen taloustilanteeseen. Ei sillä, että me ripottelemme tuhkaa päällemme, tämä isänmaa tästä minnekään lähde, mutta sillä, että teemme yhdessä töitä näiden kysymysten parissa, viemme Suomea yhdessä eteenpäin ja käymme rakentavaa ja hyvää keskustelua, tämä maa kehittyy paremmaksi, ja tähän työhön olen täysin sitoutunut. — Kiitos. [Vasemmalta: Mites sunnuntailisät, arkipyhät?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä ministeri Puisto, viisi minuuttia enintään. Sen jälkeen puhujalistaan.

18.00 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Kiitos, arvoisa puhemies! Edelliseltä kierrokselta jäi vastaamatta myös kysymyksiin, joihin palaan nyt.

Verotuki-instrumentit: Näissä parasta on se, että päästään tällaisiin win-win-ratkaisuihin. Esimerkiksi verohyvityksessä on se, että kun on jo tehty laitos, joka tulee toimintaan ja alkaa tuottaa voittoa, niin siitä sitten saa hyvitystä, jolloin se sekä mahdollistaa tuotantolaitoksen rakentamista että sitten fiskaalisesti se on järkevää. Tavoitteena on nimenomaan se, että pystyttäisiin tekemään sellaisia instrumentteja, millä luotaisiin uutta, mikä vaikuttaisi siihen, että nimenomaan tämä investointikynnys ylittyisi. Näissä on erilaisia sääntöjä myös projektien aloittamisesta, mikä tulee jo ihan EU:sta käsin, ja hankkeiden kirjo ja laatu on hyvin erilainen.

Täytyy katsoa vielä erikseen tätä julkisuuslakikysymystä, mikä nostettiin esille. Tämä oikeastaan johtaa myös kysymykseen näistä yritystuista ja edustaja Tynkkysen nostamaan kysymykseen. Minä näkisin sen sillä lailla, että esimerkiksi tässä tietyssä hankkeessa, mikä oli nyt, ei pidä katsoa pelkästään sitä kategoriata vaan myös sitä ikään kuin laatua ja vaikuttavuutta. Missä hyvänsä kategoriassa liikutaan, niin näkisin, että jos se vaikuttavuuden aste alkaa tippua, niin silloin kannattaa miettiä karsimista ja kritiikkiä. Näen, että se 40 miljoonaa euroa siitä oli aivan perusteltu. Tämä on yksi esimerkki siitä, että kun jotain tehdään, niin se aina tuppaa saamaan kritiikkiä.

Sitten biokaasuun. Tämä energiaosasto on Multalalla ja verotuspuoli myös VM:llä, mutta siis näkisin, että biokaasussa esimerkiksi kysymykset, mitkä liittyvät todentamiseen ja sen tuomiin kustannuksiin, on yksi asia, mikä itseäni kiinnostaa kovastikin.

Turve: Ilman muuta olen samaa mieltä siitä, että kasvuturve, kuiviketurve ovat todella tärkeitä ja kaikissa innovaatioissa, mitä tällä kentällä on, on paljon mahdollisuuksia. Olen siis huolissani huoltovarmuuden kannalta energiaturpeesta ja myös siitä, että kun puun saatavuus heikkenee, niin mikä vaikutus sillä sitten tulee olemaan.

Sijoittamisesta, säästämisestä, yrittäjyydestä edustaja Bergbom käytti erinomaisen puheenvuoron. Näkisin siten, että erityisesti nuorten keskuudessa ihan tavanomainen säästäminen, sijoittaminen ja semmoinen tietynlainen sijoittajablogien ja muiden seuraaminen on ehkä yleistynyt. Tämä on sinänsä ihan hyvää kehitystä, ja se tuo tiettyä omavaraisuutta ja ajan kanssa näkyy myös ihan siellä meidän rahoitusmarkkinoiden puolella. Oli hyvä puheenvuoro ja pointti.

Tekoäly, tärkeä asia näissä datakeskuksissa. Pitää kiinnittää enemmän huomiota niiden mahdollisesti tuomaan lisäarvoon, ja tätä kysymystä pitää tarkastella enemmän. Vaikka Eurooppa sinänsä on jäljessä Yhdysvaltoja ja Kiinaakin, niin minä näkisin, että tosiaankin meillä Suomessa on vahvuuksia esimerkiksi teollisessa AI:ssa, tekoälyssä, ja siinä, että pystytään tuomaan tätä laskentatehoa ja kvanttisiruosaamista ja tekoälyä yhteen — siinä on toinen asia. Kun olin Yhdysvalloissa viime viikolla, niin tämä kiinnosti oikeinkin kovasti.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Tässä tosiaan on semmoinen tilanne, että kun tulee näitä erilaisia investointeja, ovat ne sitten datakeskuksia tai muita teollisia investointeja, niin tulee ikään kuin tällainen pukki-hyppytilanne, että tarvitaan energiaa mutta sitten taas, jotta energiainvestointeja tulee, täytyy olla sitä kysyntää.

Yritysrahoitukseen vielä — tätähän jo käsiteltiin — ja näihin erilaisiin kannustaviin veromalleihin: ilman muuta kannattaa katsoa mallia myös muista maista, niin kuin tässä verotiliasissa oli kyse siitä, esimerkiksi Ruotsista tai Alankomaista, Virosta ja muualta ja hakea niitä erilaisia ratkaisuja.

Ruuantuotanto: Siis ruuan vientiä pitää vahvistaa, ja se on myös huoltovarmuuskysymys ja todella tärkeä asia. Mutta yksi asia, mihin tällaisella ohjelmalla voitaisiin päästä, on esimerkiksi proteiinituotanto ja erilaiset uudenlaiset ratkaisut siinä, miten me pystytään proteiinituotantoa vahvistamaan Suomessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministereille. — Ja nyt mennään puhujalistaan. Edustaja Eerola.

18.06 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on nyt tuonut eduskunnan käsittelyyn talousarvion, joka perustuu realistiseen tilannekuvaan, ja se tilannekuva ei ole kovinkaan kaunis. Velkaantumista hillitään, menot asetetaan tärkeysjärjestykseen, ja kasvua tuetaan työn ja yrittämisen kautta. Tämä ei ole mikään helppo tie, se on tässä kuultu näiden päivien aikana, mutta vastuullinen se on.

Meillä on edelleen jotakuinkin suunnilleen kymmenen miljardin euron alijäämä, mutta ilman näitä hallituksen sopeutuksia, joita tässä salissa kovasti näiden päivien aikana on vastustettu, se olisi jo lähes kaksinkertainen — miettikää sitä. No, nyt suunta on kääntymässä ja joku sanoo ehkä, että jo käännetty, ja haluan uskoa, että velkaantuminen taittunee vuoden 2027 aikana, ja luottoluokituksen laskua pyritään myöskin sitten pysäyttämään. Tämä on välttämätöntä, jotta voimme turvata peruspalvelut, puolustuksen ja hyvinvointimme myös tuleville sukupolville, ja nyt kun sanon tuleville sukupolville, niin puhun jopa niistä sukupolvista, jotka eivät vielä ole syntyneet.

Me perussuomalaiset korostetaan, että säästöjä tehdään toissijaisista menoista, ei esimerkiksi ruokaa tuottavasta maataloudesta, ei poliisista eikä puolustuksesta. Itäraja suojataan, kyberturvaa vahvistetaan, ja Puolustusvoimat saa historiallisen kuuden miljardin vahvistuksen. Turvallisuus ei ole vain menoerä, vaan koko Suomen perusta. Tässä vaiheessa korostan myös, että sisäinen turvallisuus kuuluu tähän palettiin myöskin, ja siitähän tänään OM:n ja erityisesti SM:n pääluokissa puhuttiin.

Samalla työn verotusta kevennetään ja muun muassa autoilun ja ruuan kustannuksia lasketaan. Huvitti oikein, kun tänään luin Helsingin Sanomien pääkirjoitusta, missä kerrottiin, että bensa on liian halpaa. Tuli sellainen olo, että edes joku meidän vaalilupauksistamme on mennyt läpi. Jos bensa olisi nyt jostain syystä kalliimpaa kuin aiemmin, niin sitten tästäkin haukuttaisiin, että edes tätä vaalilupausta ette onnistuneet pitämään. Tämä, että se bensa on halvempaa kuin aiemmin ja ruuan kustannuksia leikataan ja näinpäin pois, on sitä suomalaisten arjen helpottamista. On rehellistä sanoa, että ilman työtä ja yrittämistä meillä ei ole myöskään varaa tähän hyvinvointiin.

No, oppositiosta, mitä olen tässä nyt runsaasti kuunnellut näiden kahden päivän aikana, on tullut hyviäkin puheenvuoroja, mutta suurimmaksi osaksi, kun kysytään, mikä teidän vaihtoehtonne on, niin sitten sanotaan, että nyt keskitytään tähän hallituksen budjettiin, ja

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

sitten kun joku sieltä vaihtoehtoa tarjoaa, niin se on usein vielä suuremmat veronkorotukset ja jopa nykyistäkin enemmän velkaa. No, se tie on kuitenkin jo kertaalleen käyty, ja sen tien kulkemisesta kun tulee se jälki sinne perään, niin on nähty, minkälaista jälkeä siitä tulee. Eli velkavuori kasvaa, ja sitten myöskin on romahduttava ostovoiman lasku. Tämä meidän linjamme on täysin toinen: säästöt ja rakenteelliset uudistukset, ja sitten se kasvu tulee sitä kautta, sitten kun se toivottavasti jossain kohtaa tulee.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen tulevaisuus ei rakennu tällaisella huikentelevalla idealismilla vaan vastuulla ja realismilla. Tämä budjetti ei lupaa mahdottomia, mutta se antaa kuitenkin perustan vakaalle taloudelle, vahvalle turvallisuudelle ja paremmalle tulevaisuudelle meille kaikille suomalaisille sitten tulevaisuudessa. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen poissa, edustaja Lindén poissa. — Edustaja Garedew.

18.10 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan tulevaisuus rakentuu loppuviimein aina perheiden varaan. Siksi näen hallituksen perhemyönteiset panostukset erityisen tärkeinä.

Vuoden 2026 talousarvioesityksessä on suoraan lapsiin ja lapsiperheisiin kohdistuvia määrärahoja yhteensä noin 11,4 miljardia euroa — tämä on huikea summa. Määrä on 200 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Vaikka ikäluokat pienenevät, niin huomiota keskitetään enemmän niihin, joille tämä maa meidän jälkeemme jää. Työssäkäyvien vanhempien verohelpotusta eli työtulovähennyksen lapsikorotusta nostetaan 100 eurosta 210 euroon. Kahden vanhemman perheissä summa jaetaan vanhempien kesken, yksinhuoltajalle vähennys huomioidaan kokonaisuudessaan. On hyvä muistaa, että Marinin hallituksen aikana tätä lapsiperheitä tukevaa vähennystä ei ollut laisinkaan käytössä. Myös muut tämän hallituksen veronkevennykset lisäävät useimpien perheellisten ostovoimaa.

Syntyvyyttä ja lapsimyönteisyyttä on tärkeä edistää monin eri keinoin. Poliittisilla päätöksillä on paljon merkitystä ja vaikutusta. Tärkeintä olisi saada lapsimyönteinen kulttuuri ja ilmapiiri, niin että nuoret parit haluaisivat ja uskaltaisivat saada lisää vauvoja. Tästä esimerkkinä äitiysavustukseen tehdään korotus 170 eurosta 210 euroon. Myös muiden lapsiperheiden etuuksien uudistamistarpeita tullaan kartoittamaan. Nämä kaikki vaikuttavat meidän tuleviin lapsiin ja nuoriin ja siihen, että me saadaan syntyvyyttä nousuun. Sen sijaan ministeri Grahn-Laasosen väläyttämää karmivaa sijaissynnytysten sallimista en missään tapauksessa kannata. Niitä ei tule laillistaa. Ne ovat kirjaimellisesti ihmiskauppaa.

On erittäin hienoa, että perusopetuksen rahoitusta nostetaan hallitusohjelman mukaisesti, eli sitä nostetaan 200 miljoonalla tämän vaalikauden aikana. Kuntien vastuulle jää nyt kohdistaa nämä määrärahat perusopetuksen rahoituksesta tosiasiallisesti juuri sinne, mihin hallitus on ne tarkoittanut, eikä leikata sivistyspalveluista tai osoiteta sieltä rahoja kulttuuriin tai muuhun hömppään esimerkiksi viherideologian takia. Valtuustoissa on siis suuri vastuu tässä, mihin rahoja jaetaan.

Arvoisa puhemies! Syntyvyys on laskussa, ja väestö on vaihtumassa suomalaisista ulkomaalaisiin. Meidän on tehtävä kaikkemme, että Suomi voisi olla perhe- ja lapsimyönteinen maa, jossa on hyvä ja turvallista perustaa perhe ja synnyttää ja kasvattaa lapsia. Tähän vaikuttavat yleinen turvallisuus, politiikkatoimet ja ilmapiiri, jossa lapsia ja perheitä arvostetaan. Lapset ovat erittäin kallisarvoinen lahja eivätkä todellakaan mikään taakka ilmas-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tolle. Tehdään yhdessä kaikkemme, että Suomi voisi olla koko maailman lapsiystävällisin maa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.15 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu puhemies! Muutama sana turvallisuudesta ja isänmaan puolustamisesta. Arvoiset kollegat — siellä opposition puolella on varsin vähän väkeä tällä hetkellä, mutta sanon siitä huolimatta — meillä ei ole varaa horjua maanpuolustuksessa. Venäjän hyökkäyssota jatkuu, turvallisuusympäristömme on muuttunut, ja Suomella on vastuu liittolaisilleen. Demokratia ja tuntemamme järjestys vaativat puolustajansa. Siksi meidän on panostettava turvallisuuteemme vahvistaen Maavoimia, uusien materiaaleja ja turvaten kykymme vastaanottaa liittolaisapua. Hyvä oppositio, te kyllä puhutte turvallisuuden tärkeydestä, mutta turvallisuus luodaan vastuullisella taloudenpidolla sekä hallitulla velkasuhteella. Turvallisuutemme vaatii panostuksia, talouden ennakoitavuutta sekä laaja-alaista varautumista. Turvallisuuskysymys ei ole sellainen, josta voimme siirtää vastuun tulevaisuuteen ja muille. Meidän on oltava valppaina, varautuneita ja valmiita jo tänään. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.16 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tänään ovat hallinnonaloista olleet sosiaali- ja terveysministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö, ja sieltä jäi pari aihetta. Täällähän perinteisesti käydään välillä vähän tämmöistä julistuksenomaista keskustelua, mutta poimin joitain ehkä vähän konkreettisempia asioita.

Niin sanottu kaksoisleikkuri kohtelee hyvinvointialueita epätasa-arvoisesti. Väestön väheneminen vie rahoitusta alueelta lähteviin liitetyn tarpeen perusteella mutta myös väestöperusteella. Esimerkiksi meiltä Etelä-Savosta lähtevät ovat nuoria ja terveitä ja meille jäävät ovat entistä useammin iäkkäitä ja monisairaita. Samaan aikaan väestöä kasvattavat alueet saavat lisää rahoitusta myös tarveperusteella ja väestönkasvun perusteella, vaikka tulijat ovat nuoria ja terveitä ja he käyttävät lähes kokonaan YTHS:n ja työterveyshuollon palveluja. Lisäksi väestöään kasvattavilla alueilla on myös runsaasti yksityisiä palveluja, merkittävästi enemmän kuin meillä itäisessä Suomessa. Tällä tavoin alijäämäisten alueiden rahat valuvat kasvukeskuksiin ja niiden ylijäämä taas vähentää alijäämäisten alueiden rahoitusta. Tasapainoa ei tule alijäämäisille alueille tällä mallilla koskaan.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten lääkehuolto on vaarassa hallituksen esitysten seurauksena. Ministeri Grahn-Laasonen totesi tänään, että hallitus on tehnyt kauan odotetun esityksen apteekkitoimialan kokonaisuudistuksesta. Hän unohti siitä yhden keskeisen tekijän. Kyseessä on kaupan keskusliikkeiden kauan odottama uudistus. Kukaan muu sitä ei ole juurikaan kaivannut.

Arvoisa puhemies! Apteekki on yleensä ensimmäinen avun hakemisen paikka, kun sairastumme. Vakavammat tilanteet hoidetaan suoraan terveysasemilla ja päivystyksissä. Apteekit hoitavat kansanterveyden kannalta keskeisen lääkehuollon ja asiantuntijaneuvonnan toimintavarmasti ja asiantuntevasti pienimmistä kirkonkylästä kaupunkeihin kautta maan. Suomessa reseptilääkkeet ovat apteekkien kautta saatavissa läpi maan. Harvassa muussa maassa tilanne on yhtä hyvä. Hallitus on tekemässä lakimuutoksia, jotka lopettaisivat apteekit useista maaseutukunnista ja entisistä kuntataajamista, kuten myös useista lähiöistä.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Tämä johtuu siitä, että hallitus kaavailee myydyimpien itsehoitolääkkeiden, kuten särky- ja närästyslääkkeiden, siirtämistä kauppoihin, ja samaan aikaan se on heikentämässä sivuapteekkitukea.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on kyse vaarallisesta leikistä ihmisten terveydellä. Hallituksen toisessa vaakakupissa painaa kuitenkin enemmän kaupan keskusliikkeiden halu päästä kuorimaan kermat itsehoitolääkkeiden myynnillä. Tämän hintana on haja-asutusalueiden ja pienten taajamien apteekkipalvelujen katoaminen ja lääkehaittojen kasvu, kun ammattilainen ei ole neuvomassa ja tarkistamassa lääkityksen kokonaisuutta. Väärin yhdisteltynä itsehoitolääkkeet voivat olla jopa hengenvaarallisia. Tämä osuu erityisesti ikäihmisiin, joiden mahdollisuudet palvelujen perässä liikkumiseen ovat rajalliset. Ruotsissa siirrettiin jo parasetamolia sisältävät särkylääkkeet takaisin kaupoista apteekkeihin, kun lääkemyrkytykset lisääntyivät. Hinnatkaan eivät ole länsinaapurissa olennaisesti laskeneet. Näitä kaupan keskusliikkeiden bisneksen kannalta edullisia muutoksia perustellaan usein lääkkeiden hinnoilla. Tutkimusnäyttöä ei kuitenkaan ole, että itsehoitolääkkeiden hinnat laskisivat siirtämällä ne kauppoihin. Jos itsehoitolääkkeiden hintoja halutaan alentaa, se voidaan tehdä nykymallin puitteissa ilman lääkehuollon vaarantamista. Moni myös väittää, että vapauttamalla apteekkijärjestelmä kokonaan lääkkeiden hinnat laskisivat. Reseptilääkkeiden hintoja ei päättä kuitenkaan apteekkari, vaan ne säädetään valtioneuvoston asetuksella ja ovat kaikkialla Suomessa samat. Itsehoitolääkkeidenkin hintojen enimmäis- ja vähimmäismäärät säädetään valtioneuvoston toimesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen olisikin syytä laittaa terveys rahan edelle ja keskittyä toimivan apteekkijärjestelmän kehittämiseen sen rapauttamisen sijaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Satonen.

18.21 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Muutama ajatus tästä kokonaistilanteesta:

Yksi asia, mistä usein myöskin niin sanotusti toriparlamenteissa puhutaan, on se, että kun hallitus on jo tehnyt noin kymmenen miljardin talouden tasapainottamiset, niin siitä huolimatta julkinen velka edelleen kasvaa, ja kasvaa kohtuullisen nopeasti myös tässä budjetissa. Ehkä tunnistan viisi sellaista haastetta, jotka meillä ainakin tällä hetkellä tässä yhteiskunnassa on, jotka suoraan vaikuttavat siihen tilanteeseen, missä me olemme:

Ensimmäinen on sinänsä positiivinen asia: Se on se, että meidän väestö ikääntyy. Sitähän me olemme tavoitelleet, että ihmisten elinikä paranee, mutta se myös tarkoittaa, että meillä työikäisen väestön määrä vähenee noin 10 000—15 000 ja sitten taas hoivaikäisen väestön määrä kasvaa, ja se tarkoittaa, että meidän täytyy sotemenoja vuosittain aina lisätä huomattava määrä, koska meidän palvelutarve kasvaa. Työperäisellä maahanmuutolla voimme paikata tätä työikäisen väestön vähentämistä, kuten on tehtykin, ja sitä linjaa tulee jatkaa. Se on ensimmäinen haaste.

Toinen haaste on se, että vaikka tässä salissakin puhuttiin muutama vuosi sitten, että nol-lakorko aika on jäänyt pysyväksi eli meillä ei ole tätä korko-ongelmaa, niin no, nyt me tiedetään, että meillä on yli kolmen miljardin korkomenot valtiolla, mikä suoraan vaikuttaa siihen alijäämään, joka meillä on.

Kolmantena on tämä erittäin haasteellinen geopolitiittinen tilanne: Se on itsestään selvää, että kaikki Venäjän läntiset naapurimaat ovat kärsineet tästä Ukrainan sodasta taloudellisesti merkittävästi ja Suomi yhtenä niiden joukossa, ehkä jopa ihan kärkipäässä. Jos ajatel-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

laan vaikka Etelä-Karjalaa, niin siellä menetetään pelkästään kaupallisena menetyksenä miljoona euroa päivässä, koska raja on kiinni. Se on tietysti täysin välttämätöntä, että raja on kiinni, turvallisuuspoliittisista syistä, mutta totta kai tämä tilanne on vaikuttanut, ja me emme voi siihen vaikuttaa, emmekä voi myöskään vaikuttaa siihen, koska tämä Ukrainan kriisi ratkeaa. Tietysti ennen kaikkea kotimaan turvallisuuden takaaminen ja isänmaan aseman vahvistaminen on kaikkein tärkein asia, mutta tämä on yksi asia, joka meille vaikuttaa.

No, neljäs asia ovat sitten nämä Trumpin tullit, jotka ovat muuttaneet ajattelutapaa niin, että tästä vapaakaupasta ollaan siirtymässä entistä voimakkaammin protektionistiseen järjestelmään, ja Suomen kaltaiselle maalle, jolla 40 prosenttia bkt:stä tulee viennistä, se on tietysti haitallista aina kun vapaakauppa tiukkenee. Sitähän pystyttäisiin jonkun verran kompensoimaan sillä, että EU:n sisämarkkinoita vahvistettaisiin, ja tätä työtä on koko ajan tehty. Myöskin itse yritin sitä osaltani tehdä silloin kun olin ministerin tehtävissä, mutta se on myöskin sitkeää työtä.

Sitten viidentenä nostan sen, että myöskään meidän lähtötilanne ei ole ollut niin hirveän helppo, eli meillä oli myös tällaista reformivelkaa. Me oltiin jääty jälkeen siitä, mitä muissa Pohjoismaissa oli, mikä näkyy ennen kaikkea työllisyysasteessa. Nyt me ollaan uudistettu työmarkkinoita. Ne ovat olleet paikka paikoin vähän turbulentejakin uudistuksia, mutta uudistuksia on joka tapauksessa saatu aikaan. Sitten meillä on huomattavat tk-panostukset, jotka ovat erittäin iso juttu. Me sujuvoitetaan lupakäsittelyä ja kevennetään byrokratiaa, eli pyritään tekemään niitä asioita, joilla meidän omaa kilpailukykyä vahvistetaan. Tämä oman kilpailukyyn vahvistaminen on ihan välttämätöntä, koska me elämme nyt semmoisessa maailmanajassa, että kasvavia markkinoita ei ainakaan meidän lähialueella niin hirveästi ole, ja se kilpailukyky on vieläkin tärkeämpi.

Arvoisa rouva puhemies! Siihen päätän, että kyllä tämä työllisyysasteen nosto on kaiken a ja o. Meillä on ymmärtääkseni yhteisesti poliittisesti sovittu tavoite siitä, että me oltaisiin vuonna 2031 80 prosentin työllisyysasteessa, ja se on se työllisyysaste, jolla me pystytään kestävästi hyvinvointipalvelut rahoittamaan. Kyllä tässä siinä mielessä Suomi on ihan aidosti vakavassa paikassa, että tämä suunta on saatava kääntymään ja meidän on oltava entistä kilpailukykyisempiä kansainvälisillä markkinoilla, jotta me voidaan taata meidän kansalaisille ne hyvät koulutus- ja terveyspalvelut ja kohtuullinen sosiaaliturva, minkä me kaikki haluamme myös tapahtuvan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kvarnström poissa, edustaja Harakka poissa. — Edustaja Juvonen.

18.26 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tämä käsitellyssä oleva hallituksen budjetti on tasapainoinen, hyvä ja vakaa tässä epätasapainoisessa ja epävakaassa maailmassa, kun maailman myrskyt ovat koetelleet meitä, koronavuodet kasvattivat hoitojonot, ja Venäjän hyökkäyssodalla on globaalit vaikutukset. Kaiken tämän keskellä budjetti on hyvä, tasapainoinen ja vakaa. Ja kaiken tämän keskellä meiltä odotetaan luottamusta ja resilienssiä pitää huolta turvallisuudesta ja sen tunteesta, luoda luottamusta tulevaisuuteen, uskoa siihen, että kyllä me Suomessa ja me suomalaiset pärjäämme. Tämä kaikki tässä epävakaassa maailmantilanteessa.

Hallitus tekee kaikkensa tukeakseen talouskasvua, sillä se on välttämätöntä Suomen ja suomalaisten menestymiselle ja pärjäämiselle. Päättäjien on huolehdittava palveluiden säi-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

lymisestä mutta myös maamme turvallisuudesta, joka nousee esiin entistäkin tärkeämpänä asiana.

Hallitus satsaa kasvutoimiin, jotka tukevat työtä, yrittäjyyttä ja investointeja. Yrittäjäperheestä tulleen koen toimet erittäin tärkeitä. Yrittäjät luovat työpaikkoja ja tekevät pitkää työpäivää. Ei näistä asioista käy kiistäminen.

Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa vahvistaa suomalaisten ostovoimaa: pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään, työtulovähennyksen lapsikohtaista korotusta kasvatetaan ja ylin marginaaliveroaste alennetaan noin 52 prosenttiin. Hallitus investoi liikenneyhteyksien parantamiseen ja panostaa osaamiseen sekä tutkimukseen ja kehitykseen. Rakennusala vauhditetaan, ja pienyrittäjien työllistämismahdollisuuksia parannetaan.

Työttömyys on ilmiö, jota ei saa ohittaa ilman toimenpiteitä. Hallitus tekee kaikkensa, jotta yhä useampi työtön saisi töitä. Nuorten työttömyys kouraisee vatsanalasta, sillä kuka pa meistä ei tuntisi nuorta, joka ei kuluneena kesänä löytänyt kesätöitä. Vanhempana ja isovanhempana tuntee olonsa voimattomaksi, kun kesätöistä innostunut nuori jäikin vaille työhaastattelukutsua.

Olen tehnyt Espoon kaupunginvaltuustossa toimiessani aikoinaan valtuustoaloitteen, jolla nuorten työllistymistä edistettiin niin sanotun kesäsetelin ikäraja laskemalla 16 ikävuodesta 15 vuoteen. Tämä kesäseteli auttaa nuorta työllistymään. Kaupungin myöntämä seteli on mahdollistanut monen nuoren ensimmäiset työpaikat. Olen myös täällä eduskunnassa nostanut tätä kesäseteli-idea useita kertoja esiin, ja iloitsen suuresti siitä, että hallitus varaa 30 miljoonaa euroa nuorten työllistymisaseteliin painottaen juurikin niitä nuoria, joilla ei ole kertynyt työhistoriaa tai koulutusta. Työllistymisasetelin avulla halutaan mahdollistaa tuhansien nuorien pääsy työelämään, mutta toki meidän tulee myös tukea ja kannustaa jokaista nuorta hankkimaan ammattikoulutusta, joka on avain työelämään. Oma ammatti on tavoittelemisen arvoinen asia. Oma ammatti on ylpeys.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan muodostaa turvallisuushan Eurooppaan. Talousarvioesitys vuodelle 2026 sisältää kuuden miljardin euron uudet tilausvaltuudet puolustuksen materiaalihankintoihin, ja samalla käynnistetään Maavoimien uudistaminen.

Hallitus panostaa siihen, että velkasuhde vakautetaan hallituskauden loppuun mennessä, mutta työ ei lopu kuitenkaan siihen. On aivan varmaa, että Suomen julkisen talouden perustan korjaamista on jatkettava tulevilla vaalikausilla, ja me puhumme täällä eduskunnassa velkajarrusta, johon sitoutumiseen hallitus toivoo kaikkia eduskuntapuolueita. Meillä ei ole varaa siihen, että maamme luottoluokitus heikkenisi. Jotta velkasuhde saataisiin laskuun, hallitus on päättänyt noin yhdeksällä miljardilla eurolla julkista taloutta vahvistavista toiminnoista. Toimia on jatkettava, ja velkasuhteen vakauttaminen vaalikauden loppuun mennessä edellyttää julkisen talouden vahvistamista vielä noin yhdellä miljardilla eurolla vuoteen 27 mennessä.

Mistä säästetään lisää? Meille perussuomalaisille mieluisia säästökohteita on yhteensä 50 miljoonan euron lisäsäästö kehitysapuun ja kotoutumiseen. Näistä on jo leikattu tällä kaudella mittavasti, elikkä kyseessä on suuri kokonaisuus. Haittaveropaketti, johon kuuluu esimerkiksi alkoholi ja nikotiini, on myös hyvä lisäsäästökohta.

Hallitus toivoo, että suomalaisten luottamus tulevaisuuteen säilyy, ja on asioita, joista ei voida enää säästää. Vauvaperheille kohdennettujen äitiyspakkauksen arvoa nostetaan 40 eurolla. Opiskelijoiden ateriatuen tasoa nostetaan. Hallitus ei halua kohdistaa lisäsäästöjä so-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

siaalityrvaan, lapsiperheiden tai eläkkeensaajien etuuksiin tai sosiaali- ja terveyspalveluihin, ja säästöjä ei tule myöskään ruokaa tuottavaan maatalouteen ja luonnonsuojeluun.

Hallitus tekee ja toimii, jotta Suomi ja suomalaiset pärjäävät ja voivat hyvin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

18.32 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Puhuimme tänään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan yhteydessä ennen kaikkea perustuslain kansalaisille turvaamasta oikeudesta hoitoon, hoivaan ja turvaan. SDP on koko kuluva kauden aikana vaatinut, että sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistetuista leikkauspäätöksistä tehtäisiin kattavat vaikutusarviot, koska keskeinen huoli on ollut, että vaikutukset osuisivat kohtuuttomalla tavalla samoihin kotitalouksiin ja samoihin ihmisiin. Nyt tietoa on vihdoinkin saatu, kun STM julkaisi eilen ensimmäisen arviointimuistion jo tehtyjen leikkausten ja tulevan toimeentulotukiudistuksen vaikutuksista.

Leikkaukset ovat kohdistuneet vielä ennakoitua voimakkaammin kaikkein heikoimmasa asemassa oleviin ihmisiin. On myös käynyt selväksi, ettei toimeentulotuki ole enää pystynyt kompensoimaan muihin etuisuuksiin tehtyjä leikkauksia. Kun huomioidaan tuleva toimeentulotuen uudistus, joka siis käytännössä tarkoittaisi leikkauksia tähän viimesijaiseen turvaan, lopputulemana köyhyys Suomessa kasvaa entisestään. Viimeisimmän arviomukaan lapsiköyhyys tulee koskettamaan yli 30 000:ta lasta ja nuorta, ja juuri tätä ministeriön omassa muistiossa kehoitetaan erityisesti välttämään.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille tässä yhteydessä myös sen, että hyvinvointialueiden tilanne on monin paikoin kohtuuton, ja on käynyt selväksi, ettei alueita kohdella tasa-arvoisesti. Esimerkiksi Keski-Suomessa hyvinvointialueen talouden tila on katastrofaalinen ja alueella tehdään kaikki mahdollinen säästöjen aikaansaamiseksi. Siitä huolimatta tavoitetta leikata menoja 50 miljoonalla eurolla joka ikinen vuosi tämän vuosikymmenen loppuun saakka voidaan pitää kohtuuttomana. Se tarkoittaisi toimintojen ja palvelujen epätarkoituksenmukaista alasajoa, henkilöstön lomautuksia ja irtisanomisia ja tilanteita, joissa ihmisten perustuslain mukaisia oikeuksia ei voida enää turvata.

Tilanteen kohtuuttomuutta lisää se, että rahoituspäätöksiä on parin viime vuoden aikana tehty virheellisten diagnoositietojen perusteella. Kyse on jopa 45 miljoonasta eurosta, ja tämä summa on valtava. Se selittää myös suuren osan hyvinvointialueelle kertyneestä alijäämästä. Mielestäni on käsittämätöntä, että nyt alue joutuu hakemaan tätä rahoitusta valtiolta oikeusteitse.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä hyvää on se, että esimerkiksi turvakotien rahoitusta vahvistetaan ja nuorten huumekuolemien ehkäisyyn osoitetaan määrärahoja. Olen kuitenkin huolestunut siitä, että samaan aikaan tässä salissa on tänäänkin kuultu, kuinka esimerkiksi lapsiköyhyyden kasvattaminen on talouden sopeutuksesta aiheutuva välttämätön paha. Se on mielestäni käsittämätöntä. Miksi näin?

On ollut täysin poliittinen arvovalinta alentaa miljardilla eurolla kaikkein rikkaimpien ja ministerin tuloluokkaan kuuluvien verotusta. On ollut täysin poliittinen arvovalinta alentaa suuryritysten verotusta. Oli poliittinen arvovalinta tukea suuria monikansallisia terveysyrityksiä. Näille valtaville menolisäyksille ja valtion kiristuun aiheutuneille menetyksille olisi ollut vaihtoehtoja.

Arvoisa puhemies! Totean vielä loppuun, että meidän on turvattava jokaiselle suomalaiselle inhimillinen ja ihmisarvoinen vanhuus. Ikääntymisen on oltava turvallista. Se tarkoittaa

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

taa, että kuntoutukseen, tarpeenmukaiseen asumiseen ja kotiin vietäviin ja toimintakykyä turvaaviin palveluihin on panostettava Teknologisia ratkaisuja on kehitettävä ja otettava käyttöön, mutta oleellista on, ettei sen varjolla etupainotteisesti leikata rahoitusta, ja juuri näin on nyt käymässä. Teknologian käyttöönoton varjolla leikataan vanhuspalvelujen rahoitusta 50 miljoonaa. Huomionarvoista on sekin, että tämä laskennallinen säästö viedään pois hyvinvointialueilta. Tämä on mielestäni ikääntyvien määrään ja palvelutarpeen kasvuun nähden lyhytnäköistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto poissa, edustaja Werning poissa. — Edustaja Eskelinen.

18.37 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Toinen päivä menossa nyt sitten tätä talouskeskustelua ja työllisyyskeskustelua, joka on pääosassa ollut, ja aivan aiheesta. Olemme menossa Euroopan suurimman työttömyyden alueeksi. Todennäköisesti Espanjahan ajaa lokakuussa ohi. Heillä on vahva talouskasvu, ja meillä mennään toiseen suuntaan. Samoin talous kehittyi edelleen yhtenä Euroopan heikoimmista maista. Tätä kuvaa ei saada muuttumaan millään muulla kuin sillä, että saadaan työllisyys kasvuun. [Mikko Lundén: Näin on!] Aivan turha millään muulla keinolla, mutta nyt pitäisi löytää ne työkalut, millä ihmeellä se täällä paljon puhuttu nurkan takana odottava suhdanne ja kasvu tulee. Sitä ei ole kyllä näkyvissä. Paras oli, että kun tuolla sosiaalisessa mediassa tietysti myös keskustellaan, niin erään joukkueen troikka hyökkäsi kimppuuni ja ilmoitti, että tämä työttömyys onkin Lipposen vika, 98 on ollut yhtä alhaalla. Kiitin, että on hyvä, että näitä syyllisiä kaivellaan, mutta aika etäällä tämä oli, että 27 vuotta sitten on ollut näin alhaalla työllisyys.

Tämähän ei pelkästään näy tuolla yrityssektorilla, vaan se näkyy myös tuolla kunnissa ja kuntataloudessa. Kuntien työttömyyden sakkomaksut olivat jo tämän vuoden elokuussa ennätyslukemissa, ja neljä kuukautta on vielä vuotta jäljellä, ja se rassaa esimerkiksi Joensuussa useilla miljoonilla lisää kaupunkimme taloutta. Ihan positiivisella jalalla lähteneiltä TE-alueilta loppuivat palkkatukirahat helmikuussa 25 eli tämän vuoden helmikuussa.

Enitenhän tässä pelottaa tämän työttömyyden osalta se työttömyyden kuva. Esimerkiksi tuolla Itä-Suomessa pitkäaikaistyöttömyyden osuus alkaa olla jo 40 prosenttia — 40 prosenttia — ja siinä on iso osa nuorisotyöttömyyttä. Tämä työttömyyden rakenne on semmoinen, että tämän korjaaminen vaatii kyllä erityisiä työkaluja, puhumattakaan rakennusalan tilanteesta, jossa on 40 000 rakentajaa poistunut markkinoilta.

No, sitten kuntataloudesta on aika vähän puhuttu. Taitaa olla lähes kaikissa kunnissa jonkunnäköiset säästökuurit päällä. Sitä tietysti rasittavat nämä jälkikäteistarkistukset soterahoituksen osalta, ja myös sitten kiinteistöverotuksen puolelta on tullut lisää laskua. Mutta ei ole puhuttu, että edelleen kumminkin valtionosuuksia leikataan. Nyt tämä leikkaus on 70 miljoonaa, ja sehän menee käytännössä sitten tuonne varhaiskasvatukseen ja koulutukseen ja nuorisotyöhön, joissa on sinänsä positiivisia asioita talousarviossa, pienten lasten tuntimäärien ja erityisen tuen osalta.

Silloin kun soteuudistusta tehtiin, kunnat kovasti odottivat ja katsoivat tulevaisuutta, että päästään sitten keskittymään elinvoiman ja vetovoiman rakentamiseen. Ei nyt ole ihan näin käynyt tällä hetkellä. Meillä sitten myös sen lisäksi, että on elinvoima ja vetovoima, kyllä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä kunnat kantavat tällä hetkellä ison laskun. Jon-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

kunhan se on hoidettava, mutta se rajapinta tällä hetkellä rahoituksen osalta on kyllä siirtynyt kunnille aika paljon.

No, muutama sana tästä Itä- ja Pohjois-Suomesta, mielialheestani: Tietysti tavoitteet molempien ohjelmien osalta ovat hyvät — talouskasvu ja investoinnit — mutta tässä vain tahtoo olla se, että hallitusohjelmaan on kirjoitettu ohjelmat ja on valmisteltu ohjelmat ja se ohjelmatyö on tämän hallituskauden käynnissä, mutta taitavat aika vähiin jäädä ne konkreettiset toimenpiteet niitten osalta. Toivotaan, että lähettiläs Harri Broman pystyy toimenpideohjelmaa viemään eteenpäin. Siellähän on energiaverkkojen saavutettavuutta, investointeja ja myös sitten erilaisia alueellisia kokeiluja ja tukielementtejä. Mutta kun meillä on mittarit punaisena työllisyydessä ja yritysbarometreissa, niin kyllä tässä tämä aikajänne on pitkä odottaa, että jotain tapahtuisi. Kyllä me joku semmoinen, niin kuin hallitusohjelmassa oli Länsi-Suomen kasvupaketti, 140 miljoonaa, nyt tässä tarvittaisiin, mutta sitä ei ole näkyvillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman poissa, edustaja Räsänen poissa, edustaja Kemppi poissa, edustaja Rasinkangas poissa. — Sitten edustaja Paasi. — Ei tarvitse juosta.

18.43 Martin Paasi kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous ei ole kasvanut 17 vuoteen, koska Suomen tuottavuus ei ole kasvanut viimeiseen 17 vuoteen. Se ei ole kasvanut sen takia, että Suomeen ei ole investoitu viimeiseen 17 vuoteen muuta kuin seiiniin. Suomeen ei ole investoitu, koska täällä on ollut liian jäykät työmarkkinat, liian korkea verotus, liian paljon byrokratiaa. Muualla on yksinkertaisesti ollut kannattavampaa tehdä asioita.

Emme elä tyhjiössä. Ihmiskunnan tekeminen hakeutuu sinne, missä on kannattavaa tehdä. Bulkkituotantoa Kiinassa, startuppaamista Yhdysvalloissa ja byrokratiaa EU:ssa. Talous kasvaa siitä, että tehdään enemmän tai paremmin. Tuottavuuden kasvu on kaiken talouskasvun ydin — eli se, että aikaansaadaan enemmän, parempaa, vähemmällä. Tämä unohtuu helposti ekonomistien, kuvaajien ja virkamiesten tilastojen ristitulella.

Miten Suomeen sitten syntyy enemmän tuottavampaa tekemistä? Investointien avulla. Kun kotimaiset tai ulkomaiset yritykset tai sijoittajat investoivat Suomeen jonkinlaiseen tekemiseen — joku myy tontin, toinen rakentaa hallin, kolmas tuotantolaitoksen — syntyy työpaikkoja, liikevaihtoa, voittoa, verotuloja ja Suomeen talouskasvua.

Investointien haalimisen Suomeen tulisikin olla jokaisen hallituksen ykkösprioriteetti. No, miksi? Koska investoinneista syntyvillä verotuloilla maksetaan aivan kaikki: toimeentulotuet, terveydenhuollot, varhaiskasvatukset, peruskoulut, hyvinvointiyhteiskunnan infrastruktuurit, turvallisuus, kaikki. Investointien haalimiseksi Suomeen Suomessa pitää kansainvälisessä vertailussa olla kannattavaa tehdä ja yrittää. Siksi — siksi Orpon hallitus on purkanut byrokratiaa, joustavoittanut työmarkkinoita, laskenut veroja puolentoista miljardin edestä ja päättänyt 601 kasvutoimesta. Orpon hallituksen päätösten vaikutukset näkyvät kuitenkin vasta seuraavalla hallituskaudella, aivan kuten Marinin hallituksen vaikutukset näkyvät tämän hallituskauden aikana.

Arvoisa rouva puhemies! On hyvää velkaa, ja on huonoa velkaa. Hyvä velka on investoitu johonkin tuottavaan tekemiseen. Se paitsi maksaa itsensä pois myös tuottaa voittoa uusiin investointeihin. Huonolla velalla taas rahoitetaan lähinnä kulutusta. Tällä hetkellä elämme kansakuntana velaksi — olemme eläneet viimeiset 17 vuotta. Tämä ei ole kestävä eikä vastuullista. Velan kasvu on siis pakko saada pysäytettyä. Marinin hallituksen ai-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

kana korkomenot olivat 0,8 miljardia vuodessa. Nyt samat lainat maksavat vajaa kolme miljardia vuodessa, vuoteen 2030 mennessä lähes viisi miljardia euroa vuodessa. Velan suhde bruttokansantuotteeseen on viimeisten 17 vuoden aikana kasvanut 30 prosentista lähes 90 prosenttiin. Yhteensä noin 36 miljardin sote-, puolustus- ja korkomenot tulevat väijäämättömästi kasvamaan edelleen. Noin kymmenen miljardin vuotuinen ylikulutus pitäisi siis leikata budjetin jäljellä olevasta 53 miljardin osuudesta. Se tarkoittaa noin 20—30 prosentin leikkausta budjettiin.

Arvoisa puhemies! Hyvä oppositio, olemme siis erittäin vakavan edessä. Suomessa on paljon kasvun edellytyksiä, ja Orpon hallitus on vauhdittanut näitä entisestään. Emme kuitenkaan voi laskea talouskasvun varaan, vaikka kaikkemme sen eteen teemmekin. Olemme osa maailmantaloutta, jonka myrskyt tyrskyvät myös kotirannassamme. Siksi usko Suomen tulevaisuuteen perustuu myös siihen, että pystymme elämään suu säkkiä myöten, niin että jäljelle jäävät valtion keskeisimmät palvelut ja toiminnot saadaan turvattua. Kaikille kaikkea ei enää käy. Jokainen valtion menon leikkaus on raskas. Oppositio, mikäli hallituksen keinot eivät teille passaa, niin kertokaa siis suunnitelmanne. Helpot poliittiset irtopisteet eivät Suomea pelasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola poissa. — Edustaja Rostila.

18.49 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Odottaessani puheenvuoroa olen kuunnellut opposition opetusta oikeanlaisesta taloudenpidosta sekä liiasta velkaantumisesta. Puheista on muistunut mieleen erään entisen lakimieskollegan nyrkkisääntö rikosjuttujen hoitamisesta: epäselvät asiat kiistetään ja selvät asiat sotketaan. Talous on monimutkainen ilmiö, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen. Suhdanteet vaihtelevat, maailmanpoliittiset olosuhteet vaihtelevat, vallitsee aitoa epäselvyyttä syistä ja seurauksista. Tässä voi syntyä kiusaus kiistää epäselvyys ja vierittää populistisesti kaikki hallituksen syyksi.

Kuten nytkin, myös viime vaalikaudella valtiontalous oli vuodesta toiseen vahvasti alijäämäinen. Mutta selvä asia, jota oppositio ei pääse karkuun, on ero nollan ja kymmenen välillä. Edellinen hallitus, Marinin—Saarikon vasemmistohallitus, sai aikaan nollan euron säästöt. Tämä hallitus on nyt tehnyt säästöjä ja sopeutuksia yhteensä kymmenen miljardin euron edestä. Tämä on selvä asia. Lapsikin ymmärtää, että kymmenen on enemmän kuin nolla. Selvää on myös se, että nolla ei vaadi mitään. On helppoa saada nolla, on helppoa tehdä tyhjä paperi. Normaalissa elämässä, ei välttämättä siis politiikassa, kymmeneen asti päässyt ansaitsee suuremman kiitoksen kuin nollakerhoon yltänyt. Kymmenen ei välttämättä vielä riitä, mutta on vähintäänkin kummallista, jos omalla vuorollaan nollasuoritukseen yltäneet huutavat kovaan ääneen kymmenen pienuutta. Se ei ole vain kummallista, se on selvän asian sotkemista.

Palatakseni alun muisteluun rikosjuttujen hoitamisesta on ehkä paikallaan kertoa, millaisissa tapauksissa tätä ”epäselvät asiat kiistetään, selvät asiat sotketaan” -taktiikkaa käytettiin: sitä käytettiin silloin, kun tekijästä ei ollut juurikaan epäselvyyttä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen poissa, edustaja Siponen poissa. — Edustaja Fagerström.

18.52 Noora Fagerström kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2026 on vastaus siihen haasteeseen, jonka Suomen julkinen talous ja

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

turvallisuusympäristö meille asettavat. Talousarvioesityksen perusviesti on selvä: meidän on samanaikaisesti huolehdittava julkisen talouden kestäväyydestä ja varmistettava, että suomalaisilla on edellytykset hyvään arkeen, turvallisuuteen ja tulevaisuuteen. Me emme voi sivuuttaa sitä, että julkinen velka on kasvanut liian nopeasti. Hallituksen tavoitteena on taittaa velkasuhteen kasvu ja palauttaa luottamus Suomen julkiseen talouteen. Tämä on vaativa yhtälö aikana, jolloin talouskasvu on hidasta, väestö ikääntyy, ja kansainvälinen toimintaympäristö on poikkeuksellisen epävarma.

Arvoisa rouva puhemies! Ennusteiden mukaan Suomen talouskasvu on lähdössä vihdoin käyntiin. Siksi kasvumyönteisyyttä tarvitaan juuri nyt. Vuoden 2026 valtion talousarviossa toimeenpannaan yli miljardin euron työn verotuksen kevennykset, kevennetään perintö- ja lahjaveroa sekä jatketaan vahvoja t&k-panostuksia. Työnteosta tehdään entistä kannattavampaa, ja yrittäjyyteen rohkaistaan ja kannustetaan esimerkiksi purkamalla haitallisia normeja.

Kasvun osalta on näkyvissä hyviä merkkejä. Teollisuuden tilauskirjat täyttyvät, pörssissä menee hyvin, ja investointien määrä jatkaa kasvamistaan. Kuluttajien ostovoima on parantunut korkojen laskun ja palkkaratkaisujen myötä, ja ensi vuonna voimaan astuvat veronkevennykset vahvistavat ostovoimaa entisestään. Toki täytyy toivoa, että ihmiset uskaltaisivat myös kuluttaa eivätkä vain säästää.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen eri vaiheissa päättämät sopeutustoimet vähentävät valtion budjettitalouden menoja yhteensä noin 3,5 miljardia euroa vuonna 2026. Hallitus siis määrätietoisella tavalla taittaa velkaantumiskehitystä ja pitää kiinni tavoitteestaan julkisen velkasuhteen vakauttamiseksi vaalikauden loppuun mennessä.

Tätä ennen hallitus on jo päättänyt lähes kymmenen miljardin euron sopeutuksista. Sopeutustarve on kasvanut, kun puolustuksen ja hyvinvointialueiden tarpeet ovat kasvaneet. Samalla valtionvelan korkomenojen kasvu on ollut merkittävää. Vuonna 2026 korkomenot ovat 3,2 miljardia euroa, ja vuonna 2029 korkomenot kasvavat jo lähes 5 miljardiin euroon. Vielä vuonna 2022 korkomenot olivat 0,8 miljardia euroa. Ilman Orpon hallituksen määrätietoisia sopeutustoimia velkaantuminen jatkuisi voimakkaammin, joten on erittäin tärkeää, että hallitus pyrkii katkaisemaan velkakierteen ja siirtämään Suomen talouden kasvaville urille.

Arvoisa rouva puhemies! Jo itse hallitusohjelma on vahva työn, yrittäjyyden ja kasvun ohjelma. Itse olen erityisen iloinen siitä, että hallitus edistää yrittäjämönteisyyttä ja tukee pienyrittäjiä. Hallitus takaa nopeammat maksut yritysten välillä, parantaa toiminimiyrittäjien luototusta ja mikroyrittäjän rahoituksen saatavuutta. Omistajavaihdoksista tehdään sujuvampia. Hallitus selvittää keinoja helpottaa yritysten sukupolven- ja omistajavaihdoksia liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi. Työttömyysturvaa selkeytetään, jotta yrittäjäksi ryhtyminen helpottuu. Lisäksi hallitus selvittää Viron yrittäjätilimallia ja ennen kaikkea kehittää YEL-järjestelmää, minkä myötä eläkemaksut sidotaan selkeämmin todellisiin tuloihin. Tämä on erittäin tärkeä uudistus, sillä YEL-maksut ovat perustuneet kuvitteelliseen työtuloon, joka ei monessakaan tapauksessa ole realistinen kuvaus yrittäjän saamasta korvauksesta omasta työstään.

Erityisen tyytyväinen olen yrittäjänä myös siitä, että hallitus keventää yhteisöveroa 20 prosentista 18 prosenttiin vuoden 2027 alusta. Hallituksen kasvutoimia on lukuisia, ja niistä voi olla ylpeä. Esimerkiksi paikallinen sopiminen, poliittisten lakkojen rajaaminen, vientiveton palkkamalli, ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen, yhteistointalain soveltamisrajan nosto, määräaikaissuukausien ja irtisanomisen helpottaminen

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

rekrytointirohkeuden lisäämiseksi, takaisinottovelvollisuuden poistaminen pienistä yrityksistä ja lomautusilmoitusaikojen lyhentäminen ovat esimerkkejä hallituksen läpiviemistä toimista, jotka edistävät kasvua ja nostavat Suomen uusille urille.

Lisäksi olen erittäin iloinen siitä, että hallitus ottaa käyttöön työllistymisasetin, joka tuo tuhansille, etenkin vaikeassa asemassa oleville, nuorille ensimmäisen mahdollisuuden työelämään. Meidän on tuettava nuoria, jotta he oppivat toimimaan niin työelämässä kuin muualla yhteiskunnassa.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tekee kaikkensa Suomen talouden kuntoon laittamiseksi. Tarvitsemme siihen kasvua, työtä ja yrittäjyyttä. Juuri näitä asioita myös vuoden 2026 talousarviossa painotetaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo poissa. — Edustaja Lyly.

18.57 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Vähän yhteenvetoa, kun tuossa debatissa pitää niin nopeasti niitä asioita tuoda esiin, että sitten ei pysty niitä perustelemaan niin laajasti kuin ehkä olisi tarpeen niitten asioitten avaamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Tosiasia on, että meillä on tällä hetkellä 311 000 työtöntä työnhakijaa viimeisten tilastojen perusteella, ja se, mikä on huolestuttavaa, on se, että sen piirissä on 129 000 pitkäaikaistyötöntä. Se on 41 prosenttia koko työttömien määrästä, eli puhutaan todella isosta määrästä ihmisiä. Sieltä on todella pitkä matka takaisin työelämään. Sitten kun meillä samaan aikaan työttömien keskuudessa pitäisi aktivoida työelämään, niin 79 000 työtöntä oli elokuussa aktivointitoimissa. Se on noin neljäsosa tästä koko määrästä, mutta se on vähentynyt 29 500:lla edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Eli todella nyt juuri, kun tarvittaisiin enemmän toimia aktivointiin, tämä määrä on laskenut.

Ja sitten nuorisotyöttömyys eli alle 30-vuotiaitten työttömien määrä on 68 000. Siinä mielessä tähän 68 000:n kohderyhmään on tämä seteli, joka on myös palkkatuetta työtä, ihan tervetullut, mutta jos sitä suuruusluokkaa arvioidaan, niin ehkä joka kymmenes näistä alle 30-vuotiaista voi saada sen. Sinä mielessä ollaan hyvää kohtaa korjaamassa. Mutta se mittaluokka: jos on yli 300 000 työtöntä ja aktiivitoimet ovat pudonneet melkein 30 000:lla ja sitten muutamalla tuhannella paikataan, niin se ei avaa sitä sillä tavalla kuin juuri nyt pitäisi tehdä, eli työmarkkinoille pitäisi saada ihmisiä helpommin.

Sitten tässä vielä on paljon puhuttu siitä, että laskennallisesti satatuhatta työpaikkaa olisi tulossa. Sille on laskettu kahden miljardin euron säästövaikutus julkiseen talouteen. Tosiasia on, että nyt taitaa olla niin, että kun niitä ei ole tullut, niin 3 miljardia on toteutumatta tästä äsken paljon puhutusta 10 miljardista. Eli meillä on aika paljon tällä puolella tehtävää. Avoimia työpaikkoja on vähän, todella vähän, ja jos sitä suhteuttaa työttömien määrään, niin joka avointa työpaikkaa kohti on kymmenen työtöntä työnhakijaa.

Sitten kun tässä puhutaan tästä tilanteesta, niin meillä on todella vähän näitä aktivointitoimia. Siihen on aika monta syytä. Ja kun ne työllistämispalvelut, jotka tähän liittyvät, ovat nyt kuntien vastuulla, niin niiden osalta kunnilla ei ole rahaa. Ne käyttävät 740 miljoonaa tänä vuonna muun muassa työttömyysturvan rahoitukseen, joka on suurempi kuin siirron yhteydessä oli arvioitu, ja siitäkin tulee alijäämä.

Sitten tämä kuntien tilanne on se — mikä ei tänäänkään täällä keskustelussa ole tullut esiin — että ne tappelevat TE-palveluissa tavallaan samoista rahoista kuin varhaiskasvatus ja perusopetus ja näin pois päin, eli siellä ei sitä uutta rahaa ole jaettavissa. Sitten jos katso-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

taan tätä 740 miljoonaa euroa, noin kuntaveron näkövinkkelistä se on noin 0,6 veroprosenttia, eli puhutaan todella isosta kunnallisveroon vaikuttavasta asiasta. Ja sitten, kun se katosaa vielä toisinpäin, niin verotulot ovat tässä mielessä vähemmän.

Eli pitäisi päästä aktivoimaan näitä ihmisiä enemmän, ja silloin tulee koulutus kysymykseen, ja sitten pitää miettiä, minkälaisia koulutusmahdollisuuksia meillä on. Täällä on työvoimapolitiittista koulutusta, työttömyysetuudella tuettua omaehtoista koulutusta, sivutoimista koulutusta, lyhytkestoista oppisopimuskoulutusta, muutosturvakoulutusta. Tosi-asiassa kaikki nämä ovat tällaisia tilkkutäkkejä ja meidän pitäisi päästä vähän kokonaisvaltaisempaan koulutustarjontaan. Palkkatuettua työtä pitäisi saada enemmän aikaiseksi ja niin poispäin. Eli meidän pitäisi tälle puolelle laittaa vähän enempi resursseja, mitä on, ja niin, että työttömyysturvalla pystyisi kouluttamaan ihmisiä nyt, kun he ovat työttöminä. Silloin me luotaisiin polkua työelämään ja madallettaisiin työllistämiskynnystä.

Tässä mielessä on paljon tehtävää. Ne ovat nyt jääneet tekemättä, koska rahoitus on alimittaisena siirretty kunnille.

Kiitoksia. Tämä aika taitaa tulla täyteen, niin että otan seuraavan puheenvuoron. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Vigelius.

19.03 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun puhumme talousarviosta ja ylipäättään valtiontaloudesta, työllisyydestä, rahankäytöstä ja myös valtion prioriteeteista, niin se on hyvä hetki meille miettiä sitä, että me yhteiskunnassa joudumme tällä hetkellä vaikeiden talous- ja työllisyyslukujen vuoksi, jotka ovat perua puolentoista vuosikymmenen hitaasta, takkuilevasta kasvusta, tekemään vaikeita taloudellisia päätöksiä, vaikeita arvovallintoja sen suhteen, mihin rahaa riittää, mihin sitä voidaan laittaa. Nämä ovat niitä hetkiä, jolloin meidän pitäisi käydä laajaa yhteiskunnallista keskustelua esimerkiksi myös maahanmuuton ympärillä. Sitä me olemme nähneet tässä viimeisen kuukauden parin aikana aivan ennennäkemättömissä määrin pitkästä ajasta, eli ollaan puhuttu siitä, mitä maahanmuutto maksaa ja mitä se saa suomalaisille, suomalaiselle yhteiskunnalle, maksaa.

Me ollaan saatu lukuja erilaisista sosiaaliturvaetuksista, niiden käyttömääristä, käytösteista erilaisissa kansalaisuusryhmissä. Erityisesti niissä kansalaisuusryhmissä, joiden me tiedetään käyttävän tälläkin hetkellä hyvin paljon erilaisia kotoutumisen palveluita, kotoutumisen tukia, saavan sosiaalietuuksia, olevan vahvasti yliedustettuina erilaisissa ikävissä tilastoissa, samanaikaisesti näissä ryhmissä myös keskeisten tukien saanti on korkea ja toisaalta kotoutuminen, yhteiskuntaan integroituminen, on aivan erityisen vaikeaa useilla eri mittareilla. Erilaiset tuet koko ulkomaalaisväestölle: esimerkiksi toimeentulotuen saralla puhutaan jo noin 30 prosentin osuudesta kaikesta valtion maksamasta toimeentulotuesta. Samaan aikaan ulkomaalaisten osuus Suomen väestöstä on huomattavasti paljon pienempi kuin se 30 prosenttia — ainakin vielä.

Olen itse korostanut sitä näkökulmaa, että jos se 30 prosenttia ei kuulosta vielä pahalta toimeentulotuen saralla, niin entäpä sitten, jos jatketaan samanlaisella kehityksellä kuin mitä nyt on nähty viimeisen seitsemän kahdeksan vuoden aikana: kymmenen prosenttiyksikön kasvu ulkomaalaisten, vieraskielisten keskuudessa toimeentulotuen saajissa. Jos menee toinen 10, 15, 20 vuotta, niin itse asiassa tällä kehityskäyrällä toimeentulotuista 50 prosenttia kohdistuisi vieraskieliselle väestölle. Jos tämä kasvu, mikä nyt on nähty, jatkuu lineaarisesti 10—15 vuotta, niin puolet toimeentulotuista vieraskielisille. Uskon, että siinä

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

kohtaa useampi tässä salissa ja suomalaisessa yhteiskunnassa alkaa miettiä, millainen on sellainen suomalainen sosiaaliturvajärjestelmä, jonka ensisijainen hyötyjä ei olekaan suomalainen vaan ulkomaalainen tai vieraskielinen tai muuten heikosti suomalaiseen yhteiskuntaan integroitunut yksilö. Tällaiset kysymykset tulevat ennen pitkää meidän käsillemme, ja erityisesti me takarivin nuoremmat suomalaiset [Lauri Lylyn välihuuto] tulemme oman elinaikamme aikana näkemään tällaisen kehityksen. Siksi minusta olisi tärkeää, että siitä puhutaan nyt 20, 30, 40 vuotta ennen tätä kehitystä, mihin suuntaan Suomi menee ja onko meillä varaa siihen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

19.06 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys vuoden 26 talousarvioksi. Kyseessä on yhteensä noin 90 miljardin euron kokonaisuus, joka on noin miljardin enemmän kuin kuluvana vuonna. Tämä kertoo hyvin siitä, ettei sopeutuksia tehdä mitenkään kevyin tai helpoin perustein, vaan talousarvion pohja rakentuu tasapainoiselle ja vakaalle linjalle. On edelleen jatkettava välttämättömiä säästöjä ja uudistuksia, mutta samalla myös tehtävä investointeja, jotka vauhdittavat kasvua, ja toimia, jotka tukevat ihmisten arkea. Haluan tähän alkuun todeta myös sen, että hallitus on sitoutunut menokehysmenettelyyn. Marinin hallitus hylkäsi kehykset, mutta tämä hallitus on onneksi palauttanut ne käyttöön, ja se jos mikä on osa vastuullista talouspolitiikkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Valtion velkasuhde on kaikkien toimien jälkeen vakautumassa hallitusohjelman mukaisesti vuonna 27. Tämä on merkittävä saavutus, sillä vuosien holtittoman rahankäytön jälkeen velkaantumisen hillitseminen ei ole mitenkään helppoa. Valtiovarainministeriön tuore ennuste muistuttaa siitä, että meillä on Suomessa rakenteellinen kestävyysvaje eli menot ovat pysyvästi suuremmat kuin tulot, ja kaikkien pitäisi ymmärtää se tosiasia, ettei tilanteen pitäisi olla näin. Pelkästään ensi vuonna valtionvelan korkomenot nousevat 3,2 miljardiin euroon. Se on paljon rahaa, niinkin paljon kuin sisäministeriön ja oikeusministeriön budjetit yhteensä. Tämä jos jokin antaa mittasuhteita sille, kuinka suurista summista puhutaan. Jokainen euro valtionvelan korkoihin on pois esimerkiksi poliisin, oikeuslaitoksen ja hyvinvointipalvelujen kaltaisista tärkeistä menoista. Täytyy tiedostaa se, että tilanne olisi täysin erilainen talouden suhteen, jos valtionvelan korot olisivat vuoden 22 tasolla emmekä joutuisi panostamaan näin paljon puolustukseen. Tästäkin voi päätellä, kuinka suurista summista on kyse.

Ratkaisu tämän yhtälön ratkaisemiseen on kasvu. Siksi hallitus tekee toimia, jotka vahvistavat työllisyyttä, parantavat työnteon ja yrittämisen kannustimia sekä lisäävät investointeja, sillä niitä me nimenomaan nyt tarvitsemme. Esimerkiksi yrittämisen edellytyksiä parannetaan laskemalla yhteisövero 18 prosenttiin vuodesta 27 alkaen.

Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden talousarvio ei koostu vain numeroista vaan päätöksistä, joissa panostetaan erityisesti Suomen turvallisuuteen, lapsiin, koulutukseen sekä tulevaisuuden kasvuun. Esimerkiksi puolustusmateriaaleihin esitetään kuuden miljardin euron tilausvaltuuksia, mikä on välttämätöntä tässä nykyisessä turvallisuustilanteessa, jossa olemme.

Lapsiin ja lapsiperheisiin käytetään 200 miljoonaa enemmän kuin tänä vuonna, mikä tarkoittaa yhteensä 11,4:ää miljardia euroa. Työtulovähennyksen lapsikohtaista korotusta kasvatetaan ja suomalaisten ostovoimaa vahvistetaan muun muassa keventämällä pieni- ja keskituloisten verotusta. Peruskoulu saa koko vaalikaudella 200 miljoonan euron lisäpa-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

nostuksen, mutta vielä tärkeämpää on kunnianpalautus peruskouluille. Osaamistakuu ja kännykkäkielto ovat uudistuksia, joista ei aiheudu miljardin hintalappua, mutta joilla on suuri vaikutus nyt ja tulevaisuudessa. Lisäksi hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa yli 27 miljardiin euroon, joka sekin on suuri rahallinen panostus.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä talousarvio on rehellisesti ja vastuullisesti laadittu. Se ei lupaa liikoa, ja se on realistinen. Se osoittaa sen, että hallitus kykenee yhdistämään taloudellisen kurin, velkaantumisen hillinnän ja oikeudenmukaiset sekä tarpeelliset panostukset suomalaisen arjen turvaamiseksi. Se rakentaa kasvua ja palauttaa talouden raiteilleen. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

19.10 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tuosta edustaja Vigeliuksen erinomaisesta maahanmuuttoa käsitelleestä puheesta.

Sisäministeriö on tehnyt hyvää työtä tehostaessaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden poistamista maasta. Tähän toimintaan on panostettu ja poliisiorganisaatiota on kehitetty parempiin tuloksiin pääsemiseksi — kiitokset tästä ministeri Rantaselle. Maasta poistaminen on kuitenkin vasta pitkän prosessin lopputulos. Myös itse turvapaikkaprosessi on kohtuuttoman pitkä. Henkilön Suomeen saapumisen ja lainvoimaisen päätöksen saamisen välillä kuluu edelleen aivan liian pitkä aika. Toimintaa on entisestään tehostettava. Resurssien tehokkaan käytön kannalta kaikki prosessin eri vaiheet on syytä käydä lävitse.

Migrin toimittamaan ensimmäiseen varsinaiseen puhutteluun kuluu todella pitkään. Kysyin yleiseltä oikeusavustajalta tällä hetkellä puhuttelussa avustettavien henkilöiden maahansaapumisaikaa. Pisimmän aikaa maassa ollut henkilö oli saapunut jo vuonna 2023, ja tyypillisesti avustettavat ovat saapuneet vuonna 2024. Kun puhuttelun jälkeen saatetaan joutua vielä pitämään jatkopuhuttelu, ehkä kuukausien kuluttua ensimmäisestä puhuttelusta, on vastaanottokeskuksissa vietetty aika kohtuuttoman pitkä, tyypillisesti vuodesta kahteen vuoteen. Tämä ei ole resurssien kannalta järkevää, eikä se ole hakijallekaan oikein. Rajavalvonta, poliisi, vastaanottokeskukset, oikeusapu ja tulkit muodostavat kokonaisuuden, joka vie maahantulijan prosessia läpi. Nyt tahot toimivat usein omassa kuplassaan, eikä kokonaisprosessista tunnu vastaavan kukaan.

Arvoisa rouva puhemies! Olisiko sisäministeriön ja oikeusministeriön viisasta selvittää poikkihallinnollisesti mahdollisimman sujuvan ja nykyistä selvästi nopeamman prosessin toteuttamista perusteettomien turvapaikanhakijoiden maasta poistamiseksi? Tehostamiseen pitäisi saada EU-rahaa. On nimittäin koko Euroopan etu, että ulkorajavaltiot hoitavat tehtävänsä tehokkaasti.

Oma luku on myös muutoksenhakujen eli valitusten käsittelyn nopeuttaminen. Kielteisistä päätöksistä valitetaan tyypillisesti lukuisia kertoja. Talousarviokirjan mukaan hallinto-oikeuden käsittelyajat valitusasioissa pyörivät keskimäärin kahdeksan kuukauden paikkeilla. Turvapaikka-asioissa käsittelyajat ovat käytännössä noin vuoden. On selvää, että myös tässä toiminnassa on edelleen tehostamisen varaa. Ei ole kenenkään etu, että lainvoimaista päätöstä joutuu odottamaan jopa vuoden.

Kiitokset hallituksen toimille siitä, että rajoja on laitettu kiinni ja maahanmuuton pelisääntöjä on kiristetty ja näin rajoitettu myöskin maahantulijoiden määrää oleellisesti. Mut-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

ta lisää pitää vielä tehdä erityisesti maasta poistamisen nopeuttamiseksi ja tehostamiseksi kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden osalta, eritoten rikollisten osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma poissa, edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Bergbom.

19.14 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänään 24.9.2025 se tapahtui. Helsingin Sanomat pääkirjoituksessaan julistaa otsikossa: ”Bensa on aivan liian halpaa”. Kertoo jotain lehden asenteesta. Puretaan siitä hieman kasaan.

Ensinnäkin totean, että bensa ei edelleenkään ole liian halpaa, mutta totean samaan hengenvetoon, että kyllä, se on huomattavasti halvempaa kuin se oli vasemmistohallituksen aikana. Sille on syytä. Osa syytä on muun muassa se, että hallitus on toteuttanut määrätietoisesti politiikkaa, jossa autoilijat eivät enää joudu kaiken tämän valtion taloudellisen rikouksen laskumiehiksi kuten aikaisemmin, vaan tällä kertaa historiallisesti on jopa onnistuttu alentamaan autoilun verotusta.

Aloitetaan ensimmäisestä budjetista, jossa tämä hallitus päätti polttoaineveron alennuksesta, joka oli noin 180 miljoonaa euroa pyöristettynä. Siihen päälle on tullut ajoneuvoveron perusveron alennus, 50 miljoonaa euroa, suunnattuna vanhempaan autokantaan, joka keventää nimenomaan niiden ihmisten verotusta, joilla on se vanhempi auto, joilla ei ole varaa sähköautoon. Eikä siinä vielä kaikki. Tähän päälle tässäkin budjetissa vuosina 26—27 tulee yhteensä 100 miljoonan euron alennus polttoaineveroon hiilidioksidikomponentin osalta. Eli erittäin merkittävä autoilun kokonaispaketti — unohtamatta sitä, että me peruumme sen päätetyn jakeluvelvoitelainsäädännön, jonka Marinin hallitus säati. Mitä se olisi tarkoittanut? Se olisi tarkoittanut sitä, että jo vuodesta 2024 polttoaineen hinta pumpulla olisi eri asiantuntija-arvioiden mukaan noussut jopa 25—35 senttiä, eli puhutaan hyvin merkittävistä korotuksista. No, näin ei ole tapahtunut, koska me teimme päätöksiä täällä salissa, äänestimme lainsäädäntömuutoksista, jotka tämä hallitus sai aikaan perussuomalaisten tuella. Kiitos siitä omalle puolueelle ja koko hallitukselle.

Nämä ovat valintoja. Nämä ovat valintoja, mitä tehdään, ja sen takia tänä päivänä liikuminen Suomessa on hieman halvempaa kuin se oli aiemman hallituksen aikana. Se on hieno asia. Yhdistettynä päätöksiin yli miljardin euron veronkevennyksistä pieni- ja keskituloisille tämän hallituskauden aikana, joista yli 600 miljoonaa astuu voimaan ensi vuoden alusta, nämä ovat erittäin merkittäviä toimia tässä tilanteessa, kun me tiedetään, että kaikkialta säästetään. Eli me pystytään samaan aikaan löytämään säästöjä, mutta toisaalta myöskin säästämään autoilijoiden kustannuksia. Me pystytään keventämään palkansaajien verotusta, ja vielä kaiken tämän päälle me itse asiassa tullaan panostamaan infraan tämän hallituskauden aikana, väyliin, tieverkostoon, noin kolminkertainen määrä suhteessa Marinin hallitukseen. Kyllä tämä kertoo siitä, että tämä hallitus todella on autoilumyönteinen. Totta kai vaatia pitää aina lisää, mutta tämä on se suunta, mikä nyt on historiallisesti ensimmäistä kertaa otettu, ja olen erittäin ylpeä siitä ja erittäin onnellinen sen puolesta.

Se, minkä Helsingin Sanomat pääkirjoituksessaan unohtaa, on se, että sitä autoa tarvitaan muuallakin tässä maassa. Me ollaan pitkien etäisyyksien maa, erittäin kylmä maa, jossa kaikkialla ei pääse kulkemaan junalla, ratikalla, bussilla, vaan se auto on välttämättömyys sille, että ihminen pääsee töihin, pystyy viemään lapsia harrastukseen, pystyy esimerkiksi auttamaan omia vanhempiansa ja näin pois päin, kускаamaan lapsia kouluun. Se on siis välttämättömyys oman elämän kannalta, mutta sitä ei täällä pääkaupunkiseudulla

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

välttämättä ymmärretä. Minä pystyn sen ymmärtämään, mutta toimitusten, etenkin arvosetetun Helsingin Sanoman, pitäisi pystyä näkemään, että on koko Suomen etu se, että tielikenteen kustannukset eivät räjähdä kasvuun. Se ei ole edes vain meidän tavallisten autoilijoiden osalta merkityksellistä, vaan se on erittäin merkityksellistä suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyyn osalta. Jos meidän logistiikan kustannukset nousevat, se tarkoittaa sitä, että teollisuuden kilpailukyky heikkenee, mikä heikentää vastaavasti taas sitä, kuinka hyvin Suomesta esimerkiksi vientiteollisuuden yritykset pystyvät viemään tuotteitaan ulkomaille kilpailukykyiseen hintaan, mikä sitten taas aiheuttaa sen, että jos näin ei tapahdu, sitten työpaikkojen määrä vähenee.

Erittäin hyvä, että nyt on otettu suunnanmuutos tämän hallituskauden aikana siinä, miten kohdellaan suomalaisia veronmaksajia, jotka tarvitsevat autoa tässä kylmässä ja pitkien etäisyyksien maassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.18 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa otan heti alkuun, etten unohda, edustaja Bergbomin ihan varsin hyviäkin huomioita liittyen polttoaineen hintaan. Muistankohan oikein, että kansanedustajat, useampikin tässä salissa istuva, tekivät lakialoitteen tässä aiemmin tästä asiasta, että siis nimenomaan polttoaineen hintaa pitäisi alen-
taa, ja sitten kun lakialoite oli ymmärtääkseni täällä käsittelyssä, niin muistankohan oikein sen, että nämä kansanedustajat äänestivät sitä omaa aloitettaan vastaan. Tällainen mielikuva vain nyt tuli tässä. [Joakim Vigelius: Muistatte väärin! Kansalaisaloite!] No, se on sitten toinen juttu.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt sitten tietysti jatkan myös toisella vakavalla aiheella. Tämä polttoaineen hinta on aina vakava ja sitten samaten tämä työllisyys ja siihen liittyvät havainnot. Se, mitä olemme saaneet nyt tässä lähiaikoina huomioomme, on se, että kun puhutaan vaikka omasta maakunnastani Pohjois-Savosta, niin siellä nimenomaan työttömyyshän on varsin korkealla, valitettavasti, ja sitten varsinkin nuorisotyöttömyys on kaksinkertaistunut tässä nyt vuoden aikana. Elikkä alle 25-vuotiaitten työttömien määrä oli maakunnassa 24,5 prosenttia suurempi kuin viime vuonna. Nyt sitten täällä olemme kuulleet ihan varsin hyviä puheenvuoroja ministereitä myöten siitä, että tämä nuoria koskeva työllisyysseteli tulee käyttöön. Totta kai se on hieno asia, mutta niin kuin on todettu, se on varsin vajavainen toimenpide sen suhteen, miten sitä kattavuutta saataisiin nuorien työllistämiseksi paremmin. Täällä ovat olleet esillä myös oppisopimukseen liittyvät toimenpiteet ja sen vahvistaminen. Ministerikin tänään tässä sitä kehui, mutta ilmeisesti toimia ei ole ainakaan vielä nähtävissä sen asian suhteen.

Sitten jatkan myös muilla vakavilla aiheilla. Tässä kun näitä eri pääluokkia olemme käsitelleet tämän viikon aikana ja aina en ole päässyt paikalle kaikkien pääluokkien kohdalla, tai sitten jos olen päässyt, niin en ole välttämättä aina saanut puheenvuoroa puhemieheltä debattipuheenvuoroihin, niin nyt käytän tilaisuuden hyväksi ja totean sosiaali- ja terveyspalveluitten osalta oman huoleni. Elikkä täällähän nytten sosiaali- ja terveysvaliokunnassa oli tällä viikolla käsittelyssä kansalaisaloite ympärivuorokautisten päivystysten jatkosta niin, että hyvinvointialueet saisivat oikeuden niistä päättää, ja totta kai valiokunta oli sitten sen kumonnut, niin kuin odotettavissa oli, hallituksen edustajien enemmistön voimin. Lähinnä sitä vaan, että kun tämä ymmärtääkseni tulee ensi viikolla tänne saliin äänestykseen, niin kyllähän se tietysti olisi ideaalitalanne ja hieno tilanne, jos nyt huomioitaisiin tässä sa-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

lissa sitten, kun päätetään ensi viikolla tästä ympärivuorokautisten päivystysten jatkosta ja hyvinvointialueen päätösmandaatista siihen liittyen, että tässä on tullut lisätietoa. Esimerkiksi Pohjois-Savossa Iisalmen ja Varkauden ympärivuorokautinen päivystys on päätty-mässä, ja lähinnä huoli ja tieto ja ymmärrys ovat lisääntyneet KYSistä eli Kuopion yli-opistollisesta sairaalasta, johonka sitten näiltä alueilta Ylä-Savosta ja Keski-Savosta nämä ympärivuorokautista päivystystä tarvitsevat joutuisivat menemään. KYS on jo halvaantu-nut tällä hetkellä, se päivystys, joten kun tietoa on lisää, niin sitten pitäisi tehdä parempia päätöksiä tältä osin. Elikkä tämän halusin vielä tässä sosiaali- ja terveystalouden osalta tuoda esiin.

Vielä lopuksi: soteen liittyy se, että hallitusohjelmassa on ollut keliakiakorvaus kirjattu-na, ja se on tänä vuonna tullut tietyltä osin käyttöön, mutta nyt en löydä budjettikirjasta minkäänlaista viittausta keliakiakorvaukseen, en edes sanaa ”keliakia”.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

19.22 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että vuonna 2026 pieni- ja keskituloisten verotus kevenee 525 miljoonalla. Kestävin tie lapsiperheiden tukemiseen ja lapsikyöhyiden vähentämiseen on tukea lasten vanhempien työssäkäyntiä ja yrittämis-tä. Ensi vuonna esimerkiksi kolmilapsiselle perheelle jää palkasta keskimäärin 600 euroa enemmän rahaa käteen. Valtiontalouden vakauttaminen, mitä tämä hallitus juuri nyt tekee, puolestaan varmistaa sen, että niitä, jotka eivät työntekoon kykene, pystytään auttamaan tulevaisuudessakin.

Ihan kaikki ei kuitenkaan ratkea suoraan rahalla. Tänä syksynä saatiin voimaan kaksi erittäin tärkeää kouluihin liittyvää kokonaisuutta: oppimisen tuen uudistus sekä kännykkä-kielto. Tähän en ole kuitenkaan itse täysin tyytyväinen. Odotan vielä säädettäväksi koko koulupäivän kännykkäkieltoa. Tämä kännykkäkielto onkin osassa kuntia ja kouluja sää-detty koko koulupäivän kestäväksi, ja tästä on tullut erittäin positiivista ja hyvää palautet-ta. Tarvitaan kuitenkin lainsäädäntöä, että se olisi yhdenvertainen koko maassa, ja tätä siis itse odottelen. Teemme työtä tämän eteen myös tulevaisuusvaliokunnassa.

Oli täysin selvää, että myös tämä vihervasemmiston ihannoima inklusio ei toimi ja näi-tä erityisluokkia tarvitaan. Painopiste onkin nyt ongelmien ennaltaehkäisyssä, ja jos taval-lisessa luokassa toteutettava tuki ei riitä, niin silloin käytettävissä ovat pienryhmäopetus ja erityisluokka. Seuraava merkittävä perusopetukseen liittyvä uudistus tulee olemaan osaa-mistakuu. Jokaisella peruskoulun päättävällä on oltava riittävät taidot pärjätä jatko-opin-noissa ja työelämässä.

Samalla haluan mainita hallitusohjelman mukaisesta yksityiskoulujen, esimerkiksi kris-tillisten koulujen, arvostamisesta. Yksityiskoulujen kotikuntakorvaus nostettiin hallituk-sen toimesta tästä syksystä alkaen 100 prosenttiin. Budjettiriihessä linjattiin, että vakiintu-neiden perusopetuksen järjestäjien luvat lähtökohtaisesti vakinaistetaan. Tämä on erittäin hyvä asia. Lisäksi lupaprosesseissa hakijoita tulee kohdella yhdenvertaisesti ja noudattaa hyvän hallinnon oikeusperiaatteita. Jonkin verran näillä kristillisillä kouluilla on ollut vai-keuksia saada opetuslupa, mikä on erittäin surullista. Toivon nyt siis todella, että tähän saa-taisiin jotain positiivista muutosta aikaiseksi. Arvoisa puhemies, kristilliseltä arvopohjalta toimivia kouluja todella tarvitaan tämän yhä vain hullummaksi menevän maailmanajan keskellä. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen poissa. — Edustaja Lyly.

19.26 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä tätä työllisyysteemaa ja siihen liittyviä asioita. Seuraavaksi käytän sitten muista aiheista puheenvuoron, mutta käytän tämän nyt tähän johdannoksi vielä.

Äsken viittasin näihin aktivointitoimiin ja siihen, mitä ongelmia niissä on. Kun palkkatuettu työ on yksi niistä aktivointitoimista, joihin nyt tämä nuorten työllistämissetelikin liittyy, niin siellä on sellaisia ongelmia, että kun kunnilla ei ole enää mahdollisuutta palkkatuettuun työhön, niin se raja poistettiin tämän vuoden alusta. Niitä häntiä on vielä jonkin verran tänä vuonna jäljellä, mutta uusia ei ole syntynyt. Se, keille voidaan tarjota ja mistä voidaan tarjota, on pienempi määrä.

Sitten vielä, kun katsotaan tätä välityömarkkinaa eli järjestöjen mahdollisuutta tehdä palkkatuettua työtä, niin kun järjestöjen rahoitus ja taloudellinen tilanne on huonompi, niin ne eivät ota palkkatuettuun työhön ihmisiä samaa määrää kuin aikaisemmin. Ja yrityksillä on vähän sama tilanne: jos ei ole työtä kunnolla tarjolla ja taloudellinen tilanne on huono, niin myöskään palkkatuettuun työhön ei niin helposti saada tilaa. Eli kyllä täällä vaikeuksia on aktivointitoimia lisätä, ja sen vuoksi pitäisikin ajatella, mitä muuta voidaan tehdä. Tämä palkkatuettu työ on kyllä semmoinen polku, jolla voidaan saada työelämää tehtyä hyvinkin helposti sitten, kun siihen tilanteeseen henkilö pääsee.

No, jos sitten mietitään vielä tätä kuntien osalta, niin kyllä tämä talouskysymys on ihan keskeinen, mutta on siellä palkkatuetussa työssä vielä muitakin ongelmia. Se ei ole pelkästään semmoinen, että kaikki olisi kunnossa. Niitä haasteita siihen liittyy. Tämä lainsäädännön monimutkaisuus on siellä taustalla. On hyvä, että työministeri on tähän asiaan kiinnittänyt huomiota ja tuossa äsken siitä mainitsi, että tätä palveluprosessia tullaan kehittämään TE-palveluissa ja lainsäädäntöä siinä keventämään. Se on hyvä uudistus.

Ja sitten tämä byrokratia, joka hakuun ja maksatukseen liittyy: siellä on sellaisia asioita, joita pitää tehdä. Itse näkisin, että tässä hyödynnettäisiin... Tulorekisteri on nytten yksi esimerkki siitä, mitä voidaan tehdä, mutta tekoälyä työnvälityksessä pitäisi lisätä aikaisempaan nähden, ja siihen liittyviä hankkeita pitäisi olla liikkeellä, niin että voitaisiin hakea sitä osaamispääomaa, mikä siellä työttömillä on, systemaattisesti näkyviin. Sitten työnantaja, joka hakee työntekijää, määritteli sen, minkälaista osaamista tarvitaan, ja sitten tätä mätsäystä tehtäisiin tekoälyn avulla. Voitaisiin katsoa tuhansista ihmisistä, ketkä olisivat mahdollisia siihen työpaikkaan, ja samalla pystyttäisiin työnantajalle tarjoamaan niitä ehdokkaita. Sitten päästäisiin sitä välitystä tekemään hyvinkin helposti ja helpommin kuin nykyisin, kun sitä tehdään aika paljon muulla tavalla.

Eli kyllä täällä tekemistä on, mutta me tarvitaan niitä avoimia työpaikkoja. Silloin tarvitaan kasvua, ja kasvuun liittyy se, että kun puolet talouskasvusta on luottamuksen varassa, voisi sanoa, niin kotimaisten kuluttajien luottamus on aika lailla heikko. Ja siihen liittyy se, että ihmiset pelkäävät joutuvansa työttömiksi, ja työpaikan vaihdos on hankalaa, jos on vähänkin epävarma tilanne. Tässä on leikattu työttömyysturvaa sen verran ankarasti, että jos sille joutuu, niin taloudelliset riskit ovat aika isot. Eli tämä ennustettavuus on tässä mielessä huono.

Sitten jos ajatellaan Suomen kilpailukykyä, niin kustannuskilpailukyky on meillä kunnossa. Meillä on investointien tasossa varmasti haasteita, ja niihin pitäisi panostaa lisää. Tki on parlamentaarisesti yhteisesti sovittu, minkä tasoinen se on, eli meillä elementtejä kyllä tässä mielessä on. Sitten voi kysyä, kuinka nämä tuotteet ja palvelut muuten ovat ke-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

hittyneet tässä vuosien varrella. Eli tämä hopealuoti ei ole siinä, että työehtoja on heikennetty, vaan se on siinä, että kustannustekijät, kustannuskilpailukyky ja sitten itse palvelut ja tuotteet ovat asianmukaisella tasolla. Sieltä syntyvät ne pärjäämisen avaimet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

19.31 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Suhoselle, joka nosti esille erään kansalaisaloitteen, joka on täällä eduskunnassa käynyt aiemmin ja joka liittyy näihin verotuksellisiin ja taloudellisiin kysymyksiin aika voimakkaasti. En voinut olla hieman provosoitumatta siitä, koska siinä tapahtui edustaja Suhosen osalta niin monta virheelistä väittämää, joten korjaan niitä yksi kerrallaan.

Ensinnäkin, kyseessä ei ollut lakialoite, kyseessä oli kansalaisaloite. Kyseessä oli kansalaisaloite, joka on tehty nuorisojärjestön edustajien toimesta, ja allekirjoittaneet ovat toimineet nuorisojärjestön edustajina, joten ovat vieneet kansalaisaloitetta eteenpäin. Hieno kansalaisaloite. Siinä ensimmäisessä lauseessa kerrotaan, kuinka tämä on viesti eduskunnalle siitä, että autoilun hinta on ylittänyt kipurajan, ja toden totta sellaisen viestin se tälle eduskunnalle toi ja toi myös tälle hallitukselle.

Nimittäin tämä hallitus on alentanut autoilun verotusta isoilla toimilla — valtiontaloudellisilla toimilla, sellaisilla verotuspäätöksillä, joita tämän talousarvion yhteydessäkin käsittelemme. Polttoaineveroa on alennettu historiallisen paljon. Pääsääntöisesti polttoaineveroa on vain korotettu eduskunnan toimesta. Jakeluvuoroitetta on kevennetty, millä on valtava vaikutus siihen, millaisia pumppuhinnat ovat. Puhutaan jopa kymmenistä senteistä verrattuna siihen uraan, jonka Sanna Marinin hallitus hyväksyi. Hiilidioksidiveroa on kevennetty, ajoneuvoveroa on kevennetty. Useita eri autoilun veronkevennyksiä, joita vastaan itse asiassa SDP on äänestänyt tässä eduskunnassa.

Teidän vaihtoehtobudjetistanne vuodelle 2024 löytyi, että te ette kannattaneet meidän hyväksymää, meidän hallituksemme hyväksymää polttoaineveron alennusta. Te esitte omassa vaihtoehtodossanne, että se veronalennus olisi pitänyt perua. Te olitte samoilla linjoilla kuin edustaja Bergbomin siteeraama Helsingin Sanomat, joka on sitä mieltä tällä hetkellä, että polttoaineet ovat liian halpoja, bensa on liian halpaa. SDP yhtyy tähän ja tahtoi mieluummin nähdä kalliimpaa polttoainetta — sekä kalliimman polttoaineveron että myös korkeamman jakeluvuoroituksen muodossa.

Tulen vielä hieman tänne eduskuntaan takaisin. Me emme äänestäneet siitä aloitteesta, vaan eduskunta valiokunnan päätöksellä yksimielisesti päätti, että tämä kansalaisaloite hylätään. Se, mistä itse asiassa äänestettiin tässä salissa, oli se, hyväksytäänkö vihreiden lausumaehdotus tämän asian käsittelyn yhteydessä. Vihreiden lausumaehdotus koskien tätä kansalaisaloitetta polttoaine- ja ajoneuvoveron, autoilun verotuksen keventämiseksi, itse asiassa olisi halunnut kireämpää autoilun verotusta ja kireämpää päästötavoitteisiin pääsemistä kuin tämä hallitus. Me äänestimme täällä eduskunnassa siitä, hyväksymmekö kireämmän vihreän ilmastopoliittisen ja autoilijaa verottavan linjan vai hyväksymmekö tämän hallituksen linjan, jossa ei toimita kuten kansalaisaloite haluaa mutta tarjotaan kuitenkin merkittäviä veronkevennyksiä, jakeluvuoroituksen kevennyksiä autoilijalle ja helpotetaan siten autoilevan suomalaisen kansanosan asiaa. Täytyy sanoa, että minä pystyn kyllä tämän päätöksen taustalla seisomaan paremmin. En muista, miten te siellä demareissa tässä äänestyksessä äänestitte. Saattoi olla, että te olitte enemmän vihreiden kannalla kuin tä-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

män hallituksen ajoneuvoveroa, polttoaineveroa, jakeluvelvoitetta keventävän linjan kannalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rostila.

19.35 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Budjetissa on edelleenkin vahvasti säästäminen teimana. Tällä vaalikaudella hallituksen säästöt ovat jo kivunneet yhteensä sinne kymmeneen miljardiin tämän budjetin myötä. Siihen nähden, että näin vaikeita ja mittavia säästöpäätöksiä on kyetty tekemään, on hyvin huomionarvoista, että tietyt sektorit on kyetty suojaamaan niinkin hyvin kuin ne on suojattu. Viittaan erityisesti sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden sektoreihin. Poliisi, oikeuslaitos, Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos — kaikissa näissä tai useimmissa niitä ei pelkästään ole suojattu säästöiltä vaan on kyetty päättämään merkittävistä lisäresursoinneista. Tästä hallitus tietysti ansaitsee kiitoksen, ja jonkun verran sitä kiitosta on itse asiassa oppositiostakin kuultu — hyvä niin. Kysehän on tällöin siitä, että meillä on aika laaja yhteisymmärrys siitä, mitkä ovat todella niitä valtion ydin-toimintoja ja perusasioita, jotka täytyy kaikissa oloissa turvata.

Tässä mielessä, kun katsoo hallituksen säästöpäätöksiä, joista suuri osa kohdistuu näihin edellä mainitsemiini verrattuna hyvin toissijaisiin menoihin, on erikoista, että tässä taloustilanteessa oppositio saa siitä huolimatta niin valtavan itkun ja hammasten kiristelyn aikaan, vaikka kuitenkin ollaan miljardimenoista samaa mieltä, että kyllä, Puolustusvoimat tarvitsee lisäresurssia, sisäinen turvallisuus tarvitsee lisäresurssia ja niin edelleen. Eli edelleenkin se kysymys, joka varmaan roikkuu ilmassa enemmän taikka vähemmän koko ajan tässä salissa, on se, mistä oppositio repisi edes lähimain verrattavat säästöt kasaan, kun ei niitä vaihtoehtoja yksinkertaisesti kerrota.

No, sitten viimeiseksi haluan kyllä sen sanoa vielä erikseen, että siihen nähden, että tämä on juuri se syy, miksi näitä vaikeitakin säästöpäätöksiä tehdään, että kyetään huolehtimaan perusasioista, suomalaisten turvallisuudesta, siis siitä, että tässä maassa on turvallista olla ja elää ja rakentaa sitä tulevaisuutta — tämä on siis se peruste näille säästöille — siihen nähden tiettyjen vasemmistopoliitikkojen esittämät väitteet siitä, että hallitus mielellään kurittaisi esimerkiksi vähäosaisia, ja tällaiset puheet ovat minusta täysin pimeitä, suoraan sanoen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.38 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Vigeliusta oikaisusta aiemmin käyttämäni puheenvuoroon. Käytin omassa puheenvuorossani molempia käsitteitä, siis käytin ”kansalaisaloitetta” ja ”lakialoitetta”, ja virheellisesti sitä ”lakialoitetta”. Hienoa, että korjasit sen ison virheen. Arvostan sitä.

Lähinnä tästä autoilevasta puolueesta tai autoilevan puolueesta, niin kuin viittasitte useassa puheenvuorossa, että olette autoilevan puolue, sen verran haluan vielä kysyä, ennen kuin menen sitten toiseen aiheeseen, että lähinnä miten te suhtaudutte nyt sitten tuohon työmatkavähennyksen leikkaukseen. Eikö se nyt kosketa kuitenkin niitä autoilevia työntekijöitä? Mitä te teitte? Te leikkasitte työmatkavähennyksestä, ja useita satoja euroja ovat vaikutukset kuukaudessa — toki sitä isompi vaikutus, mitä enemmän työntekijä autoilee. En minä nyt ihan osta heti sitä autoilevan puoluetta, kun te olette heikentäneet autoilevan työntekijän työmatkavähennystä. Se on fakta.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

No, sitten kun mennään tähän puolueeseen, minkälainen puolue perussuomalaiset on, niin olette puhuneet myös duunariystävällisestä puolueesta. Sen verran viittaa tässä vielä lyhyesti siihen, että tämäkin, duunaritaustainen tai duunariystävällismielinen puolue, vähän ontuu, koska te olette hallituksessa olleet tekemässä työelämäheikennyksiä ennätysmäärän. Ennätysmäärä heikennyksiä, ja se määrä on hengästyttävä. En edes luettele niitä kaikkia tuossa läpi, mutta se on niin iso määrä, jossa te heikennätte duunareitten ja työntekijöitten asemaa eri päätöksillä, että sekin käsite ”duunariystävällinen puolue”, mitä olette markkinoineet, vähän ontuu, ihan niin kuin hiukan nyt tämä autoileva puolue, vai mikä se termi äsken oli, vähän ontuu.

Pyytäisin, että pysyttäisiin kuitenkin niin kuin reaali- ja tosiasioissa. Ihan niin kuin Vigeliuksen alkuun tuossa oikaisi minun virheellistä väittämäni, niin käydään kuitenkin keskustelua siltä pohjalta kuin asiat nyt sitten ovat. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.40 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Käydään ehdottomasti keskustelua siitä, miten asia on. Vertaillaan tosiaan:

Mitenkäs SDP ollessaan vallassa äänesti, kun oli kyse polttoaineveroista? No, äänesti korotusten puolesta. Itse asiassa vei sen hallitusohjelmaan polttoaineverojen korotuksen osalta. Ja kävikö vielä niin, että sääditte kireän jakeluvuorituksen, joka olisi nostanut polttoaineen hintaa vuodesta 24 alkaen jopa 30 sentillä per litra. Kävikö niin? Taisi käydä.

Mites kävi, kun tämä hallitus astui voimaan? Kävikö niin, että me jouduttiin kiikuttamaan eduskuntaan erillinen lakiesitys, jolla kumottiin tämä teidän asettama jakeluvuoriteura? Kävikö niin, että kun tämä hallitus nousi valtaan, niin polttoaineveroa alennettiin tässä maassa ensimmäistä kertaa? Kävikö niin, että me säädettiin ajoneuvoveron perusveroon 50 miljoonan euron alennus, jolla kevennettiin vanhan autokannan osalta ajoneuvoveron perusveron maksua? Kävikö niin, että tämä hallitus panostaa itse asiassa tiestön kuntoon noin kolme kertaa enemmän kuin teidän hallitus? Kävikö niin, että puheista huolimatta ette saaneet aikaan ammattidieseliä vaan se työ jäi tämän hallituksen vastuulle ja tämä hallitus tulee myös toteuttamaan sen? Kävikö niin, että tämä hallitus tulee myös vuosina 2026 ja 2027 laskemaan polttoaineveroa? Huom. ei vain kerran, vaan kolme kertaa tämän hallituskauden aikana, ja korostan, että koskaan tässä maassa ei ole tehty tällaisia päätöksiä. Nämä ovat siis historiallisia. Puhutaan kymmenien ja kymmenien senttien vaikutuksesta pumppuhintaan, kun vertaillaan sitä uraa, minkä te päätitte, vastaan tämä hallitus.

Ja toisaalta kävikö niin, että kun polttoaineveron alennuksesta äänestettiin eduskunnassa, niin te demarit, jotka pilkkaatte meitä siitä, että me ei olla onnistuttu 110-prosenttisesti yhtenä ainoana puolueena päättämään siitä, minkälaista linjaa esimerkiksi polttoaineve-roissa tehdään tässä maassa, äänestitte vastaan? Tai kävikö niin, että kun jakeluvuoriteuraa kevennettiin, niin demarit äänestivät vastaan? Kävikö niin, että kun ajoneuvoveron perusveroa kevennettiin, demarit äänestivät vastaan? Kävi. Ja nyt kun tullaan äänestämään tästä budjetista, niin uskallanpa veikata, että teidän vaihtoehtobudjetista tulee jälleen kerran löytymään, että ei toteuteta hallituksen polttoaineveron alennuksia vuosille 2026—2027. Toki toivon ihan avoimesti ja nöyrästi, että näin siellä ei tule lukemaan, mutta pahoin pelkään, ja historia sen osalta osoittaa, että se on hyvin todennäköistä, valitettavasti.

Sitten yhdistettynä niihin työveronalennuksiin, mitä me ollaan tehty suomalaisten duunarien hyväksi: Ne ovat niin historiallista kokoluokkaa, että te ette toteuttaneet sellaisia vii-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

me hallituskaudella. Oliko teillä edes veronalennuksia pieni- ja keskituloisille itse asiassa? Oliko siellä? [Onni Rostila: Ei tainnut olla!] Ei tainnut olla. Oliko siellä indeksitarkistukset, no, se ei ole veronalennus, mutta ne olivat. Tällä hallituksella on veronalennuksia pieni- ja keskituloisille yli miljardin euron edestä hallituskauden aikana. Tosiasiahan on se, että niistä merkittävä osa ei ole astunut vielä voimaan, mutta ensi vuodesta alkaen on astumassa.

Eli kävikö niin, että itse asiassa teidän hallitus, joka otti velkaa eikä säästänyt yhtään mistään, ei saanut aikaiseksi alentaa tavallisten suomalaisten verotusta, mutta kävikö niin, että hallitus, joka joutuu etsimään kymmenen miljardin euron säästökokonaisuuden, keventää autoilijoiden ja tavallisten palkansaajien verotusta lähes kahdella miljardilla eurola? Kävikö niin? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä kävi!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

19.44 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Turvallisuus on ollut ja tulee ensi vuonna-kin olemaan hallituksen korkeimpia prioriteetteja.

Sisäisen turvallisuuden ylläpito vaatii poliisien riittävää rahoitusta, katujengiongelman tunnustamista ja tunnistamista sekä juuri niitä rikoslain tiukennuksia, joita hallitus on jo tehnytkin. Poliisitoimen budjetti tulee vuonna 2026 olemaan yhteensä 1,1 miljardia, 40 miljoonaa enemmän kuin tänä vuonna. Esimerkiksi Sisä-Suomen poliisille tämä tarkoittaa alustavasti 22 henkilötyövuotta lisää. Suojelupoliisille kohdistetaan 10 miljoonan euron lisäys — huikeita lisäyksiä, jotka ovat todella tarpeen. Tänä vuonna hallitus myönsi koulupoliisitoimintaan 2 miljoonaa euroa, jonka turvin myös Keski-Suomeen saatiin oma koulupoliisi. Sen toimintaa tullaan onneksi jatkamaan tulevaisuudessakin, koska poliisi pitää lapsia ja nuoria oikeutetusti tärkeinä asioina. Tällaisen ennaltaehkäisevän työn merkitystä ei tule aliarvioida.

Puuttumisella on kiire, sillä nuorten väkivaltarikollisuus lisääntyy huolestuttavaa tahtia. Tämä ei näy ainoastaan kaduilla, vaan yhä useammin myös kouluissa järjestyshäiriöinä, pahoinpitelyinä ja taskuista löytyvinä teräaseina. Ruotsissa erityisesti jengit värväävät nuoria tekemään puolestaan rikoksia, jopa murhia. Tällaisen välttämiseksi Suomessa saatiin keväällä voimaan hallituksen lakimuutos, jolla alle 15-vuotiaan värväminen säädettiin erikseen rangaistavaksi jopa kahden vuoden vankeusrangaistuksen uhalla.

On yleisesti tunnettu tosiasia, että ulkomaalaistaustaiset ovat etenkin seksuaalirikoksissa ylliedustettuina. Tätä me emme hyväksy. Se on tehty selväksi muun muassa sillä, että rikosperusteisia maasta poistamisia on tänä vuonna tehty 40 prosenttia enemmän kuin viime vuonna. Vuodelle 2026 maasta poistamisen kuluihin varataan noin 3,8 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Ulkomaalaisten osuus huumausaineiden katumyynnissä on kasvanut. Helsingin poliisin tekemien esitutkintojen perusteella huumausaineiden maahantuonnissa korostuvat ruotsalaiseen ja albanialaiseen järjestäytyneeseen rikollisuuteen kytkeytyvät verkostot. Näiden toimesta Suomeen salakuljetetaan erityisesti amfetamiini ja kokaiini. Järjestäytyneen rikollisuuden esitutkinnoissa takavarikoitujen huumausaineiden määrät ovat olleet kasvussa. Sen takia esimerkiksi Helsingin poliisilaitos on nyt tehostanut rikosperusteisia maasta poistoja. Tätä työtä tulee tehokkaasti jatkaa Suomen lasten ja nuorten tulevaisuuden takia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

19.47 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vuoden 26 talousarvion osalta hallitus jatkaa määrätietoisesti linjaa, joka rakentaa kestäväen kasvun edellytyksiä suomalaisille ja koko Suomelle. Yksi tämän työn kulmakivistä on hallituksen investointiohjelma, jonka kautta varmistamme, että maan väylät, radat ja yhteydet palvelevat sekä ihmisiä että elinkeinoelämää myös tulevaisuudessa. Talousarvioesityksessä ehdotetaan investointiohjelmaan yhteensä 251 miljoonaa euroa uusina valtuuksina ja määrärahoina. Näin varmistamme, että tärkeimmät hankkeet etenevät aikataulussa ja Suomi pysyy liikkeessä.

Arvoisa rouva puhemies! Jokainen autolla ajava tietää, missä kunnossa Suomen tiestö on ollut ja kuinka pahasti tiet ovat rappeutuneet vuosien saatossa. Tiestön korjausvelkaa on kertynyt yksinkertaisesti liikaa. Nyt voimme onneksi todeta, että hallituksen ja arvoisan ministeri Ranteen työ on tuottanut toivottua tulosta: korjausvelan kasvu on saatu pysäytettyä. Vuonna 26 panostamme korjausvelan purkuun edelleen 118 miljoonalla eurolla, jotta suomalaisilla olisi turvalliset tiet kulkea ja liikkua paikasta toiseen. Tiestön korjausvelan purkamiseen on tähän mennessä osoitettu yhteensä 450 miljoonaa euroa, ja työ jatkuu edelleen seuraavina vuosina.

Lisäksi osoitamme 20 miljoonaa euroa romutuspalkkioihin, mikä edesauttaa autokannan uusiutumista.

Investointiohjelman kokonaisuus on valtava niin euroissa kuin tekoina. Sen valtuudet ja määrärahat nousevat tämän esityksen myötä yhteensä 3,9 miljardiin euroon. Näin mittava panostus ei ole vain kustannus, vaan se on pitkän ajan sijoitus.

Sujuvat ja turvalliset väylät tukevat yritysten kilpailukykyä, ihmisten arkea ja koko kansantalouden kasvua. Perussuomalaisille on aina ollut tärkeää huolehtia turvallisista väylistä, vahvistaa alueiden elinvoimaa ja rakentaa pohjaa talouskasvulle. Väyläpolitiikka on talouspolitiikkaa parhaimmillaan, sillä jokainen euro, jonka laitamme liikenneyhteyksiin, maksaa itsensä takaisin kasvuna ja hyvinvointina. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.49 **Ville Väyrynen kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kommentoin lähinnä tähän edustaja Suhosen sinänsä ihan asialliseen huoleen päivystysten ruuhkautumisesta, mikä on todellakin ihan totta. Sitä tapahtuu käytännössä vuosittain ympäri Suomea eri päivystyksissä, itse asiassa riippumatta siitä, onko alueella suljettu perusterveydenhuollon yöpäivystyksiä 22—07.

Kun minä tuossa luin nyt nämä kaikki lehtijutut, mitkä liittyivät tähän tämänkertaiseen KYSin ongelmaan, niin monissa liitetään se juurisyy nimenomaan siihen, että potilaita ei pääse eteenpäin, mikä on itse asiassa eri asia kuin potilasvirta sinne sisälle. Se on iso ongelma nimenomaan meidän kansallisissa yhteispäivystyksissä, että se palveluketju ei vedä. Se tulee ihan sieltä hoivapalveluista asti. Kun terveyskeskuksesta ei pääse hoivaan, osastoilta ei pääse terveyskeskuksiin ja päivystyksistä ei pääse osastolle, niin silloin me ollaan ongelmallisessa tilanteessa, jos meillä ruvetaan ensiavussa hoitamaan ikään kuin vuodeosastolla potilaita. Mutta tällä ei ole käytännössä mitään tekemistä sen kanssa, miten yöpäivystykset perusterveydenhuollossa pelaavat. Itse asiassa se potilasmäärä, mikä niistä tulee, on suhteellisen pieni. En malta olla siteeraamatta KYSin omia kommentteja tässä. Kun tietenkin ihan asiallisesti kansalaisia opastetaan, niin tässä sanotaan: ”Päivystyksellisesti välitöntä hoitoa vaativia ovat esimerkiksi äkilliset halvausoireet, voimakas hengenahdistus tai hengitysvaikeus, kova rintakipu, äkillisesti alkanut kova vatsakipu tai päänsärky,

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

isot vammat ja luunmurtumat, henkeä uhkaava allerginen reaktio sekä muu henkeä uhkaava äkillinen sairastuminen.” Ne ovat semmoisia, mitkä pitää yöllä hoitaa, ja yksikään näistä ei ole semmoinen, mitä pystyisi hoitamaan perusterveydenhuollon yöpäivystyksessä.

Miksi minä näin pitkällä alustuksella tätä kerron? Tässä on se ongelma, että meidän pitäisi näillä meidän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluilla turvata meidän kansalaiset. Toinen iso asia ja iso vastuu, mikä meillä on, on myös se turvallisuudentunne, mitä me luodaan kansalaisille, ja siihen me vaikutetaan hyvin paljon sillä, mitä me puhutaan tässä salissa. Ja nyt jos me puhutaan näistä meidän perusterveydenhuollon yöpäivystyksistä, mitkä ovat näillä yksittäisillä paikkakunnilla erittäin iso asia — minä en yhtään väheksy sitä, ja se on iso muutos, ja siellä on todella paikallista kuohuntaa, niin kuin odottaa saattaa — niin täytyy muistaa valtakunnallisesti... Minä tuossa laskin, että itse olen lääkäriurani alkuaikoina yhdeksässä terveyskeskuksessa päivystänyt ja niistä viidestä on sittemmin lopetettu yöpäivystys ja muissa on lyhennetty päivystystunteja. Me ollaan vuosituhannen alusta tässä maassa lopetettu yli 150 yöpäivystystä perusterveydenhuollon tasolla, ja strategia on ollut mennä kohti isoja yhteispäivystyksiä. Sitä vaaditaan meiltä. Potilaat tarvitsevat sitä, terveydenhuolto ja lääketiede kehittyvät. Minä toivoisin, että me ei tehdä tästä keskustelusta valtakunnallisesti isompaa, mitä se on, koska aidosti kansalaiset tarvitsevat sitä turvallisuudentunnetta, ja me ei voida meidän poliittisella nokittelulla sitä heikentää, koska se on yksi kaikista tärkeimpiä asioita tässä aihepiirissä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.52 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kävikö niin, että velalla eläminen loppuu? Kävikö niin, että tuli satatuhatta uutta työpaikkaa? [Naurua — Miko Bergbomin väliliuhto] Edustaja Bergbom puhui pitkään — kävikö niin? [Timo Suhonen: Loistava puhe!] Tässä on kaksi peruskysymystä, joihin toivoisin myös vastauksen.

Puheenvuoron pyysin sen vuoksi, että ajattelin puhua tästä velanotosta.

Kun meillä on elokuun lopussa Valtiokonttorin mukaan 184,2 miljardia velkaa tällä hetkellä, valtionvelkaa, ja sitten kuntien velkatilanne tässä on lisäksi ja hyvinvointialueitten, niin nyt meidän pitäisi miettiä sitä, kuinka tämä eduskunta parlamentaarisesti katsoo tätä kehitystä eteenpäin. Meillä on tällä hetkellä parlamentaarinen työ meneillään, jossa velkajarrutyöryhmä-työnimellä yritetään hakea parlamentaarista sopua siitä polusta, millä velkasuhde taitetaan yhdessä ja miten siihen parlamentaarisesti yhdessä sitoudutaan. Tämä on erittäin tärkeä asia, jonka meitä kaikkia pitäisi kiinnostaa erittäin paljon. Tärkeätä olisi, että me luomme parlamentaariset raamit yhdessä ja sillä tavalla, että me niitä päästään sitten yhdessä aina arvioimaan ja myöskin sitten ulkopuolelta arviointineuvosto, joka siihen tarvitaan, pystyy peilaamaan siihen, kuinka tässä onnistutaan.

Finanssipoliittiset säännöt tulevat EU:sta, tämä 60 prosentin velkasuhde ja kolmen prosentin alijäämä. Nyt on kysymys siitä, kuinka paljon me tarvitsemme vielä omia, tiukempia tai ohjaavia hälytysrajoja ja niin poispäin. Tässä meillä on yhteinen käsitys kaikilla, että velan kasvu on taitettava, ja siihen meidän kaikkien pitää pyrkiä, mutta meidän pitäisi pysyä myös tässä yhteydessä katsomaan, minkälaisessa yhteydessä sitä velkaa, suhteellista määrää, voidaan pienentää enemmän ja missä kohtaa siinä tarvitaan joustoa. Tämä on niitä ydinkysymyksiä, joita tässä tällä hetkellä keskusteluissa on. Tämä on sen verran iso kysymys, koska tämä tulee määrittelemään vuosikymmeniksi meidän liikkumatilan, ja siinä mielessä ajattelen, että tämä on kuitenkin se raamittava tekijä, jolla me sitten talouspoli-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tiikkaa tehdään. Sen raamin sisällä sitten eri hallitukset tekevät omista arvolähdöistään politiikkaa ja miettivät sitten, miten siihen tavoitteeseen päästään: päästäänkö vain säästötoimilla, päästäänkö vain näillä tuloihin vaikuttavilla toimilla vai jonkinlaisella kombinaatiolla? Siinä mielessä tämä työ on nyt tärkeää.

Tässä on EU:n säännökset sellaisia, että meillä pitää olla tämä lainsäädäntö tämän vuoden puolella käsitelty täällä eduskunnassa. Toivoisinkin, että kun me täällä käydään keskustelua, me rakennetaan sitä mahdollisuutta, että me löydämme tästä vielä yhteisen näkemyksen. Sen vuoksi mietin kovasti sitä, kuinka paljon näitä siltoja pitää tässä pitää yllä, että tämä on mahdollista. Toivoisin kaikilta puolueilta nyt tässä mielessä semmoista joustoa ja näkemystä, että tähän päästäisiin. Silloin me luodaan ulospäin semmoinen kehikko, joka antaa uskottavuutta meille aika pitkäksi aikaa eteenpäin. Se määrittelee myöskin sen meidän hyvinvointiyhteiskunnan kehittämisen mahdollisuuden ja kaikki muut, ja siinä mielessä ollaan tosi perimmäisten kysymysten äärellä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

19.57 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Palaan vielä hieman tähän autoilukeskusteluun.

Se kansalaisaloitehan, jota täällä on käsitelty aikoinaan koskien polttoaineveroa ja autoilun kustannuksia, ei toteutunut. Sen eduskunta yksimielisesti hylkäsi. Sen sijaan sen kansalaisaloitteen ympärillä käytiin äänestys toisaalta käytännössä hallituksen linjan mukaisen autoilun verotusta keventävän mietinnön ja toisaalta vihreiden autoilun verotusta kiristävän vaihtoehdon välillä. Tarkistin tuolta eduskunnan äänestystaulukoista, miten se olikaan. Sosiaalidemokraatit, kävikö lopulta kuitenkin niin, että kun te olisitte voineet tuossa ajassa valita hallituksen autoilun verotusta keventävän linjan, polttoaineveron kevennykset, hiilidioksidiveron kevennykset, jakeluvälvoitteen kevennykset, ajoneuvoveron kevennykset, te valitsitte tämän hallituksen linjan vastaisesti vihreiden linjan tässä äänestyksessä eduskunnassa? Koko SDP:n ryhmä äänesti vihreiden ja vasemmistoliiton kanssa meidän kansalaisaloitettamme vastaan ja itse asiassa vieläkin vihreämpää, autoilijaa verottavampaa linjaa. Ja sitten me saamme täällä arvostelua siitä, että me emme ole onnistuneet toteuttamaan kaikkia nuorisojärjestön johtajina esittämiämme poliittisia tavoitteita ensimmäisen kauden kansanedustajina. No, se on ehkä meidän syntimme, mutta me olemme sentään olleet äänestämässä täällä alennuksia autoilun verotukseen. Montako autoilun verotusta alentavaa esitystä te olette puoltaneet tässä salissa, edustaja Suhonen? Montako kertaa olette painaneet ”jaa” näille hallituksen esityksille? Tiedän ainakin tämän yhden äänestystuloksen katsottuani, että siinä te valitsitte vihreän linjan — ette hallituksen alentavaa linjaa vaan vihreiden linjan korottaa autoilun verotusta. Enkä ihmettele, koska teidän vaihtoehtobudjetissannekin vuodelle 2024 esititte, että tämän hallituksen pitkälti perussuomalaisen painostuksesta läpiviemä polttoaineveron alennuskin oltaisiin peruutettu. Sitäkin SDP esitti.

Oletan myös, että jos te koskaan vielä hallitukseen menette — ehkä menettekin näillä kannatuslukemilla, jos ne vaaleihin asti säilyvät — niin saattaa hyvinkin olla, että päädytte samaan hallitukseen vihreiden ja vasemmistoliiton kanssa. Haluanpa nähdä, millaisia autoilijan ja autoilun veronkevennyksiä tai jakeluvälvoitteen laskuja on luvassa sellaiselta hallitukselta. Epäilenpä, että jos teistä ei ole hyväksymään näitä veronalennuksia, joita tämä hallitus on tehnyt autoiluun, niin tuskinpa niitä tulee myöskään vasemmistohallituk-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

selta SDP:n johdolla. Ei tullut viime kaudellakaan, vastoin kansalaisten tahtoa. HS tätä mittautti vuonna 2019: kaksi kolmesta suomalaisesta ei halunnut polttoaineiden verotuksen kiristyvän. [Puhemies koputtaa] Sen Rinteen—Marinin hallitus teki ensi töikseen, kuten myös jakeluvuorituksen nousun, joka [Puhemies: Aika!] näkyi kymmenien senttien korotuksena pumppuhintoihin, jos sillä uralla oltaisiin jatkettu. Hyvä, ettei jatkettu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Edustaja Rostila.

20.01 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa aiemmassa puheenvuorossani keskityin erityisesti sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden resurssien turvaamiseen yhtenä syynä näille säästötoimille, joita tässäkin budjetissa sitten jatketaan.

Mutta toinen keskeinen ja aika isokin teema tietysti tässä säästöpolitiikan taustalla on se, että Suomessa on valtavan kokoinen julkinen sektori suhteessa kansantalouden kokoon. Itse asiassa OECD:n vuoden 2024 tilaston mukaan Suomessa oli maailman suurin julkinen sektori suhteessa kansantalouteen, 57,5 prosenttia — mentiin Ranskan ohi niin, että heilahiti — Ruotsissa 50 prosenttia, Saksassa 49,5, Norjassa alle 50 prosenttia. OECD-maiden keskiarvo niin ikään lähes 10 prosenttiyksikköä alempana kuin Suomessa.

Näistä lukemista täytyisi kaikille selvitä, että nyt on jotain mätää Suomenmaalla. Ei kai me oikeasti ajatella, että Suomessa julkiset palvelut ja palvelulupaukset olisivat kaikkia näitä meidän verrokkimaita niin suunnattomasti paljon parempia, että meidän kannattaa käyttää rahaa näin paljon enemmän meidän julkiseen sektoriimme?

No toinen, minkä pitäisi olla kaikille selvää, on se, että niin kauan kuin julkinen sektori on näin valtavan paisunut, ylisuuri, se tukahduttaa myös meidän yksityistä sektoria, koska julkiset palvelut täytyy veroilla kattaa. Ja siinä mielessä pidän aika erikoisena sitä opposition mantraa siitä, että nyt hallitus tekee jotain väärin, kun yritetään esimerkiksi veroja laskea. Kyllähän meidän täytyy aloittaa se muutos tähän valtavaan elefanttiin olohuoneessa, siis tähän ongelmaan, nimenomaan sillä, että me määrätietoisesti pyritään tehostamaan sitä julkista sektoria, leikkaamaan ylimääräistä, niin kuin nyt hallitus tekee: yli 500 miljoonaa säästöjä valtionhallintoon. Ei tällaisista ollut puhuttakaan edellisen hallituksen aikana.

Mutta niin kuin sanoin, pidän näitten lukujen valossa täysin selvänä sitä, että sitä ylimääräistä, kauniisti sanottuna, on siellä meidän julkisessa sektorissa. Tästä syystä esimerkiksi tätä verkajarrukeskustelua ja parlamentaarista yhteisymmärrys tämän asian ympärille, mitä ehkä yritetään saavuttaa, pidän kyllä aidosti tärkeänä, koska en minä ymmärrä, että voivatko nämä lukemat kenenkään mielestä olla nyt jotenkin kestäväällä pohjalla. Toivoisin tähän myös kommentteja vasemmisto-oppositiosta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

20.04 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa palavan bensiinin käry on nytten aika vahva täällä salissa. Tässä edustaja Vigelius varmasti ihan ansiokkaasti toi esiin näitä huomioita, ja eihän niitä kaikkia auta kiistää, mutta kun hän kovasti kysyi sitä, mitä SDP äänesti ja mitä ei äänestänyt, niin se me ainakin äänestettiin, että me vastustettiin työmatkavähennyksen leikkausta, minkä te toteutitte. Siinä me äänestettiin toisin kuin te. Te hyväksyitte, te toteutitte työmatkavähennyksen eli autoilevan duunarin vähennyksen. Te kurititte autoilevaa duunaria. Me vastustettiin äänestämällä sitä. — Sen verran tähän äänestykseen.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Huomenna on LVM:n pääluokka eli liikennepääluokka, mutta edustaja Bergbom tuossa vahvasti omassa hienossa puheenvuorossaan toi esiin korjausvelan ja sen satsauksen tällä hallituskaudella versus viime hallituskaudella. Hän kohta ehkä korjannee tai tuo esiin niitä havaintoja, mitä siihen lisää on tullut, mutta sen verran haluan todeta tässä, että hallitus panostaa perusväylänpitoon investointiohjelmastaan vuonna 2026 enää 118 miljoonaa euroa tämän vuoden 200 miljoonan euron sijaan. Eli perusväylänpidon rahoitus pienenee merkittävästi samalla, kun korkea kustannustaso syö rahoituksen vaikuttavuutta. Väylävirasto ennustaa alustavasti korjausvelan kasvavan 4,3 miljardiin euroon vuoden 25 loppuun mennessä ja että kehyskauden loppuun mennessä korjausvelka kasvaa yli 5 miljardiin euroon. Erityisesti rataverkolla ja teiden rakenteissa, kuten silloissa, korjausvelka jatkaa kasvuaan. Mutta kohta edustaja Bergbom saa ottaa halutessaan puheenvuorossaan kantaa näihin korjausvelka-asioihin. Toki huomenna se pääluokka on käsitellyssä, silloin varmaan ministerit pystyvät antamaan tarkkaa selvitystä, mikä tilanne on.

Sitten ihan lopuksi vielä tämä itselleni rakas teema eli työntekijät ja työhön ja työmarkkinoihin liittyvät asiat. Täällä salissa olemme nyt kuulleet ansiokkaasti hallituspuolueitten kansanedustajilta sitä, että ostovoima paranee — ostovoima paranee — ja sehän on tärkeä asia. Ehkä se on jäänyt vähemmälle huomiolle näissä puheenvuoroissa, että ostovoima paranee sillä, että ammattiyhdistysliikkeet ovat saaneet neuvoteltua edustamilleen työntekijöille palkankorotuksia, olivatkohan 7—8 prosentin luokkaa palkankorotukset, ja totta kai se vaikuttaa ostovoimaan merkittävästi ja parantavasti. Täällä olemme hallituspuolueitten kansanedustajilta aiemmin kuulleet, että ammattiyhdistysliike olisi joku, ehkä joku viittasi pahimmillaan mafiaankin tai muuhun vastaavaan asiaan, mutta nyt ehkä äänensävy on toivottavasti vähän muuttunut tässä. Toivon rakentavampaa keskustelua liittyen näihin ammattiyhdistysliikkeiden tekoihin, koska sitä ostovoimaakin täällä nyt kehuetaan, ja se ostovoima on parantunut isolta osin siitä syystä, että ammattiliitot ovat olleet neuvottelemassa näitä palkankorotuksia. Elikkä tämmöistä parlamentaarista yhteistyötä ja vahvempaa yhteistyötä jatkossa kyllä toivon sitten tämänkin asian osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

20.07 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan, mitä tulee noihin tierahoihin, olen ymmärtänyt, että tällä hetkellä tierahoista päätöksiä ja linjauksia on tällä hallituksella noin suurin piirtein kahden miljardin euron edestä, kun uusia teiden kehittämishankkeita viime kaudella toteutettiin noin 708 miljoonalla eurolla, eli siinä on se mittasuhte, Se ei ole ihan kolme kertaa — nyt ollaan ihan rehellisiä — siis se on vain... 2,8 kertaa enemmän. Mutta siis tässä korjausvelkakysymyksessä esimerkiksi vuonna 2024, kun päällystettiin yli 4 000 kilometriä asfalttia, niin sehän oli korkein lukema sitten vuoden 2005 eli yli 20 vuoteen ennätystaso. On aivan totta, kuten edustaja Suhonen sanoi, että se alkaa sitten siinä loppukautta kohden tippumaan, mutta sittenhän meillä on tämä parlamentaarinen, käytännössä Liikenne 12 -hankkeen kautta tuleva ajatus siitä, että tiestön kunnossapitoon panostettaisiin laajasti, koska tähän ei ole yhden hallituksen kysymys. Ongelmahan on se, että jos me jätetään nyt hoitamatta ja asfaltoimatta tiestöä, niin käy niin kuin kuvasitte, eli korjausvelka kasvaa. Sehän on räjähtänyt Suomessa vuosikymmenten aikana, ja nyt ollaan sen edessä, että sitten joudutaan asfaltoimaan valtavilla summilla, että saadaan korjausvelka ei edes laskuun vaan vuodeksi edes pysähtymään. Tämä kuvaa sitä ongelman haas-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tetta. Eli se edellyttää yhteistä sitoutumista tavallaan yli hallitus—oppositio-rajojen siihen, että tieliikenteeseen pitää laittaa niitä panoksia ja paukkuja.

Toisaalta on nostettava myös se, että meidänhän olisi tärkeää saada, että se menisi niin, että perustieväylänpidon rahoitus turvataisiin kestäväällä tavalla budjetissa eikä niitä aina sitten pitkässä juoksussa rahoitettaisi tämmöisillä erilaisilla investointiohjelmilla hallituksesta toiseen. Se olisi yksi tärkeä muutos. Toivotaan, että tämä parlamentaarinen muutos tuo sen. Mutta tosiasia on toki se, että tämä hallitus on panostanut merkittävästi tieliikenteeseen ja tiestön kuntoon, ja se on hieno asia ottaen huomioon tämän todella vaikean julkisen talouden tilanteen.

Sitten esitin kyllä tuolta pöntöstä virheellisen väitteen. Nimittäin sanoin, että Marinin hallitus ei toteuttanut ansiotuloveron kevennyksiä, mutta itse asiassa työtulovähennystä te korotitte pieni- ja keskituloisilla 200 miljoonalla eurolla. Se on siis totta, että näin teitte ja siten kevensitte heidän verotustaan, eli lausuin väärän todistuksen, mutta nyt sen korjaan. [Timo Suhonen: Kiitos tästä!] Totean kuitenkin sen olevan noin kuusi kertaa vähemmän kuin tämän hallituksen veronalennukset pieni- ja keskituloisille, kun tämä hallituskausi on päättynyt, eli pieniä mittasuhteita. Ja siinä on se kristallinkirkas ero, että teillä rahaa oli, säästöpäätöksiä ei tehty — tämä hallitus tekee säästöpäätöksiä, mutta siitä huolimatta tekee näin merkittävät veronkevennykset suomalaisille duunareille, suomalaisille yrittäjille, jotta tässä maassa saataisiin talouskasvua aikaan kestäväällä tavalla tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

20.10 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Oppositio väittää, että hallitus kurittaa lapsiperheitä ja lisää eriarvoisuutta. Totuus on toinen. Olemme tehneet talousarvioesityksen, joka tukee perheitä veronkevennyksillä ja työtulovähennyksen lapsikorotuksella. Se keventää työssäkäyvien vanhempien verotusta jokaisesta lapsesta. Tavoite on selvä: Suomi tarvitsee työkykyiset vanhemmat osaksi työelämää ja turvaamaan lastensa tulevaisuuden. Se on reilua ja kestäväää politiikkaa. Se on politiikkaa, jossa jokainen meistä voittaa. On meidän tehtävämme taata kaikkien suomalaisten arjen turvallisuus.

Arvoisa puhemies! Oppositio puhuu paljon palveluiden turvaamisesta, mutta jättää usein kertomatta, millä ne rahoitettaisiin. Hallitus on linjannut toimet, joilla kasvu käynnistetään, työllisyys vahvistuu ja hyvinvointipalvelut voidaan turvata myös tulevaisuudessa. Me tiedämme, että väestön ikääntyessä hoidon ja hoivan tarve kasvaa. Siksi hallitus panostaa työvoiman saatavuuteen, sote-palveluiden tuottavuuden parantamiseen ja siihen, että julkinen talous pysyy kestäväällä pohjalla. Vain näin voimme varmistaa, että jokainen suomalainen saa hyvän hoidon silloin, kun sitä tarvitsee. Linjaan, jossa lisätään menoja velkarahalla ja jätetään vaikeat päätökset tekemättä, meillä ei ole varaa, eikä se vie yhteiskuntaa eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Hallitus on päättänyt vaikeista säästöistä, kuitenkin ne kohdistuvat ennen kaikkea sinne, missä niistä on vähiten haittaa heikoimmille. Toimeentulotukea uudistetaan niin, että ensisijaiset etuudet ja työ tulevat ensin, ja Kelan toimintamenoista leikataan hallinnollista pullonkaulaa, ei palveluita. Näillä toimilla vahvistetaan julkista taloutta sadoilla miljoonilla ja kohdistetaan apu niille, jotka sitä eniten tarvitsevat. Me emme tarvitse lisää hallintoa, tarvitsemme turvaa, hoivaa ja luottamusta. Teidän mukaanne, hyvä oppositio, kaiken voi tehdä reilummin, mutta vain tilanteissa, joissa valtio antaa ja jakaa

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

jonkun muun omaa: se ei ole reilua, että pyrimme suojelemaan heikoimpia tässä vaikeassa tilanteessa, eikä sekään, että tunnollinen suomalainen tekee työtään kuuliaisesti ja vastuuntuntoisesti, tee verottamisesta sen reilumpaa.

Arvoisa puhemies! Tämän salikeskustelun sävyn taittamiseksi on ehdotonta huomauttaa, että samalla kun säästöjä tehdään, hallitus panostaa sinne, missä tarve on suurin: turvakotipaikkoihin, nuorten huumekuolemien ehkäisyyn, C-hepatiitin eliminointiin, omaishoitajien aseman parantamiseen sekä yli 65-vuotiaiden hoitoon valinnanvapauskokeilun kautta. Lisäksi hoivan ja terveydenhuollon valmiutta vahvistetaan ja mielenterveyspalveluihin sekä psykoterapiakoulutukseen kohdennetaan lisää rahoitusta. Nämä eivät ole pieniä viilauksia, vaan päätöksiä, jotka turvaavat ihmisten arkea ja hyvinvointia kasvavan hoidon tarpeen keskellä. Oppositio voi kritisoida, mutta tämä hallitus näyttää teoillaan, että hoiva, turvallisuus ja vastuun kantaminen ovat tärkeämpiä kuin helppo populismi ja velkarahalla eläminen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

20.15 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, kunnioitettu rouva puhemies! Paikalla olen ja ihan sen vuoksi, kun täällä käydään niin mielenkiintoista debattikeskustelua tuolta salin oikealta laidalta ja salin vasemmalta laidalta, jotenka tarvitaan myös täältä salin keskeltä kommenttipuheenvuoroja [Miko Bergbom: Ei välttämättä!] sinne salin oikeaan laitaan, arvoisat perussuomalaiset, valtiovarainministeripuolueen edustajat.

Tosiaan kyllä täällä polttoaine haisee ja myös asfaltti ja bitumikin, kun näitä puheenvuoroja kuuntelee. Arvon perussuomalaiset, tähän olette autoilijan puolue, te olette myös Suomen suurin duunareitten puolue, [Miko Bergbom: Kiitos!] ja puolue kaikissa maahanmuuttoon liittyvissä asioissa. Tänä, rouva puhemies, tässä salissa käsittelemme talousarviota ensi vuodelle ja olemme käsitelleet eri hallinnonaloja, ja kun sisäministeriön hallinnonala tänä päivänä aamupäivästä käsitelimme, niin kuulimme myös edustaja Peltokankaalta puheenvuoron, missä hän totesi, että eletään perussuomalaista unelmaa hallituksen sisällä, koska maahanmuuttolinjaukset ovat menneet ansiokkaasti eteenpäin. Siitä täytyy kyllä kiittää, että olette monia asioita saaneet eteenpäin, mutta haluan kiinnittää vielä huomiota yhteen asiaan, jossa voi sitten vielä petrata. Mutta ennen sitä tästä polttoaineesta.

Edustaja Bergbom toi tuossa esille, kuinka ennätyksellisesti asfalttia vedettiin viime vuonna tähän yhteiskuntaan. Se on aivan totta. Noin 4 000 kilometriä asfalttia monelle tieosuudelle, ja se on ansiokasta toimintaa. Mutta täytyy hieman korjata: milloin aikaisemmin näin on tehty, niin se tehtiin vuonna 2020, kun liikenneministerinä oli edustaja Harakka, silloinen liikenneministeri Harakka. Hän teki hyvää suhdannepolitiikkaa, koska silloin elettiin korona-aikaa ja bitumin hinta tuli alaspäin. Silloin vedettiin myös noin 4 000 kilometriä asfalttia. — Sen voi edustaja Bergbom tarkastaa, onko edustaja Kettunen oikeassa tämän asian suhteen.

Mutta polttoaineistakin sen verran täytyy kyllä todeta, että tuolta itärajan pinnasta kun toissa päivänä lähdin tänne pikitien päähän Arkadianmäelle, niin polttoaineen hinta, dieselin hinta, oli euro 72 senttiä. Yksi euro 72 senttiä. Kysyn sitä teiltä, arvon edustajat, onko se kohtuullinen hinta dieselautoa käyttävälle työntekijälle, duunarille, tai pitkien välimatkojen asukkaalle siellä itärajan pinnassa. [Timo Suhonen: Työmatkavähennyksen leikkaus!] — Kun samaan aikaan työmatkavähennystäkin on leikattu. — Tähän haluan vastauksia ja

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

ennen kaikkea kommentteja. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hesarin mielestä liian alhainen!] — Hesari voi olla ihan mitä mieltä tahansa.

Rouva puhemies, tulen sinne pönttöön, koska minulla on sitten vielä tähän maahanmuuttoon asiaa. [Puhemies: No niin, olkaa hyvä! — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kunnioitettu rouva puhemies! Kello on 20.20, ja vielä tästä perussuomalaisesta unelmasta, kun teidän toimestanne moni maahanmuuttopoliittinen asia on saanut paremman käänteen, kuten olette tuoneet esille. Yhden kysymyksen esitän, ja saatte tähän vastata, koska en ennättänyt sitä sisäministeriltä kysyä: miksi hallitus ei toteuta valtiovarainministeriön talvella 2023 meno- ja rakennekartoituksessaan tekemää ehdotusta uudistaa turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmää, jolla saavutettaisiin jopa sadan miljoonan euron säästöt? Budjettikirjan tulostavoitteiden perusteella hallitus tavoittelee nyt jopa korkeampia vuorokausikustannuksia turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten majoittamisessa. Te, arvovon edustaja Vigelius, olette jo jakanut ihan videoita tuonne sosiaaliseen mediaan, jossa alaikäisiä turvapaikanhakijoita on majoitettu järven rannalla sijaitsevaan luksusasuntoon. [Joakim Vigelius: Kyllä!] Kuinka tämä voi olla mahdollista, ja mitä te aiotte tehdä tälle asialle?

Kerta en ennättänyt tätä sisäministeriltä kysyä ja edustaja Vigelius on jo tähän asiaan kantaa ottanut sosiaalisessa mediassa, [Joakim Vigelius pyytää vastauspuheenvuoroa] niin varmasti, rouva puhemies, me tänä iltana saamme tähän vastauksen, kuinka tämä sadan miljoonan euron säästö sitten tavoitetaan. Tällä voitaisiin jopa pelastaa elokuva-ala ahdingosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

20.20 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Maahanmuutto tulee kalliiksi muutenkin kuin rikosten osalta. Arabiankielisistä yli puolet ja somaliankielisistä lähes puolet sai perustoimeentulotukea Kelasta vuoden aikana. 2,16 miljardia euroa verorahoja meni viime vuonna vieraskielisten sosiaalietuuksiin. Käsittämätön summa.

Onneksi ensi vuodelle koko maahanmuuttobudjetti lähes puolitetaan. Sillä Suomi säästää 140 miljoonaa, vaikka se tuntuu nyt todella vähäiseltä tähän 2,16 miljardiin verrattuna. Kehitysavustakin onneksi leikataan aiempien päätösten lisäksi vielä vähän lisää, kokonaisuudessaan vaalikaudella yli 1,3 miljardia. Samalla sen myöntämisen ehtoja on tiukennettu.

Valitettavasti Gazaan syydetään lisää rahaa tässä järkyttävässä tilanteessa, vaikka siellä terroristit pitävät edelleen panttivankeja, käyttävät kansaa ihmiskilpenään ja todistetusti varastavat siviileille tarkoitettuja resursseja itselleen. Suomalaisten rahat päätyvät liian suurella todennäköisyydellä Hamasille, tunneleihin ja aseisiin. Gazaan myönnettävät avustukset ovat suuri virhe. Ensin tulisi riisua Hamas aseista ja saada panttivangit vapaaksi.

Arvoisa puhemies! Toinen erilainen, äärimmäisen valitettava, rikoksiinkin syyllistyvää mutta erityisesti rikosten uhriksi joutuva ryhmä on lastensuojelulaitoksista karanneet hatkanuoret. Jopa kolmasosa tytöistä joutuu hatkansa aikana raiskatuksi. Onneksi eduskuntaan on tänä syksynä tulossa lastensuojelulain kokonaisuudistuksen ensimmäinen vaihe. Siinä puututaan esimerkiksi juuri tähän hatkaongelmaan säätämällä konkreettisia kiinniotto-oikeuksia, jotta nämä lapset saadaan kaduilta takaisin turvaan. Tähän olen tehnyt toimenpidealoitteita, ja olen todella kiitollinen, että näitä hankkeita, lakiesityksiä, nyt viehdään maaliin asti.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Arvoisa puhemies! Turvallisen Suomen eteen tehdään nyt töitä. Rikollisuuden ehkäisy vaatii selkeitä signaaleja, riittäviä poliisiresursseja ja tiukkoja rangaistuksia. Juuri näitä työkaluja Suomi on tällä hallituskaudella ottanut käyttöön, ja samalla linjalla jatketaan myös vuonna 2026. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.23 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin puhua tästä kuntataloudesta hieman, koska siitä ei ole tässä kovin paljon puhuttu. Kuntien tilanne on huolestuttava, niin kuin tässä viime viikkoina on saatu ennusteita siitä, mitä kuntien verokertymille ja verotuloille käy ja kuinka isoja korotuspaineita niissä on, ja myöskin siitä, kuinka väestökehitys vie kuntataloutta entistä haastavampaan suuntaan.

Meillä on sillä tavalla mielenkiintoinen tilanne, että kuntaverot ovat keskimäärin tällä hetkellä 7,59 prosenttia ja ääripäät ovat 4,7 ja 10,8. Tämä hajonta on todella iso kuntakentässä. Sitten kun katsotaan sitä, mitä sillä yhdellä prosenttiyksiköllä kuntaverossa saadaan eri puolilla, niin pienimmillään on noin 135 euroa se prosentti ja suurimmillaan on neljä- ja puolisataa euroa se yksi ja sama prosentti. Meillä on tällainen hajonta tässä kuntakentässä.

Sitten kun katsotaan kuntien mahdollisuuksia tehdä niitä peruspalveluja: Me puhuttiin äsken tässä TE-palveluista, jotka ovat osa sitä kuntasektorin palvelua tällä hetkellä, mutta varsinainen iso palvelu liittyy siihen, että perusopetus ja varhaiskasvatus ja toinen aste ovat kuntien menoista 60—70 prosenttia tällä hetkellä. Se on se kuntien päätoiminto. Tässä mielessä olemme juuri niitten perusasioitten äärellä, että missä me kasvatamme lapsiamme sitten elämää varten ja kuinka tämä meidän kuntakenttä tätä pystyy tekemään. Tässä mielessä on aika iso kysymys se, että kun meillä on paljon kuntia Suomessa, niin onko meillä kaikilla kunnilla mahdollisuus tehdä samanlainen palvelutuotanto kuin joka puolella Suomea vai onko meillä semmoinen tilanne, että jatkossa meidän pitää miettiä sitä, mitkä ovat ne peruspalvelut, jotka kaikkien kuntien pitää tehdä, ja mitkä sitten niitä, että ne tekevät, joilla paremmin mahdollisuuksia on tehdä. Eli me ollaan tällaisten isojen kysymysten äärellä, kun me katsotaan julkista taloutta noin kaiken kaikkiaan.

Kun julkinen talous pitää sisällään myös hyvinvointialueet ja sitten valtion, niin tämä yksi osa, joka on siinä lähellä ihmisten arkea, on semmoinen ankkuri, jonka pohjalta näitä katsotaan. Me joudutaan näitä arvovalintoja tekemään varmasti jatkossa. Ja mitä se tarkoittaa sitten tälle valtionosuusjärjestelmän uudistukselle, joka on edelleen kesken, sitä ei ole vielääkään tullut, ja sitten kiinteistöverouudistuksen [Puhemies koputtaa] odottaa vielä tuloaan, niin näillä kaikilla on oma näkökulmansa, ja se pitäisi myöskin ottaa huomioon täällä keskusteluissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigeliu.

20.26 Joakim Vigeliu ps: Arvoisa puhemies! Keskustalta edustaja Kettusen suunnalta kysyttiin näistä turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusten vuorokausihinnoista koskien yhtä pakolaista. Se on itse asiassa hyvä kysymys. Mehän elämme tällä hetkellä Suomessa hieman poikkeuksellista aikaa siinä suhteessa, että meillä on maassa varsin paljon ukrainalaisia tilapäistä suojelua nauttivia ihmisiä, mikä hieman hämärtää käsitystä siitä, mitkä ovat perinteisemmän turvapaikanhaun tai turvanhaun kustannukset tällä hetkellä Suomessa. Jos

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

ukrainalaisia ei oteta huomioon näissä meidän laskelmissa tällä hetkellä, niin Suomeenhan saapuu aika ennätyksellisen vähän noin 2000-luvun tasolla turvapaikkahakemuksia tällä hetkellä. 2010-luvulla ja 2020-luvulla ei ole ollut näin vähäisiä hakemuskantaa käytännössä oliko peräti yhtenäkkään vuonna. Ollaan hyvin ennätyksellisellä tasolla sen suhteen, ja käytännössä sisäministeri Rantasen aikakaudella nämä luvut ovat lähteneet hyvään ja kiitettävään laskuun. Siinä on varmasti osasyynä myös se, että hallitus on tehnyt merkittäviä humanitäärisen maahanmuuton kiristämistoimenpiteitä.

Kun kysytte näistä vuorokausihinnoista, niin jos puhutaan esimerkiksi pakolaisen osalta — siis ihmisen, joka on jo saanut suojeluaseman Suomesta ja siten oleskelee täällä meidän luvallamme — tällaisten ihmisten määrään lasketaan paitsi sen myötä, että turvapaikkahakemuksia on vähemmän ja turvapaikkoja myönnetään vähemmän, myös aivan suunnitelmallisesti pakolaiskiintiötä vähentämällä. Eli pakolaiskiintiönkään kautta meille ei tule niin paljon ihmisiä, jotka me otamme käytännössä täysylläpidettäviksemme. Sitenhän pakolaiskiintiö hyvin pitkälti toimii, että ihminen saapuu tänne palveluiden varaan ilman että hänelle asetetaan juurikaan minkäänlaisia ehtoja oleskelulle, koska oleskelu perustuu humanitäärisen tarpeeseen, ei työntekoon, toimeliaisuuteen, omillaan toimeentuloon tai edes nuhteettomuuteen. Senkin edellyttäminen humanitääristä suojelua saavalta ihmiseltä on Suomessa hyvin hyvin vaikeaa.

No, kun puhumme maahanmuutosta ja sen kustannuksista, niin voimme katsoa ensi vuoden talousarvion osalta, että siellähän on tulossa säästöjä valtion korvauksiin kotoutumisen edistämisestä yli 30 miljoonalla. Edelleen siellä on liian paljon rahaa. Purrahan esitti sinne vielä suurempia säästöjä, ja valitettavasti tässä eduskunnassa ei monta puoluetta ole, joka olisi valmis merkittävästi suomalaista kotouttamisjärjestelmää leikkuroimaan, kohtuullistamaan ja järkevöittämään ja tehostamaan sen toimintaa, mutta tämä on hyvä alku. Tämän lisäksi hallitusohjelmassahan ylläpidetään edelleen tätä alennettua pakolaiskiintiön tasoa. Siitä on lähtenyt jo ensimmäisenä hallitusvuonna puolet pois, mikä tietysti vaikuttaa siihen, että kumuloituvia säästöjä siellä on jo noin 16 miljoonan euron edestä.

Sen lisäksi haluaisin nostaa esille näitä maahanmuuton kiristyksiä, joista täällä on monet kerrat äänestetty. Edustaja Kettunen, kävin läpi tässä erilaisia äänestystuloksia, ja haluan lukea teille niistä muutaman — olette varmasti ollut näissä äänestyksissä läsnä:

Hallitus esitti kolmen/kuuden kuukauden sääntöä käytännössä työttömäksi jääneelle maahanmuuttajalle, eli aika, jolloin hänen täytyy työllistyä tai hän lähtee Suomesta pois. Tällaisen lain tämä hallitus sääti, ja kun siitä äänestettiin täällä suuressa salissa, niin vastaan äänestivät koko sosiaalidemokraattinen ryhmä, koko vihreiden ryhmä, koko vasemmistoliiton ryhmä ja koko keskustan ryhmä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Lisää työttömiä ulkomaalaisia Suomeen siis.

No, sitten kun äänestettiin työperäisen maahanmuuton tulorajoista — eli että nostetaan ja kohtuullistetaan työperäiseltä maahanmuuttajalta vaadittuja tuloja, jotta hän tulisi aidosti toimeen täällä Suomessa, kun hän työperäisenä tänne tulee, niin että me emme joudu häntä elättämään tai kompensoimaan hänen alhaista palkkaansa — vastaan äänestivät koko sosiaalidemokraattinen, koko vihreä, koko vasemmistoliiton ja koko keskustan eduskuntaryhmä, kuinka ollakaan. [Miko Bergbom: Ohhoh!]

Kun meillä oli Suomen kansalaisuuden saamisen ehtoja koskeva kiristys — ensimmäinen osa tiukennuksia kolmiosaisesta kiristysjärjelmästä, eli nostettiin asumisaikavaatimusta, kuinka monen vuoden asumisen jälkeen voi saada Suomen kansalaisuuden, pohjoismaiselle, eurooppalaisemmalle tasolle tämän hallituksen toimesta — salissa vastaan äänestivät

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

koko sosiaalidemokraattien, vihreiden, vasemmistoliiton ja keskustan eduskuntaryhmä, kuinka ollakaan. [Miko Bergbom: Ohhoh!]

Kun äänestimme kotouttamiseen kohdistuvista säästöistä tässä eduskunnassa kohtuullistaaksemme niitä kuluja, joista te kysyitte, edustaja Kettunen, vastaan äänestivät sosiaalidemokraattien, vihreiden, vasemmistoliiton ja keskustan koko eduskuntaryhmät. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!]

Kun äänestimme turvapaikanhakijoiden kaistanvaihdon estämisestä tässä salissa — eli siitä, että tänne ei tulla ikään kuin turvapaikkaa hakemaan mutta kuitenkin sitten vaihdeta toiselle oleskeluluvalle, eli käytetä turvapaikkajärjestelmää hyväksi — vastaan äänestivät koko sosiaalidemokraattien, vihreiden, vasemmistoliiton ja keskustan eduskuntaryhmä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!]

Edustaja Kettunen, meillä on tälle syksylle täällä kaksi hyvin merkittävää maahanmuuton tiukennuspakettia tulossa vielä. Niitä on tulossa toki lisääkin, mutta tänä syksynä on kaksi hyvin merkittävää: pysyvät oleskeluluvat, niiden ehtojen kiristykset, ja toisaalta kansalaisuuslain toinen vaihe, jossa Suomen kansalaisuuden ehtoja tiukennetaan siltä osin, että vaaditaan toimeentuloa, ei tukiin nojaamista vaan omillaan toimeentuloa, ja toisaalta nuhteettomuutta — pysyvien oleskelulupien ehtojen kiristämiset ja kansalaisuuden saamisen ehtojen kiristämiset, kaksi tärkeää lakiuudistusta tälle syksylle. Kuinka käy keskustan, kun aiemmat äänestyksenne ovat olleet tätä luokkaa? Tuletteko te äänestämään pysyvien oleskelulupien kiristämisen ja kansalaisuuden ehtojen kiristämisen puolesta vai niitä vastaan? Jään mielenkiinnolla odottamaan, mutta jos näitä aiempia äänestystuloksia katsoo, niin ei hyvältä näytä keskustan linja maahanmuuton saralla. [Miko Bergbom: Kello käy, eikä vaihtoehtoa näy!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila.

20.34 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu jonkun verran polveilee. Erityisesti keskustelu bensasta ja sen hinnasta on hyvin mielenkiintoista, mutta palaan silti hetkeksi aiempaan puheenvuorooni ja sen aiheeseen julkisen sektorin koosta. Nimittäin muutama avainluku jäi sanomatta Kauppalehden jutusta, mihin viittasin.

Suomessa siis on maailman suurin julkinen sektori OECD:n maatilastojen mukaan vuonna 2024. Se, mikä jäi sanomatta, on se, että vuosina 2019—2024 julkiset menot kasvoivat Suomessa keskimäärin 4,9 prosenttia — siis melkein 5 prosenttiyksikköä vuodessa. Ja kun muistetaan, mikä on samana ajanjaksona ollut Suomen talouskasvu, niin on ihan selvä asia, että tämmöisellä polulla ei yksinkertaisesti voida jatkaa, ja tämä on tietysti se keskeinen syy, minkä takia tämä hallitus tekee huomattavia säästöjä ja sopeutuksia.

Mutta, mitä halusin oikeastaan sanoa — liitän nämä kaksi tärkeätä asiaa yhteen eli toisaalta sen bensiinin hinnan ja sitten tämän julkisen sektorin koon — on se, että kun meillä on syntynyt tilanne, jossa julkinen sektori on auttamatta liian suuri ja sitä ei kyetä karsimaan, sitä ei kyetä tehostamaan, niin poliitikot yli hallituskausien jäävät tavallaan koukkuun veronkorotuksiin. Sitten kun jäädytään tarpeeksi pahaan koukkuun veronkorotuksiin, niin meille alkaa syntyä yhteiskunnan eri sektoreihin semmoisia suhteettomia sijaiskärsijöitä. Minä luulen, että suurin osa meistä on samaa mieltä siitä, että erityisesti autoilijat ovat olleet sellainen syyttömien sijaiskärsijöiden joukko, joka on ollut helppo kohde poliitikoille vetää siitä veronkorotusvivusta, ja tarvittiin perussuomalaiset hallitukseen, että vihdoinkin se addiktio saatiin ainakin hetkeksi paremmalle tolalle.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Jään todella mielenkiinnolla odottamaan tulevia hallituksia ja niitten mahdollisia bensapommeja, koska tämä on niin historiallinen muutos, että ollaan kyetty aidosti alentamaan polttoaineen kustannuksia, siis päätösperustaisesti, maailmanmarkkinahinnoillehan kukaan meistä ei mitään voi. [Välihuutoja] Siinä mielessä ehkä peräänkuuluttaisin sellaista realismia tästä bensapommiretoriikasta — bensapommit, retoriset sellaiset, täällä räjähtelivät muun muassa silloin päästökauppakeskustelussa — ja jotain sellaista tunnustusta myös sille, että onhan tämä historiallinen tilanne, että voidaan päätösperustaisesti myös polttoaineveroa alentaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

20.37 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Voisi sanoa tälleen lätkätermien Tapparannan kannattajana, että onhan tämä vähän niin kuin syöttö lapaan sinne oikeaan laitaan. Jos me ruvetaan puhumaan bensasta ja maahanmuutosta, niin ei tämä keskustelu kyllä pääty vielä ensi viikollakaan.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan kuitenkin ehkä vielä palata tuohon, kun edellinen puhuja, edustaja Rostila, sanoi hyvin verotuksesta. Ja sitten verotuksellisia huomioita tässä olemme kuulleet sieltä oikealta laidalta, ihan syystäkin. Tavallaan haluan vielä tuoda esiin verotukselliset vaikutukset ja sen, kun nyt oppositiota on näistä verotusasioista arvosteltu, osin syystä, osin ei. Sitten hallitus on taas lähinnä kehunut verotuksen alennusta, osin syystä, osin ei. Tavallaan sen haluan vielä tuoda esiin tässä, että tutkimuksen mukaan hallituksen marginaaliveron alennus hyödyttää eniten hyvätuloisinta kahta prosenttia suomalaisista. Toistan: tutkimuksen mukaan hallituksen marginaaliveron alennus hyödyttää eniten hyvätuloisinta kahta prosenttia suomalaisista.

On tiedossa myös se, kun nyt puhutaan niistä duunareista ja keski- tai pienituloisista työntekijöistä, olivat he sitten kaupan kassalla olevia myyjiä tai sitten vaikka teollisuuden työntekijöitä, kuten itse olin aikanaan 21 vuotta, että se verotus näitten pienituloisten myyjienkin kohdalla voi jopa kiristyä, ja sitä te, hallituspuolueitten kansanedustajat, ette pysty kyllä edes kiistämään. Se voi jopa kiristyä, ja siihen osaltaan liittyy se, että kun aiemmin totesin, että perussuomalaiset ovat kehuneet olevansa duunariystävällisin puolue — tai joku muu vastaava termihän siellä oli — niin te tulette kiristämään järjestäytyneitten työntekijöitten verotusta entisestään. Toistan: te tulette kiristämään järjestäytyneitten työntekijöitten verotusta entisestään.

Tässä tämmöistä verofaktaa vielä. Elikkä siis lähtökohta on se, että hyvätulaiset saavat eniten ja pienitulaiset saavat jopa kiristystä teidän veropolitiikan kautta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

20.39 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! ”Emme voi luvata nollaa turvapaikanhakijaa, mutta voimme asettaa sen visioksi.” Kuka näin on sanonut? Oikea vastaus on Tanskan sosiaalidemokraattien puheenjohtaja, pääministeri Mette Frederiksen. Emme voi luvata nollaa turvapaikanhakijaa, mutta voimme asettaa sen visioksi — voi kunpa meilläkin Suomessa olisi Tanskan sosiaalidemokraatit. Nimittäin Tanskassa sikäläinen työväenpuolue, sosiaalidemokraatit, on pystynyt myöntämään sen, että humanitäärinen maahanmuutto ei ole yhteensovitettavissa pohjoismaalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kanssa.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Valitettavasti tätä samaa asiaa sosiaalidemokraatit Suomessa eivät tunnusta eivätkä edes tunnista, päinvastoin: lisää pakolaisia, kuten heidän vaihtoehtobudjettinsa osoittaa, kiintiöpakolaisia tilanteessa, jossa valtio velkaantuu yli kymmenen miljardia euroa vuodessa, määrä pitäisi tuplata tämän hallituksen tasosta. Kaikkia tämän hallituksen historiallisia kiristyksiä maahanmuuttoon alkaen aina kansalaisuuden saamisen ehtojen kiristämisestä, oleskeluluvista, turvapaikkajärjestelmän korjaamisesta olette äänestäneet vastaan, vastaan, vastaan. Tai kun mennään työmarkkinakysymyksiin, joissa halutaan puolustaa suomalaisen duunarin asemaa, niin ei, demarit eivät ole äänestäneet sen puolesta, että maahanmuuttajille, jotka tulevat EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta, asetettaisiin tiukemmat tulorajat, vaan päinvastoin he ovat äänestäneet sitä vastaan. Toisaalta he äänestivät myös sen puolesta, että maahanmuuttajan, joka on tullut työluvalla Suomeen työskentelemään ja joutuu työttömäksi, pitäisi ehdottomasti saada olla kauemmin aikaa Suomessa työttömänä, kun tämä hallitus äänesti sen puolesta, että jos ei kolmen kuukauden jälkeen töitä löydy, niin se on maasta ulos.

Minä ehdotan nyt sosiaalidemokraateille, että järjestäisitte puolueenne ja eduskuntaryhmänne johdolle, vaihtoehtoisesti koko puolueelle, opintomatkan eduskuntavaalien alla Tanskaan, jossa menisitte tutustumaan teidän sisarpuolueenne maahanmuuttopolitiikkaan. Uskon, että mikäli tarvetta on, niin perussuomalainen eduskuntaryhmä on valmis keräämään kyllä kolehdin sen puolesta, että saatte sen matkan järjestymään sinne Tanskaan. Nimitäin tämä on erittäin tärkeä asia koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden kannalta.

Nyt meillä on paljastunut mediatietojen valossa — tai ei se mikään paljastus ole, mutta se, mikä me ollaan tiedetty, on nytten myös koko kansan tiedossa — että esimerkiksi toimeentulotuen osalta pääkaupunkiseudulla aletaan lähestymään tilannetta, jossa puolet toimeentulotuen asiakkaista on vieraskielisiä. Tämä siis tarkoittaa sitä, että vaikka heidän väestöosuutensa ei ole lähellekään sitä puolta — vielä — niin siitä huolimatta he ovat näin yliedustettuina toimeentulotuen asiakkaina. Ja kun se yhdistetään siihen, että te haluatte, että tämä vastaavankaltainen maahanmuutto kolmansista maista kiihtyisi ja myös tulevaisuudessa sitä itse asiassa pitäisi teidän mukaanne vielä lisätä merkittävästi, niin se tarkoittaa sitä, että veronmaksajilta loppuvat rahat, yksinkertaisesti. Ei ole rahaa siihen, että meidän sosiaaliturvamenoihin menee miljardikaupalla rahaa sen takia, että me raahataan tänne ihmisiä, joiden kyky ja mahdollisuus työllistyä tässä yhteiskunnassa on erittäin heikko. Valtiovarainministeri Purra paljasti vielä Kelan aineistoista sen, että kun otetaan huomioon useita muita tukimuotoja, mitä maahanmuuttajille menee, niin summa kasvaa yli kahteen miljardiin euroon, ja siinä eivät olleet mukana vielä edes välilliset kustannukset, mitä tulee oikeudenhoitoon, viranomaisille, siinä ei ollut kaikkia vastaanottojärjestelmän kustannuksia. Me tiedetään, että summat, mitkä ovat nyt kyseessä, ovat valtavia, ja sitten me ihmetellään täällä, että meillä ei ole rahaa.

Samaan aikaan te toteatte, että meillä on valtavasti työttömiä maassa — ja se on aivan oikein, te toteatte aivan oikein, että näin on — ja se on katastrofi. Mutta toisella kädellä te olette vaatimassa, että maahan pitäisi saada kymmeniätuhansia uusia maahanmuuttajia tekemään töitä, kun täällä on niin hirveä työvoimapula. Koettakaa nyt päättää, onko täällä työvoimapula vai onko täällä tilanne, että meillä ei ole tarjota suomalaisille tällä hetkellä työpaikkoja. Se on ristiriitaista. [Kaisa Garedeu: Kyllä!]

Edelleenkin kehotan teitä tutustumaan teidän sisarpuolueenne linjauksiin, joissa tavoitellaan sitä tilannetta, että nolla turvapaikanhakijaa asetetaan Tanskan maahanmuuttopoli-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

tiikan tavoitteeksi. Se sama tavoite pitää olla myös Suomella tulevaisuudessa, mikäli me haluamme säilyttää hyvinvointiyhteiskunnan sellaisena kuin me sen tunnemme. Perussuomalaisen puolesta uskallan sanoa, että se on meidän tavoite, mutta totta kai toivomme, että sen tavoitteen ympärille voisivat sitoutua laajasti myös muut suuret puolueet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

20.44 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, rouva puhemies! Joo, samalla lailla ajattelen niin kuin edustaja Suhonen, että se on tietynlainen syöttö lapaan, kun keskustelemme maahanmuutosta ja autoilusta ja polttoaineista, kun perussuomalaisten kanssa käydään keskustelua.

Kiitoksia edustaja Vigeliukselle tästä listauksesta, mitä asioita olette saaneet hallituksessa aikaan maahanmuuttoon liittyvissä asioissa, mutta jätitte vastaamatta siihen kysymykseen, kun kysyin, kuinka voisitte uudistaa vielä tätä turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmää. Kuten jo tuossa aikaisemmassa puheenvuorossa totesin, sillä olisi mahdollisuus saavuttaa jopa sadan miljoonan euron säästöt. Jotenkin se varmaan on vielä putkessa. Odotan vielä tähän vastausta, onko tätä käyty teidän eduskuntaryhmässänne ja hallituksen sisällä lävitse, mitä te aiotte tehdä tähän, että tällaiset säästöt, mitkä on vielä mahdollista saada, saavutettaisiin. Kuten me kaikki tiedämme, valtiontalous on haastavassa tilanteessa, ja jos säästöjä haetaan ja jos tällainen sata miljoonaa on tällaisella järjestelmän korjaamisella mahdollisuus saavuttaa, niin miksi sitä ei tehdä?

Nyt te olette tehneet niin, että esimerkiksi meillä yksi teollisuudenala nimeltä elokuvatuotanto, elokuva-ala, kokee 5,5 miljoonan euron säästön, jolla on merkittävät vaikutukset jo pelkästään aluepoliittisissa merkityksissä, ei pelkästään niissä työpaikoissa vaan siinä, että meillä uhkaa hävitä elokuvateattereita ympäri Suomenmaan tuolta maakunnista. Suomessa nimittäin toimii tällä hetkellä elokuvateatteri 125 paikkakunnalla kattavasti ympäri maata. Noin 70 paikkakunnalla kotimaisten elokuvien osuus kaikista myydyistä lipuista oli yli 40 prosenttia.

Puhemies! Tämä on merkittävä asia. Nimittäin jos tämä säästö tapahtuu tuonne elokuva-alalle, niin meillä joutuu aika haastavaan tilanteeseen moni elokuvateatteri. Nyt kysymys vielä kuuluu, kun teille maahanmuuttopoliittiset linjaukset ja asiat ovat tärkeitä, myös autoilijan puolueena te, arvon perussuomalaiset, olette tuoneet esille sitä, kuinka polttoaineen hintaa olette laskeneet, vaikkakaan se ei meillä siellä Itä-Suomessa kyllä valitettavasti näy, eli haluaisin kysyä: miten te tulette pelastamaan suomalaisen teollisuudenalan nimeltä elokuvatuotanto?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

20.47 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Suomessa on päästävä liikkumaan niin maalla, vesillä kuin ilmassakin. Toimet kohtuuhintaisen autoilun varmistamiseksi jatkuvat. Jakeluvetoituksen nousua on hillitty merkittävästi ja pakollista nousua kompensoidaan muilla toimilla. Tämän — itsessään siis aivan pätkähullun — polttoaineiden hiilidioksidiveron 100 miljoonan kevennyksestä noin puolet kohdistuu vuodelle 2026. Myös oikeudenmukaisuus parantuu, kun sähköautojen veroa korotetaan. Ei ole oikein, että verotus on osunut vain bensa- ja dieselautoihin.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Tämä hallitus on tehnyt paljon töitä väyläverkon korjausvelan taittamiseksi. Vuodelle 2026 siihen varataan noin 118 miljoonaa. Tänä vuonna kuten myös ensi vuonna kaikkeen perusväylänpitoon, mukaan lukien tiet, raiteet, vesireitit ja niin edelleen, on varattu vajaat 1 500 miljoonaa euroa — puolitoista miljardia.

Esimerkiksi Keski-Suomessa rahoituksen turvin päällystettiin 175 kilometriä tietä ja korjattiin toistakymmentä siltaa. Väylähankkeita Keski-Suomessa on meneillään yhteensä 82,5 miljoonan euron edestä: valtatie 4 Leivonmäen pohjoispuolella Joutsassa, Jyväskylässä Oravasaaren eritasoliittymä ja Palokka, valtatiellä 9 Lievestuoreen kohta, sekä Äänekosken silta. Näiden lisäksi budjettiriihessä vahvistui odotettu 10 miljoonan euron rahoitus valtatie 4:n Vestonmäen parantamiseksi Toivakassa. Se myönnetään käytännössä vuoden 2026 toisessa lisätalousarviossa. Ministeri Ranne on luvannut, että myös Keski-Suomen halki kulkevan Ysitien kehittäminen tullaan starttaamaan vielä tämän vaalikauden aikana. Keski-Suomen ratahankkeista merkittävimpiä on Jyväskylä—Pieksämäki välin korjaaminen, johon on varattu kokonaisuudessaan 124 miljoonaa.

Arvoisa puhemies! Suomi on todellakin pitkien etäisyyksien maa. Kohtuuhintainen yksityisautoilu ja kunnossa oleva väyläverkosto on elinehto niin tavalliselle kansalaiselle kuin yrityksille, teollisuudelle, maataloudelle ja myös koko Suomen turvallisuudelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

20.50 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Haluan sanoa vielä muutaman asian sisäisestä turvallisuudesta, rajaturvallisuudesta ja maahanmuutosta, sillä tämä kokonaisuus on olennainen osa kansallista turvallisuutta. Ministeri Rantanen on tehnyt valtaavan hyvää työtä näiden teemojen osalta. Kiitos, ministeri Rantanen, työstäsi tähän mennessä.

Ensinnäkin poliisitoimeen esitetään yli miljardi euroa rahaa, mikä on yli 40 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna. Lisäresurssit tullaan kohdentamaan erityisesti poliisin operatiiviseen toimintaan, jotta poliisi voi torjua rikollisuutta, vähentää jengirikollisuutta ja parantaa liikenneturvallisuutta. Maasta poistamiseen varataan liki neljä miljoonaa euroa, jotta kielteisen päätöksen saaneiden palauttaminen voidaan hoitaa nopeasti, asianmukaisesti ja kustannustehokkaasti. Samalla hallitus painottaa vapaaehtoista paluuta ensisijaisena keinona, mikä säästää kustannuksia ja vähentää laittoman oleskelun riskejä.

Arvoisa rouva puhemies! Suojelupoliisin strategista suorituskkyä tullaan vahvistamaan kymmenen miljoonan euron lisäyksellä. Hallitus haluaa varmistaa, että kansallisen turvallisuuden uhat tunnistetaan ja torjutaan ajoissa. Sillä parannetaan jokaisen suomalaisen turvallisuutta. Lisäksi Rajavartiolaitoksen resursseja vahvistetaan sekä henkilöstön että teknisten järjestelmien osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään itärajan esteeseen ja sen valvontajärjestelmiin, jotta Suomi pystyy vastaamaan myös välineellistettyyn maahantuloon ja hybridivaikuttamiseen. Lisäksi investoidaan kalustoon, kuten ulkovartiolaivoihin, nopeisiin veneisiin sekä tekniseen valvontaan, jotta rajaturvallisuus on kaikissa oloissa uskotavalla tasolla.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tiukentanut turvapaikkapolitiikkaa, ja syystäkin. Kansainvälinen suojelu on jatkossakin luonteeltaan väliaikaista, ja kielteisen päätöksen saaneen paluu tapahtuu ilman viivytystä. Samalla pysyvän oleskeluluvan ja kansallisuuden ehtoja tiukennetaan, jotta Suomeen tulevat ovat oikeasti heitä, jotka integroituvat yh-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

teiskuntaamme ja noudattavat sen sääntöjä. Turvapaikanhakujärjestelmää tullaan tehostamaan ja järjestelmän väärinkäytöksiä pyritään estämään poistamalla esteet viranomaisten keskinäiseltä tietojenvaihdolta. Turvapaikanhakijoiden perusteettomia uusintahakemuksia vähennetään ja vastaanottolaki uudistetaan. Nämä ovat merkittäviä asioita, joita ei olisi saatu edistettyä ilman ministeri Rantasen ja perussuomalaisten pitkäjänteistä työtä.

Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 26 talousarvio vahvistaa muun muassa teiden turvallisuutta ja Suomen kykyä varautua ja vastata erilaisiin turvallisuushaasteisiin. Poliisi, Rajavartiolaitos ja suojelupoliisi saavat tarvitsemansa resurssit, jotta ne voivat tehdä työnsä tehokkaasti. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.53 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on täällä budjetissa monia menoluokkia, joita täällä arvioidaan. Minulla on tässä yksi mielenkiintoinen luokka, jossa vuonna 2014 olivat menot 77 miljoonaa euroa, ja tällä hetkellä budjettikirjassa on 593. Se on aika moninkertaistunut tässä kymmenen vuoden aikana, ja kyse on valtion YEL-menoista, mitä valtio maksaa YELiä yrittäjille. Toinen vastaava on MYEL, jossa vuonna 2014 luku oli 598 miljoonaa eli noin 600 miljoonaa, ja tuolla budjetissa se on 846. Se on noussut noin 200 miljoonaa, mutta tuo YEL oli moninkertaistunut. Mielenkiintoista tässä on se, että maatalouseläkkeensaajia on silloin vuonna 14 ollut 159 000 ja nyt on noin 100 000, ja YELin eläkkeensaajia oli 230 000, ja nyt niitä on 280 000.

Me ollaan täällä aika paljon puhuttu siitä, kuinka pitää YEL-tuloja merkitä ja maksaa niistä eläkevakuutusmaksut, ja tosiasia on, että tässä käy niin, että kun ne rajat ovat aika korkealla, niin valtio joutuu aika paljon osallistumaan nytten yrittäjien eläkemaksuihin. Kun tämä on näin moninkertaiseksi noussut, kahdeksankertaiseksi karkeasti ottaen, niin voi kysyä, kuinka pitkälle me ollaan nostamassa tätä yrittäjän eläkemaksun osuutta tässä taloudellisessa tilanteessa, vai olisiko niin hyvä, että yrittäjät maksaisivat todellisten tulojen mukaan niistä eläkkeistä ja lähtisivät sieltä alkupäästä, niin kuin palkansaajatkin, 70 euron yläpuolella olevista maksamaan eläkemaksuja. Tämä on semmoinen kysymys, jota varmasti pitäisi ruveta miettimään myöskin tässä salissa, kun näitä kysymyksiä tässä arvioidaan ja katsomme, mistä pitää hakea niitä valtion tuloja ja tasapainottamiselementtejä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigeliuss.

20.56 Joakim Vigeliuss ps: Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän Kettusen kysymykseen. Teidän kysymystänne on hieman vaikea tulkita, koska en rehellisesti tiedä, puhuteko te kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta, puhuteko te turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta, puhuteko te ukrainalaisten vastaanottamisesta vai minkä väestöryhmän vastaanottamisesta me oikeastaan keskustelemme. Se olennaisesti vaikuttaa siihen, millaisten palveluiden piirissä nämä ihmiset ovat ja millaisia vastaanoton kustannuksia siitä syntyy. Sillä on myös iso vaikutus siihen, millainen hyväksyntä tällaisille kustannuksille suomalaisten keskuudessa on.

Suomalaiset suhtautuvat varsin suopeasti tällä hetkellä siihen, että lähialueillamme so-
taa pakenevia ukrainalaisia vastaanotetaan ja tuetaan. Toki pyrimme siihen, että myös mahdollisimman moni heistä työllistyisi eikä olisi tukien varassa Suomessa, koska tukien

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

varassa eläminen ei ole kenenkään etu Suomessa, vaan toivomme, että ihmiset työllistyvät [Tuomas Kettusen välihuuto] ja tulevat omillaan toimeen ja integroituvat yhteiskuntaan.

Jos puhumme ihmisistä, jotka ovat saaneet pakolaisstatuksen esimerkiksi alaikäisinä, ilman huoltajaa tullessaan, niin yksi tapa vähentää heidän määräänsä ja siten siitä aiheutuvia kustannuksia Suomessa on vähentää esimerkiksi pakolaiskiintiötä ja turvapaikkahakemusten määrää. Ne ovat keskeisimpiä tapoja ehkäistä niitä kustannuksia, mitä voi syntyä sellaisista palveluista, joihin varmasti edustaja Kettunen tällä hetkellä pyrkii viittaamaan. Mutta jos nyt katson, niin käsittääkseni nimenomaan Marinin kaudella lisättiin pakolaiskiintiön määrää. Hetkinen, se melkein tuplattiin vuodelle 2022. Äänestittekö te muuten sen puolesta, edustaja Kettunen, kun seisotte keskustassa Marinin hallituksen takana viime kaudella? [Miko Bergbomin välihuuto] Taisitte äänestää useammankin kerran itse asiassa, koska käytännössä useampana vuonna Marinin hallitus korotti pakolaiskiintiötä siitä, mikä se on tyypillisesti Suomessa ollut. Eli halusitte lisää ihmisiä, jotka pääsevät täyden palvelun piiriin Suomessa.

Sen lisäksi turvapaikanhakijoita saapui melkoinen määrä Marinin hallituksen aikana. Otitte ukrainalaisia vastaan, sille on ollut laaja eduskunnan tuki, mutta ymmärrätte, että se aiheutti silloin ja se aiheuttaa myös nykyiselle hallitukselle vastaanottoon ja erilaisten sosiaalietuuksien piiriin merkittäviä kustannuksia.

Sen lisäksi, mikä on ollut uutena tulokkaana maahanmuuttotilastoissamme tässä viimeisinä parina, kolmena, neljänä vuotena, on ollut itse asiassa se, että meillä on ennätysmäärä tällä hetkellä maailmalta perheeseen yhdistettyjä ja köyhiä opiskelijoita, jotka ovat suomalaisen sosiaaliturvan piirissä. Siitäkin on itse asiassa kiittäminen isoilta osin edellistä hallitusta, joka siinä vuosien 21—22 tienoilla kevensi toimeentulon edellytyksiä kansainvälisiltä opiskelijoilta kolmansista maista sekä perheenyhdistämisen ehtoja. Sen myötä meillä ovat kasvaneet jopa 10 000:lla perheenyhdistämiset ja toisaalta opiskeluperustainen Suomeen tulo riittämättömällä toimeentulolla. Se on johtanut tilanteeseen, että meillä on tällä hetkellä opiskelijoita, jotka saavat toimeentulotukea, 40 prosenttia näitä kansainvälisiä opiskelijoita. Meidän leipäjonoissa Tampereella, Vaasassa ja isoissa kaupungeissa 30—40 prosenttia on vieraskielisiä opiskelijoita.

Me ollaan luomassa tänne käytännössä kolmansista maista lähtöisin oleva köyhyysongelma sen myötä, että viime kaudella kevennettiin merkittävästi näitä maahanmuuton ehtoja ja toimeentulon ehtoja, ja se on omalta osaltaan aika julma tapa harjoittaa maahanmuuttopolitiikkaa. Eli tänne otetaan ihmisiä. Heiltä ei vaadita omillaan toimeentuloa, mutta heitä ei suoraan päästetä myöskään niitten palveluiden pariin, joihin humanitääriin tulija pääsisi, vaan he päätyvät täällä köyhiksi ja tuensaajiksi käytännössä heti tänne tultuaan. Sen jälkeen sitten ihmetellään, että erilaiset toimeentulotuen ja työttömyyspäivärahojen ja useiden eri etuuksien kulut ovat kasvussa vuodesta toiseen. Me olemme luomassa ulkomaista köyhyysongelmaa ja työttömyysongelmaa Suomeen lepsuilla maahanmuuttopoliittisilla uudistuksilla, joita tehtiin Marinin aikana. Onneksi tämä hallitus on pyrkinyt nyt tukkimaan näitä puutteita. Vielä on paljon tukittavaa erityisesti näiden opiskeluperäisten tulijoiden osalta, koska asiaa ei pidä katsoa niin yksisilmäisesti, että kun me saadaan tänne korkeakouluopiskelijoita, niin se on yksinään hyvä asia. Jo entisessä järjestelmässä suurin osa ulkomaisista korkeakouluopiskelijoista poistui Suomesta opiskeluidensa päätyttyä, ja nyt meillä on vielä ongelmana se, että tänne tullaan niin kevyin ehdoin, että ihmisellä ei ole riittävää toimeentuloa eikä ole välttämättä omalle perheellekään riittävää toi-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

meentuloa ja tänne päädytään sitten pienituloiseksi ja mahdollisesti harmaan talouden ja vastaavanlaisten ongelmien piiriin. Sen tukkimisessa on paljon tehtävää.

Humanitäärisessä puolessa, johon jo viittasin, kiintiöpakolaisten puolessa, turvapaikanhakijoiden puolessa on paljon vielä petrattavaa. Hallitus on tehnyt itse asiassa ennätyskelisiä kiristysia nimenomaan humanitäärisen maahanmuuton sektorille pakolaiskiintiön, turvapaikkaprosessien, koko järjestelmän, maastapoistojen lisäämisen muodossa. Se on ollut minusta hieno askel suomalaiselle yhteiskunnalle, koska kyseessä on nimenomaan kaikista vaikeimpia maahanmuuton muotoja ja toisaalta myös kotoutumisennusteeltaan heikoimpia maahanmuuton muotoja. Siksi sen ennalta tukkiminen on järkevää, tai ainakin sen ehtojen ja edellytysten, vaatimusten korottaminen merkittävästi on fiksumpi tapa kuin ottaa mahdollisimman paljon sisään ja toivoo parasta ja sitten voidella tätä ongelmaa isoilla rahoilla kotouttamiseen ja vastaavanlaisiin palveluihin.

Tämän lisäksi haluan vielä erityismainintana todeta, että viime kaudella tehtiin myös sellainen erikoinen ratkaisu, että terroristisissa ympäristöissä todennäköisesti terroristisiin rikoksiin syyllistyneitä Isis-äitejä lapsineen al-Holin leiriltä lennätettiin Suomeen. Siitä päätti Marinin hallitus, keskusta toiseksi suurimpana puolueena, valtiovarainministeripuolueena.

Eli jos mietitään tämän hallituksen maahanmuuton kustannuksia, niin tämä hallitus ei ainakaan oma-aloitteisesti ole lisännyt maahanmuuton kustannuksia vaan pyrkinyt itse asiassa lukuisilla budjettilailla ja normaaleilla lainsäädäntömuutoksilla vähentämään maahanmuuton, vastaanoton, kotouttamisen, humanitäärisen, työperäisen, opiskeluperustaisen, perheperäisen maahanmuuton kustannuksia suomalaiselle yhteiskunnalle ja suomalaiselle veronmaksajalle. Kun katson Marinin hallituksen toimintaa, niin se oli täysin päinvastaisista. Silloin otettiin yhä enemmän vastuuta suomalaiselle yhteiskunnalle maailman huono-osaisista. Ehkä joku pitää sitä hyvänä, mutta kun käsittelemme tämänkin vuoden talousarviota ja myös niitä menneiden vuosien talousarvioita, niin tällainen ratkaisu on ollut vastuuton suomalaisen veronmaksajan, suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, meidän palvelurakenteemme, verotuksemme, useiden sektoreiden näkökulmasta. Se on käynyt kalliiksi, ja senkin vuoksi meillä on edessämme aika isoja säästölistoja tehtävänä. Niistä ei tulla lähivuosina pääsemään eroon, tuskin tämän hallituksen aikana, mutta ei seuraavankaan hallituksen aikana. Siksi pidän erittäin hyvänä, että yhä useammat puolueet uskaltautuvat puhua siitä todellisuudesta, missä Suomi tällä hetkellä elää taloutensa, työllisyytensä suhteen. Se ei ole pelkästään tämän hallituksen ongelma, se tulee olemaan kaikkien tulevien hallitusten ongelma ainakin 2030-luvulle asti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila.

21.04 **Onni Rostila ps:** Arvoisa puhemies! Ihan alkuun pieni kommentti edustaja Lylyn omassa puheenvuorossaan ihan lopuksi viittaamaan asiaan tästä YELin alirahoituksesta: On silti rehellisyyden nimissä sanottava, että viime hallituskaudella ne ratkaisuyritykset olivat lopulta niin kelvottomia, että niitäkin on tämä hallitus saanut jo alkaa selvittämään. Niin pahaa jälkeä se on suomalaisessa erityisesti yksinyrittäjäkentässä saanut aikaan.

Julkisesta sektorista sen vain haluan sanoa, että jos puhutaan siitä aivan perustavanlaatuisesta osasta, mitä itsekkin tunnen hiukan paremmin, eli tuomioistuinlaitos, oikeudenhoito, niin on myös aika erikoista, että maailman suurimman julkisen sektorin maassa täl-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

laiset perusasiat ovat sitten kuitenkin olleet vuosikausia aivan retuperällä. Eli ihmisillä kestää ihan tavallisissakin asioissa päästä oikeudenkäynteihin, saati, että saa lainvoimaisen tuomion sitten aikanaan valitustuomioistuimesta. Siihen voi mennä ties kuinka monta vuotta. Tämä on ollut sellainen kansallinen häpeäpilkku, ja Suomi on saanut tästä ihan langettavia päätöksiä myös ihmisoikeusrikkomuksina.

Siinä mielessä, että kun kovia säästöjä nyt tehdään, on kuitenkin oikeusministeriön sektorilla pystytty edelleen jatkamaan tätä lisäresursointia tehostamisohjelmastakin huolimatta, ja täytyy kyllä kiittää erityisesti oikeusministeri Leena Meren työtä tällä saralla. Väitän, että kun se lisäresursointi on nyt tehty koko sen oikeuslaitoksen ketjun sisällä siten, että sekä poliisi, syyttäjä että tuomioistuinlaitos ovat saaneet lisäresurssia, niin pikkuhiljane käsittelyjonot alkavat sieltä kyllä helpottaa. Ainakaan se ei jää tämän hallituksen yrittämisestä kiinni. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

21.06 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä vielä sen verran näihin työllisyysasioihin — toki se liittyy tietysti tuohon maahanmuuttokeskusteluunkin osittain — että jos katson oikein KEHAN sivuilta tilastoja, niin kun ukrainalaisista puhutaan, niin olikohan oikea luku, minkä havaitsin sieltä, että työttömänä työnhakijana ukrainalaisia olisi tällä hetkellä noin 8 500 henkilöä, suhteellisen iso luku. Toki meillä on haastava tilanne valtakunnassa, ja tietysti vaikka miten ahkeria ja aktiivisia ukrainalaiset ovat, niin ehkä siellä on sitten omia lieveilmiöitä, haasteita kieliongelmien tai muun osaamisen kanssa. Mene ja tiedä.

Mutta vielä sitten tuohon työllisyysaiheeseen ja tähän talousarvioon liittyen lähinnä pohdin vielä ääneen sitä, että tänään työministeri ei pystynyt vahvistamaan minulle — kahteen kertaan kysyin, ja hän ei pystynyt minulle vahvistamaan — sitä tietoa, kun ollaan puhuttu näistä työelämäuudistuksista elikkä heikennyksistä ja siellä ovat nyt sitten julkisuudessa olleet esillä nämä mahdolliset sunnuntai-, arkipyhä- ja ylityölisäleikkaukset, että hallitus olisi nyt niitä pohtinut yhteisen pöydän ääressä. Olisin tietysti mielelläni vahvistuksen ottanut työministeriltä tänään, että tämä ei pidä paikkaansa ja näitä leikkauksia ei ole tulossa. No, valitettavasti sitä vahvistusta hän ei ole pystynyt antamaan, vaikka kahteen kertaan häneltä sitä pyysin. Tietysti täällä on nyt vielä useita hallituspuolueitten kansanedustajia paikalla, niin jospa he voisivat vahvistaa sen, että arkipyhä-, sunnuntai- ja ylityökorvauksia ette olisi leikkaamassa ja tekemässä lisää kurittamista jo sen valtavan pitkän listan lisäksi, mitä siis olette aiemmin tehneet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

21.08 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Suomi velkaantuu, ja väestö ikääntyy. Sen takia turhista menoista on nyt luovuttava. Esimerkiksi datakeskuksille Suomi on houkutteleva kohde ilman erillistä sähköverotukeakin. Tuen poistamisella valtio tulee säästämään arviolta 30 miljoonaa per vuosi. Sama 30 miljoonaa kohdistetaan nyt paljon järkevämmiin suoraan suomalaisille eli nuorten työllistämisseteliin.

Sama sähköverotuki poistetaan myös kaivoksilta, ja samalla kaivosmineraalivero moninkertaistetaan. Suomalaiset mineraalit ovat arvokkaita ja uusiutumattomia. Niistä saatavat tulot eivät saa valua ulkomaille vaan kuuluvat suomalaisille. Suomen ja suomalaisten

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

etu onkin juuri se tärkein syy, mikä edellä hallitus tekee päätöksensä myös vuotta 2026 koskien.

Jo hieman aiemmin saatiin varmistus sille, että maakuntalentojen tuki jatkuu. Tämä oli myös Jyväskylälle hieno uutinen eikä vain turismin ja elinkeinoelämän näkökulmasta, sillä Tikkakosken lentokenttä on pidettävä kunnossa myös Puolustusvoimien ja huoltovarmuuden takia. Maakuntalentojen turvaaminen on vahva signaali kansalaisille siitä, että koko Suomen elinvoimaisuus on tälle hallitukselle erittäin tärkeää.

Arvoisa puhemies! Elinvoimaa, kasvua ja uusia työpaikkoja Suomi todellakin kaipaa kiipeästi. Onneksi yksityiset investoinnit ovat nyt kasvussa. Hallitus tekee toimia, jotta Suomi säilyy tulevillekin sukupolville turvallisena ja elinvoimaisena maana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

21.10 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Ilta on jo pitkällä, ja ajattelin, että käytän viimeisen puheenvuoron täältä pöntöstä ja lukaisen, kun ihan puheen teille tein, rouva puhemies — korjaan: koko eduskunnalle.

Rouva puhemies! Suomi on valitettavasti kanveesissa. Tämän nykyisen hallituksen aikana työttömyys on noussut hälyttäviin lukemiin. Talous ei lähde kasvuun, ja valtionvelka vain kasvaa. Kovakorvainen hallitus ei ole halunnut kuunnella Suomen Keskustan ehdotuksia ja ratkaisuja Suomen suunnan muuttamiseksi. Hallituksessa olisi hyvä elää samaa arkea ja todellisuutta kuin kansakin. Suomalaisilta tulee jatkuvasti palautetta, että eikö siellä hallituksessa ymmärretä, miten vaikeaa suomalaisilla on tällä hetkellä: rahat eivät riitä, työtä ei ole ja hinnat nousevat. Varsinkin pääministerin puheet talouden kasvamisesta ovat kummallisia. Tosiasiassa Suomen talous on supistunut ja entistä useampi on työttömänä, vaikka pääministerin mukaan työllisyys paranee.

Olemme keskustassa syvästi huolissamme työllisyystilanteesta. Nyt jo joka kahdeksas työikäinen on ilman työtä, eli puhutaan jo 340 000 suomalaisesta ilman työtä. Tosiasia on, että maassamme on vakava työttömyyskriisi. Nuoria työttömiä on noin 42 000 ja pitkäaikaistyöttömiä 130 000 suomalaista. Kaukana ovat hallituksen kauniit lupaukset 100 000 uudesta työllisestä Suomeen. Hallituksen rumana saldona on tällä hetkellä 60 000 uutta työtöntä, eikä hallituksen syksyn budjettiriihikään voinut muuta kuin ihmetellä.

Maamme tilanne on vakava moniltakin osin, ja mitä ministerit tekevät? Riitelevät kokonaisen päivän siitä, onko jokainen ihminen samanarvoinen. Sehän on sanomattakin selvää, ja hallituksen olisi pitänyt käyttää voimavaroja työllisyyden, talouden ja Suomen asioiden hoitamiseen. Moni joutuu tuskailemaan sen kanssa, onko jatkossa työtä, pysyykö yritys pystyssä ja miten oma talous kestää. Nyt on tosi kyseessä, ja välinpitämättömyyteen ei ole varaa. Hallituksen pitää alkaa nyt välittömiin toimiin, olisi pitänyt tehdä tämä jo aikapäiviä sitten.

Rouva puhemies! Suomi ja suomalaiset ansaitsevat parempaa. Keskustalle tämä nykyinen työttömyystilanne on hätätila, jonka helpottamiseksi pitäisi nyt yhdessä tehdä kaikki mahdollinen. Keskustalle pääosa ratkaisua on talouden saaminen kestäväan kasvuun. Taavoitteena pitää olla talouden kasvun tuplaaminen. Koko maahan tarvitaan lisää työllistäviä yrityksiä ja sitä kautta työpaikkoja. Suomalaisille pitää luoda parempia työllisyys- ja työllistymismahdollisuuksia. Pienten ja keskisuurten yritysten odotukset tulevasta ovat jonkin verran parantuneet. Se on hyvä, koska nimenomaan pk-yrityksiin työpaikat tulevat, jos tu-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

levat. Siksi niiden sekä mikro- ja yksinyrittäjien toimintaedellytyksiä pitää parantaa. Tähän mennessä hallitus on valitettavasti hankaloittanut tavallisten yrittäjien pärjäämistä.

Puhemies! Iso ongelma tällä hetkellä on, että pk-yritykset isossa osassa maata eivät saa lainaa esimerkiksi riittämättömien vakuuksien vuoksi. Tämä on iso pullonkaula talouden kasvulle ja työpaikoille. Rahoituksen saamisen helpottaminen olisi kiireellinen asia, joka pitäisi yhdessä — rouva puhemies, yhdessä — ratkaista.

Keskusta verottaisi yrityksen sisään jätettäviä voittoja vähemmän. Tämä loisi yrityksiin mahdollisuuden työllistää ja investoida. Toteuttaisimme investointihyvityksen myös pienemmille yrityksille. Lisäksi parantaisimme yrittäjävähennystä ja kotitalousvähennystä. Keskusta kohdistaisi tuloveroalennukset voimallisemmin keski- ja pienituloisille. Näin saataisiin osaltaan Suomen talouden pyöriä pyörimään, kotimaista kulutusta kasvuun ja ihmisille työtä.

Vahvoja toimia tarvitaan etenkin pitkäaikaistyöttömyyden nujertamiseen. Yksi ratkaisu olisi työnantajamaksujen keventäminen. Se kannustaisi pitkäaikaistyöttömien ja myös nuorten työttömien palkkaamiseen. Keskusta esittää myös työttömyysturvan suojaosan pikaista palauttamista. Sen poistaminen oli hallitukselta iso virhe, joka on nyt tyrehtyttänyt keikkatyöt ja osa-aikatyöt. Osa-aikaisesti työssä käyneet ovat jääneet jopa työttömiksi.

Talouden kasvu ja työpaikat ovat lopulta kestävin ratkaisu myös velkaan. Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Keskustan keinoilla se on mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.16 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin puhua hieman verotuksesta, mutta aloitan sen nostamalla esiin Työllisyysrahaston, hallituksen esityksen koskien työttömyysvakuutuksen nostamista. Oikeastaan arvostamani edustaja Lylyltä haluaisin tähän jonkunäköisiä näkemyksiä koskien sitä, että kun nyt maksutaso nousee ensi vuonna Työllisyysrahaston esityksen pohjalta, niin pidän vähän ongelmallisena sitä, että Työllisyysrahaston esitys nostaa maksutasoja tilanteessa, jossa meidän talous ei ole lähtenyt vielä kunnon käyntiin. Eikö olisi järkevämpää, että se olisi vastasyklistä? Eli tilanteessa, jossa meillä on kunnon talouskasvua, ne voisivat olla korkeammalla, kerättäisiin sinne sitä suhdannepuskuria takaisin, ja sitten taas, kun on heikompi jakso, voisi laskea niitä. No, näinhän se periaatteessa toimii, mutta ongelma on ymmärtääkseni siinä, että Työllisyysrahaston suhdannepuskurin koko on riittämätön. Ehkä kaipaisin siihen ajatuksia uskoakseni itseäni enemmän asiaa tuntevalta edustaja Lylyltä, voisiko olla pohdinnan paikka, että Työllisyysrahaston suhdannepuskurin kokoa kasvatettaisiin jollakin keinolla. Tämä voisi olla myös asia, josta olisi hyvä saavuttaa parlamentaarinen yhteisymmärrys. Varmasti on niin, että tulevaisuudessa tullaan taas maksutasoja jossain kohtaa laskemaan ja sitten taas nostamaan. Suhdanteet tulevat ja menevät, niin kuin myös hallitukset, mutta Suomen talouden kannalta tämä on merkityksellinen kysymys, koska jos huonossa suhdannetilanteessa kiristetään maksuja, heikennetään yritysten kilpailukykyä, palkansaajien ostovoimaa, niin ei sekään kovin fiksumaa politiikkaa tietenkään ole. Uskoakseni olemme tästä kaikki samaa mieltä.

Mutta sitten tuosta verotuksesta mielenkiintoinen havainto: Hallitushan on tehnyt siis merkittävät päätökset siitä, että alennetaan pieni- ja keskituloisten verotusta. Käytännössä hän se on tehty siis työtulovähennystä korottamalla. Sitten tietysti myös suomalaisten lapsiperheiden verotusta kevennetään siten, että yhtä lasta kohden perhe saa tulevaisuudessa

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

sata euroa per vanhempi per vuosi verotuksessa hakea vähennystä, mikä tarkoittaa esimerkiksi kolmilapsisessa perheessä yli kuuttasataa euroa vuositasolla, eli ihan merkittävä uudistus. Mutta se, mitä haluaisin sanoa: Kun vertailin Ruotsin ja Suomen veroasteikkoa, niin se on siinä mielessä mielenkiintoinen, että Suomessa itse asiassa pienituloiset eivät juurikaan maksa ansiotuloveroa palkastansa mutta sitten siinä ei ihan hirveän paljon tarvitse tienata, kun se veroaste yhtäkkiä räjähtää prosentuaalisesti aika paljon, kun taas Ruotsissa pienituloisetkin osallistuvat maksuun mutta nousukäyrä on loivempi. Kun meillä Suomessa on valittu, että ensin ei makseta ollenkaan ja sitten se yhtäkkiä räjähtää taivaaseen, niin se tarkoittaa sitä, että jos me halutaan merkittävästi keventää keskituloisten verotusta, niin meidän pitäisi painaa sinne miljardikaupalla. Jokainen ymmärtää, että tässä tilanteessa siihen ei ole varaa. Hakisin ehkä... — Itse asiassa jatkan pöntöstä, rouva puhemies. [Puhemies: Olkaa hyvä! — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kiitos, rouva puhemies! Haluaisin, että eduskunta voisi jossain kohtaa pohtia myös parlamentaarista sopua siihen, miten me saataisiin laskettua keskituloisen verotaakkaa tässä maassa. Eli jos se Ruotsissa on useita prosenttiyksikköjä matalampi kuin Suomessa, niin ei se ole kovin hyvä juttu. Me tiedetään kuitenkin, että keskituloiset on se iso massa, joka kuluttaa, käyttää rahaa sisämarkkinoilla yrityksiin, ostaa palveluita alkaen parturi-kampaamoista aina elokuvateattereihin ja ravintoloihin. Sitten jos se keskituloisten ostovoima kerta kaikkiaan heikkenee, niin sitten käy hyvin nopeasti niin, että ei ole sitten, mistä kuluttaa, ja sitten myöskään niillä yrityksillä ei ole mahdollisuutta palkata työntekijöitä, kun ei ole asiakkaitakaan. Tämä olisi semmoinen ratkaisun paikka. Mutta tosiaan se ongelma on siinä, että jos sitä haluttaisiin keventää sinne Ruotsin tasolle, niin meiltä loppuvat kyllä hyvin nopeasti siihen rahat.

Myös se on mielenkiintoinen kysymys, mihin en ole saanut vielä oikein vastausta, että miten tässä on aikoinaan päässyt käymään ylipäänsä näin, että meillä keskituloista tosiaan verotetaan niin reippaasti enemmän kuin vaikka Ruotsissa. Ruotsissa ymmärtääkseni kuitenkin sosiaalidemokraattien johdolla verouudistuksia on tehty. Esimerkiksi muun muassa tämä marginaaliverojen alentaminen on tehty sosiaalidemokraattien johdolla. Toisaalta siellä ovat sitten keskituloisten verotusta niin moderaatit kuin sitten sosiaalidemokraatitkin keventäneet. Tämä on erittäin mielenkiintoista. Suomessa on ollut tällainen ajatus siitä, että korkea veroaste takaa hyvinvointiyhteiskunnalle menestystä, mutta herää tietysti kysymys, että jos noin 18 vuoteen ei reaalista talouskasvua ole saatu aikaan, niin alkavatko tulokset pikkuhiljaa puhua puolestaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.21 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Bergbom kysyi ihan aiheellisen kysymyksen. Tässä kun työttömyysvakuutusmaksua on laskettu ja nyt sitä joudutaan nostamaan, niin sitä joudutaan nostamaan nyt sen työttömyyden korkean tason takia, mutta tosiasiaa se ensimmäinen lasku, joka tapahtui pari vuotta sitten, 2024, vajaa kaksi vuotta sitten, liittyy siihen, että puskuri oli täynnä ja se puskuri ei sallinut mennä ylöspäin, mikä oli oikeasti huono juttu, koska sen puskurin pitäisi olla suurempi ylöspäin ja alaspäin. Meidän pitäisi tehdä enempi vastasyklisiä politiikkaa näilläkin jutuilla.

Työllisyysrahastossa on toinen puskuri, joka tehtiin Emu-aikana, ja toinen on eläkejärjestelmässä, ja nämä kumpikin ovat aika pieniä, mutta erityisesti tämän Työllisyysrahaston puskurin pitäisi olla suurempi kuin se tänä päivänä on, ja olen sitä mieltä, että siihen pi-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

täisi mennä ja yrittää löytää siihen ratkaisu jatkossa. Nyt sen täyttäminen tässä taloustilanteessa ei ole järkevää, vaan se pitää sitten, kun hyvä noususuhdanne tulee, antaa sen maksun olla vähän korkeampana ja sitten kerryttää sitä jatkoa varten.

Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin vielä puhua — kun tänä iltana olen vähän eriseuraisesti puhunut tässä, kun minä olen puhunut näistä kunnista ja valtiosta ja eläkejutuista ja kaikista muista tämmöisistä — vielä hyvinvointialueista, kun se alue on tässä käsittelemättä. Siitä toteaisin vain sen, että nyt kun 27,1 miljardia on hyvinvointialueiden valtionrahoitus ja se on iso summa, suurin summa budjetissa, niin se aika pitkälti pohjautuu siihen, että pohjalla on lainsäädäntö, joka on edellisen hallituksen aikana tehty, ja tämä hallitus on sitä toteuttanut joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta käytännössä. Kysymys on nyt jatkossa siitä, kuinka tämä rahoitus tällä hetkellä näyttää siltä, että osa hyvinvointialueista saa tämän 2023—2024 alijäämän katettua vuoden 26 loppuun, mutta aika iso osa hyvinvointialueista on sellaisia, joilla vielä tässä tulee olemaan tekemistä. Kysymys sitten tietenkin kuuluu, kuinka paljon niille annetaan aikaa, ja niille pitäisi antaa aikaa sen talouden tasapainottamiseen, koska aika moni niistäkin on nyt jo ylijäämäisiä, mutta ne eivät ole riittävän paljon ylijäämäisiä, joten ne alijäämät voitaisiin kattaa. Tässä mielessä tämä hyvinvointialueitten rahoitus meidän pitää tässä myöskin ratkaista, kun me tätä kansallista taloutta ratkaisemme.

Kiitoksia, olen tässä käyttänyt lukuisia puheenvuoroja. Ajattelin, että nyt olen tänä päivänä käyttänyt puheenvuoroni, ja kiitän osallistujia ja kuulijoita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

21.24 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksella on kaksi merkittävää aihealuetta, joiden kanssa olen päässyt työskentelemään täällä eduskunnassa viimeiset kaksi vuotta. Toinen niistä koskee maahanmuuttoa, sisäistä turvallisuutta, sisäministeriön hallinnon alaa, ja toinen niistä koskee meidän lakivaliokuntaa, oikeusministeriötä, oikeudenhoidtoa, rikosta ja rangaistusta Suomessa. Puhun nyt näistä kahdesta jälkimmäisestä.

Eli oikeudenhoidon, tuomioistuimien, rikoksen ja rangaistuksen saralla on tapahtunut tällä hallituskaudella paljon. Erilaisia lainsäädäntöuudistuksia on tehty valtavissa määrin, selvästi enemmän kuin esimerkiksi edellisellä kaudella.

Katujengirikoksien rangaistuksia on kiristetty. On myös tunnustettu niiden olemassaolo Suomessa. Rangaistusta koventaa jatkossa muun muassa se, että toimii osana rikollisjoukkoa. Vastaavasti nöyryytysväkivalta, kuten uhrin kuvaaminen ja se, että alle 15-vuotiaita käytetään rikoksen välikappaleina, on rangaistusten ankaroittamisperuste.

Pakkoavioliitot on kielletty lailla, ja siitä myös rangaistaan. Puolisojen ohi sovitut ja muuhun kuin vapaaehtoisuuteen perustuvat avioliitot eivät kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan, ja on hienoa, että ne on yksiselitteisesti nyt lainsäädännössä kielletty.

Olemme poistaneet niin sanotun moninkertaisen ensikertalaisuuden rikoslaista, eli jatkossa oikeuden edessä ensikertalainen voi olla vain kerran. Ensikertalaisuus palautui aiemmin tietyn rikoksettoman ajan jälkeen — ei palaudu jatkossa. Rikoksenuusijat ansaitsevat tuntuvammat rangaistukset. Sen pitäisi olla pikemminkin ankaroittamisperuste, jos toistuvasti syyllistyy erilaisiin vakaviin rikoksiin.

Olemme myös tiukentaneet aselainsäädäntöä. Luvattomista aseista kaduilla joutuu lähitökohtaisesti tulevaisuudessa ja jatkossa vankilaan. Luvaton ampuma-ase yleisellä paikal-

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

la johtaa siis ehdottomaan vankeuteen, ja törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistus korottui kahteen vuoteen vankeutta.

Naisten ja tyttöjen silpominen on nyt yksiselitteisesti rangaistu. Uusi laki estää naisten pakottamisen ja alistamisen sukuelinten silvontaan, sen valmistelun ja myös aikomuksen viedä tytön, lapsen tai nuoren, ulkomaille tällaista brutaalia silpomistoimenpidettä varten.

Olemme myös uudistaneet lainsäädäntöä siten, että syyteoikeus ei vanhene eli vain aika ei armahda tappajaa. Aiemmin tapon syyteoikeus on vanhentunut 20 vuodessa, jos asiassa ei ole nostettu syytettä. Vastedes tappo ei vanhene koskaan.

Olemme myös säätämässä lakia varmuusvankeudesta suojataksemme suomalaisia vaarallisimmilta rikollisilta, juuri niiltä uusijarikollisilta, toistuviin henkirikoksiin syyllistyneiltä, sarjakuristajilta, muilta vaarallisilta rikollisilta, jotta voimme pitää heitä pysyväluonteisesti lukkojen takana niin kauan kuin heidät katsotaan vaaraksi suomalaiselle yhteiskunnalle, suomalaisille aivan tavan kadun tallaajille. Vaarallisia rikollisia ei tule päästää vapaalle.

Merkittävä uudistus ja toisaalta iso kontrasti edelliseen hallitukseen on myös se, että tulemme säätämään niin ikään oikeusministeriön saralla uudesta terrorismilainsäädännöstä. Terrorismirikoksien rangaistuksia tullaan kiristämään, ja ne tullaan laajentamaan koskemaan myös esimerkiksi palvelevissa tehtävissä toimivia perheenjäseniä tällaisella terroristisen ryhmän ylläpitämällä tai hallitsemalla alueella. Eli käytännössä jatkossa Isis-äitien ja al-Holin naisten ja lasten kaltaiset tilanteet voisivat tulla Suomessa helpommin rangaistaviksi. Tällä hetkellähän Suomessa on se, että meillä nämä Isisin kalifaatin rakentamiseen, terroristiseen toimintaan, islamistiseen sellaiseen, syyllistyneet naiset, lapset, osin jopa miehet ovat päässeet kuin koira veräjästä omien rikostensa, oman aidosti ihmisarvoa loukkaavan toimintansa harjoittamisesta. Osa heistä on päässyt suomalaiseen turvasatamaan ja päässyt sikäli oikeutta pakoon, valitettavasti. Jatkossa pystymme tällaisen terrorismilainsäädännön uudistamisen eli rikosten ankaroittamisen ja toisaalta rikoksen alan laajentamisen myötä tuomitsemaan heidät, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet eivätkä vain aseina vaan myös palvelemalla aseellista terroristista järjestöä toisaalla.

Lukuisia eri uudistuksia oikeudenhoidon saralla. Sen lisäksi puhutaan myös merkittävisistä rahallisista lisäyksistä. Samaan aikaan kun rikoksia ja niiden rangaistuksia kiristetään, on tärkeää pitää myös huolta siitä, että vankilapaikkoja riittää. Tarvitsemme myös lisää poliiseja, tarvitsemme lisää tutkijoita. Olemme panostaneet poliisiin, olemme panostaneet lisää rahaa tuomioistuimiin, asianajajiin, syyttäjiin, ulosottoon, oikeusavustajiin. Heihin satsataan rahaa, koska oikeusvaltio vaatii sen. Rikoksen ja rangaistuksen toteutuminen, oikeusturvan toteutuminen, vaatii myös rahaa. Ehdotettu määrärahataso on noin 37 miljoonaa euroa suurempi kuin tänä vuonna.

Lisärahoitusta esitetään myös esimerkiksi uhrien aseman parantamiseen, ja pidän tätä oikeana ratkaisuna, koska erilaisissa rikostuomioistuimissa ja rangaistuksia säädettäessä monesti uhri on se, joka jää heitteille, uhri jää ilman apua. Moni tekijä pääsee kuin koira veräjästä, ja omalta osaltaan tämä hallitus pyrkii siihen, että yhä useampi rikos saadaan selvitettyksi, yhä useampi rikos saadaan tuomituksi ja yhä useammalle uhrille pystytään myös tarjoamaan tukea vaikeisiin tilanteisiin.

Me haluamme turvallisemman Suomen paitsi maahanmuuttopolitiikan saralla ja sisäisen turvallisuuden saralla myös oikeuden saralla niin, että oikeus toteutuu silloin, kun joku näitä vastaan rikkoo.

Punkt i protokollet PR 84/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedew.

21.31 **Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! On itsestään selvää, että Suomen talouskasvu ei voi olla julkisen sektorin varassa vaan yrityksien ja yrittäjien panostukset ovat elintärkeitä. Hallituksen tavoitteena on sellainen veropolitiikan kokonaisuus, joka kannustaa työntekoon ja yrittämiseen ja tukee myös kotimaista omistajuutta.

On tärkeää, että yritykset uskaltavat palkata uutta työvoimaa. Siksi esimerkiksi irtisanomisen perusteita nyt vähän muokataan, ettei kynnys palkata olisi liian korkea.

Samalla yritetään purkaa pois kaikkea hankalaa byrokratiaa ja helpottaa lupamenettelyitä. Ei ole tarkoituksenmukaista, että byrokratiaan kuluu valtavasti energiaa, aikaa ja resursseja, jotka pitäisi kohdistaa varsinaiseen tekemiseen. Sen takia meillä on myös tämä normipurkuryhmä, joka purkaa ylimääräistä sääntelyä, jota muuten Suomessa on erittäin paljon.

Jo budjettiriihessä linjattiin kasvua tukevista toimenpiteistä. Yhteisöveron laskeminen 18 prosenttiin vuodesta 2027 lienee niistä ilmeisin. T&k-rahoituksessa pidetään edelleen kiinni parlamentaarisesti sovitusta valtion 1,2 prosentin bkt-osuudesta vuonna 2030.

Tämä hallitus tekee työtä pienten yrittäjien työllistämiskyvyn parantamiseksi: ensinnäkin positiivista luottorekisteriä korjataan niin, etteivät siihen sisältyneet epäselvyydet enää vaikeuttaisi toiminimiyrittäjien lainansaantia, toiseksi parannetaan mikroyrittäjien rahoituksen saatavuutta, ja kolmanneksi selvitetään keinot helpottaa yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdoksia liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi.

Me teemme työtä myös yrittäjyyden kannustamiseksi: luodaan työnhakijoille paremmat kannusteet kokoaikaiseen tai osa-aikaiseen yritystoimintaan, toiseksi selkeytetään työttömyysturvalakia siten, että yrittäjyyden, sen alkamisen ja mahdollisen päättymisen kokonaisuus on nykyistä yksinkertaisempi, ja kolmanneksi parannetaan yrittäjäksi ryhtymisen edellytyksiä selvittämällä hallitusohjelman mukaisesti mahdollisuuksia Viron yrittäjätilin ja muiden yrittäjyyttä edistävien mallien käyttöönottamiseksi Suomessa.

Arvoisa puhemies! Suomen talous ei tule nousemaan paisuttamalla julkista sektoria, vaan yrittäjien ja yrityksien investoinnit ovat tässä avainasemassa. Sen takia Suomesta on tehtävä yrittäjämönteinen maa, jossa on kannattavaa sijoittaa, investoida, työllistää ja tehdä työtä. — Kiitos.

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.